

Osallistuminen aikuiskoulutukseen Aikuiskoulutustutkimus 2006

Kirsti Pohjanpää – Helena Niemi – Timo Ruuskanen

Osallistuminen aikuiskoulutukseen Aikuiskoulutustutkimus 2006

Kirsti Pohjanpää – Helena Niemi – Timo Ruuskanen

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:
Kirsti Pohjanpää (09) 1734 2604
Helena Niemi (09) 1734 2488
Timo Ruuskanen (09) 1734 3620

Kansikuva – Pärbild – Cover photograph: Futureimagebank
Kannen suunnittelu – pärmplanering – cover design: Irene Matis
Taitto – ombrytning – layout: Eeva-Liisa Repo

© 2008 *Tilastokeskus ja kirjoittajat*
Statistikcentralen och författarna
Statistics Finland and authors

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISBN 978-952-467-840-7

Esipuhe

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on viides Tilastokeskuksen aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus, joka kattaa Suomessa asuvan aikuisväestön. Tutkimus on toteutettu opetusministeriön, Tilastokeskuksen ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Tätä ennen on kansallisia aikuiskoulutustutkimuksia tehty Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000. Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT).

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimus on osa Euroopan tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* –tutkimusprojektia (EU-AES). Suomen tutkimuksen kanssa vastaavat tiedot kerättiin nyt ensimmäistä kertaa kansainvälisesti yhtenäisillä tavoilla noin kahdessakymmenessä Euroopan maassa. Tiedonkeruut ajoittuivat vuosille 2005–2007. Kansainvälisiä tuloksia ei ole vielä saatavilla.

Aikuiskoulutustutkimuksen perusjoukkona ovat 18–64-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 800 henkilöä ja haastatteluja saatiin 4 370. Aineisto kerättiin vuoden 2006 helmi–kesäkuun aikana käyntihaastatteluina.

Aikuiskoulutustutkimus 2006:sta on julkaistu tietoja myös Tilastokeskuksen internetsivuilla (www.tilastokeskus.fi/til/aku). Tutkimusaineisto on mahdollista saada tutkimustarkoituksiin eri anomuksesta.

Tutkimusaineiston analysoinnista on vastannut tutkijaryhmä Kirsti Pohjanpää, Helena Niemi ja Timo Ruuskanen, jotka ovat myös kirjoittaneet tämän raportin. Kirja sisältää tietoja aikuisten koulutukseen osallistumisesta ja opiskelusta, koulutushalukkuudesta ja -tarpeesta sekä koulutukseen osallistumisen esteistä. Lisäksi kuvataan koulutuksen sisältöjä, laajuutta ja vaikutuksia, aikuisten itseohjattua opiskelua, tietokoneen käyttöä ja vieraiden kielten taitoa. Julkaisun loppuun on liitetty yksityiskohtaista tietoa sisältävä taulukkopaketti sekä tutkimusaineiston laatua kuvaava tekninen raportti, joka sisältää muun muassa tutkimuksen katoanalyysin.

Tutkijaryhmä haluaa kiittää lämpimästi kehittämisspällikköä Irja Blomqvistia hänen ansiokkaasta panoksestaan aikuiskoulutustutkimuksien parissa sekä kansainvälisen *Adult Education Survey:n* kehittämisessä. Ilman hänen vahvaa pohjatyötään koko aikuiskoulutusilmiön tilastoinnin piirissä ei tämäkään raportti olisi ollut mahdollinen. Kiitos kuuluu myös 150 Tilastokeskuksen ammattihaastattelijalle, jotka utterasti keräsivät tilastointiin tarvittavat tiedot sekä niille 4 370 suomalaiselle, jotka osallistuivat Tilastokeskuksen Aikuiskoulutustutkimuksen haastatteluihin vuonna 2006.

Toivon, että julkaisu tarjoaa aineksia koulutusta koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä antaa virikkeitä lisätutkimukselle. Tulokset tuonevat lisäinformaatiota keskusteluun aikuiskoulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta sekä niiden kansallisesta merkityksestä.

Helsingissä, toukokuussa 2008

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Päätulokset	9
Johdanto	15
1. Aikuiskoulutus	19
2. Osallistumisen volyymi	45
2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden	45
2.2 Henkilöstökoulutuksessa saadut koulutuspäivät	54
2.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät	59
3. Koulutuksen sisältö	61
3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö	61
3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö	68
3.3 Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö	72
4. Opiskelu ulkomailla	76
5. Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2006	77
5.1 Osallistumisen ja volyymin kehitys aikuiskoulutuksessa	77
5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	81
5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa	84
5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	87
6. Informaali opiskelu	89
7. Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty	95
8. Aikuiskoulutustarve	101
9. Aikuiskoulutusaikomukset	107
10. Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä	113
11. Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä	117
12. Työ, koulutus ja oppiminen	121
13. Aikuisten tietokoneen käyttö	135
14. Aikuiset ja vieraat kielet	143
Lähteet	155
Käsitteet ja luokitukset	157
Tekninen raportti	163
Liite 1. Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys (kysymys B1)	185
Liite 2. Koulutuksen sisältöluokitus (FET)	187
Liite 3. Koulutuksen sisältöluokitusten vertailtavuus vuosina 2000 ja 2006 ...	191

Liitetaulukot

1.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) . . .	194
2.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö) . . .	195
3.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö) . . .	196
4.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö) . . .	197
5.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö) . . .	198
6.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)	199
7.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)	200
8.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)	201
9.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)	202
10.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	203
11.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	204
12.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	205
13.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	206
14.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	207
15.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	208
16.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	209
17.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)	210
18.	Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät eri tyyppisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2006	211
19.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet)	212
20.	Työnantajan tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat ko. koulutukseen osallistuneet palkansaajat)	213
21.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)	214

22. Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisen aloite vuonna 2006 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)	215
23. Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)	216
24. Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)	216
25. Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)	217
26. Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset työnantajan mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)	217
27. Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla työkokemusta, vuosi 2006)	218
28. Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	219
29. Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	219
30. Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	220
31. Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantajan mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	220
32. Käsitukset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	221
33. Käsitukset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat) . .	221
34. Käsitukset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	222

35. Käsitukset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työnantajan mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	222
36. Käsitukset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	223
37. Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)	224
38. Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)	225
39. Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2006)	226
40. Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi (18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2006)	227
41. Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)	228
42. Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve (18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)	229
43. Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2006)	230
44. Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)	231
45. Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)	232
46. Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)	233
47. Käyttänyt tietokonetta tai internetiä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)	234

Päätulokset

Osallistuminen aikuiskoulutukseen pysytellyt samalla tasolla kuin vuosituhannen alussa

Aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2006 joka toinen (52 prosenttia) 18–64-vuotias, yhteensä reilut 1,7 miljoonaa suomalaista. Osallistuneiden osuus on pysytellyt kutakuinkin samalla tasolla kuin se oli vuosituhannen alussa. Vuonna 2000 aikuiskoulutukseen osallistui 54 prosenttia 18–64-vuotiaista.

Naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen aktiivisemmin kuin miehet. Naisista oli koulutuksessa ollut kuusi henkilöä kymmenestä, miehistä 45 prosenttia. Yleisintä aikuiskoulutus oli 25–44-vuotiaiden keskuudessa. Heistä 56–61 prosenttia kartutti tietojaan aikuiskoulutuksen piirissä, kun tätä nuoremmista 43 prosenttia ja 55 vuotta täyttäneistä vain 37 prosenttia oli osallistunut aikuiskoulutukseen vuonna 2006.

Mitä pidempi pohjakoulutus henkilöllä oli, sitä todennäköisempää oli aikuiskoulutukseen osallistuminen. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista aikuiskoulutukseen osallistui 71 prosenttia, mutta perus- ja keskiasteen koulutuksen omaavista vain 35–48 prosenttia.

Eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat toimihenkilöt, heistä seitsemän kymmenestä oli opiskellut tällä tapaa. Yrittäjistä ja työntekijöistä koulutuksessa oli noin 40 prosenttia ja eläkeläisistä joka kuudes. Työlliset olivat selvästi muita useammin aikuiskoulutuksessa. Työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista aikuiskoulutusta sai vain noin joka kolmas 18–64-vuotias.

Alueellisesti aikuiskoulutus oli vilkkainta eteläisessä Suomessa (55 prosenttia osallistui). Muualla maassa osallistuneita oli 45–50 prosenttia. Aikuiskoulutus oli myös erityisesti kaupunkimaisten kuntien asukkaiden suosiossa. Kuntaryhmittäiset osallistumiserot johtuvat kuitenkin suurelta osin eri kuntaryhmien erilaisesta koulutusrakenteesta – korkea-asteen suorittaneita asui eniten kaupunkimaisissa kunnissa. Aikuiskoulutukseen osallistumista selittävätkin demografisista taustamuuttujista eniten sosioekonominen asema sekä koulutusaste.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa ei myöskään muutoksia tällä vuosituhannella

Joka toinen työvoimaan kuuluva oli ammatillisessa aikuiskoulutuksessa vuonna 2006 samoin kuin kuusi vuotta aikaisemmin. Työllisistä ammatillisessa koulutuksessa oli kolme kertaa suurempi osuus kuin työttömistä, ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneista kaksi kertaa suurempi osuus kuin pelkän perusasteen suorittaneista. Ylemmistä toimihenkilöistä kolme neljästä oli ammatillisessa aikuiskoulutuksessa vuonna 2006, yrittäjistä vain joka kolmas. Myös ammatillista aikuiskoulutusta saatiin eniten kaupunkimaisissa kunnissa sekä Etelä-Suomen läänissä.

Henkilöstökoulutukseen osallistui edelleen 57 prosenttia palkansaajista

Hiukan yli 1,1 miljoonaa palkansaajaa opiskeli työnantajan tuella vuonna 2006. Määrä vastaa 57 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista. Tällaisessa henkilöstökoulutuksessa olivat aktiivisimmin 25–54-vuotiaat ja naiset todennäköisemmin kuin miehet. Sukupuoliero naisten hyväksi työnantajan tukemaan koulutukseen osallistumisessa oli noin kymmenen prosenttiyksikön luokkaa.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista palkansaajista kolme neljästä opiskeli työnantajan tuella vuonna 2006, muista 45–48 prosenttia. Kun koulutusaste vaikoitiin, pienenevät myös sukupuolten väliset osallistumiserot.

Toimihenkilöt olivat selvästi työntekijöitä useammin työnantajan tukemassa koulutuksessa. Ylemmistä toimihenkilöistä kolme neljästä, alemmista 64 prosenttia ja työntekijöistä vain 39 prosenttia osallistui vuonna 2006 henkilöstökoulutukseen.

Valtiosektori ja isot yritykset kouluttivat henkilöstöään eniten. Valtiolla työkennelleistä lähes 80 prosenttia ja yli 200 hengen yrityksissä toimineista palkansaajista lähes 70 prosenttia sai työnantajan tukemaa aikuiskoulutusta vuonna 2006. Asuinläänillä ei ollut juurikaan vaikutusta henkilöstökoulutukseen osallistumiseen.

Harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa joka kuudes

Muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa oli vuonna 2006 noin 18 prosenttia 18–64-vuotiaista. Osuus on sama kuin se on ollut viimeiset 26 vuotta. Naiset ja korkea-asteen pohjakoulutuksen omaavat osallistuvat muita useammin myös tällaiseen harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen. Sen sijaan osallistuminen ei juurikaan poikennut iän mukaan eikä asuinläänillä tai asuinkunnan tyyppillä ollut vaikutusta, vaan koulutukseen osallistuttiin tasaisesti ympäri Suomea. Myöskään henkilön työstatuksella ei ollut juurikaan yhteyttä harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen. Työllisistä, työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista noin 16–19 prosenttia opiskeli harrastus- tai yleisivistävyystavoitteisesti vuonna 2006.

Aikuiskoulutus lisääntynyt, kun tarkastellaan vuosia 1980–2006

Ensimmäiset aikuiskoulutustutkimukset tehtiin vuosina 1980 ja 1990. Tämän jälkeen aikuiskoulutustutkimuksia on tehty noin viiden vuoden välein. Osallistuminen aikuiskoulutukseen on lisääntynyt huomattavasti vuosina 1980–2006. Vuonna 1980 koulutukseen osallistui 32 prosenttia 18–64-vuotiaista, yhteensä noin 941 000 henkilöä. 1990-luvulla osuus oli kivunnut jo lähelle 50 prosenttia ja uudelle vuosituhannelle tultaessa se ylitti 50 prosentin rajan. Miljoonan osallistujan raja ylittyi reippaasti jo 1990-luvulla, jolloin 18–64-vuotiaita osallistujia oli yli 1,5 miljoonaa kumpanakin tutkimusvuotena. Vuonna 2006 osallistujia oli 1,7 miljoonaa, noin 50 000 vähemmän kuin vuonna 2000.

Naiset ovat osallistuneet aikuiskoulutukseen jokaisena tutkimusvuotena miehiä useammin. Vuosina 1980–2000 naisten osallistumisosuus oli noin 10 prosenttisyksikköä miesten vastaavaa korkeampi ja vuonna 2006 ero oli 13 prosenttisyksikköä. Osallistumisasteiden erot sosioekonomisen aseman luokkien välillä ovat jonkin verran pienentyneet vuodesta 1980 vuoteen 2006 tultaessa.

Eniten aikuiskoulutukseen osallistumistaan ovat lisänneet 55–64-vuotiaat, joilla osallistumisosuus on yli kaksinkertaistunut 26 vuoden aikana 15 prosentista 37 prosenttiin. Myös 45–54-vuotiaiden osallistuminen aikuiskoulutukseen on lähes kaksinkertaistunut tuona aikana. Kasvu selittyy suurelta osin väestön entistä korkeammalla koulutustasolla ja työelämän muutoksilla.

Myös työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen on lisääntynyt vuosina 1990–2006 (osuudet 44–51 prosenttia). Maatalousyrittäjien osallistuminen tällaiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen on lähes kolminkertaistunut viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana 12 prosentista 34 prosenttiin. Sen sijaan maatalousyrittäjien osallistuminen harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen on laskenut. Kaiken kaikkiaan joka kuudes 18–64-vuotias suomalainen on osallistunut harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen vuosina 1990–2006 eikä määrissä ja osuuksissa ole tapahtunut juurikaan muutoksia tuona aikana.

Informaali opiskelu täydentää ja osin korvaa aikuiskoulutusta

Noin 1,6 miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista (54 prosenttia) opiskeli itseohjatusti vuonna 2006. Tällaisen informaalin opiskelun muotoja olivat muun muassa opiskelu kirjojen, tietokoneen tai television avulla, kirjastossa tai museossa käynti oppimistarkoituksessa tai opiskelu työtovereiden, perheen jäsenten tai ystävien avustuksella ja opiskeluryhmissä.

Informaalissa opiskelussa sukupuolten väliset osallistumiserot olivat pienempiä kuin aikuiskoulutuksessa. Alle 45-vuotiaat olivat aktiivisimpia informaalisissa opiskelussa. Heistä opiskeli itseohjatusti noin 60 prosenttia, 45 vuotta täyttäneistä joka toinen. Myös informaali opiskelu oli korkeasti koulutettujen ja korkeassa sosioekonomisessa asemassa olevien suosiossa.

Aikuiskoulutuksessa olleista opiskeli informaalisti 60 prosenttia, muista noin 40 prosenttia. Informaalia opiskelua voidaankin näin ollen pitää sekä aikuiskoulutusta täydentävänä että sitä korvaavanakin oppimismuotona. Eniten informaalin opiskelun menetelmin opiskeltiin tietotekniikkaa ja vieraita kieliä.

Aikuiskoulutuspäivien muutos 2000-luvulla

Vuonna 2006 aikuiskoulutusta saatiin keskimääräisesti (koulutuspäivien odotusarvo) 11 päivää jokaista 18–64-vuotiasta kohden. Tämä on noin kaksi päivää vähemmän kuin vuonna 2000. Vuosien 2000 ja 2006 koulutuspäiviä koskevia tuloksia vertaamalla havaitaan, että toisaalta on tapahtunut hienoista tasa-arvoistumista koulutukseen osallistumisessa, mutta toisaalta myös erot eri väestöryhmien välillä ovat suurentuneet. Naisten ja miesten koulutukseen osallistumisessa on epätasa-arvoistuminen lisääntynyt miesten koulutuspäivien selvän vähenemisen myötä. Sen sijaan korkeasti koulutettujen aikuiskoulutusmatka on kurou-

tunut pienemmäksi. Tasa-arvoistuminen näkyi myös ikäryhmittäisessä ja alueen mukaisissa tarkasteluissa. Ainoastaan 18–24-vuotiaiden aikuiskoulutukseen osallistumispäivät erottuivat selkeästi muun ikäisten koulutukseen osallistumispäivistä. Esimerkiksi 25 prosenttia aikuiskoulutustutkimukseen osallistuneista nuorimmasta ikäryhmästä oli saanut vähintään 33 päivää koulutusta, kun muissa ikäryhmissä kyseinen yläkvartiili oli vain 14–19 päivää. Asuinalue tai sen kaupungistumisaste ei ollut enää kovin hyvä aikuiskoulutuspäivien määrän selittäjä, vaikka se vielä vuonna 2000 erottelikin jonkin verran koulutukseen osallistumista.

Henkilöstökoulutuksen sisältö

Lähes 40 prosenttia henkilöstökoulutuksessa olleista oli saanut koulutusta liiketalouteen ja oikeustieteisiin liittyen. Useampi kuin joka neljäs oli saanut koulutusta palveluista ja turvallisuusosalta ja joka viidennen koulutuksessa olleen palkansaajan koulutuskokonaisuus käsitteli tietotekniikkaa tai terveys- ja sosiaalialaa.

Kurssikohtaisessa tarkastelussa kävi ilmi, ettei tietotekniikka ollut enää yleisin henkilöstökoulutuksen sisältö, kuten oli tilanne vuonna 2000. Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksen aineiston mukaan eniten henkilöstökoulutuskursseja annettiin johtamisessa ja esimiestaidoissa, joka aiheena oli kasvattanut osuuttaan 12 prosentista 18 prosenttiin kaikista henkilöstökoulutuskursseista. Joka kuudes henkilöstökoulutuskurssi tai koulutuskokonaisuus käsitteli hoitoalaa ja noin 13–14 prosenttia kursseista oli tietotekniikkaa tai palvelutyötä ja työsuojelua.

Työn vaatimustaso vastaa entistä paremmin koulutusta

Työn vaatimustaso vastasi peruskoulutusta puolella työssä käyvistä. Lisäksi suuri osa työllisistä piti valmiuksiaan tähänhetkistä työtään vastaavina. Myös tarve saada lisäkoulutusta selviytyäkseen hyvin työtehtävistä on selvästi vähentynyt viime vuosina. Vuonna 1995 lisäkoulutusta uskoi tarvitsevänsä 18 prosenttia, vuonna 2000 noin 14 prosenttia ja vuonna 2006 enää 8 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista ja yrittäjistä. Yrittäjät kokivat työelämän vaateet suhteessa peruskoulutukseensa suurimpina.

Palkansaajista 70 prosenttia arvioi itsellään olevan vähintäänkin kohtalaiset mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa koulutusta. Hyviksi tällaisen mahdollisuuden arvio 35 prosenttia 18–64-vuotiaista, noin 5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosituhannen alussa.

Kaiken kaikkiaan tyytyväisyys työelämään ja sen vaateisiin sekä kouluttautumismahdollisuudet näyttäsivät lisääntyneen ja parantuneen jonkin verran vuosina 2000–2006.

Aikuiskoulutustarve ja -aikomukset vähentyneet

Ammatillisen aikuiskoulutuksen koulutustarve on laskenut selvästi vuosituhannen alusta, vaikka koulutuksen hyödyt arvioidaankin korkealle. Vuonna 2006 va-

jaa puolet (43 prosenttia) 18–64-vuotiaista koki tarvitsevansa lisää ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutusta. Osuus on 11 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin kuusi vuotta aikaisemmin. Näin siitäkkin huolimatta, että yli 60 prosenttia arveli lisäkoulutuksesta olevan hyötyä työtehtävien hoitamisessa, uuden työpaikan saamisessa sekä uralla etenemisessä.

Pitkän pohjakoulutuksen saaneilla oli myös ammatillisen koulutuksen tarve muita suurempaa. Eniten koettiin tarvetta liiketalous- ja oikeustieteiden sekä tekniikan ammatilliselle aikuiskoulutukselle.

Sen sijaan vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvän koulutuksen tarve on säilynyt ennallaan, noin 34 prosentissa vuosina 2000–2006.

Noin 47 prosenttia 18–64-vuotiaista aikoi osallistua aikuiskoulutukseen tutkimusheikettä seuraavien 12 kuukauden aikana, naiset useammin kuin miehet. Aikomukset ovat vähentyneet vuosituhannen alusta noin neljä prosenttiyksikköä. Vähentyminen on ollut tasaista kaikissa koulutustaustan ja sosioekonomisen aseman luokissa (pl. yrittäjät ja eläkeläiset).

Yhä useampi suomalainen osaa vieraita kieliä

Vuonna 2006 jopa 85 prosenttia suomalaisista arvioi osaavansa jotain vierasta kieltä. Osuus on kasvanut tasaisesti vuodesta 1995 lähtien, jolloin vieraiden kielten osaajia oli noin 72 prosenttia 18–64-vuotiaista. Nuoret osaavat kieliä paremmin kuin esimerkiksi 55 vuotta täyttäneet ja naiset useammin kuin miehet. Alle 35-vuotiaista ainakin yhtä vierasta kieltä osasi lähes kaikki. Eniten ja parhaiten osattiin englantia, jota ainakin jonkin verran ilmaisi osaavansa 82 prosenttia suomalaisista. Ruotsia vieraana kielenä osasi 65 prosenttia ja saksaa joka kolmas 18–64-vuotias. Ranskaa, venäjää ja espanjaa osasi 6–11 prosenttia 18–64-vuotiaista vuonna 2006.

Tietokoneen käyttäjien määrä on kasvanut

Lähes 90 prosenttia kaikista 18–64-vuotiaista eli 2,9 miljoonaa suomalaista käyttää tietokonetta. Miehistä käyttäjiä oli 87 ja naisista 90 prosenttia. Kasvua vuodesta 2000 on jopa 20 prosenttiyksikköä. Eniten tietokoneen käyttöä ovat tuona aikana lisänneet yli 54-vuotiaat 34 prosentista 70 prosenttiin. Alle 35-vuotiaista lähes kaikki ja 35–44-vuotiaistakin jopa 94 prosenttia ilmoitti käyttävänsä tietokonetta.

Tietokoneen käyttö on lisääntynyt eniten sitä vähiten käyttäneiden parissa. Erityisen huimaa tietokoneen käyttöasteen nousu on ollut eläkeläisillä: vuonna 2000 heistä joka kuudes ja vuonna 2006 jopa 57 prosenttia käytti tietokonetta. Myös maatalousyrittäjien, työntekijöiden ja muiden yrittäjien tietokoneen käyttöaste on lisääntynyt valtavasti tällä vuosituhannella, jopa 19–31 prosenttiyksikköä.

Käyttöasteen lisääntyminen ja taitojen parantuminen heijastuvat myös tietotekniikkakoulutustarpeen vähenemisenä. Vuonna 2000 joka neljäs ja vuonna 2006 enää yhdeksän prosenttia 18–64-vuotiaista koki tarvitsevansa lisää aikuis-koulutusta juuri tietotekniikan alalta.

Aikuiskoulutustutkimus 2006

Aikuiskoulutustutkimukseen osallistui vuonna 2006 yhteensä 4 370 henkilöä, noin 65 prosenttia otoksekseen kuuluneista. Tutkimuksen haastattelut tehtiin käyntihaastatteluina keväällä 2006 ja haastattelun keskipituus oli noin 55 minuuttia. Aikuiskoulutustutkimus 2006 on osa Euroopan tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES). Aikuiskoulutustutkimusta vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2005–2007 noin kahdessakymmenessä Euroopan maassa ja kansainvälisen vertailun mahdollistavia tutkimustuloksia on saatavissa syksyllä 2008 tai vuoden 2009 alkupuolella.

Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT). Aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia on julkaistu myös Tilastokeskuksen internetsivuilla (*tilastokeskus.fi/til/aku*).

Johdanto

Oppia ikä kaikki! Vanha suomalainen sananlasku liittyy läheisesti aikuiskoulutuksen periaatteisiin ja filosofiaan – ja siten myös Aikuiskoulutustutkimukseen. Voisimme kysyä jatkoksi: saako oppia kaikenikäiset? Elinikäinen oppiminen (*lifelong learning*) on määritelmän mukaan inhimillisten voimavarojen jatkuvaa kehittämistä. Keskeistä on, että oppija itse määrittelee tarpeensa ja ehtonsa koulutukseen osallistumiselle sekä käytetyille opiskelumuodoille. Koulutushalukkuus ja -tarve muuttuvat henkilön elinkaaren myötä. Tämä johtaa luonnollisesti hyvin moninaiseen ja moniulotteiseen ilmiöön, jossa strandardiratkaisut ovat harvassa.

Elinikäisen oppimisen periaatteet ovat tulleet jo 1990-luvulla keskeisiksi eurooppalaisen politiikan välineiksi niin koulutuksen, hyvinvoinnin kuin taloudenkin aloilla. Vuosi 1996 oli Euroopan elinikäisen oppimisen vuosi. Asia ei ole vanhentunut 2000-luvullakaan.

Suomalaista hyvinvointia ja pärjäämistä rakennetaan määrätietoisesti tietämisen ja osaamisen varaan. Kun emme voi kilpailla halvalla työvoimalla emmekä ihmismäärällä, niin kilpailukykyimme pohjaksi on asetettu osaaminen. Olemmekin menestyneet OECD:n kansainvälisessä PISA-tutkimuksessa erinomaisesti. Tutkinnon suorittaneiden määrä kasvaa myös vuosi vuodelta. Koska työelämä ja työvoiman rakenne muuttuvat samanaikaisesti vauhdilla, ei peruskoulutukseen pohjautuva koulutuspanostus yksin riitä, vaan lisäksi tarvitaan koulutusta myös jo työelämässä oleville – sekä työelämän ulkopuolelle. Tähän on havahtunut jo suuri osa suomalaisista ja mahdollisen kiireenkin keskellä he ovat raivanneet aikatauluhiinsa tilaa koulutukselle ja kursseille, niin vapaa-aikaan kuin työelämäänsäkin liittyen. Aikuiskoulutus onkin tärkeä väline yhteiskunnan eheyden, tasa-arvon ja aktiivisen kansalaisuuden edistämässä (OPM 2006).

Suomalaisen yhteiskunnan, kuten myös koko Euroopan, haasteena on lähi-vuosina tapahtuva suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen. Käytännössä tämä tarkoittaa tyhjiä huoneita ja työpöytiä työpaikoilla, uusia työ- ja uramahdollisuuksia työpaikoille jääville, mutta myös paljon työtä vailla tekijää, suurta osaamisvajetta sekä kouluttautumistarvetta koko kansakunnan tasolla. Näkyykö tämänsuuntaisia merkkejä jo nyt?

Emme opiskele vain työelämää varten. Tärkeää on myös vapaa-aika ja yleensä jaksaminen. Koulutus tuo uutta puhtia ja vapaa-ajan merkitys on kasvamaan päin. Elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti mielenkiintoista on myös harrastustavoitteinen aikuiskoulutus ja sen jakautuminen eri kansalaisyhtymien osalle.

Elinikäisessä oppimisessä keskeistä on oppija ja hänen motivaationsa ja kykynsä oppia. Tilastollista seurantatietoa tarvitaan sekä oppilaitospohjaisesta että yksilökeskeisestä näkökulmasta katsottuna. Tilastokeskuksen oppilaitostilastot tuottavat tietoja aikuiskoulutukseen osallistumisesta eri koulutusorganisaatioissa (www.tilastokeskus.fi/til/oiop). Toinen keskeinen kansallinen ja kansainvälinen tietolähde on Aikuiskoulutustutkimus ja sen Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995, 2000 ja viimeisimpänä vuonna 2006 kerätyt aineistot. Erona oppilaitospohjaiseen tietoon on se, että aikuiskoulutustutkimuksen näkökanta on yksilö-

keskeinen. Vuoden 2006 Aikuiskoulutustutkimus oli osa eurooppalaista tutkimusprojektia.

Aikuiskoulutustutkimus 2006

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on viides Tilastokeskuksen aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Tutkimus kattaa Suomessa vakituisesti asuvan 18–64-vuotiaan aikuisväestön (pois lukien pysyvästi laitoshoidossa olevat). Tutkimuksen otos vuonna 2006 oli 6 800 henkilöä. Tiedonkeruuta, tutkimusaineistoa ja tietojen käsittelyä selostetaan tarkemmin julkaisun lopussa olevassa teknisessä raportissa. Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT).

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimus on osa kansainvälistä Euroopan tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES). Aikuiskoulutustutkimusta vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2005–2007 noin kahdessakymmenessä Euroopan maassa. Aikuiskoulutukseen osallistumisen kansainvälisen vertailun mahdollistavia EU-AES:n tutkimustuloksia on saatavissa myöhemmin tänä vuonna tai ensi vuoden alkupuolella.

Seuraava EU-AES-pohjainen kansainvälinen aikuiskoulutustutkimuksen tiedonkeruu ajoittuu vuosille 2010–2012. Suomessa tiedonkeruu tullaan toteuttamaan mitä ilmeisimmin vuonna 2011.

Osallistuminen EU-AES-tutkimusprojektiin johti siihen, että aikuiskoulutustutkimuksen tiedonkeruulomake on muuttunut joiltakin osin. Keskeisten indikaattorien osalta on kuitenkin edelleen mahdollista tehdä vertailuja vuosien 1990–2006, osassa jopa vuosien 1980–2006 välillä.

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on toteutettu Tilastokeskuksen, opetusministeriön ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena ja rahoituksella.

Aikuiskoulutuksen määritelmä

Aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa selvitetään osallistumista aikuiskoulutukseen. Tämän lisäksi koulutukseen osallistumista kartoitetaan vastaajan koko elämänajalta yleisellä tasolla: mikä on hänen koulutustasonsa ja missä määrin hän on osallistunut työhön tai ammattiin liittyvään ja ulkomailla tapahtuneeseen koulutukseen. Siitä aikuiskoulutuksesta, johon henkilö on osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, on lomakkeella tehty yksityiskohtaisempia kysymyksiä. Aikuiskoulutus on rajattu koulutusorganisaation pohjalta.

Kaikki sellaiset opintokokonaisuudet, joihin on osallistuttu vähintään kuusi tuntia on otettu mukaan. Myös kesken jätetty opiskelu on laskettu mukaan, jos koulutukseen on osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi on pyydetty tulkitsemaan sellainen toiminta, joka on erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena on saada aikaan oppimista. Koulutustoiminnalle on ominaista myös ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja sille kyetään osoittamaan jokin järjestäjä tai organisoija. Myös osallistuminen konferensseihin, seminaareihin tai vastaaviin on sisällytetty kaikkiin aikuiskoulutuksen muotoihin (toisin kuin aikaisempina vuosina, katso tarkemmin luku 1. *Aikuiskoulutus*).

Vastaajalle annettiin tutustuttavaksi koulutusorganisaatioiden lista, josta hän sai valita ne koulutusmuodot, joihin hän oli osallistunut haastatteluhetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana (liite 1). Listan tavoitteena oli helpottaa vastaajaa muistamaan eri koulutustapahtumia, mikä vähentää haastatteluun liittyviä mitausvirheitä. Koska tällaisessa tutkimuksessa syntyy helposti myös yliportointia sosiaalisesti hyväksyttävien vastausten antamisen vuoksi, oli vastaajalla mahdollisuus kertoa osallistuneensa koulutukseen joskus aiemmin, vaikka ei viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai -kursseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, tehtiin lisäkysymyksiä. Jokaisesta koulutuksesta on kysytty saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta tuntia oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu.

Lomakkeella selvitettiin myös informaalia opiskelua. Tällainen itseohjattu opiskelu on erikseen järjestetyn ja organisoidun, muodollisen koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa tavoitteellista opiskelua. Kysymys on muuttunut oleellisesti aikaisemmista aikuiskoulutustutkimuksista eikä siitä saada siten vertailutietoa.

Julkaisun sisältö

Julkaisussa on pyritty kuvaamaan tiedonkeruuta ja käytettyjen indikaattorien muodostumista. Tällainen menetelmällinen pohdinta ja kuvaus on erotettu varsinaisista tuloksista sijoittamalla ne sinisiin laatikoihin. Myös keskeiset kysymysmuotoilut on kuvattu. Tutkimukseen liittyvä kysymyslomake on laaja ja moniportainen, joten sitä ei julkaista kokonaisuudessaan. Lomake on kuitenkin saatavissa Tilastokeskuksesta.

Julkaisun viidessä ensimmäisessä luvussa käsitellään aikuiskoulutukseen osallistumista. Osallistumistyytit ovat: *aikuiskoulutus, työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, työnantajan tukema aikuiskoulutus* (eli henkilöstökoulutus) ja *muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*, ja luvut 1–3 onkin jaettu näiden mukaan alaluvuiksi. Koska ammatillista aikuiskoulutusta ja henkilöstökoulutusta koskevat tulokset eivät juurikaan poikkea toisistaan (vaikkakin perusjoukkona on toisessa työvoima ja toisessa palkansaaajat), ei ammatillisen aikuiskoulutuksen tuloksia ole aina esitetty. Ensimmäisessä luvussa kerrotaan, kuinka moni 18–64-vuotias on osallistunut aikuiskoulutukseen, luvussa kaksi, kuinka monta päivää osallistuneet saivat koulutusta keskimäärin vuonna 2006 ja luvussa kolme, mistä asioista ja aiheista tuota koulutusta saatiin. Luku neljä käsittelee opiskelua ulkomailla ja luvussa viisi kerrataan aikuiskoulutukseen osallistumisen muutokset vuosina 1980–2006.

Aikuiset opiskelevat myös varsinaisen muodollisen koulutuksen ulkopuolella niin sanottuja informaalin oppimisen menetelmiä hyväksi käyttäen. Asiaa käsitellään luvussa kuusi. Luvuissa 7–11 tuodaan esille tuloksia siitä, millaisia hyötyjä aikuiskoulutuksesta on koettu saatavan, mikä on aikuiskoulutustarve ja millaisia aikomuksia 18–64-vuotiailla suomalaisilla on aikuiskoulutuksen suhteen. Luvuissa käsitellään myös syitä osallistua aikuiskoulutukseen ja osallistumisen esteitä.

Julkaisun luvussa 12 peilataan työelämää ja siinä tapahtuneita koettuja muutoksia suhteessa koulutukseen. Kaksi viimeisintä lukua on omistettu suomalaisen kieli- ja tietotekniikkataidoille.

Aikuiskoulutustutkimuksen katoanalyysi ja käytetyt tilastotieteelliset menetelmät on kuvattu teknisessä raportissa. Käsitteet ja luokitukset –kappaleeseen on koottu lyhyt kuvaus tutkimuksessa käytetyistä termeistä ja yleisistä luokituksista.

Tutkimuksen tuloksia on julkaistu myös Tilastokeskuksen internetsivuilla, joskin tätä julkaisua suppeammassa muodossa (tilastokeskus.fi/til/aku).

1 Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutustutkimuksessa aikuiskoulutus on määritelty koulutusorganisaation pohjalta (katso tarkemmin kohta *Käsitteet ja luokitukset* sekä liite 1) eikä esimerkiksi koulutukseen osallistuneen iän mukaan.

Koulutukseen osallistumista kysyttiin 33-osaisella Suomen eri koulutusmuodot ja organisaatiot käsittävällä kysymyspatteristolla (kysymys B1, liite 1). Kunkin koulutuksen tuli olla kokonaiseksoiltaan **vähintään kuusi oppituntia**. Jos haastateltava ilmoitti osallistuneensa johonkin esillä olleen koulutusorganisaation tai koulutusmuodon koulutukseen haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin häneltä kurssikohtaisia lisäkysymyksiä. Näiden tietojen perusteella muodostettiin aikuiskoulutustutkimuksen neljä keskeistä koulutustyyppiä: *aikuiskoulutus*, *työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*, *työnantajan tukema aikuiskoulutus* (eli henkilöstökoulutus) ja *muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*.

Vuonna 2006 **konferensseihin ja seminaareihin osallistuminen** laskettiin mukaan aikuiskoulutukseen ja sen eri muotoihin muiden ehtojen täytyessä ja vastaajan katsoessa osallistumisen olevan koulutusta. Aikaisempina tutkimusvuosina konferensseihin osallistumisesta ei ole esitetty jatkokysymyksiä ja niitä ei siten ole huomioitu kuin aikuiskoulutuksen kokonaisestimaatissa. Tilanne aiheuttaa pientä vertailuongelmaa aikaisempien tutkimustulosten kanssa.

Kaiken kaikkiaan noin 550 tutkimukseen osallistunutta ilmoitti käyneensä seminaareissa tai konferensseissa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Suuri osa heistä osallistui myös muuhun aikuiskoulutukseen ja siksi vaikutus tuloksiin on kuitenkin melko vähäistä. Ainoastaan henkilöstökoulutukseen osallistuneiden osuus muuttui. Ilman seminaareja se olisi esitettyä 57 prosenttia alhaisempi, 54 prosenttia. Harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen osallistumisosuus pieneni 18 prosentista 17 prosenttiin. Ero on melko tasaista eri väestöryhmien kohdalla, henkilöstökoulutuksessa kuitenkin niin, että sekä korkea-asteen koulutuksen omaavat että ylempät toimihenkilöt ilmoittivat muita useammin seminaarit osaksi henkilöstökoulutusta. Heillä muutos vaikutti osuuteen noin 6–7 prosenttiyksikköä, 25–44-vuotiailla ja valtiosektorilla työskentelevillä noin 4–5 prosenttiyksikköä ja muilla 1–3 prosenttiyksikköä.

Joka kolmas 478 henkilöstökoulutuksena ilmoitetuista osallistutuista seminaareista ja konferensseista käsitteli liiketaloutta ja oikeustieteitä ja joka viides terveys- ja sosiaalialaa. Osuudet vastaavat hyvin kaiken henkilöstökoulutuksen sisältöjen osuuksia (katso luku 3.2 *Henkilöstökoulutuksen sisältö*). Seuraavaksi yleisimpiä konferenssiaiheita olivat tekniikka, tuotanto ja rakentaminen (14 prosenttia kurseista) sekä palvelut, harrastukset ja turvallisuusala (10 prosenttia). Tulokset saadun koulutuksen sisällöistä eivät juurikaan poikenneet sen mukaan, huomioitiinko konferenssit ja seminaarit koulutukseksi vai ei. Tilanne oli sama koulutuksen volyymin (koulutuspäivien keskimäärä) tarkasteltaessa.

Kaikki vuoden 2006 tulokset on esitetty siten, että konferenssit ja seminaarit ovat mukana osallistumisosuuksissa.

Aikuiskoulutustutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa aikuiskoulutukseen osallistumisesta kokonaisuudessaan sekä osallistumisen rakennetietoja. Tästä johtuen ei tutkimuksella saada luotettavia tietoja eri koulutusorganisaatioiden järjestämään koulutukseen osallistuneiden määristä. Tällaista tietoa on saatavilla Tilastokeskuksen oppilaitostilastoista (www.tilastokeskus.fi/til/oaioip ja Oppilaitostilastot 2007, 50–52).

Suuntaa antavia tietoja koulutuksen järjestäjistä ja koulutusorganisaatioista saadaan. Aikuiskoulutustutkimukseen 2006 vastanneista noin joka kolmas (32 prosenttia) ilmoitti osallistuneensa työpaikan tai koulutusyritysten järjestämään aikuiskoulutukseen. (Luvussa on mukana myös työhön läheisesti liittyvät konferenssit ja seminaarit.) Väestötasolla tämä tarkoittaisi hiukan yli miljoonaa 18–64-vuotiasta. Seuraavaksi yleisintä oli aikuiskoulutuksen saaminen ammatillisessa oppilaitoksessa, kansalaisopistossa sekä järjestön, liiton ja yhdistysten järjestämällä kurssilla. Kaikissa näissä kolmessa osallistumisosuudessa oli 8–10 prosenttia ja osallistujia väestötasoon suhteutettuna olisi ollut noin 250 000–330 000 henkilöä kussakin. Neljä prosenttia, 125 000 henkilöä sai aikuiskoulutusta korkeakouluissa ja kesäyliopistoissa aikuiskoulutustutkimuksen jaottelun mukaan. Lisäksi lähes 175 000 eli joka kymmenes 18–64-vuotiasta sai työpaikalla opastusta tai perehdytystä erityisen ohjaajan, kouluttajan tai asiantuntijan johdolla.

1.1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen

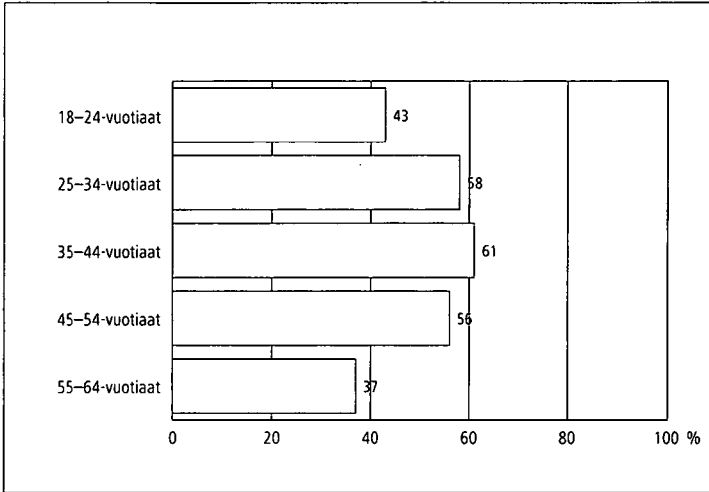
Yli 1,7 miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista osallistui erityisesti aikuisille järjestettyyn koulutukseen¹ vuonna 2006. Tämä vastaa yli puolta 18–64-vuotiaasta väestöstä (52 prosenttia). Aikuiskoulutukseen osallistuminen on pysynyt samalla tasolla vuosituhannen alkuun verrattuna. Tuolloin aikuiskoulutukseen osallistuneita oli 54 prosenttia väestöstä.

Naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen selvästi miehiä useammin. Vuonna 2006 naisia oli aikuiskoulutuksessa noin kuusi henkeä kymmenestä, kaikkiaan yhteensä 950 000 henkeä. Miesten osallistuminen oli vähäisempää. Heistä aikuiskoulutukseen osallistui alle puolet, 45 prosenttia. Määränä tämä vastaa 760 000 henkeä.

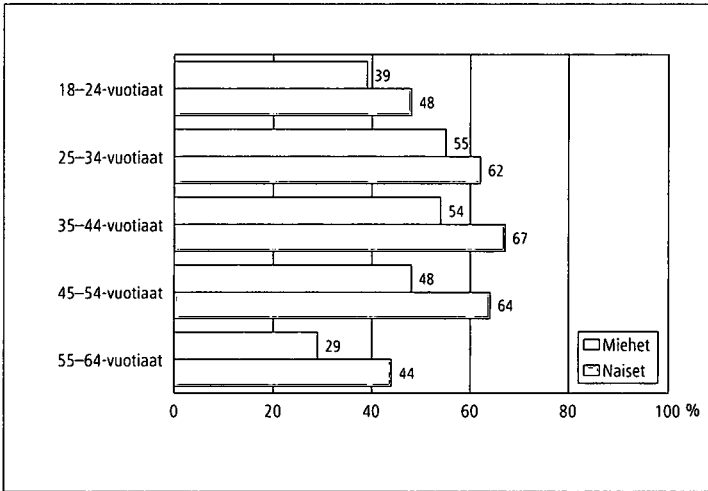
Aikuiskoulutukseen osallistuivat vuonna 2006 useimmiten 25–44-vuotiaat suomalaiset (kuvio 1.1.1). Heistä kuusi henkeä kymmenestä kartutti tietojaan ja taitojaan erityisesti aikuisille järjestetyssä koulutuksessa. Ikääntyvien, 55–64-vuotiaiden suomalaisten osallistuminen oli vähäisintä. Heistä vähän useampi kuin joka kolmas osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2006. Alle 25-vuotiaisista aikuiskoulutuksessa oli noin neljä henkeä kymmenestä.

Naiset olivat miehiä aktiivisempia aikuisopiskelijoita kaikissa ikäryhmissä (kuvio 1.1.2). Nuorimmilla eivät sukupuolten väliset erot osallistumisasteissa olleet niin suuria kuin 35–64-vuotiailla. Alle 35-vuotiailla osallistumisasteiden ero oli naisten hyväksi alle 10 prosenttiyksikköä ja tätä vanhemmilla se oli noin 15 prosenttiyksikön luokkaa.

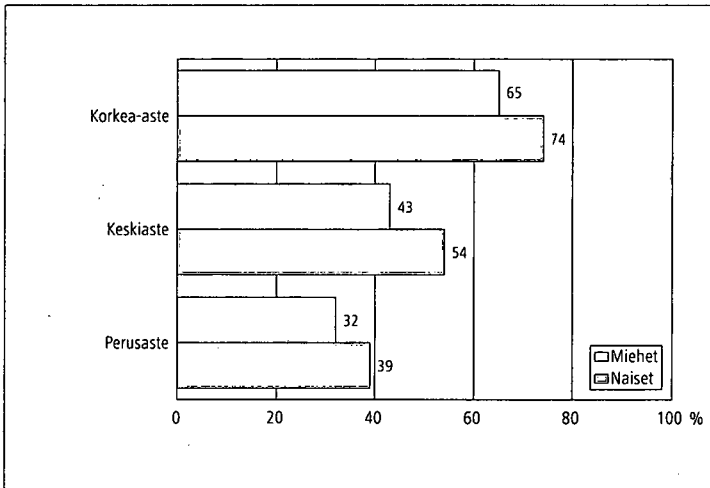
¹ Tietoja aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 1.

Kuvio 1.1.1
Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.2
Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.3
Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Naisilla osallistumisaktiivisuus pysyi iän karttuessa pidempään korkealla tasolla kuin miehillä. Naisista vielä 45–54-vuotiaatkin osallistuivat aikuiskoulutukseen yhtä usein kuin 25–44-vuotiaat. Miehillä osallistumisaktiivisuuden lasku alkaa selvemmin jo 45–54 vuoden iässä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet 18–64-vuotiaat suomalaiset osallistuivat muita useammin aikuiskoulutuksen vuonna 2006. Heistä seitsemän henkeä kymmenestä opiskeli aikuiskoulutuksessa. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista osallistujia oli noin joka toinen ja perusasteen suorittaneista reilut yksi kolmesta 18–64-vuotiaasta.

Pohjakoulutus vaikuttaa osallistumisaktiivisuuteen suurin piirtein yhtä paljon sekä miehillä että naisilla (kuvio 1.1.3). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osallistumisaste oli molemmilla sukupuolilla noin kaksinkertainen verrattuna perusasteen suorittaneisiin. Miesten ja naisten väliset erot osallistumisasteissa vaihtelivat eri pohjakoulutuksen luokissa seitsemästä yhteentoista prosenttiyksiköön.

Pohjakoulutuksen vaikutus aikuiskoulutukseen osallistumiseen on suurin 45–64-vuotiailla (kuvio 1.1.4). Yli 44-vuotiailla korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisaste oli yli kaksinkertainen pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumisasteeseen verrattuna. Pienintä pohjakoulutuksen vaikutus oli alle 35-vuotiailla. Heillä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osallistumisaste oli noin 20 prosenttiyksikköä suurempi kuin perusasteen suorittaneiden vastaava.

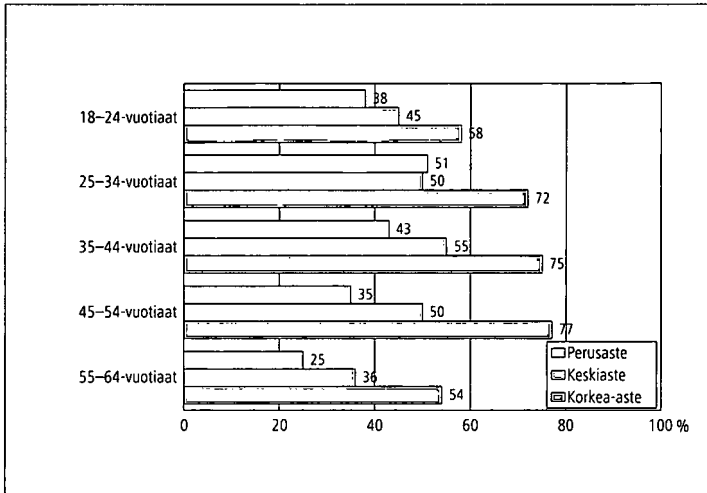
Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt olivat vuonna 2006 selvästi muita sosioekonomisen aseman ryhmiä useammin erityisesti aikuisille järjestetyssä koulutuksessa (kuvio 1.1.5). Ylemmistä toimihenkilöistä aikuiskoulutukseen osallistui kolme henkeä neljästä ja alemmista toimihenkilöistä seitsemän kymmenestä 18–64-vuotiaasta.

Myös opiskelijat käyttävät aikuiskoulutuspalveluja suhteellisen usein. Heistä vuonna 2006 useampi kuin joka toinen osallistui aikuiskoulutukseen. Yrittäjistä ja työntekijöistä osallistujia oli neljä kymmenestä, eläkeläisistä ainoastaan 16 prosenttia.

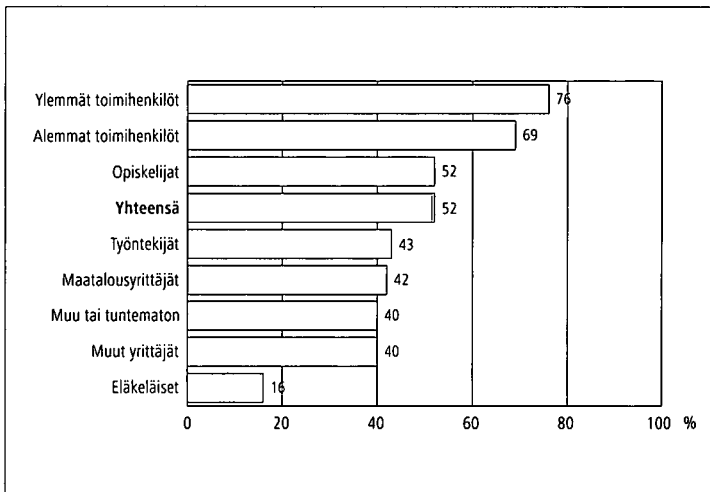
Yrittäjänaiset osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi yrittäjämiehiä useammin (kuvio 1.1.6). Kun yrittäjänaisista osallistujia oli lähes kuusi kymmenestä, oli heitä yrittäjämiehistä vain kolme kymmenestä. Yhtä suuri ero sukupuolten osallistumisasteissa oli havaittavissa eläkeläisten osalta. Eläkeläisnaisista aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2006 yksi viidestä ja eläkeläismiehistä ainoastaan yksi kymmenestä.

Eläkeläisten ja yrittäjien lisäksi opiskelijoiden ja ylempien toimihenkilöiden osalta naisten osallistuminen aikuiskoulutukseen oli yleisempää kuin miesten. Työntekijänaiset, maatalousyrittäjänaiset ja alemmat toimihenkilönaiset osallistuivat aikuiskoulutukseen yhtä usein kuin miehet.

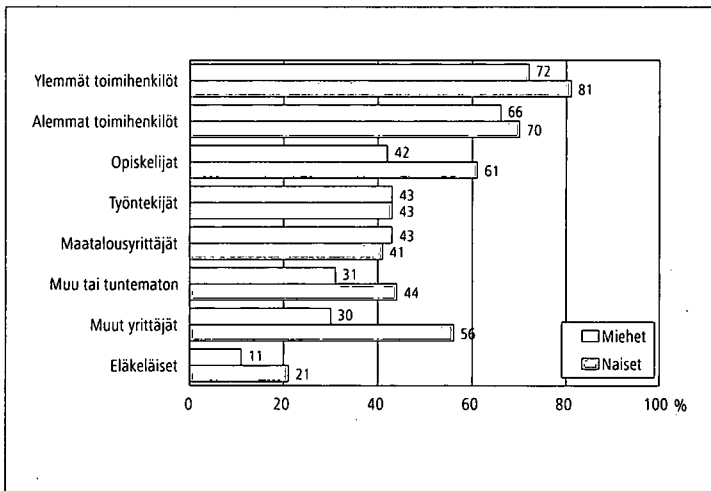
Pohjakoulutuksen merkitys aikuiskoulutukseen osallistumiselle on suuri. Vaikka sosioekonomisen aseman luokka vakioidaan, eroavat eri pituisen pohjakoulutuksen saaneiden osallistumisasteet selvästi toisistaan (kuvio 1.1.7). Esimerkiksi, kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) oli vuonna 2006 aikuiskoulutuksessa joka toinen, niin perusasteen suorittaneista osallistuneita oli vain joka neljäs. Suurin suhteellinen ero oli eläkeläisillä. Heistä joka kolmas korkea-asteen tutkinnon suorittanut osallistui ai-

Kuvio 1.1.4
Aikuiskoulutukseen osallistumisen ja koulutustason mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.5
Aikuiskoulutukseen osallistumisen sosioekonominen aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.6
Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonominen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

kuiskoulutukseen vuonna 2006, mutta perusasteen koulutuksen suorittaneista vain yksi kymmenestä oli osallistunut tällaiseen koulutukseen. Pohjakoulutus vaikutti aikuiskoulutukseen osallistumiseen myös toimihenkilöillä ja opiskelijoilla. Työntekijöiden ja maatalousyrittäjien suhteellisen suurelta vaikuttavat osallistumiserot koulutustaustan mukaan eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Tämä johtuu pitkälti korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden vähäisestä määrästä kyseisissä ryhmissä.

Työlliset osallistuivat selvästi työttömiä ja työvoiman ulkopuolella olevia useammin aikuiskoulutukseen (kuvio 1.1.8). Vuonna 2006 kuusi henkeä kymmenestä työssä käyvästä 18–64-vuotiaasta suomalaisesta osallistui aikuiskoulutukseen. Työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista osallistuneita oli noin joka kolmas.

Työttömät naiset osallistuivat selvästi työttömiä miehiä useammin aikuiskoulutukseen vuonna 2006 (kuvio 1.1.9). Heistä noin kaksi viidestä ja miehistä vain yksi viidestä 18–64-vuotiaasta osallistui aikuiskoulutukseen. Myös työllisten ja työvoiman ulkopuolisten joukossa naiset olivat miehiä aktiivisempia aikuiskoulutukseen osallistumisessa, joskaan osallistumisasteiden erot eivät olleet yhtä suuria kuin työttömillä.

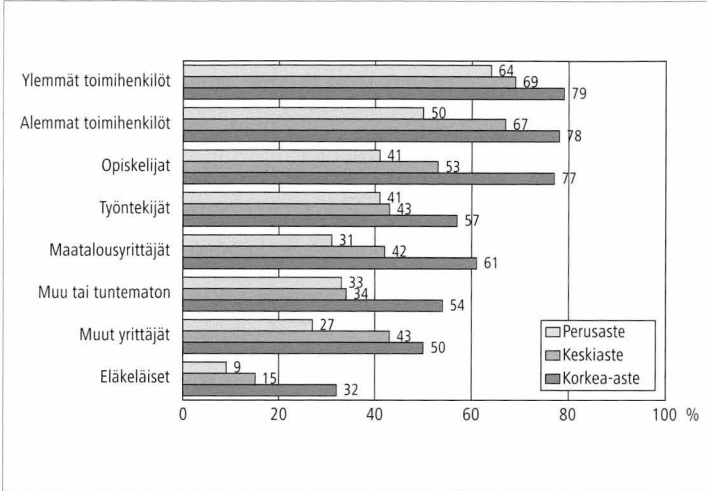
Etelä-Suomen läänissä asuvista 18–64-vuotiaista suomalaisista useampi kuin joka toinen (55 prosenttia) osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2006. Länsi- ja Itä-Suomessa osallistuneita oli noin puolet ja pohjoisessa Oulun ja Lapin läänissä osallistuttiin hivenen tätäkin harvemmin. Osallistumisasteiden erot läänien välillä eivät kuitenkaan olleet suuria.

Sukupuolten väliset osallistumiserot olivat suurimpia Lapin läänissä (kuvio 1.1.10). Pohjoisessa asuvista 18–64-vuotiaista naisista aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2006 noin kuusi henkeä kymmenestä, mutta miehistä vain kolme kymmenestä. Toiseksi suurin ero osallistumisasteissa oli Länsi-Suomen läänissä. Itä-Suomen läänissä sukupuolten välinen ero aikuiskoulutukseen osallistumisessa ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

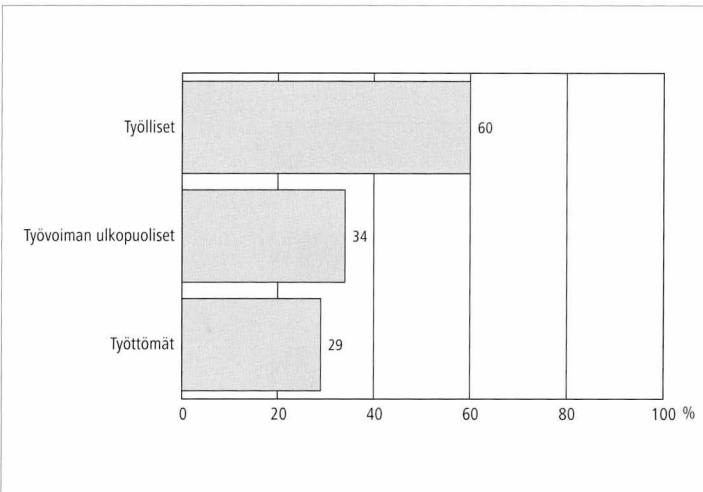
Osallistumisen profiilit olivat miehillä ja naisilla erilaiset asuinläänin mukaisessa tarkastelussa. Naisista Lapin läänissä asuvat olivat kaikkein aktiivisimpia aikuiskoulutukseen osallistujia. Sen sijaan siellä asuvat miehet osallistuivat aikuiskoulutukseen kaikkein vähiten. Miehistä aktiivisimpia osallistujia olivat Etelä-Suomen läänissä asuvat, joista noin puolet oli ollut aikuiskoulutuksessa vuonna 2006. Naisten suurempaa osallistumisaktiivisuutta kuvastaa hyvin se, että tämä Etelä-Suomen miesten aktiivisuus on samaa tasoa kuin naisilla osallistumisen pohjalukemat saavuttaneessa Oulun läänissä.

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset osallistuivat taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvia useammin aikuiskoulutukseen. Heistä osallistuneita oli useampi kuin joka toinen. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa osallistuneita oli alle puolet 18–64-vuotiaista.

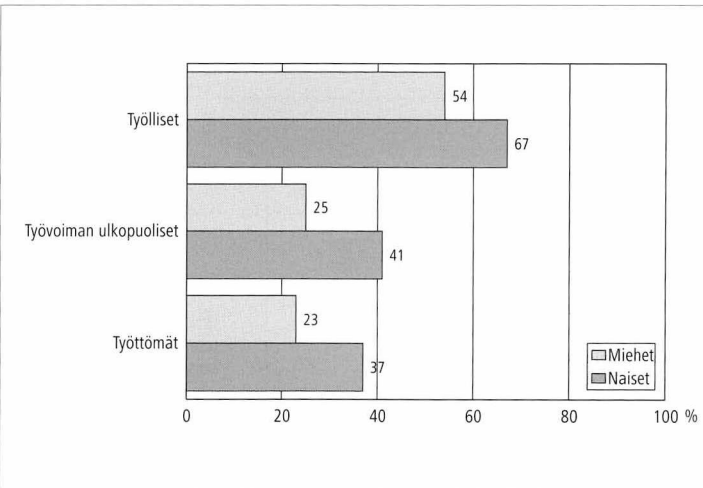
Asuinkunnan kuntaryhmä vaikuttaa aikuiskoulutukseen osallistumiseen vain miehillä (kuvio 1.1.11). Kaupunkimaisissa kunnissa asuvista miehistä noin joka toinen osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2006, mutta maaseutumaisissa kunnissa osallistuneita oli vain reilut yksi kolmesta. Naisilla asuinkunnan kuntatyyppillä ei ollut merkitystä koulutukseen osallistumiseen.

Kuvio 1.1.7
Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

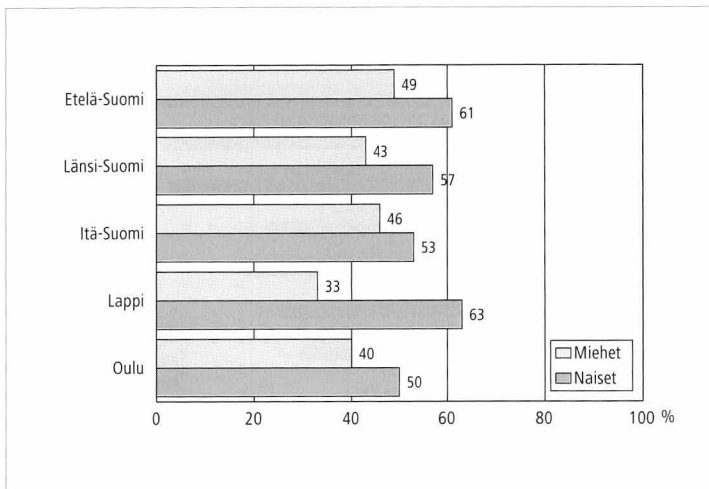

Kuvio 1.1.8
Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

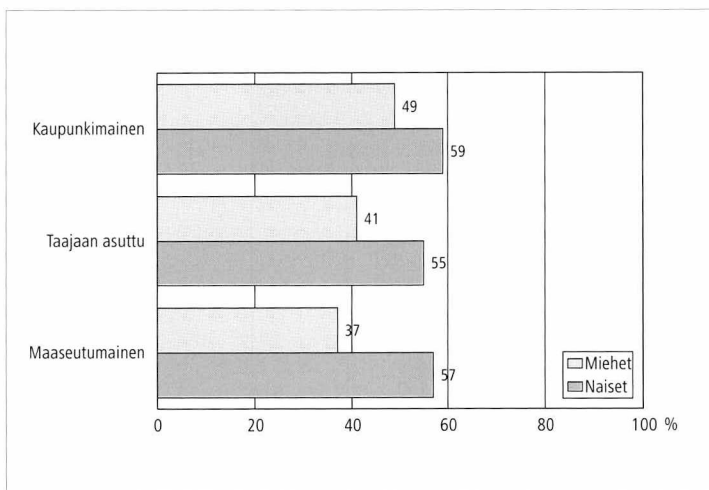

Kuvio 1.1.9
Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

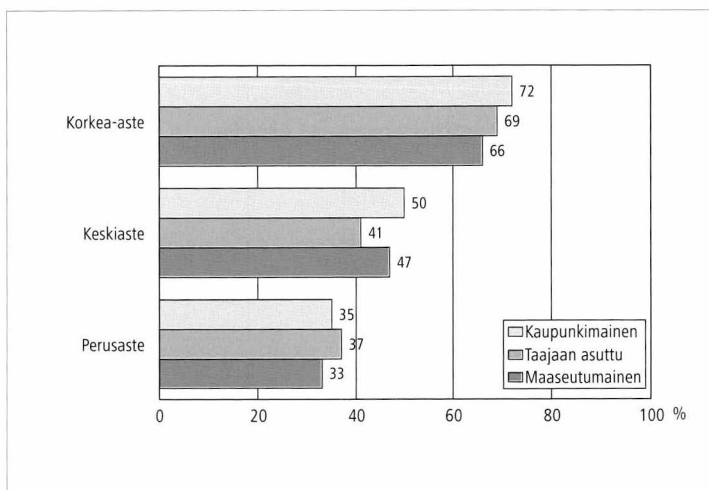
Kuvio 1.1.10
Aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinläänin ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.11
Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.12
Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja kuntaryhmän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

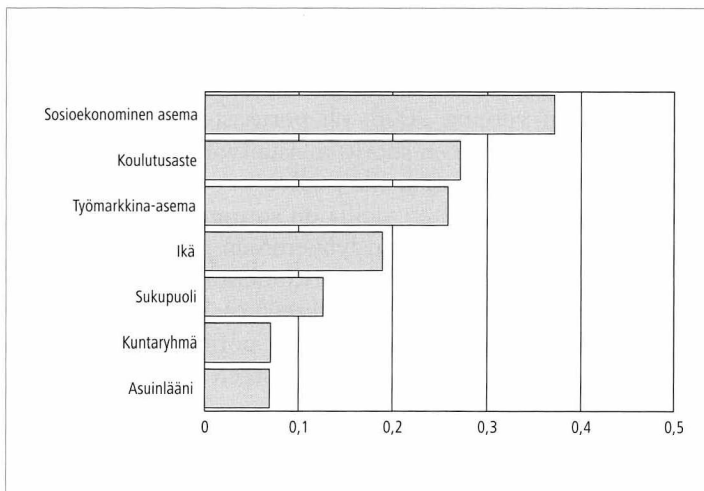

Havaittuihin osallistumisaste-eroihin eri kuntaryhmien välillä vaikuttaa se, että väestön koulutustausta on erilainen eri kuntaryhmissä (kuvio 1.1.12). Korkeasti koulutettuja on kaupunkimaisissa kunnissa suhteellisesti eniten ja maaseutumaisissa kunnissa vähiten. Kun koulutusaste vakioidaan, pienenevät myös kuntaryhmittäiset osallistumisasteiden erot. Esimerkiksi pelkän perusasteen suorittaneet osallistuivat aikuiskoulutukseen yhtä usein kuntatyyppistä riippumatta. Myöskään korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla asuinkunnan kuntaryhmällä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä aikuiskoulutukseen osallistumiselle.

Aikuiskoulutukseen osallistumista selittävät eniten sosioekonominen asema ja koulutusaste

Aikuiskoulutukseen osallistumisen havaittiin riippuvan tilastollisesti merkitsevästi kaikista tutkituista taustamuuttujista (sukupuoli, ikä, koulutusaste, sosioekonominen asema, työmarkkina-asema, kuntaryhmä, asuinlääni). Riippuvuuden suuruutta voidaan tarkastella ns. Cramerin V-kertoimen avulla, jonka arvot 1 tai -1 tarkoittavat täydellistä negatiivista tai positiivista riippuvuutta muuttujien välillä (katso tarkemmin *Tekninen raportti*).

Eniten aikuiskoulutukseen osallistumista selitti valituista taustamuuttujista sosioekonominen asema (kuvio 1.1.13). Toiseksi eniten osallistumista selitti koulutusaste ja kolmanneksi eniten henkilön työmarkkina-asema. Asuinpaikkaa kuvaavat muuttujat (asuinlääni ja kuntaryhmä) eivät juurikaan selittäneet aikuiskoulutukseen osallistumista.

Kuvio 1.1.13
Aikuiskoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista vuonna 2006 (Cramerin V-kertoimet)

1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen

Työhön tai ammattiin liittyvään eli ammatilliseen aikuiskoulutukseen luetaan kuuluvaksi ne koulutukset, joihin haastateltava on vastannut osallistuneensa pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia. Perusjoukkona on työvoimaan kuuluvat (palkansaajat, maatalous- ja muut yrittäjät sekä työttömät) 18–64-vuotiaat suomalaiset. Vuonna 2006 kysymykseen vastasi 3 400 työvoimaan kuuluvaa.

(D6) Miksi osallistuitte tähän koulutukseen?

Pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia

Pääasiassa muiden syiden takia

Joka toinen 18–64-vuotias työvoimaan kuuluva suomalainen osallistui työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen² vuonna 2006. Määränä se vastaa noin 1,3 miljoonaa henkeä. Koulutuksessa olleiden määrä on pysytellyt samalla tasolla kuin se oli vuosituhannen alussa.

Naiset osallistuivat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen miehiä useammin. Naisista 57 prosenttia ja miehistä 45 prosenttia osallistui vuonna 2006 aikuiskoulutukseen työhön tai ammattiin liittyvien seikkojen takia.

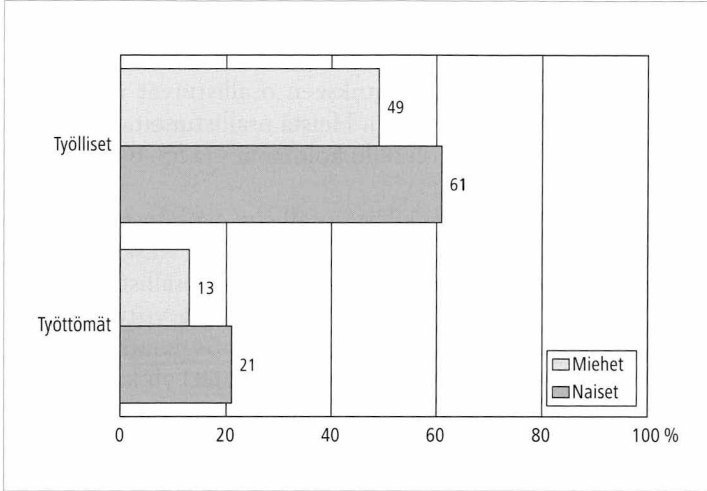
Työssä käyvistä 18–64-vuotiaista reilu puolet eli 55 prosenttia osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuoden 2006 aikana. Osuus on noin kolme kertaa suurempi kuin työttömillä, joista osallistuneita oli noin yksi kuudesta, 17 prosenttia.

Sekä työllisten että työttömien joukossa naiset osallistuivat miehiä useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen (kuvio 1.2.1). Kun työllisistä naisista osallistuneita oli lähes kaksi kolmesta, oli työllisten miesten vastaava osuus alle puolet. Työttömistä naisista osallistuneita oli yksi viidestä, miehistä vastaavasti yksi kahdeksasta.

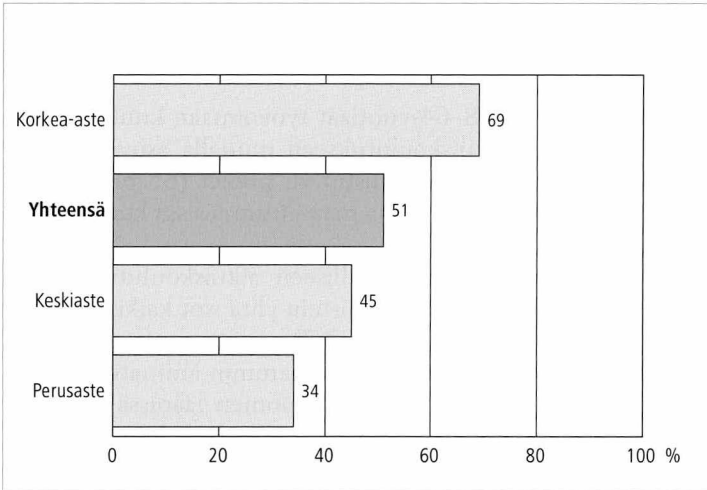
Saadun pohjakoulutuksen pituudella on erittäin suuri vaikutus myös ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.2.2). Mitä pidempi on henkilön suorittama pohjakoulutus, sitä todennäköisemmin hän osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 18–64-vuotiaista työvoimaan kuuluvista suomalaisista kaksi kolmesta osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuonna 2006, oli perusasteen suorittaneista osallistuneita vain yksi kolmesta. Keskiasteen suorittaneista työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui hieman alle puolet.

Korkeasti koulutettujen miesten ja naisten välillä on suuremmat erot ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa kuin lyhyemmän pohjakoulutuksen omaavilla (kuvio 1.2.3). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 18–64-vuotiaista naisista työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui 74 prosenttia ja miehistä 64 prosenttia. Keskiasteen ja perusasteen suorittaneilla osallistumisasteiden ero oli noin kuusi prosenttiyksikköä. Perusasteen suorittaneilla ero

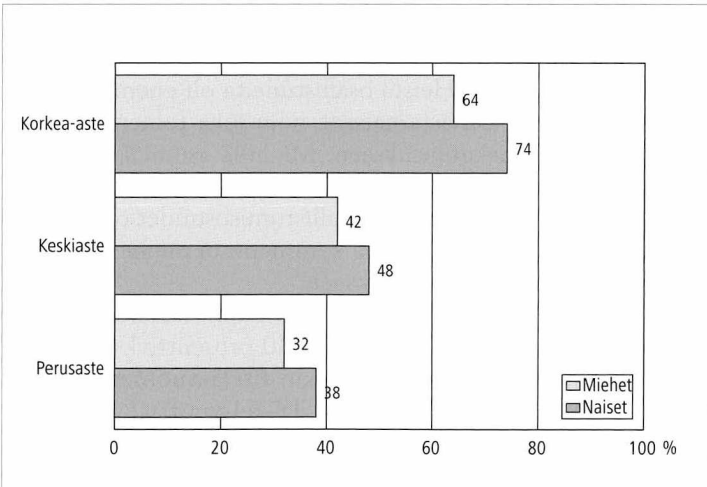
2 Tietoja työhön tai ammattiin liittyvästä aikuiskoulutuksesta on esitetty myös liitetaulukossa 6.

Kuvio 1.2.1
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.2
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.3
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

miesten ja naisten osallistumisasteissa ei ole aineiston pienemmän koon vuoksi tilastollisesti merkitsevä.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuivat muita ikäluokkia yleisemmin 25–54-vuotiaat (kuvio 1.2.4). Heistä osallistuneita oli 54–57 prosenttia. Alle 25-vuotiaista osallistuneita oli reilu kolmannes ja 55–64-vuotiaista 40 prosenttia.

Noin kolme neljästä ylemmästä toimihenkilöstä osallistui työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2006 (kuvio 1.2.5). Keskimääräistä useammin osallistuivat myös alemmat toimihenkilöt. Heistä osallistuneita oli kuusi kymmenestä. Työntekijöistä, maatalousyrittäjistä ja muista yrittäjistä ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui noin joka kolmas 18–64-vuotias.

Vuonna 2006 osallistuivat naisryttäjät (pl. maatalousyrittäjät) yli kaksi kertaa useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen kuin miesryttäjät (kuvio 1.2.6). Heistä lähes joka toinen opiskeli työhönsä tai ammattiinsa liittyen, kun taas miesryttäjillä vastaava osuus oli noin yksi viidestä. Myös ylemmät toimihenkilönaiset osallistuivat ylempiä toimihenkilömiehiä useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Naisista osallistuneita oli 77 prosenttia ja miehistä yhdeksän prosenttiyksikköä vähemmän. Muutoin sukupuolten väliset osallistumiserot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

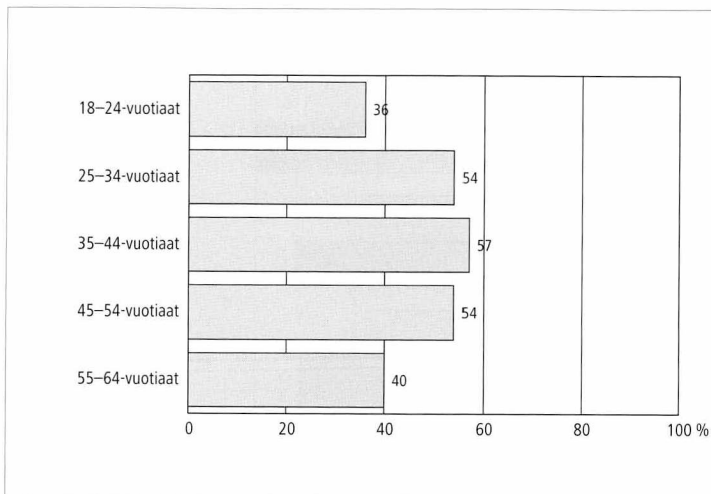
Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat suomalaiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen muualla asuvia useammin. Heistä tämänlaatuiseen koulutukseen osallistui yli puolet (55 prosenttia). Vastaavat osallistumisosuudet taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa olivat 45 ja 44 prosenttia.

Naiset osallistuvat miehiä useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja osallistumiserot sukupuolten välillä olivat suurin piirtein yhtä isot kaikissa kuntaryhmän luokissa, 10–13 prosenttiyksikköä (kuvio 1.2.7).

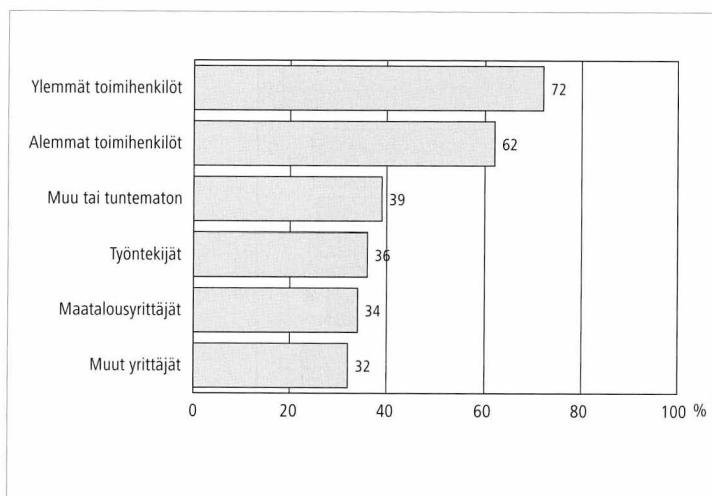
Etelä-Suomen läänissä asuvat osallistuivat muita useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuonna 2006 (kuvio 1.2.8). Etelä-Suomen läänissä osallistuneita oli 55 prosenttia 18–64-vuotiaista työvoimaan kuuluvista. Lapin läänissä osallistumisaste oli sama kuin koko maassa keskimäärin. Vähiten työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuttiin Oulun läänissä.

Työvoimaan kuuluvista 18–64-vuotiaisista naisista eniten ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuivat vuonna 2006 Lapin läänissä ja toiseksi eniten Etelä-Suomen läänissä asuvat (kuvio 1.2.9). Heistä osallistuneita oli enemmän kuin kuusi kymmenestä. Muissa lääneissä asuvista naisista noin joka toinen osallistui työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen. Miehillä asuinlääneittäinen osallistumisprofiili oli hieman erilainen – eniten osallistuttiin Etelä-Suomen läänissä, missä joka toinen osallistui, ja alhaisimmat osallistumisosuudet olivat pohjoisen lääneissä. Oulun ja Lapin läänissä noin neljä kymmenestä miehestä osallistui työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen.

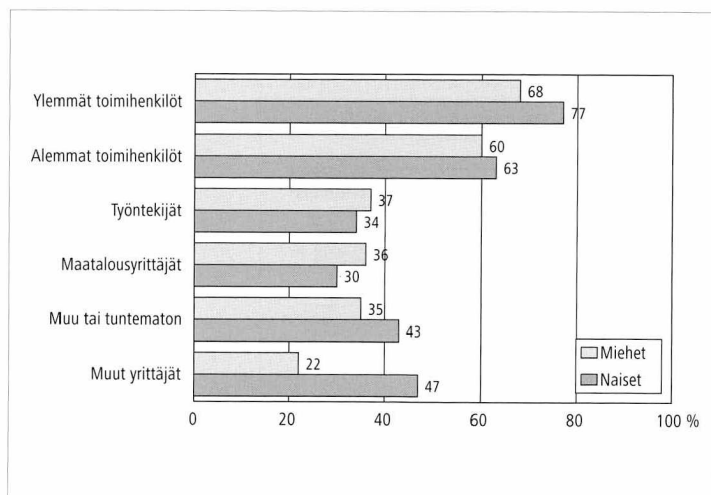
Suurin ero osallistumisasteissa sukupuolten välillä oli Lapin läänissä asuvilla. Siellä osallistumisasteiden ero naisten hyväksi oli lähes 30 prosenttiyksikköä. Yli 10 prosenttiyksikön ero osallistumisasteissa oli myöskin Etelä-Suomen läänissä. Tasa-arvoisin tilanne oli Itä-Suomen läänissä, missä 18–64-vuotiaat miehet ja naiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen likimain yhtä paljon vuonna 2006.

Kuvio 1.2.4
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias työvoima)

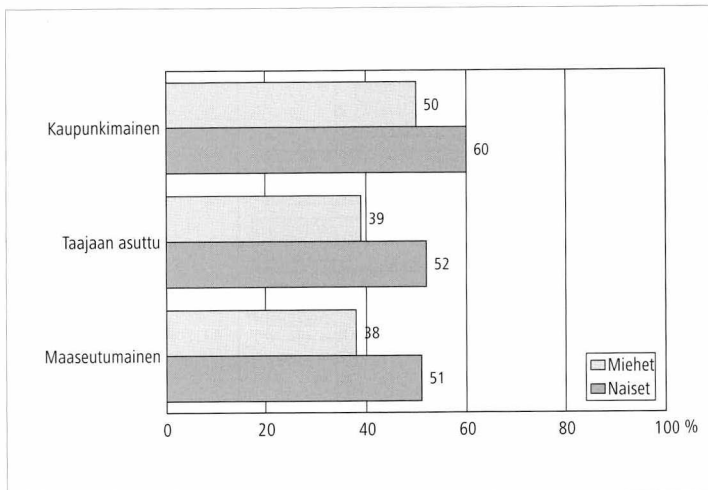
Kuvio 1.2.5
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.6
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias työvoima)

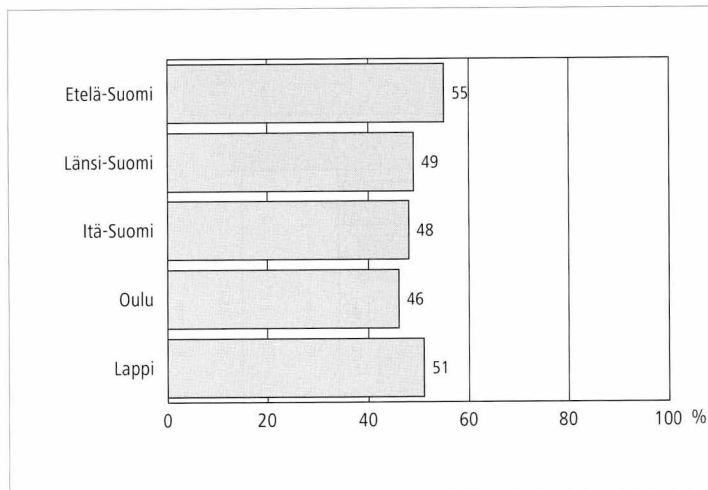
Kuvio 1.2.7

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

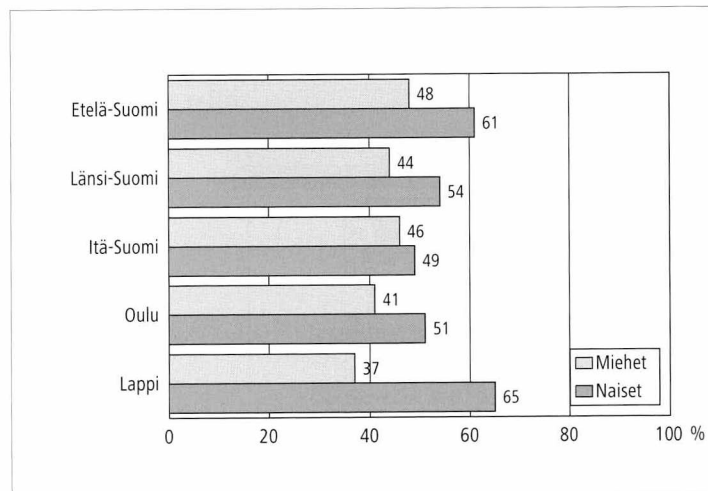
Kuvio 1.2.8

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinläänin mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.9

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinläänin ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

1.3 Henkilöstökoulutukseen osallistuminen

Henkilöstökoulutukseksi eli työnantajan tukemaksi koulutukseksi lasketaan kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja on osallistunut ainakin jonkin verran tai johon on saanut osallistua palkallisella työajalla. Koska yrittäjät saavat itse päättää yrityksensä osallistumisesta koulutuksensa rahoitukseen, käytetään perusjoukkona vain palkansaajia.

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen indikaattoria tehtäessä käytettiin hyväksi seuraavia tutkimuskysymyksiä (kysymykset D10a, D11a ja D11b).

(D10a) Käyttitkö tähän koulutukseen osallistumiseen palkallista työaika?

- Pelkästään palkallista työaika
- Enimmäkseen palkallista työaika
- Enimmäkseen omalla ajalla
- Pelkästään omalla ajalla
- Ette ollut työsuhteessa koulutusajankohtana

(D11a) Kustansiko työnantajanne koulutuksesta aiheutuvia osallistumis- tai ilmoittautumismaksuja?

- Kyllä, kokonaisuudessaan
- Kyllä, osittain
- Ei lainkaan
- Koulutukseen ei liittynyt tämänkaltaisia maksuja
- Ei ollut töissä koulutusajankohtana

(D11b) Kustansiko työnantajanne koulutuksesta aiheutuvia materiaalikuluja (kirjat yms.)?

- Kyllä, kokonaisuudessaan
- Kyllä, osittain
- Ei lainkaan
- Koulutukseen ei liittynyt tämänkaltaisia maksuja
- Ei ollut töissä koulutusajankohtana

Yli miljoona 18–64-vuotiasta palkansaajaa osallistui henkilöstökoulutukseen³ vuoden 2006 aikana. Tämä vastaa 57 prosenttia palkansaajista. Osallistuneiden osuus on pysynyt samalla tasolla kuin mitä se oli vuosituhannen alussa.

Naiset osallistuivat henkilöstökoulutukseen miehiä useammin. Kun naisista työnantajan tuella opiskeli noin kuusi kymmenestä (61 prosenttia) oli miesten osallistumisosuus lähes kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi (53 prosenttia). Määrinä tämä tarkoittaa noin 580 000 naispalkansaajaa ja 520 000 miespalkansaajaa.

3 Tietoja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 10.

Myös henkilöstökoulutukseen (kuten aikuiskoulutukseen sekä ammatilliseen aikuiskoulutukseenkin) osallistuivat eniten 25–54-vuotiaat (kuvio 1.3.1), joista selvästi useampi kuin joka toinen osallistui koulutukseen. Henkilöstökoulutuksessa ikäluokkien väliset osallistumiserot olivat kuitenkin pienemmät kuin aikuiskoulutuksessa (katso luku 1.1) ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa (katso luku 1.2).

Nuoret, alle 25-vuotiaat miespalkansaajat olivat vastaavan ikäisiä naispalkansaajia useammin henkilöstökoulutuksessa vuonna 2006 (kuvio 1.3.2). Heistä työnantajan tuella opiskeli useampi kuin joka toinen, mutta alle 25-vuotiaista naispalkansaajista vähemmän kuin neljä kymmenestä. Yli 34-vuotiaiden joukossa puolestaan naispalkansaajat osallistuivat selvästi miespalkansaajia useammin työnantajan tukemaan koulutukseen.

Miehillä ikä ei vaikuta tilastollisesti merkitsevästi henkilöstökoulutuksen osallistumisasteeseen, vaan kaikkien ikäluokkien osallistumisasteet vaihtelivat 46 ja 56 prosentin välillä. Naispalkansaajilla taas ikäluokalla ja osallistumisella on selvä yhteys: 18–24-vuotiaiden osallistumisaste oli selvästi muita alhaisempi (heistä 38 prosenttia osallistui, 25 vuotta täyttäneistä vähintäänkin 60 prosenttia). Eniten naispalkansaajista henkilöstökoulutukseen vuonna 2006 osallistuivat 35–54-vuotiaat.

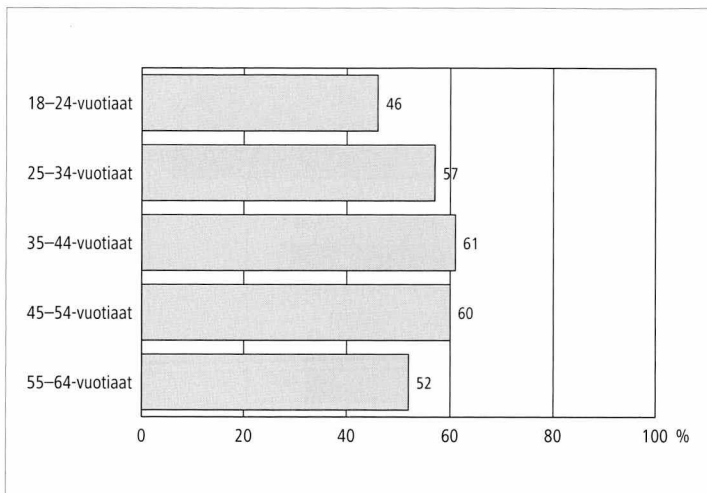
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat muita palkansaajia useammin henkilöstökoulutukseen (kuvio 1.3.3). Heistä osallistuneita oli kolme neljästä. Sen sijaan perus- tai keskiasteen suorittaneista palkansaajista harvempi kuin joka toinen sai koulutukseensa työnantajan tukea vuonna 2006.

Kun tutkitaan sukupuolten välisiä henkilöstökoulutukseen osallistumisen eroja erikseen kaikissa koulutusasteen luokissa, havaitaan niissä selkeää pienenemistä (kuvio 1.3.4). Missään koulutusasteen luokassa ei ero (5 prosenttiyksikköä naispalkansaajien hyväksi) ole tilastollisesti merkitsevä. Naisten ja miesten välinen osallistumisasteiden ero henkilöstökoulutuksessa selittyikin pitkälti naisten korkeammalla pohjakoulutuksen tasolla. Kun 18–64-vuotiaista naispalkansaajista 45 prosentilla on korkea-asteen tutkinto, on se miespalkansaajista vain 31 prosentilla. Vastaavasti pelkän perusasteen suorittaneita on miehissä (21 prosenttia) suhteellisesti enemmän kun naisissa (16 prosenttia).

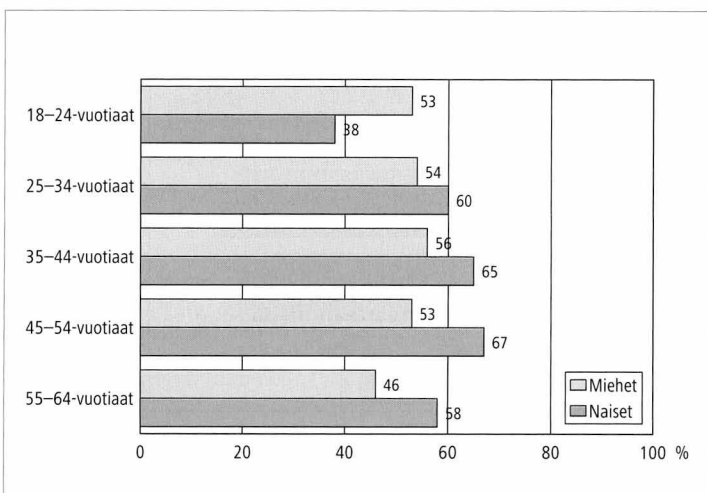
Toimihenkilöasemassa olevat 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat selvästi työntekijäasemassa olevia palkansaajia useammin henkilöstökoulutukseen vuonna 2006. Ylemmistä toimihenkilöistä osallistuneita oli noin kolme neljästä ja alemmista toimihenkilöistä noin kaksi kolmesta. Työntekijäasemassa olevista henkilöstökoulutukseen osallistui neljä kymmenestä palkansaajasta.

Ylemmistä toimihenkilöistä naiset osallistuivat hieman miehiä useammin työnantajan tukemaan koulutukseen (kuvio 1.3.5). Heidän osallistumisosuutensa, 77 prosenttia, oli seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin miesten vastaava. Sen sijaan alemmissa toimihenkilöissä ja työntekijöissä ei sukupuolten välillä ollut osallistumisasteissa juurikaan eroja.

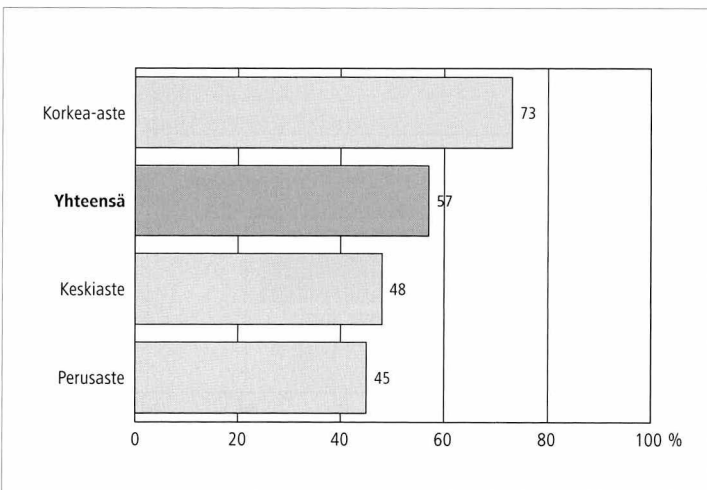
Valtiosectorilla työskennelleet 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat kunta- tai yksityissektorilla työskennelleitä useammin henkilöstökoulutukseen vuonna 2006 (kuvio 1.3.6). Heistä työnantajan tuella kouluttautui neljä viidestä palkansaajasta. Kuntasektorilla työskennelleiden osallistumisaste oli noin kymme-

Kuvio 1.3.1
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotiaat palkansaajat)

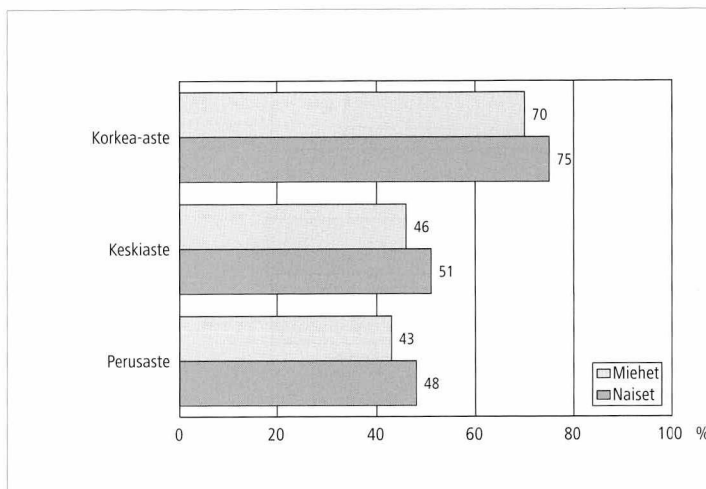

Kuvio 1.3.2
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotiaat palkansaajat)

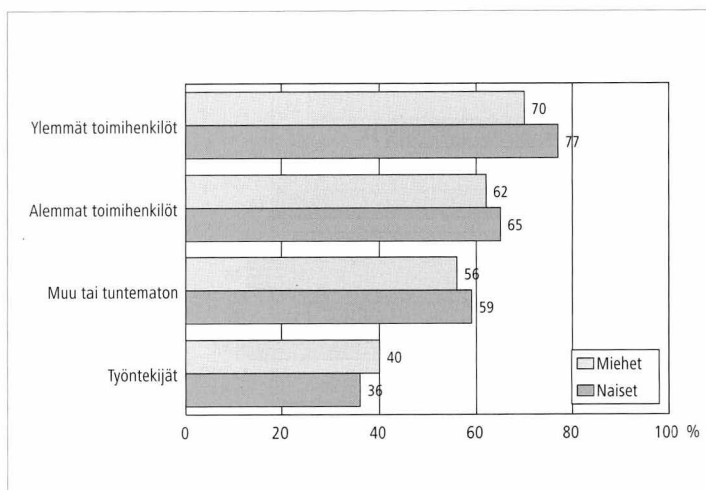

Kuvio 1.3.3
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotiaat palkansaajat)

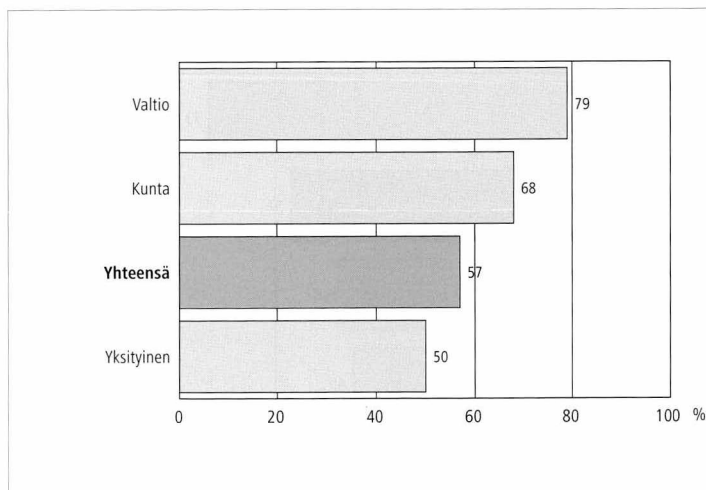
Kuvio 1.3.4
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.5
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.6
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen työnantajatyyppin mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

nen prosenttiyksikköä alhaisempi. Yksityissektorilla työskennelleistä vain joka toinen osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen.

Valtiosektorilla työskentelevillä ei henkilön pohjakoulutuksen pituus vaikuta saatuun henkilöstökoulutukseen samassa määrin kuin kunta- tai yksityissektorilla (kuvio 1.3.7). Valtiosektorilla työskentelevistä perus- tai keskiasteen tutkinnon suorittaneista lähes kolme neljästä 18–64-vuotiaasta osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen vuonna 2006. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osallistumisosuus oli noin kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi. Kunta- ja yksityissektorilla työskentelevillä olivat erot varsinkin perusasteen ja korkea-asteen pohjakoulutuksen omaavien välillä selkeästi suuremmat.

Kuntasektorilla työskenteleviin verrattuna nimenomaan perus- ja keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osallistuminen on aktiivisempaa valtiosektorilla. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat henkilöstökoulutukseen likimain yhtä usein valtio- ja kuntasektorilla. Yksityissektorilla työskennelleet taas osallistuivat henkilöstökoulutukseen valtiosektorilla työskennelleitä harvemmin pohjakoulutuksen pituudesta riippumatta. Vuonna 2006 kuntasektorilla työskennelleet korkea- tai keskiasteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat yksityissektorilla työskennelleitä vastaavan pohjakoulutuksen omaavia palkansaajia useammin henkilöstökoulutukseen. Perusasteen suorittaneiden palkansaajien osallistumisosuudet eivät näissä työnantajasektoreissa eroa toisistaan tilastollisesti merkitsevästi.

Isoissa, yli 200 hengen yrityksissä työskentelevät 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat eniten henkilöstökoulutukseen vuonna 2006 (kuvio 1.3.8). Heistä työnantajan tukemana opiskeli noin kaksi kolmesta palkansaajasta. Alle 50 hengen yrityksissä henkilöstökoulutukseen osallistuttiin kaikkein vähiten. Niissä työskennelleistä noin neljä palkansaajaa kymmenestä osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen vuonna 2006.

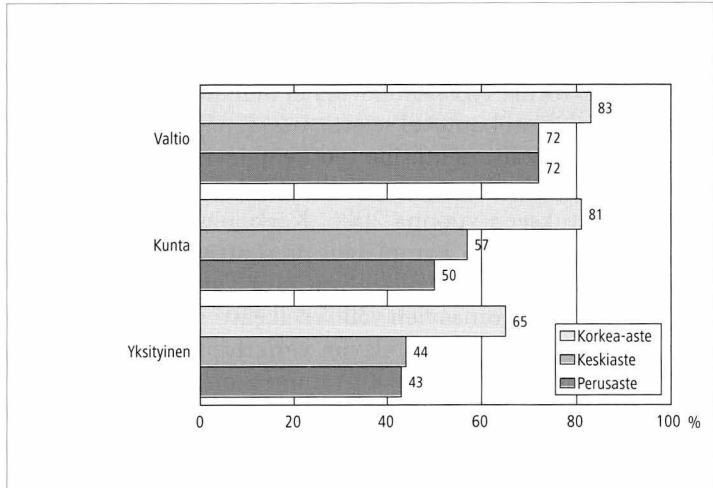
Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat työnantajan tukemaan koulutukseen keskimääräistä useammin (kuvio 1.3.9). Kun heistä vuonna 2006 henkilöstökoulutukseen osallistuneita oli kuusi palkansaajaa kymmenestä, oli maaseutumaisissa kunnissa asuvista palkansaajista osallistuneita kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän. Taajaan asutuissa kunnissa asuvien palkansaajien osallistumisaste asettuu näiden ryhmien puoleen väliin.

Naiset osallistuivat miehiä useammin henkilöstökoulutukseen vuonna 2006 kuntaryhmästä riippumatta (kuvio 1.3.10). Suurinta osallistumisero sukupuolten välillä oli maaseutumaisissa kunnissa asuvilla 18–64-vuotiailla palkansaajilla. Heillä naisten osallistumisaste oli 13 prosenttiyksikköä miesten osallistumisastetta korkeampi. Taajaan asutuissa kunnissa osallistumisasteiden ero oli kymmenen prosenttiyksikköä ja kaupunkimaisissa kunnissa kuusi prosenttiyksikköä.

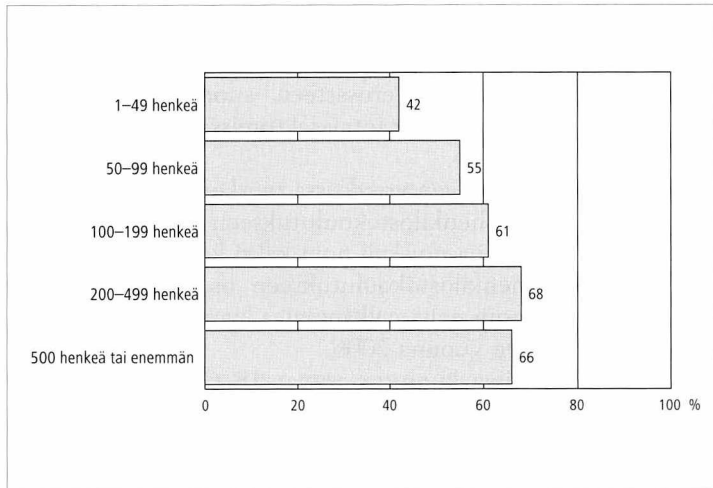
Palkansaajan asuinlääni ei vaikuta tilastollisesti merkitsevästi työnantajan tukemaan koulutukseen osallistumiseen. Kaikissa lääneissä useampi kuin joka toinen 18–64-vuotias palkansaaja osallistui henkilöstökoulutukseen vuonna 2006.

Sen sijaan sukupuolittaiset osallistumisprofiilit asuinlääneittäin ovat selkeästi erilaiset (kuvio 1.3.11). Suurin ero osallistumisasteissa miesten ja naisten välillä oli Lapin läänissä. Siellä asuvista 18–64-vuotiaista palkansaajanaisista seitsemän kymmenestä osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen vuonna 2006. Miehistä osallistuneita oli selkeästi vähemmän, jopa alle puolet palkansaajista. Myös

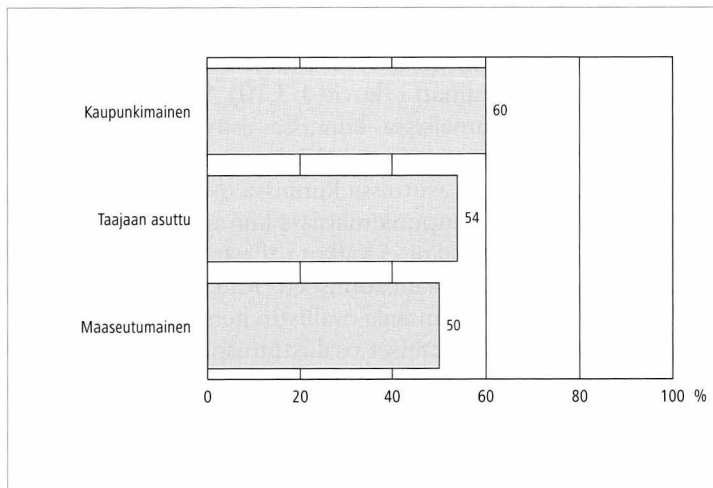
Kuvio 1.3.7
Henkilöstökoulu-
tukseen osallistu-
minen työnantaja-
tyypin ja koulu-
tusasteen mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
palkansaajat)

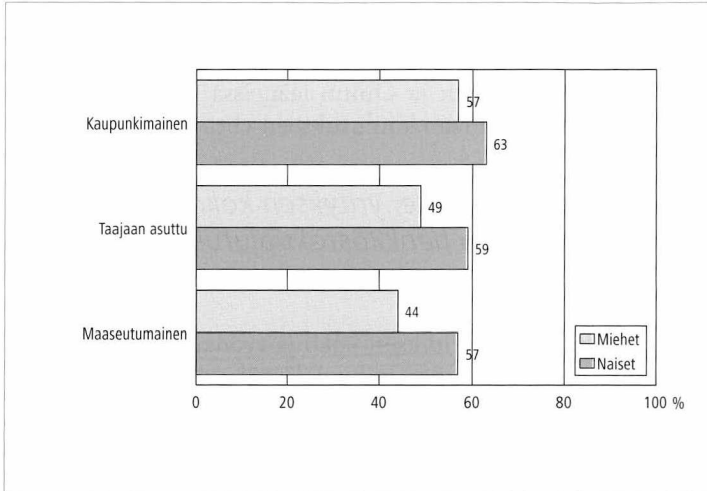

Kuvio 1.3.8
Henkilöstökoulu-
tukseen osallistu-
minen yrityksen
koon mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
palkansaajat)

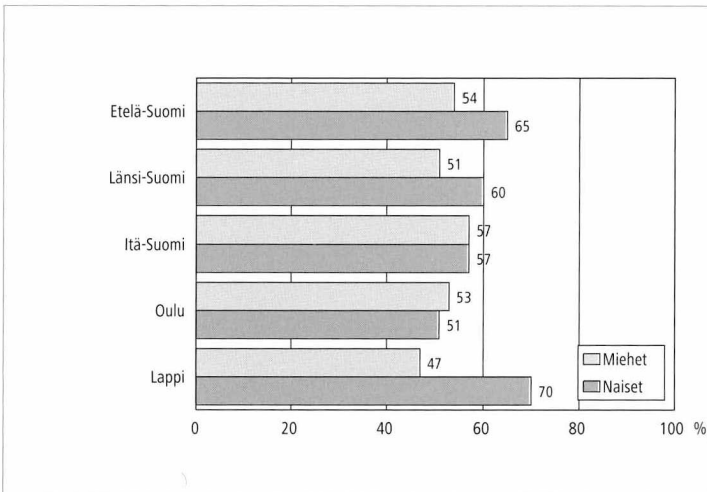

Kuvio 1.3.9
Henkilöstökoulu-
tukseen osallistu-
minen kunta-
ryhmän mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
palkansaajat)

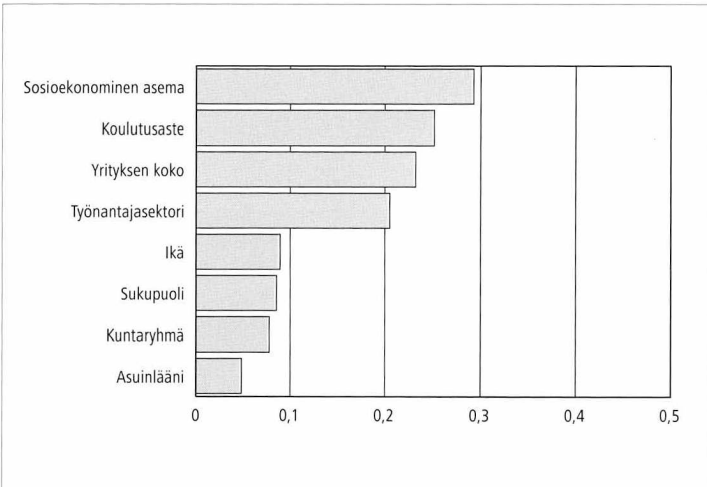

Kuvio 1.3.10
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kunta-ryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.11
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen asuinläänin ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.12
Henkilöstökoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista vuonna 2006 (Cramerin V-kertoimet)

Etelä- ja Länsi-Suomen lääneissä naiset olivat aktiivisempia henkilöstökoulutukseen osallistujia. Erot osallistumisasteissa miesten ja naisten välillä olivat noin kymmenen prosenttiyksikköä. Itä-Suomen ja Oulun lääneissä mies- ja naispalkansaajat osallistuivat työnantajan tukemaan koulutukseen yhtä usein.

Sosioekonominen asema, koulutusaste, yrityksen koko ja työnantajasektori selittävät eniten henkilöstökoulutukseen osallistumista

Sosioekonominen asema, koulutusaste, yrityksen koko ja työnantajasektori nousivat esiin tarkasteltaessa eri taustamuuttujien ja henkilöstökoulutukseen osallistumisen riippuvuutta Cramerin V-kertoimen⁴ avulla (katso tarkemmin *Tekninen raportti*). Näillä neljällä taustamuuttujalla Cramerin V-kertoimen arvo oli noin kaksi kertaa suurempi kuin muilla taustamuuttujilla (kuvio 1.3.12). Iän, sukupuolen ja kuntaryhmän vaikuttavuus osallistumiselle oli selvästi alhaisempaa. Asuinläänin ja henkilöstökoulutukseen osallistumisen välinen yhteys ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

4 Cramerin V-kerroin saa arvoja välillä $[-1, 1]$ ja sen arvot 1 tai -1 tarkoittavat täydellistä riippuvuutta kyseisten muuttujien välillä.

1.4 Muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus

Aikuiskoulutustutkimuksessa aikuiskoulutus jaetaan työhön tai ammattiin liittyväksi aikuiskoulutukseksi (eli ammatillinen aikuiskoulutus, luku 1.2) ja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyväksi aikuiskoulutukseksi. Jälkimmäistä kutsutaan myös *vapaa-aikaan liittyväksi, harrastus- tai yleissivistystavoitteiseksi* aikuiskoulutukseksi ja sillä tarkoitetaan aikuiskoulutusta, johon vastaaja on ilmoittanut osallistuneensa muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien *syiden takia*. Tämänlaatuisia osallistumissyitä voivat olla esimerkiksi opiskelu jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittämiseksi, opiskelu itselle mielenkiintoisesta aiheesta tai vaikkapa uusien ihmisten tapaaminen.

On huomattava, että muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvää aikuiskoulutusta ei tule ymmärtää samaksi asiaksi kuin vapaan sivistystyön piirissä tapahtuva aikuiskoulutus tai edes vapaa-ajan opiskelun synonyymiksi. Tässä ei ole kyse järjestäjäorganisaatiosta eikä ajasta, jolloin koulutukseen osallistutaan, vaan koulutukseen osallistumisen **perus-syistä**. Osallistumistietoja esimerkiksi vapaana sivistystyönä järjestetystä aikuiskoulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen oppilaitostilastoista (www.tilastokeskus.fi/til/oaioip).

Koulutukseen osallistumisen syitä koskeva kysymys (kysymys D6) on esitetty luvussa 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*.

Harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen osallistumista raportoitaessa on tarkastelun ulkopuolelle jätetty opiskelijat ja varusmiehet.

Lähes joka viides eli 18 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista opiskeli muuten kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia⁵ vuonna 2006. Määränä tämä vastaa reilua puolta miljoonaa, noin 520 000 henkeä. Naiset osallistuivat tämänkaltaiseen koulutukseen selvästi miehiä useammin. Heistä harrastus- tai yleissivistävyydestavoitteisesti opiskeli lähes yksi neljästä 18–64-vuotiaasta. Miesten vastaava osuus oli kymmenisen prosenttiyksikköä pienempi, 12 prosenttia.

Pitkän pohjakoulutuksen omaavat olivat myös vapaa-aikaan liittyvässä tai harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa muita useammin. Heistä tämäntyyppiseen koulutukseen osallistui vuonna 2006 joka neljäs. Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osallistumisosuus oli noin kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi. Pelkän perusasteen suorittaneista osallistuneita oli noin 12 prosenttia.

Naiset osallistuivat kaikissa pohjakoulutuksen luokissa noin kaksi kertaa miehiä useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen (kuvio 1.4.1). Perusasteen ja korkea-asteen suorittaneiden naisten osallistumiserot olivat suuremmat kuin vastaavat miehillä. Naisilla tuo ero oli 15 prosenttiyksikköä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden hyväksi, miehillä vain seitsemän prosenttiyksikköä.

5 Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvästä koulutuksesta on esitetty myös liitetaulukossa 14.

Asuinkunnan kuntaryhmällä ei ollut vaikutusta harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen. Missään kuntaryhmässä osallistumisaste ei eroa yhtä prosenttiyksikköä enempää vapaa-aikaan liittyvän tai harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen yleisestä osallistumisasteesta. Naiset osallistuvat kaikissa kuntaryhmissä selvästi miehiä useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen.

Vuonna 2006 vapaa-aikaan liittyvään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistuttiin kutakuinkin samassa määrin ympäri Suomea (kuvio 1.4.2). Osallistumisosuudet eri lääneissä olivat 14 ja 19 prosentin välillä, eivätkä erot läänien välillä olleet tilastollisesti merkitseviä.

Miesten ja naisten väliset osallistumiserot olivat suurimmillaan Suomen pohjoisosissa (kuvio 1.4.3). Lapin läänissä naisten osallistumisaste vuonna 2006 oli noin kolme kertaa suurempi kuin miesten vastaava. Oulun läänissä ero sukupuolten välillä oli noin kaksi ja puolikertainen. Etelä-, Itä- ja Länsi-Suomen lääneissä osallistumisasteiden erot olivat 8–12 prosenttiyksikköä naisten eduksi.

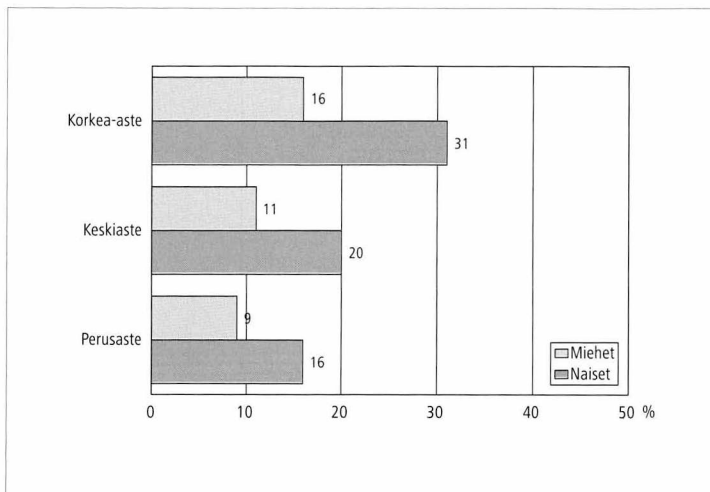
Eri ikäluokkien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja vapaa-aikaan liittyvään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa (kuvio 1.4.4). Nuorimmilla 18–24-vuotiailla osallistumisaste oli vuonna 2006 noin 21 prosenttia. Yli 24-vuotiaista tämäntyyppiseen koulutukseen osallistui noin 16–19 prosenttia suomalaisista.

Naiset osallistuvat joka ikäluokassa miehiä useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen (kuvio 1.4.5). Sukupuolten väliset osallistumiserot eri ikäluokissa olivat 9–15 prosenttiyksikköä.

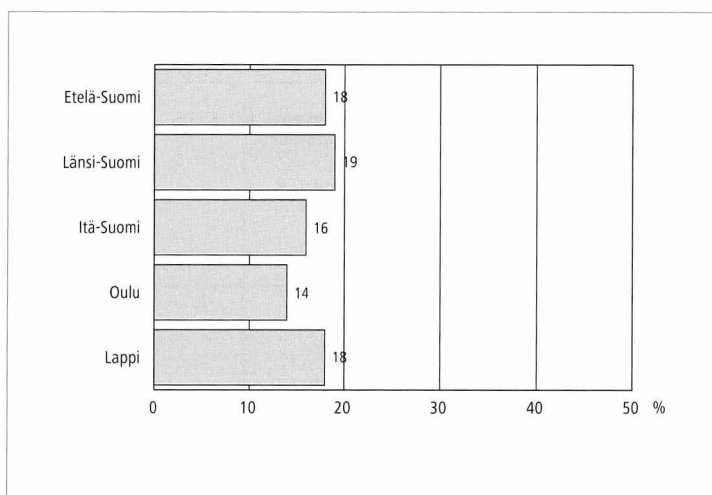
Henkilön työmarkkina-asemalla ei ollut vaikutusta harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen. Vuonna 2006 työllisten osallistumisaste oli 18 prosenttia, työttömien 19 prosenttia ja työvoiman ulkopuolisten 16 prosenttia.

Sekä työlliset että työvoiman ulkopuolisiin kuuluvat naiset osallistuivat muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen kaksi kertaa useammin kuin miehet. Joka neljäs (24 prosenttia) työllisistä naisista, mutta vain 12 prosenttia miehistä osallistui tällaiseen aikuiskoulutukseen vuonna 2006. Työvoiman ulkopuolisista osallistui 20 prosenttia naisista ja 10 prosenttia miehistä. Työttömistä naisista harrastus- tai yleissivistävyystavoitteisesti opiskeli noin joka neljäs. Miesten osallistumisaste oli kahdeksan prosenttiyksikköä tätä alhaisempi. Työttömien miesten ja naisten osallistumisasteiden ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä, koska työttömien osuus aineistossa oli suhteellisen pieni.

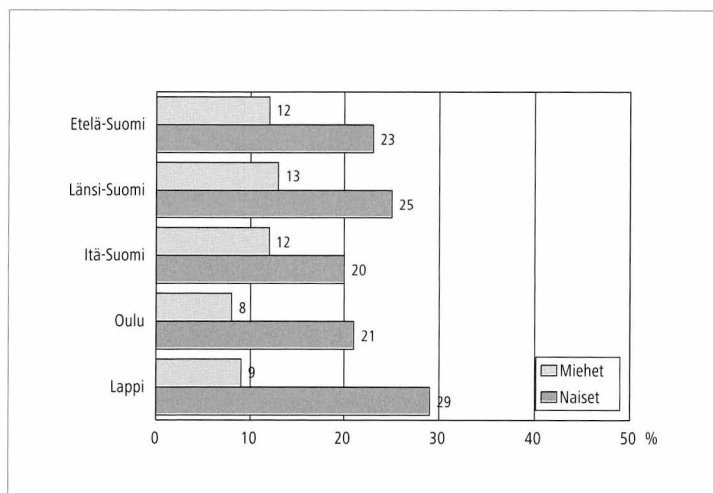
Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt osallistuivat muita useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen (kuvio 1.4.6). Heistä noin yksi viidestä opiskeli tällä tavoin vuonna 2006. Vähiten tämänlaatuiseen koulutukseen osallistuivat työntekijät, maatalousyrittäjät sekä eläkeläiset.

Kuvio 1.4.1
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

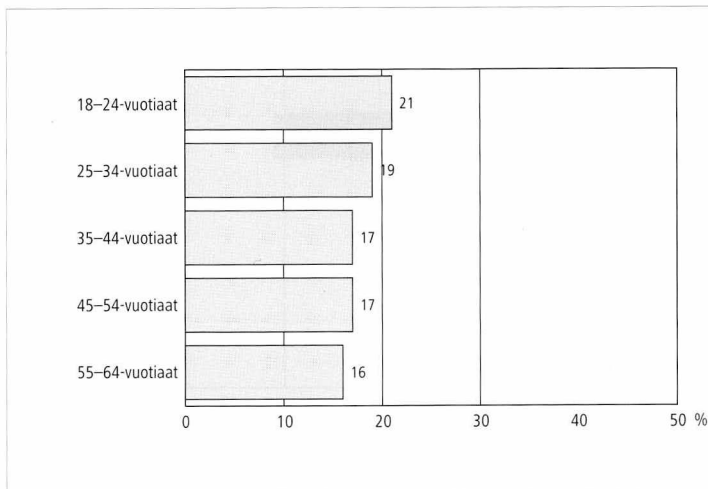
Kuvio 1.4.2
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinläänin mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.3
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinläänin ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

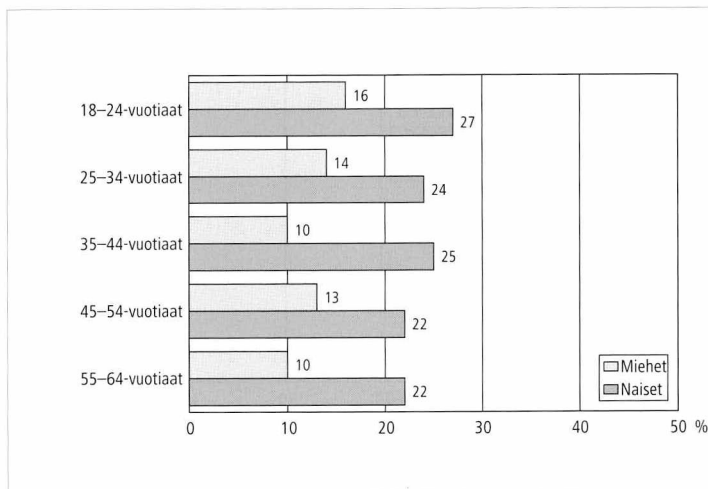
Kuvio 1.4.4

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuis-koulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

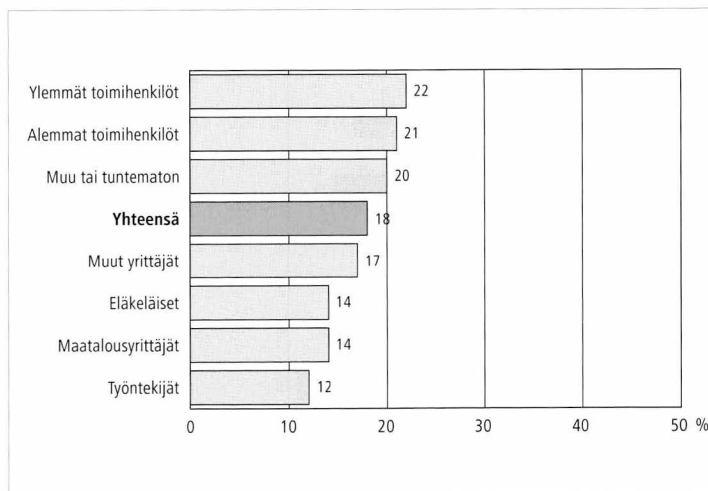
Kuvio 1.4.5

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuis-koulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.6

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuis-koulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

2 Osallistumisen volyyymi

Aikuiskoulutuspäivät volyymin kuvaajina

Aikuiskoulutukseen osallistumisen aste kuvaa vain osaa aikuiskoulutusaktiivisuudesta. Osallistumisen intensiteettiä mitattiin aikuiskoulutustutkimuksessa myös osallistumispäivien määrällä. Monet saivat koulutusta vuoden aikana vain yhden tai kaksi päivää, kun taas jotkut osallistuivat koulutukseen jopa satoja päiviä.

Aikuiskoulutuspäivien hajonta oli suuri ja jakauman muoto hyvin vino. Tästä syystä aritmeettista keskiarvoa käyttökelpoisempänä keskilukuna pidettiin **mediaania**, joka jakaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee aineiston keskimmäisen arvon siten, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista. Mediaanin lisäksi seuraavassa volyymitarkastelussa käytetään ala- ja yläkvartiileja. **Alakvartiili** kertoo arvon, johon mennessä on kerääntynyt 25 prosenttia havainnoista ja **yläkvartiili** taas arvon, johon mennessä on kertynyt 75 prosenttia havainnoista (ja jonka yläpuolelle siis jää joka neljäs havainto). Hajontaa kuvaavana tunnuslukuna käytetään **kvartiiliväliä**, mikä tarkoittaa ylä- ja alakvartiilin erotusta.

Lisäksi tarkasteluissa käytetään **koulutuspäivien odotusarvoa**, joka voidaan laskea joko koko perusjoukolle (18–64-vuotiaat) tai jonkin taustamuuttujan luokille. Koulutuspäivien odotusarvo saadaan kertomalla osallistumispäivien keskiarvo osallistuneiden osuudella (katso kappale *Aikuiskoulutuspäivien määrä suomalaista kohden*).

Tämän luvun viimeisessä kappaleessa (*Aikuiskoulutuspäivien mittaaminen*) on kuvattu koulutuspäivien mittaaminen ja kysymysmuotoilu.

2.1 *Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden*

Aikuiskoulutukseen vuonna 2006 osallistuneilla saatujen koulutuspäivien mediaani oli kahdeksan päivää¹. Tämä tarkoittaa, että 50 prosenttia vuoden aikana aikuiskoulutuksessa olleista oli osallistunut koulutukseen vähintään kahdeksan päivää. Varsin suuri osa osallistuneista oli kuitenkin saanut koulutusta vain vähän – joka kymmenes aikuiskoulutukseen osallistuneista opiskeli ainoastaan yhden päivän ja neljännes osallistuneista opiskeli enintään kolme päivää (alakvartiili). Toisaalta pisimpään aikuiskoulutuksessa ollut neljännes opiskeli vähintään 19 päivää (yläkvartiili).

Naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen miehiä todennäköisemmin, ja he saivat koulutusta myös useampia päiviä. Naisten osallistumispäivien mediaani oli

1 Tietoja aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivistä on esitetty myös liitetaulukossa 18.

yhdeksän ja miehillä alle seitsemän päivää. Erityisen selkeä sukupuoliero oli koulutukseen eniten osallistuneen neljänneksen joukossa: heistä naisilla oli vähintään 21 koulutuspäivää, kun taas miehillä vain 15 päivää (yläkvartiili). Miesten osallistumispäivät ovat selvästi vähentyneet vuodesta 2000 (naisten vain vähän) aiheuttaen naisten ja miesten välille aikaisempaa selvemmän eron koulutukseen osallistumisessa, kun tarkastellaan saatuja koulutuspäiviä.

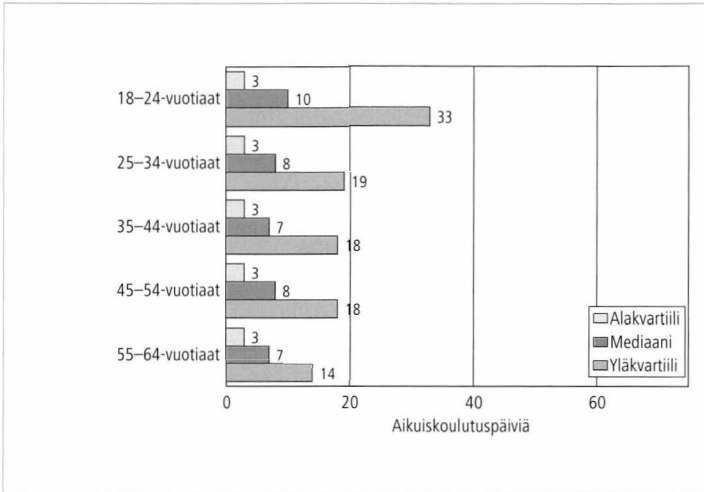
Nuoret 18–24-vuotiaat saivat aikuiskoulutusta useampia päiviä kuin vanhemmat ikäluokat (kuvio 2.1.1). Vähiten koulutuspäiviä kertyi 55 vuotta täyttäneille, mutta erot ikäryhmien välillä ovat selvästi tasoittuneet vuoteen 2000 verrattuna. Nuorten koulutuspäiväylimäärä ilmenee ennen kaikkea tarkasteltaessa yläkvartiileja. Neljännes 18–24-vuotiaista aikuiskoulutukseen osallistuneista oli koulutuksessa vähintään 33 päivän ajan, kun taas muissa ikäryhmissä yläkvartiili oli lähes puolet pienempi. Pienin se oli 55 vuotta täyttäneiden joukossa, vain 14 päivää. Ilmiö on selkeä, sillä nuorten keskuudessa opiskelu on yleisempää ja kokonaisvaltaisempaa – näin nuoret opiskelevat myös aikuiskoulutuksen piirissä.

Toisin kuin vuonna 2000, ei aikuiskoulutusta saaneiden koulutuspäivien määrä vuonna 2006 ollut juurikaan yhteydessä vastaajan pohjakoulutukseen. Kaikissa koulutusryhmissä koulutuspäivien mediaani vaihteli 7 ja 9 päivän välillä ja joka neljäs oli saanut aikuiskoulutusta vastaamishetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana vähintään 18–19 päivää. Vuonna 2000 korkea-asteen koulutuksen saaneet erottautuivat muita suuremmalla mediaanilla (10 päivää, kun perusasteen koulutuksen saaneilla se oli 6 päivää). Sen sijaan keskiasteen koulutuksen omaavien eniten aikuiskoulutusta saaneella neljänneksellä oli tuolloin enemmän koulutuspäiviä kuin muilla (heillä yläkvartiili oli 27, muilla 17–20 päivää). Tasa-arvoistuminen koulutustaustan suhteen on siis seurausta siitä, että korkeasti koulutettujen aikuiskoulutuspäivät ovat vähentyneet vuoteen 2000 verrattuna (10 päivästä 8,5 päivään).

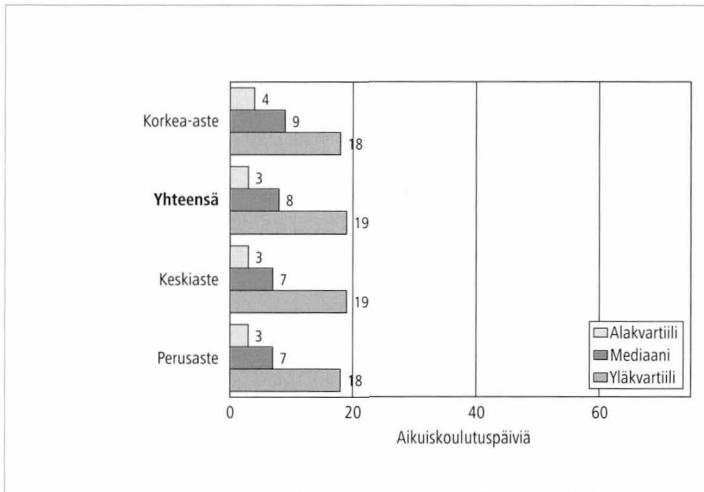
Keskiarvoja tarkasteltaessa ei koulutuspäivien määrissä ilmene tilastollisesti merkitseviä eroja eri koulutustaustojen mukaan.

Päätoimiset opiskelijat käyttivät myös aikuiskoulutuspalveluja selvästi useampia päiviä kuin muihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvat henkilöt (kuvio 2.1.3). Neljännes aikuiskoulutusta saaneista päätoimisista opiskelijoista oli aikuiskoulutuksessa 73 päivää tai enemmän. Myös koulutuspäivien mediaani oli opiskelijoilla aivan omaa luokkaansa; joka toinen opiskelija oli saanut aikuiskoulutusta vähintään 24 päivää vuonna 2006.

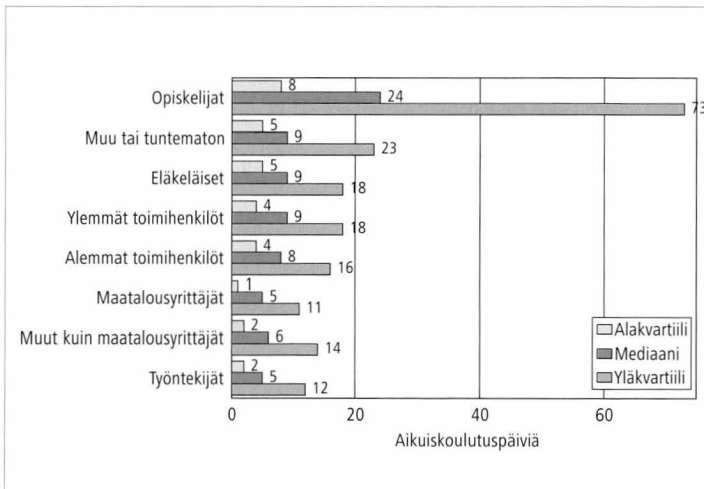
Vähiten aikuiskoulutuspäiviä oli kertynyt yrittäjille (maatalous- ja muille yrittäjille) sekä työntekijöille. Näissä ryhmissä koulutuspäivien mediaani oli 5–6 päivää ja kolme neljästä oli saanut koulutusta korkeintaan 11–14 päivää. Alempien ja ylempien toimihenkilöiden sekä eläkeläisten aikuiskoulutuksen osallistumista kuvaa melko hyvin keskimääräiset osallistumispäivät: neljännes oli saanut vähintään 4–5 päivää koulutusta, puolet 8–9 päivää ja eniten saanut neljännes vähintään 16–18 päivää aikuiskoulutusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Suomalaisten aikuiskoulutukseen osallistuneiden 18–64-vuotiaiden koulutuspäivien keskimäärä oli 8 päivää (mediaani) alakvartiilin ollessa 3 päivää ja yläkvartiilin 19 päivää.

Kuvio 2.1.1
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden iän
mukaan vuonna
2006 (18–64-
vuotias aikuis-
koulutukseen
osallistunut
väestö)

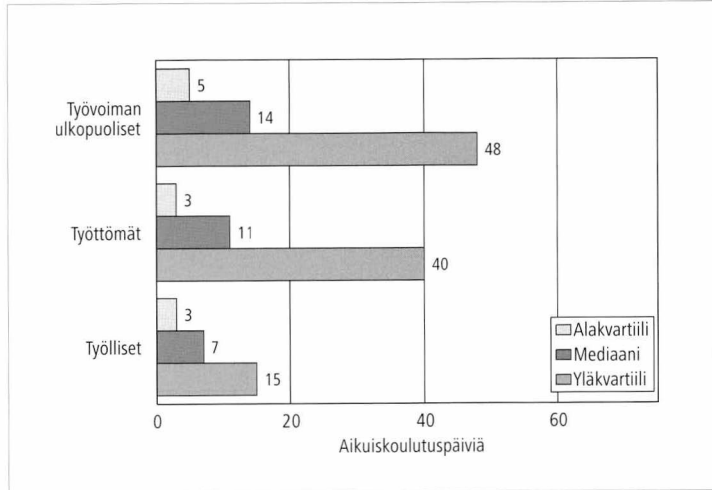

Kuvio 2.1.2
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden koulu-
tusasteen
mukaan vuonna
2006 (18–64-
vuotias aikuis-
koulutukseen
osallistunut
väestö)

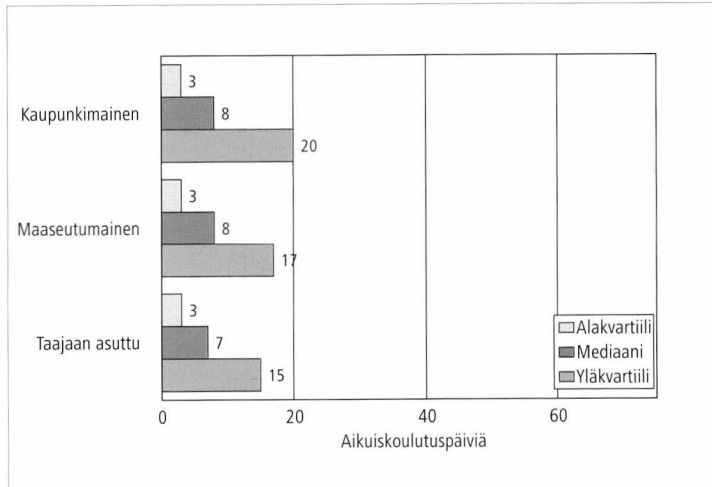

Kuvio 2.1.3
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden so-
sioekonomisen
aseman mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotias
aikuiskoulutuk-
seen osallistunut
väestö)

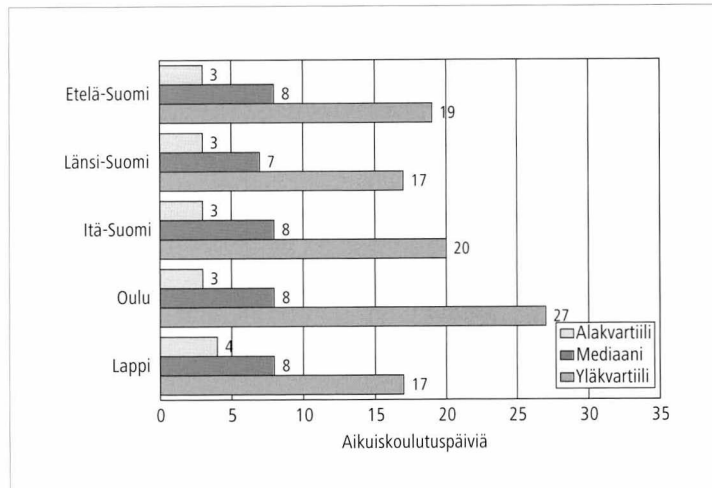
Kuvio 2.1.4
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden työ-
markkina-aseman
mukaan vuonna
2006 (18–64-
vuotias aikuis-
koulutukseen
osallistunut
väestö)

Kuvio 2.1.5
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden kunta-
ryhmän mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotias
aikuiskoulutuk-
seen osallistunut
väestö)

Kuvio 2.1.6
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
osallistujaa
kohden asuin-
läänin mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotias
aikuiskoulutuk-
seen osallistunut
väestö)

Keskiarvotarkastelussa vain opiskelijoiden vuonna 2006 saama aikuiskoulutuspäivien keskiarvo poikkesi oleellisesti muiden 18–64-vuotiaiden saamien koulutuspäivien keskiarvosta ollen jopa 38–46 päivää näitä suurempi.

Työttömät ja työvoiman ulkopuoliset saivat koulutusta selvästi useampia päiviä kuin työssä käyvät (kuvio 2.1.4). Työvoiman ulkopuolisista aikuiskoulutukseen osallistuneista neljännes oli ollut koulutuksessa vähintään 48 päivää. Työttömillä tämä viimeisen neljänneksen rajaa kuvaava yläkvartiililuku oli 40 päivää ja työllisillä ainoastaan 15 päivää. Myös koulutuspäivien mediaani oli työllisillä alhaisempi kuin työttömillä ja työvoiman ulkopuolisilla.

Keskiarvotarkastelussa työllisillä oli vähemmän koulutuspäiviä keskimäärin kuin muilla. Sen sijaan työvoiman ulkopuolisilla ja työttömillä keskiarvojen luottamusvälit menivät päällekkäin, eivätkä näiden ryhmien koulutuspäivien määrät eroa siten tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

Kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat opiskelivat keskimäärin useampia päiviä kuin taajaan asutuilla alueilla asuvat (kuvio 2.1.5). Aikuisopiskelupäivien mediaani oli heillä kahdeksan päivää ja taajaan asutuissa kunnissa asuvilla se oli seitsemän päivää. Erot olivat selvempiä yläkvartiileissa; kaupunkimaisten kuntien eniten opiskellut neljännes oli ollut aikuiskoulutuksessa vähintään 20 päivää, kun taas taajaan asutuissa kunnissa paljon opiskelleilla oli opiskelupäiviä selvästi vähemmän, 15 päivää. Sen sijaan koulutuspäivien keskiarvoja ja niiden keskivirheitä tarkasteltaessa ei saatu eroja eri kuntaryhmien välille.

Aikuiskoulutuspäivien määrä suomalaista kohden

Aikuiskoulutuksen volyymiä voidaan lähestyä myös laskemalla **koulutuspäivien odotusarvo** joko koko perusjoukolle tai jonkin taustamuuttujan eri luokille. Odotusarvo tietylle joukolle (i) saadaan seuraavalla kaavalla:

*Koulutuspäivien odotusarvo luokassa i = (Koulutukseen osallistuneiden määrä luokassa i / Luokkaan i kuuluvien henkilöiden määrä) * Koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskiarvo luokassa i*

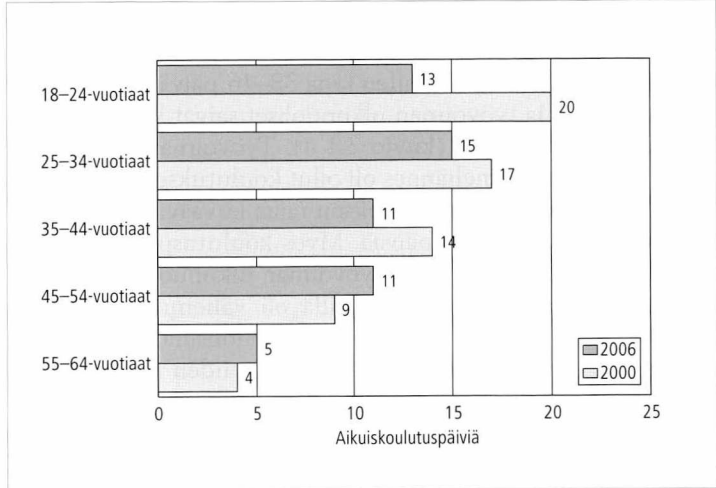
Käytännössä on siis kyse siitä, että koulutuspäivien keskiarvo kerrotaan osallistumistodennäköisyydellä (osallistuneiden osuudella).

Koska aikuiskoulutukseen osallistuneilla osallistumispäivien aritmeettinen keskiarvo oli vajaat 21 päivää ja osallistumisaste 52 prosenttia, saadaan yhtä 18–64-vuotiasta kohden laskettuna aikuiskoulutuspäivien määräksi vuonna 2006 noin 11 päivää (koulutuspäivien odotusarvo). Tämä on kaksi päivää vähemmän kuin vuonna 2000.

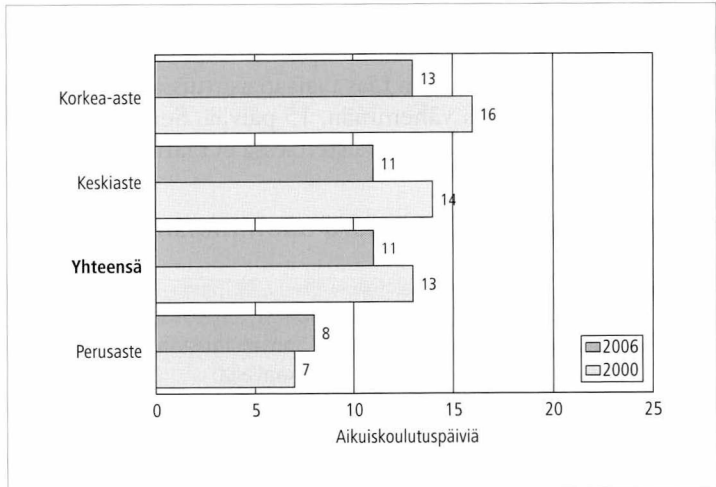
Naiset saivat myös tällä koulutuspäivien odotusarvolla mitattuna miehiä enemmän aikuiskoulutusta. Yhtä naista kohden oli aikuiskoulutusta vuoden aikana keskimäärin 14 päivää ja miestä kohden vain 8 päivää.

Mitä nuoremasta ikäluokasta oli kysymys, sitä suurempi oli koulutuspäivien odotusarvo (kuvio 2.1.7). 25–34-vuotiaat saivat odotusarvoisesti peräti 15 aikuiskoulutuspäivää, nuorimpaan ikäluokkaan kuuluvat 13 ja 35–54-vuotiaat

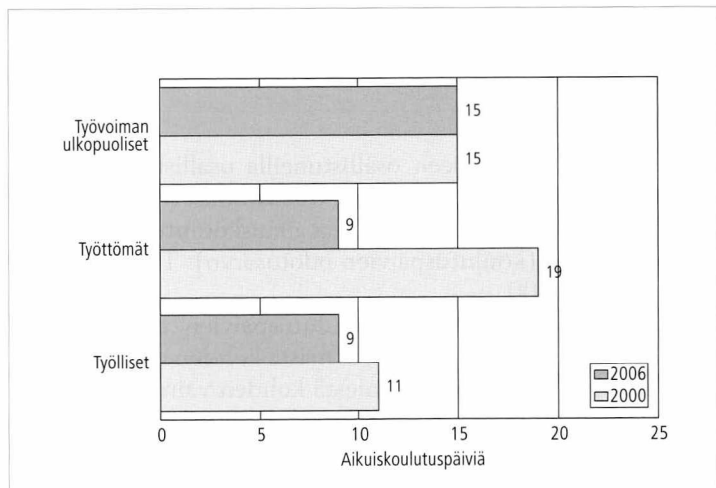
Kuvio 2.1.7
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
(odotusarvo) ai-
kuista kohden iän
mukaan vuosina
2000 ja 2006
(18–64-vuotias
väestö)

Kuvio 2.1.8
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
(odotusarvo) ai-
kuista kohden
koulutusasteen
mukaan vuosina
2000 ja 2006
(18–64-vuotias
väestö)

Kuvio 2.1.9
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
(odotusarvo) ai-
kuista kohden
työmarkkina-ase-
man mukaan vuo-
sina 2000 ja 2006
(18–64-vuotias
väestö)

11 koulutuspäivää. Selvästi vähiten koulutuspäiviä saivat 55 vuotta täyttäneet. Heille niitä kertyi vuonna 2006 vain 5 kappaletta.

Eniten aikuiskoulutuspäiviä ovat ”menettäneet” vuoteen 2000 verrattuna 18–24-vuotiaat (odotusarvon muutos 20 päivästä 13 päivää). Sen sijaan yli 44-vuotiaiden aikuiskoulutuspäivien odotusarvo kasvoi 1–2 päivällä.

Koska korkeasti koulutetut osallistuivat alhaisemman pohjakoulutuksen saaneita selvästi useammin aikuiskoulutukseen (71 prosenttia heistä osallistui koulutukseen, muista 35–48 prosenttia), saivat he myös suurempia aikuiskoulutuspäivien odotusarvoja. Kun pelkän perusasteen suorittanutta 18–64-vuotiasta henkilöä kohden oli vuoden aikana keskimäärin kahdeksan päivää aikuiskoulutusta, oli korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla vastaava odotusarvo 13 päivää. Tämäkin ero on tosin hiukan tasoittunut vuoteen 2000 verrattuna.

Suomalaiset yli 17-vuotiaat opiskelijat olivat keskimäärin 30 päivää aikuiskoulutuksessa vuonna 2006. Opiskelijoilla olikin aivan ylivoimaisesti eniten koulutuspäiviä muihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluviin verrattuna. Esimerkiksi ylempien ja alemmien toimihenkilöiden aikuiskoulutuspäivien määrät (11–12 päivää) olivat vähemmän kuin puolet opiskelijoiden aikuiskoulutuspäivien määrästä. Muut sosioekonomisen aseman luokat jäivät vielä kauemmaksi. Vähiten aikuiskoulutusta saivat eläkeläiset, joiden keskimääräinen aikuiskoulutuspäivien määrä oli vain kaksi päivää vuodessa. Myös yrittäjien ja maatalousyrittäjien koulutuspäivien odotusarvo oli selvästi keskimääräistä alhaisempi ollen 5–6 päivää.

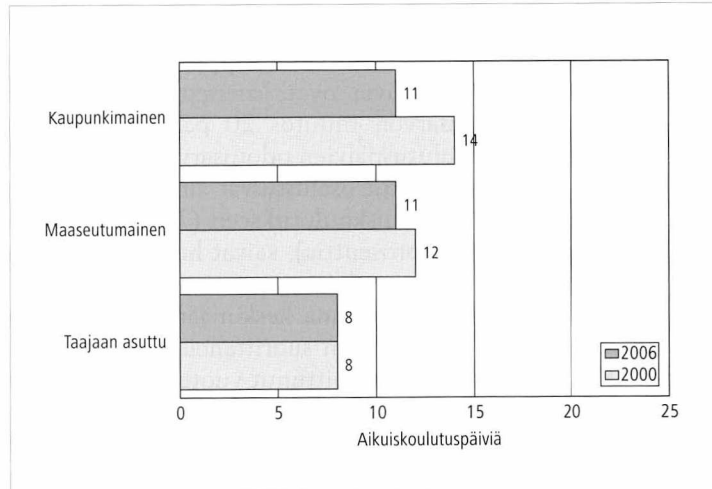
Yhtä työvoiman ulkopuolelle kuulunutta suomalaista kohden oli aikuiskoulutuspäiviä vuonna 2006 keskimäärin 15 (kuvio 2.1.9). Vaikka työllisistä selvästi useampi (60 prosenttia, muista 34 prosenttia) osallistui aikuiskoulutukseen, niin koska heidän koulutuspäivien keskiarvo oli yli puolet pienempi kuin työvoiman ulkopuolella olleiden, oli myös koulutuspäivien odotusarvo yhtä työllistä kohden huomattavasti pienempi. Työvoimaan kuuluvat saivat vuonna 2006 keskimäärin vain 9 päivää aikuiskoulutusta.

Työttömien saamissa keskimääräisissä aikuiskoulutuspäivien määrissä (odotusarvoissa) näkyvä suhteellisen suuri ero vuosien 2000 ja 2006 välillä johtuu suurelta osin työttömien pienestä osuudesta tutkimusaineistossa.

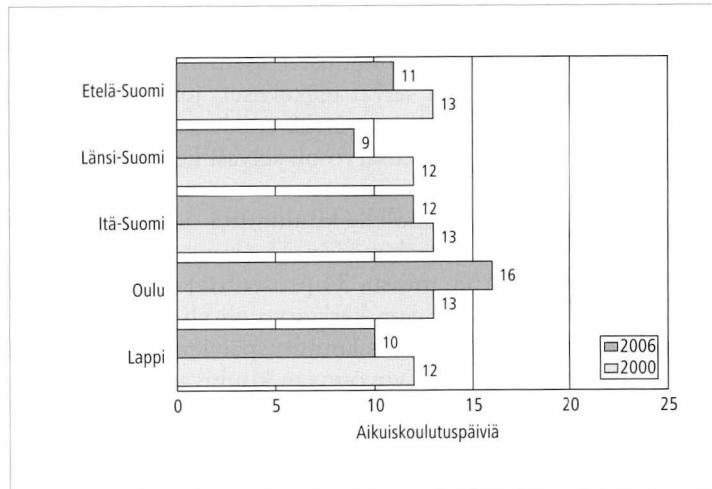
Kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat saivat koulutuspäivissä mitaten enemmän aikuiskoulutusta kuin taajaan asutuissa kunnissa asuvat (kuvio 2.1.10). He saivat keskimäärin 11 päivää koulutusta vuonna 2006, kun taajaan asuttujen kuntien asukasta kohti laskettu aikuiskoulutuspäivien keskimäärä oli 8 päivää.

Toisin kuin kuusi vuotta aiemmin ilmeni vuonna 2006 aikuiskoulutukseen osallistumispäivien odotusarvoissa hienoisia eroja henkilön asuinlänin mukaisessa tarkastelussa (kuvio 2.1.11). Oulun läänissä asuvia kohti oli saatu eniten koulutusta, jopa 16 aikuiskoulutuspäivää vuonna 2006. Vähiten koulutuspäiviä kertyi Länsi-Suomen ja Lapin lääneissä asuvia kohden (9–10 päivää).

Kuvio 2.1.10
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
(odotusarvo)
aikuista kohden
kuntaryhmän
mukaan vuosina
2000 ja 2006
(18–64-vuotias
väestö)

Kuvio 2.1.11
Aikuiskoulutus-
päivien määrä
(odotusarvo)
aikuista kohden
asuinläänin
mukaan vuosina
2000 ja 2006
(18–64-vuotias
väestö)

Aikuiskoulutuspäivien mittaaminen

Aikuiskoulutukseen osallistumista kysyttiin vuoden 2006 Aikuiskoulutustutkimuksessa hiukan eri lailla kuin vuoden 2000 tutkimuksessa. **Vuonna 2000** piti arvioida koulutuksessa olopäivät **päivinä** (kysymys K44). Ohjeeksi annettiin, että kuusi oppituntia vastaa yhtä koulutuspäivää.

(vuosi 2000: K44) Arvioikaan, kuinka monta päivää yhteensä olitte tässä koulutuksessa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (6 oppituntia = 1 päivä)?

___ päivää

Vuonna 2006 kysyttiin koulutuksessa oloa **tunteina**. Lisäksi kysymysvaihtoehtoja oli kaksi: oli mahdollista kertoa suoraan tunnit yhteensä (kysymys D20) tai käyttää niin sanottua "laskuria", jolloin kysymys oli kolmivaiheinen (kysymykset D21a–D21c). Jokaisen koulutuksen tuli kestää vähintään kuusi oppituntia.

(D20) Kuinka monta tuntia yhteensä olitte tässä koulutuksessa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

___ tuntia yhteensä

TAI:

(D21a) Kuinka monta tuntia keskimäärin päivässä saitte tähän koulutukseen liittyvää opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

___ tuntia päivässä (1–12)

(D21b) Kuinka monena päivänä viikossa saitte (tähän koulutukseen liittyvää) opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

___ päivänä viikossa (1–7)

(D21c) Kuinka monen viikon aikana saitte (tähän koulutukseen liittyvää) opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

___ viikon aikana (1–52)

Kolmiosaiseen kysymykseen siirryttiin, jos vastaaja ilmoitti koulutuksen ajoittuneen pidemmälle jaksolle kuin viikko (ja kun kyseessä oli formaali, non-formaali tai ulkomailla saatu koulutus).

Käytettäessä kolmen kysymyksen patteristoa saatiin kokonaistuntimäärä kertomalla osavastaukset keskenään: kokonaiskesto tunteina = tuntia keskimäärin päivässä (D21a) * kertoja viikossa (D21b) * viikkojen lukumäärä (D21c).

Kun vuoden 2006 koulutukseen osallistumistunnit jaetaan kuudella, saadaan koulutuspäivien lukumäärä.

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimukseen osallistuneista 2 328 ilmoitti (52 prosenttia otoksesta) osallistuneensa aikuiskoulutukseen haastatteluhetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Näistä 33 henkilöä (1,4 prosenttia) ei osannut arvioida aikuiskoulutuspäivien määrää tai tieto oli muutoin puutteellinen. Osuus koko aineistosta oli alle prosentin. Puuttuvien vastausten määrällä arvioiden ja vastausten jakaumaa vertaamalla vuoden 2000 tuloksiin sekä haastattelijoiden kokemukset huomioiden voidaan aikuiskoulutuksen volyymin eli saatuja aikuiskoulutuspäivien määrää pitää luotettavana indikaattorina eikä kysymyksen sanamuodon muuttuminen vuosien 2000 ja 2006 välillä siten oletettavasti heikennä tulosten vertailukelpoisuutta tuona aikana.

2.2 Henkilöstökoulutuksessa saadut koulutuspäivät

Henkilöstökoulutuksen jakaantumista voidaan tutkia paitsi osallistumisastein niin myös tarkastelemalla koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskimääriä (mediaani) tai keskimääräisten koulutuspäivien määrän odotusarvoa tiettyyn ryhmään kuuluvaa palkansaajaa kohden. Jälkimmäinen koulutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatujen koulutuspäivien keskiarvon. Koulutuspäivien mittaamista ja käytetyt tilastolliset tunnusluvut on esitetty edellisissä luvuissa (luku 2. *Osallistumisen volyymi* ja luku 2.1 *Aikuiskoulutuspäivät*). Henkilöstökoulutuksen määritelmä on kuvattu luvussa 1.3 *Osallistuminen henkilöstökoulutukseen*.

Koska työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutuspäivien keskimäärät ovat melko lähellä henkilöstökoulutuspäivien keskimääriä, ei tuloksia niiden osalta esitetä tässä raportissa. Tiedot löytyvät kuitenkin liitetaulukosta 18.

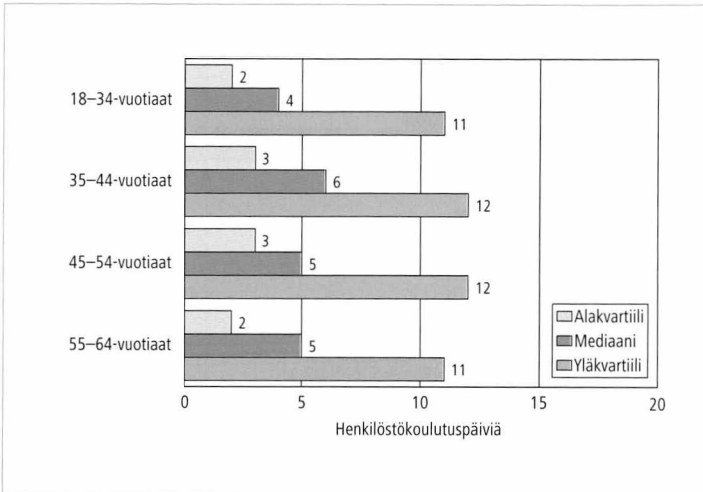
Henkilöstökoulutukseen osallistuneen 18–64-vuotiaan palkansaajan saamien koulutuspäivien keskiarvo oli vuoden aikana noin 11 päivää (taulukko 2.2.1), mediaani taas viisi päivää². Joka neljäs koulutukseen osallistunut palkansaaja sai työnantajan tukemaa koulutusta korkeintaan kaksi päivää (alakvartiili). Eniten koulutuspäiviä kertyneelle neljännekselle niitä kertyi vähintään 12 päivää (yläkvartiili). Jokaista palkansaajaa kohden laskettuna oli saatu keskimäärin seitsemän päivää henkilöstökoulutusta vuonna 2006. Luku saatiin, kun koulutuksessa olleiden koulutuspäivien keskiarvo kerrottiin osallistumisosuudella (57 prosenttia).

Henkilöstökoulutuspäivien määrät (mediaani, keskiarvo, odotusarvo) eivät juurikaan poikenneet vuoden 2000 henkilöstökoulutusmääristä (vrt. Blomqvist ym. 2002, 41–44).

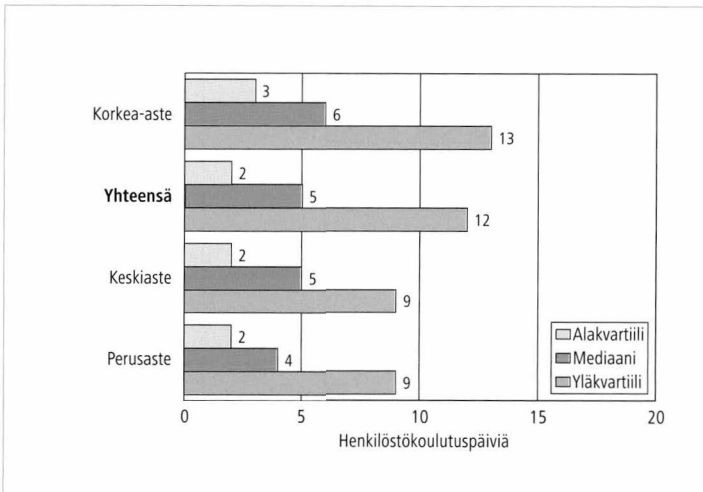
Koulutuspäivien määrällä mitattuna henkilöstökoulutus oli varsin tasa-arvoista miesten ja naisten välillä. Joka toinen koulutukseen osallistunut mies ja nainen sai työnantajan tukemaa koulutusta keskimäärin viisi päivää (mediaani) vuonna 2006. Koulutuspäivien keskiarvot henkilöstökoulutukseen osallistuneilla olivat 11–12 päivää. Koska naiset kuitenkin osallistuivat koulutukseen useammin kuin miehet, oli naispalkansaajaa kohden laskettu henkilöstökoulutuspäivien määrä seitsemän päivää (odotusarvo) ja miespalkansaajaa kohden se oli päivän vähemmän eli kuusi päivää.

Henkilöstökoulutuksessa saatujen koulutuspäivien määrä ei juurikaan riippunut osallistujan iästä (kuvio 2.2.1). Henkilöstökoulutuspäivien mediaani vaihteli neljän ja kuuden päivän välillä kaikissa ikäryhmissä. Nuorimpien eli 18–34-vuotiaiden henkilöstökoulutuspäivien keskiarvo vuonna 2006 oli 13 päivää, kun se 35 vuotta täyttäneillä oli 10–11 päivää. Erot ikäryhmien välillä ovat hiukan kaventuneet vuosituhaten alusta. Tuolloin 18–34-vuotiaat saivat henkilöstökoulutusta koulutuspäivien keskiarvolla mitattuna enemmän kuin 35 vuotta täyttäneet.

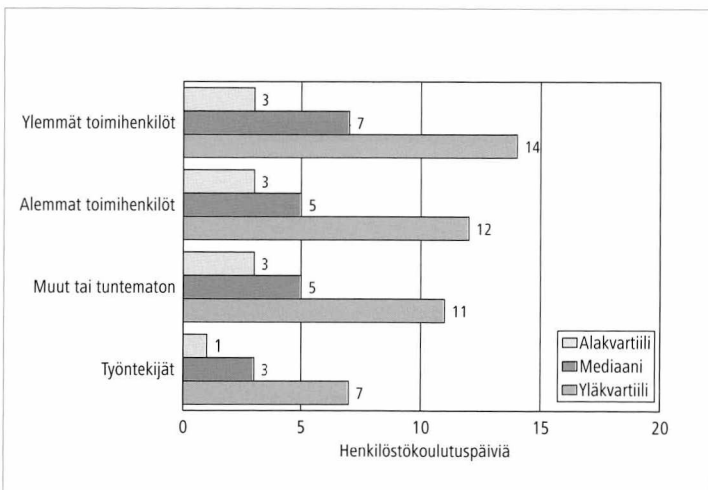
2 Tietoja henkilöstökoulutuspäivistä on esitetty myös liitetaulukossa 18.

Kuvio 2.2.1
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

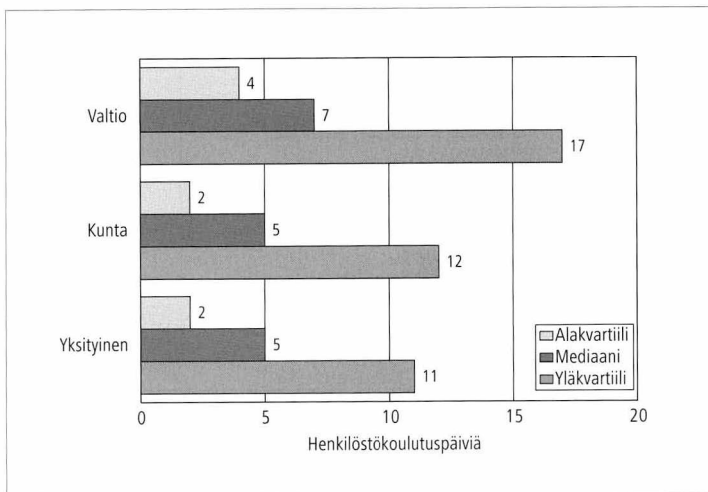

Kuvio 2.2.2
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

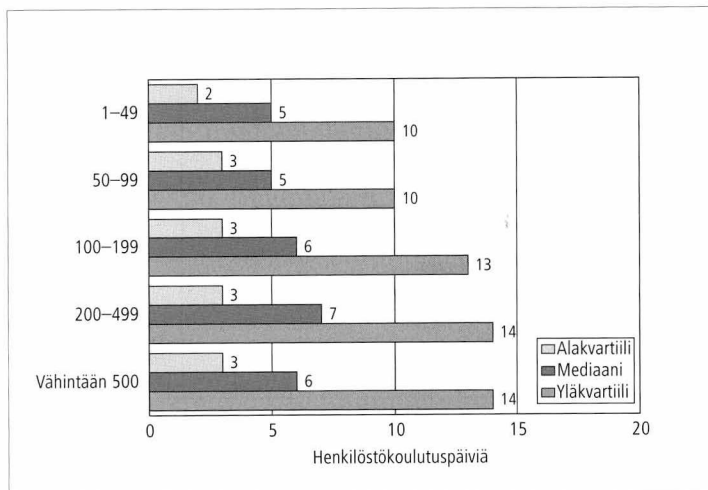

Kuvio 2.2.3
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden sosioekonominen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

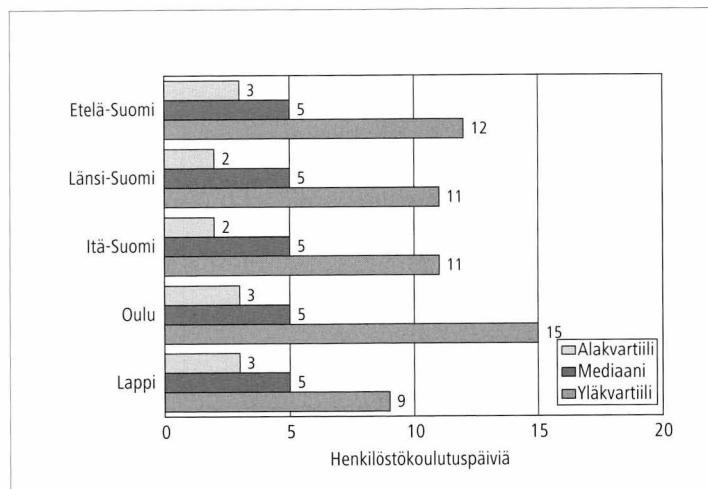
Kuvio 2.2.4
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden työnantajasektorin mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.2.5
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden yrityksen henkilökuntamäärän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.2.6
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden asuinläänin mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Myös koulutusasteen ja sosioekonomisen aseman mukaan muodostettujen ryhmien väliset henkilöstökoulutuserot tasaantuivat jonkin verran vuosina 2000–2006. Edelleen eniten henkilöstökoulutuspäiviä kertyi korkea-asteen koulutuksen saaneille ja ylemmille toimihenkilöille (kuviot 2.2.2 ja 2.2.3). Heistä joka toinen koulutukseen osallistunut 18–64-vuotias palkansaaja sai työnantajan tukemana koulutusta vähintäänkin 6–7 päivää vuonna 2006 (mediaani). Alempiin toimihenkilöihin kuuluneista ja keskiasteen koulutuksen saaneista joka toinen sai vähintään viisi, perusasteen koulutuksen saaneet saivat neljä ja joka toinen työntekijöistä sai vähintään kolme päivää henkilöstökoulutusta (mediaanit).

Henkilöstökoulutuspäivien keskiarvot eivät poikenneet tilastollisesti merkitsevästi toisistaan sosioekonomisen aseman tai koulutusasteen mukaisissa luokissa.

Koska osallistumisosuudet kuitenkin poikkesivat eri koulutusryhmien ja sosioekonomisen aseman luokkien välillä, saadaan sekä korkea-asteen tutkinnon suorittanutta palkansaajaa kohden että ylempää toimihenkilöä kohden 9–10 päivää henkilöstökoulutusta (odotusarvo), kun vastaava odotusarvo muihin ryhmiin kuuluvilla vaihteli neljän ja seitsemän päivän välillä (taulukko 2.2.1).

Henkilöstökoulutus oli ominaisinta valtiosektorilla (kuvio 2.2.4). Valtiolla työskennelleet sekä osallistuivat muita yleisemmin henkilöstökoulutukseen että heille kertyi koulutuspäiviä puolet enemmän kuin kunnissa tai yksityisissä yrityksissä työskennelleille. Jokaista 18–64-vuotiasta valtiosektorilla työskentelevää palkansaajaa kohden kertyi noin 12 päivää työnantajan tukemaa koulutusta, kun vastaava keskimääräisyyttä kuvaava luku kunta- ja yksityisellä sektorilla oli 6–7 päivää vuonna 2006.

Isoissa yrityksissä (henkilöstöä yli 500) saatiin enemmän henkilöstökoulutuspäiviä kuin aivan pienissä alle 50 hengen yrityksissä (kuvio 2.2.5).

Oulun läänissä asuvat palkansaajat saivat enemmän työnantajan tukemia koulutuspäiviä kuin Länsi-Suomen läänissä asuneet kollegansa. Muita eroja vastaajan asuinpaikan mukaan ei ilmennyt (kuvio 2.2.6).

Taulukossa 2.2.1 on esitetty henkilöstökoulutukseen osallistumisasteet, saatujen koulutuspäivien keskiarvot sekä niiden yhdessä muodostama koulutuspäivien odotusarvo palkansaajaa kohden.

Taulukko 2.2.1**Henkilöstökoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä koulutuspäivien määrä (odotusarvo) palkansaajaa kohden vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)**

	Osallistumisaste %	Koulutuspäivien keskiarvo koulutukseen osallistunutta kohden	Koulutuspäivien odotusarvo palkansaajaa kohden
Ikä			
18–34-vuotiaat	54	13,1	7,1
35–44-vuotiaat	61	11,2	6,8
45–54-vuotiaat	60	10,0	6,0
55–64-vuotiaat	52	11,2	5,8
Sukupuoli			
Mies	53	11,5	6,1
Nainen	61	11,3	6,9
Sosioekonominen asema			
Ylempi toimihenkilö	73	13,1	9,6
Alempi toimihenkilö	64	10,6	6,8
Työntekijä	39	10,4	4,1
Koulutusaste			
Perusaste	45	11,2	5,0
Keskiaaste	48	10,5	5,0
Korkea-aste	72	12,1	8,8
Yrityksen koko			
1–49 henkeä	42	8,6	3,6
50–99 henkeä	56	11,9	6,7
100–199 henkeä	62	10,7	6,6
200–499 henkeä	68	10,6	7,2
Vähintään 500 henkeä	67	13,1	8,8
Työnantajatyyppi			
Valtiosektori	79	15,7	12,4
Kuntasektori	68	9,7	6,6
Yksityissektori	50	11,3	5,7
Asuinlääni			
Etelä-Suomen lääni	59	11,4	6,7
Länsi-Suomen lääni	55	9,5	5,2
Itä-Suomen lääni	57	11,1	6,3
Oulun lääni	52	20,2	10,5
Lapin lääni	59	11,3	6,7
Kuntaryhmä			
Kaupunkimainen	60	11,7	7,0
Taajaan asuttu	54	9,9	5,3
Maaseutumainen	50	11,4	5,7
Yhteensä	57	11,4	6,5

2.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumista voidaan tutkia paitsi osallistumisastein niin myös tarkastelemalla saadun koulutuksen päivien keskimääriä (mediaani) tai koulutuspäivien odotusarvoa. Jälkimmäinen koulutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatujen koulutuspäivien keskiarvon.

Koulutuspäivien mittaamista ja käytetyt tilastolliset tunnusluvut on esitetty luvuissa 2. *Osallistumisen volyyymi* ja 2.1 *Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden*. Luvussa 1.4 on kuvattu muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän eli harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen määritelmä.

Lähes joka viides 18–64-vuotiaasta suomalaisesta opiskeli muuten kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia vuonna 2006. Osallistuneiden osuus ei ole juurikaan muuttunut vuodesta 1990 vuoteen 2006.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuneet saivat koulutusta keskimäärin kuuden päivän ajan (mediaani)². Osa koulutukseen osallistuneista oli koulutuksessa kuitenkin selvästi pidempään. Neljännes tällaiseen koulutukseen osallistuneista opiskeli vähintään 13 päivän ajan (yläkvarttiili). Toisaalta taas neljännes opiskeli korkeintaan kolme päivää (alakovartiili). Koska koulutuspäiviä kertyi koulutukseen osallistuneille paljon, oli osallistuneiden osallistumispäivien keskiarvo selkeästi mediaania korkeampi (keskiarvo 12,5 päivää).

Naiset osallistuivat harrastustavoitteiseen koulutukseen useammin kuin miehet ja he opiskelivat myös miehiä pidempään. Koulutukseen osallistuneilla naisilla osallistumispäivien mediaani oli seitsemän päivää, miehillä kaksi päivää pienempi. Osallistumisasteen ja koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskiarvon yhdistämällä saadaan tunnusluku, joka kertoo, montako päivää keskimäärin tiettyyn ryhmään kuuluva oli koulutuksessa (tässä luvussa ovat osallistumattomat mukana). Tämä tunnusluku kertoo, että 18–64-vuotias nainen opiskeli odotusarvolla vuonna 2006 harrastus- tai yleissivistävyytavotteisesti noin kolmen päivän ajan. Miesten koulutusarvo oli selkeästi alhaisempi, vain reilut yksi päivä henkeä kohden.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvää aikuiskoulutusta saatiin keskimäärin yhtä monta päivää opiskelijan koulutustaustasta riippumatta. Pelkän perusasteen suorittaneet olivat koulutuksessa keskimäärin seitsemän päivää (mediaani). Keskiasteen suorittaneilla vastaava koulutusarvo oli reilut viisi ja korkea-asteen suorittaneilla vajaat seitsemän päivää.

Kun tutkitaan sekä osallistumisastetta että osallistumispäivien keskimääriä, havaitaan pohjakoulutuksen merkityksen pieneneminen. Pelkän perusasteen suo-

2 Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutusarvojen määrittämisestä on esitetty myös liitetaulukossa 18.

rittaneella 18–64-vuotiaalla suomalaisella harrastus- tai yleissivistävyystarkoituksessa suoritettun koulutuksen keston odotusarvo oli noin puolitoista päivää (9 opetustuntia). Keskiasteen tutkinnon suorittaneella se oli vastaavasti reilut kaksi päivää (13 opetustuntia) ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneella vajaat kolme päivää (16 tuntia) henkeä kohden. Ainoastaan perusasteen ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden välillä odotettujen koulutuspäivien ero oli tilastollisesti merkitsevä.

Saadun harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen kesto ei myöskään riippunut siitä, missä läänissä opiskelija asui. Koulutuspäivien mediaanit vaihtelivat Itä-Suomen läänin vajaasta viidestä päivästä Länsi-Suomen läänin vajaaseen seitsemään päivään.

Lisäksi vapaa-aikaan liittyvää tai harrastustavoitteista aikuiskoulutusta saatiin keskimäärin yhtä monta päivää riippumatta siitä, minkälaisessa kunnassa (kuntamuoto) opiskelija asui. Koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien mediaani niin kaupunkimaisissa, taajaan asutuissa kuin maaseutumaisissa kunnissakin oli kuusi päivää.

Saadun koulutuksen määrä koulutuspäivien mediaaneina mitaten vaihteli 35–44-vuotiaiden viidestä päivästä 55–64-vuotiaiden yhdeksään päivään. Mediaanit eivät kuitenkaan kerro koko totuutta siitä, kuinka monta päivää keskimäärin opiskelija sai koulutusta. Erityisesti nuorimmassa 18–24-vuotiaiden ryhmässä oli paljon pitkään koulutuksessa olleita. Tämän ryhmän yläkvartiili oli peräti 21 päivää, mikä tarkoittaa, että joka neljäs 18–24-vuotias vapaa-aikaan liittyvään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistuneista oli saanut koulutusta vähintään 21 päivää. Muiden ikäluokkien yläkvartiilit olivat 11–14 päivää. Tämä suurten koulutuspäivämäärien kasaantuminen nuorimpaan ikäluokkaan tulee ilmi myös tarkasteltaessa sekä osallistumisasteen että koulutuspäivien keskiarvon huomioon ottavaa koulutuspäivien odotusarvoa. Nuorimman ikäluokan koulutuspäivien odotusarvo oli reilut neljä päivää, mutta 25 vuotta täyttäneillä vain kaksi päivää.

Harrastustavoitteiseen tai vapaa-aikaan liittyvään koulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien mediaanit olivat työllisillä ja työttömillä kuusi päivää ja työvoiman ulkopuolisilla kahdeksan päivää vuonna 2006. Yli kaksikymmentä päivää koulutuksessa olivat kuitenkin suhteessa useimmiten työttömät. Tällä ryhmällä koulutuksessa olopäivien yläkvartiili oli 21 päivää, kun se työllisillä oli 12 ja työvoiman ulkopuolisilla 14 päivää. Koska työttömillä oli enemmän koulutuspäiviä, oli koulutuspäivien odotusarvo heillä henkeä kohden selvästi suurempi kuin työllisillä tai työvoiman ulkopuolisilla. Työttömien 18–64-vuotiaiden muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvien aikuiskoulutuspäivien odotusarvo henkeä kohti oli noin neljä päivää ja työllisillä ja työvoiman ulkopuolisilla noin kaksi päivää.

Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt osallistuivat muita useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen. Vähiten tämänlaatuisen koulutukseen osallistuivat työntekijät, maatalousyrittäjät sekä eläkeläiset. Koulutukseen osallistuneet eläkeläiset ja yrittäjät (pl. maatalousyrittäjät) olivat kuitenkin koulutuksessa keskimääräistä useampia päiviä. Eläkeläisistä oli koulutukseen osallistunut koulutuksessa keskimäärin yhdeksän päivää ja yrittäjistä kahdeksan päivää (mediaani).

3 Koulutuksen sisältö

Aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutustapahtumien sisältö voidaan luokitella monella tapaa. Aikuiskoulutustutkimuksessa käytetty luokitus perustuu osittain Eurostatin luomaan kahdeksan pääluokkaa sisältävään koulutuksen sisällön luokitukseen (*Fields of Education and Training, 1999*), joka on kuvattu tarkemmin liitteessä 2. Koulutuksen sisällön luokitus on muuttunut jonkin verran vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksessa käytetystä luokituksesta.

Tässä raportissa käytetään Eurostatin luokitusta siten, että joitakin pääluokkia on yhdistetty luokaksi *muu* ja sekä tietotekniikan että vieraiden kielten opiskelu on nostettu erikseen omiksi luokikseen.

Aikuiskoulutuksen sisällössä tapahtuneiden muutosten tarkastelemista varten on tehty lisäksi luokittelu, joka vastaa vuoden 2000 Aikuiskoulutustutkimuksen luokitusta.

3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö

Vuonna 2006 selvästi yleisimpiä aikuiskoulutuksen aiheita¹ olivat liiketalous- ja oikeustieteisiin sekä palveluihin ja harrastuksiin liittyvät koulutukset (kuvio 3.1.1). Noin joka kolmas aikuiskoulutukseen osallistunut oli saanut koulutusta näistä aiheista. Joka viides 18–64-vuotias oli osallistunut terveys- ja sosiaalialan koulutukseen sekä tietotekniikan opetukseen. Tekniikkaa, tuotantoa ja rakentamista koskevaan koulutukseen oli vuonna 2006 osallistunut hiukan harvempi kuin joka kuudes aikuiskoulutusta vuonna 2006 saanut 18–64-vuotias. Aikuiskoulutuksen sisältöjen osuudet eivät summaudu sataan prosenttiin, koska henkilö on saattanut saada koulutusta useasta eri aiheesta.

Aikuiskoulutuksen sisältö – mitä kurseja luokat käsittävät?

Taulukossa 3.1.1 on esitetty aikuiskoulutuksen sisältöjen jakautuminen kurseittain. Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksessa on käytetty Eurostatin koulutuksen sisällön luokitusta, joka on esitetty liitteessä 2.

Seuraavassa on selostettu suurimpien sisältöluokkien koostumus. Lähes joka neljäs käyty aikuiskoulutuskurssi liittyi liiketalous- ja oikeustieteisiin ja lähes joka viides kurssi liittyi palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan vuonna 2006. Kolmanneksi yleisin aikuiskoulutuksen aihekokonaisuus oli terveys- ja sosiaaliala (ml. hyvinvointi), sillä 15 prosenttia kaikista käydyistä kurseista käsitteli näitä aiheita. Joka kymmenes käydyistä kurseista sisälsi opetusta liittyen tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen tai tietotekniikkaan. Vieraita kieliä opiskeltiin noin viidessä prosentissa käydyistä kurseista.

1 Tietoja aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 19.

Taulukko 3.1.1
Aikuiskoulutuksen sisältö vuonna 2006 (osuudet kursseista)

Koulutussisältö	Osuus kursseista %
Liiketalous- ja oikeustieteet	23
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	18
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	15
Tietotekniikka	11
Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	9
Taideaineet	7
Vieraat kielet	5
Kasvatustieteet	4
Muut	8
Yhteensä	100

Liiketalous- ja oikeustieteiden luokan kaksi keskeistä kurssikokonaisuutta olivat työelämäkoulutus (33 prosenttia tämän luokan kursseista) ja johtamiseen ja hallinnointiin liittyvä koulutus (27 prosenttia tämän luokan kursseista). Joka kymmenes kurssi liittyi tuku- ja vähittäiskauppaan. Joukossa oli oikeustieteen kursseja 8 prosenttia.

Palveluja ja harrastuksia sisältävä luokka koostui pitkälti työsuojelua ja työturvallisuutta koskevista kursseista (29 prosenttia tämän luokan kursseista) ja urheilu- sekä liikunta-kursseista (28 prosenttia luokan kursseista). Myös turvallisuusala yleensä sekä liikenne- ja kuljetuspalvelujen opastus olivat keskeisiä tämän luokan sisältöjä (molempien osuus oli noin 10 prosenttia kursseista). Kaiken kaikkiaan luokka voitaisiin jakaa kolmeen osaan: a) turvallisuusala, b) henkilökohtaiset palvelut ja harrastukset (liikunta, ravinto, matkailu ja kauneuden hoito) sekä c) ympäristöön ja kuljetukseen liittyvät palvelut. Vastaavasti kyseisten osien osuudet ovat 44, 41 ja 14 prosenttia koko palvelut ja harrastukset -luokan kursseista.

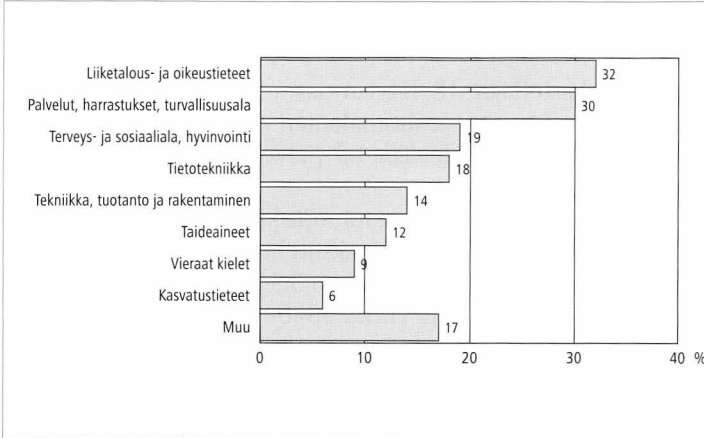
Terveyden- ja sosiaalialan sekä hyvinvointiin liittyvistä kursseista 40 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon. Joka kymmenes kurssi käsitteli lääketiedettä, terapiaa ja kuntoutusta, lastenhoitoa ja kasvatusta sekä sosiaalihuoltoa ja ohjausta.

Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kursseista joka neljäs oli elektroniikkaa ja automaatiota ja joka kuudes rakennus- tai maanmittaustekniikkaa.

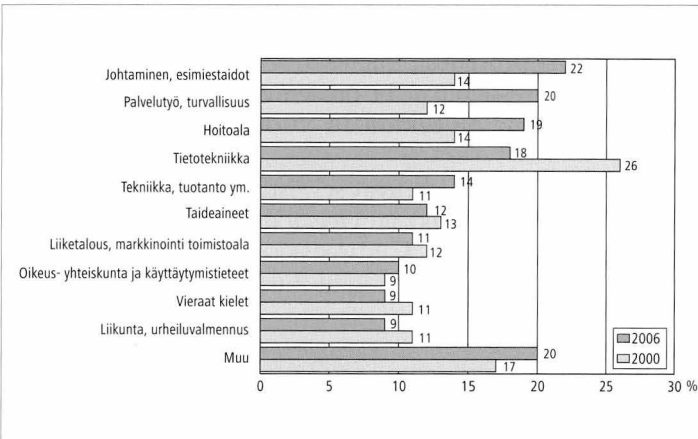
Aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2000 ja 2006

Koska koulutuksen sisällön luokitus muuttui vuonna 2006, rakennettiin erikseen vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen kanssa vertailukelpoinen luokitus. Kuviosta 3.1.2 näkyy, että niin johtamiseen ja esimiestaitoihin liittyvä koulutus kuin myös palvelujen ja turvallisuusalan koulutus sekä hoitoalan koulutus ovat lisääntyneet vuosien 2000 ja 2006 välillä. Noin 12–14 prosenttia aikuiskoulutusta saaneista sai koulutusta näistä aineista vuonna 2000, mutta vuonna 2006 vastaavat osuudet olivat jo 19–22 prosenttia.

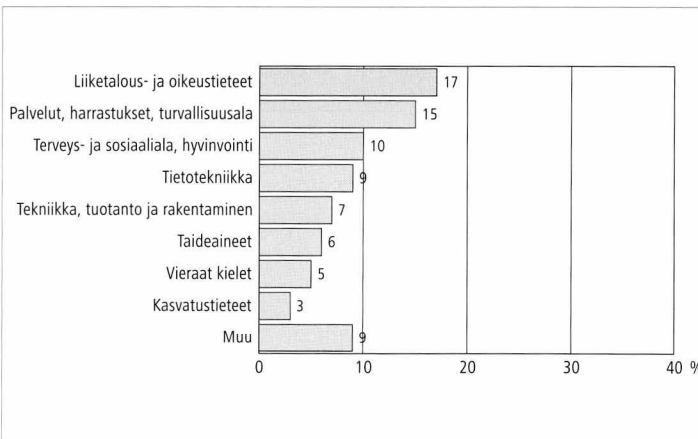
Sen sijaan yhä harvempi sai tietotekniikan koulutusta. Vuonna 2006 enää 18 prosenttia 18–64-vuotiaista aikuiskoulutusta saaneista sai atk-koulutusta, kun vuonna 2000 vastaava osuus oli kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi, 26 prosenttia.

Kuvio 3.1.1
Aikuiskoulutuksen sisältö² vuonna 2006 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

Kuvio 3.1.2
Aikuiskoulutuksen sisältö² vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö, vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen sisältöluokituksen mukaan)

Kuvio 3.1.3
Aikuiskoulutuksen sisältö^{2,3} vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

- 2 Huom! Osallistumisosuus yhteensä laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.
- 3 Huomaa, että kuviossa 3.1.3 esitetyt osallistumisosuudet eri koulutussisällöittäin 18–64-vuotiaista väestöstä kohden saadaan kertomalla kuvion 3.1.1 tulokset (osallistumisosuudet osallistujaa kohden) aikuiskoulutukseen osallistuneiden osuudella (52 prosenttia).

Aikuiskoulutuksen sisältö suomalaista kohden

Kun koulutuksen sisältöä tarkastellaan 18–64-vuotiasta väestöä kohden, nähdään, että noin joka kuudes 18–64-vuotias suomalainen on osallistunut vuonna 2006 liiketalous- ja oikeustieteitä käsittelevään tai palveluihin ja harrastuksiin liittyvään koulutukseen (kuvio 3.1.3).

Kaiken kaikkiaan liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli aikuiskoulutuksena noin 550 000 suomalaista ja palveluihin ja harrastuksiin liittyvän aikuiskoulutuksen parissa puursi yli 500 000 vuonna 2006 (taulukko 3.1.2).

Liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli joka viides 18–64-vuotias nainen, mutta miehistä vain 14 prosenttia. Toiseksi yleisimpään eli palveluita ja harrastuksia sisältävään koulutukseen osallistui tasamäärin miehiä ja naisia.

Joka kymmenes, eli runsas 300 000 henkeä oli saanut koulutusta liittyen terveys- ja sosiaaliaan tai tietotekniikkaan. Molemmissa koulutuksissa oli naisylivoima. Terveys- ja sosiaalian koulutukseen osallistui 16 prosenttia kaikista 18–64-vuotiaista naisista ja kolme prosenttia miehistä. Vastaavat osuudet tietotekniikan koulutukseen osallistumisessa olivat 11 prosenttia naisista ja 7 prosenttia miehistä. Miesvaltaista opiskelua oli tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kurssit.

Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt opiskelivat selvästi muita useammin sekä liiketalous- ja oikeustieteitä että tietotekniikkaa. Heistä useampi kuin joka kuudes oli osallistunut tietotekniikan kursseille, kun vastaavan ikäisistä yrittäjistä ja työntekijöistä vain 3–5 prosenttia oli saanut atk-koulutusta vuonna 2006. Liike-

Taulukko 3.1.2
Osallistuminen aikuiskoulutukseen sisällön (neljä suurinta) ja vastaajan sukupuolen, sosioekonomisen aseman ja työvoimaan kuulumisen mukaan vuonna 2006, % (18–64-vuotias väestö)

	Liiketalous- ja oikeustieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	Terveys- ja sosiaalia, hyvinvointi	Tietotekniikka
Sukupuoli				
Mies	14	15	3	7
Nainen	20	15	16	11
Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	***	ns.	***	***
Sosioekonominen asema				
Yrittäjät	11	15	5	3
Ylemmät toimihenkilöt	37	16	12	20
Alemmat toimihenkilöt	27	18	23	17
Työntekijät	8	21	3	5
Muut	5	7	4	3
Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	***	***	***	***
Työvoimaan kuuluminen				
Työllinen	22	19	12	12
Työtön	8	7	2	5
Työvoiman ulkopuolinen ¹⁾	5	7	5	3
Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	***	***	***	***
Yhteensä	17	15	10	9
Yhteensä osallistuneet	552 000	506 000	319 000	310 000

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

talous- ja oikeustieteiden opintoja aikuiskoulutuksena harrasti noin joka kymmenes 18–64-vuotias suomalainen yrittäjä ja työntekijä, mutta ylempistä toimihenkilöistä 37 ja alemmista toimihenkilöistä 27 prosenttia.

Koulutuksen sisällön luokitus ja mittaaminen

Jokaiselta vastaajalta, joka ilmoitti olleensa jossakin koulutuksessa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin, minkälainen sisältö hänen saamallaan koulutuksella oli. Koulutuksen sisältö on kysytty lähes samalla tapaa kuin aikaisemmissa aikuiskoulutus-tutkimuksissa. Erona oli se, että vuoden 2006 tutkimuksessa käytiin läpi kaikki vastaajan mainitsemat kurssit, kun taas aikaisempina vuosina keskityttiin vain aikuiskoulutus-kursseihin.

Koulutuksen sisällön luokitus on muuttunut jonkin verran. Vuonna 2006 sisältö luokiteltiin Eurostatin koulutuksen sisältöluokituksen (*Fields of Education and Training, 1999*) mukaisiin luokkiin. Liitteessä 3 on esitetty, kuinka vuoden 2006 koulutuksen sisällön luokitus saadaan vastaamaan vuoden 2000 luokitusta.

Eurostatin koulutuksen sisältöluokitus käsittää kahdeksan pääluokkaa, jotka ovat:

- 0 Yleiset ohjelmat (*General Programmes*)
- 1 Kasvatustiede ja opettajankoulutus (*Education*)
- 2 Taide- ja taitoaineet (*Humanities and Arts*)
- 3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet (*Social Sciences, Business and Law*)
- 4 Luonnontieteet (*Science, Mathematics and Computing*)
- 5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen (*Engineering, Manufacturing and Construction*)
- 6 Maa-, metsä- ja kalatalous (*Agriculture and Veterinary*)
- 7 Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi (*Health and Welfare*)
- 8 Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala (*Services*)

Luokkien tarkempi kuvaus ja niiden sisällöt on esitetty liitteessä 2.

Aikuiskoulutustutkimuksen analyyseissä on luokka 2 jaettu kolmeen osaan: *taideaineisiin, humanistisiin tieteisiin* sekä *vieraisiin kieliin* (joista käytännössä humanistiset tieteet sisältyy luokkaan muut, usein myös taideaineet). Lisäksi on luokasta 3 otettu erikseen *liiketalous- ja oikeustieteet* (lopun yhteiskuntatieteet menevät luokkaan muut). Toisena yksittäisenä aineina vieraiden kielten opiskelun lisäksi on *tietotekniikka* erotettu luokasta 4. Luokan 8 nimen suomennoksessa on korostettu myös harrastustoiminnan (esimerkiksi urheiluharrastus) sekä turvallisuusalan sisältyvän tähän palveluluokkaan.

Näiden muutosten jälkeen saatiin tässä raportissa käytetty koulutuksen sisällön luokitus (luokat on esitetty suuruusjärjestyksessä):

Liiketalous- ja oikeustieteet	(osa luokasta 3)
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	(luokka 8)
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	(luokka 7)
Tietotekniikka	(osa luokasta 4)

Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	(luokka 5)
Taideaineet	(osa luokasta 2)
Vieraat kielet	(osa luokasta 2)
Kasvatustieteet	(luokka 1)
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	(osa luokasta 3)
Henkilökohtaiset taidot	(luokka 0)
Humanistiset aineet	(osa luokasta 2)
Matemaattis- ja luonnontieteet	(osa luokasta 4)
Maa-, metsä- ja kalatalous	(luokka 6)

Käytännössä koulutuksen sisällön luokitus (eli koodaus) tapahtui jo haastattelutilanteissa tietokoneavusteisesti. Haastattelijat luokittelivat esille tulleen koulutuksen sisällön yhdessä haastateltavan kanssa. Jos haastattelijat eivät olleet varmoja luokituksista, luokitus tehtiin jälkikäteen Tilastokeskuksessa. Haastattelijat koodasivat noin 70 prosenttia koulutusten sisällöstä, yhteensä yli 4 000 kurssia. Kaikki sisältöluokitukset tarkistettiin jälkikäteen Tilastokeskuksessa.

Yhteensä lähes 2 500 henkilöä ilmoitti olleensa jollakin kursilla vuonna 2006. Kaiken kaikkiaan tutkimusaineistossa on tiedot noin 5 500 kurssista. Vastaajalla saattoi siis olla useampia kursseja käytyinä tutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Keskimäärin kursseilla olleilla oli käytyä edellisenä vuonna noin 1,5–2,0 kurssia. Taulukossa 3.1.3 on esitetty keskimääräiset kurssimäärät eri aikuiskoulutuksen muodoissa.

Taulukko 3.1.3

Vastaajan ilmoittamat kurssimäärät keskimäärin kursilla ollutta vastaajaa kohden sekä kurssien ja vastanneiden yhteismäärät aikuiskoulutustutkimuksessa vuonna 2006

	Kursseja keskimäärin per osallistuja	Kursseja yhteensä	Vastanneita yhteensä
Aikuiskoulutus	2,2	5 048	2 328
Työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus	2,0	3 923	1 962
Henkilöstökoulutus	2,1	3 251	1 552
Muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus	1,4	1 172	831

Tuloksia saadun koulutuksen sisällön suhteen voidaan tarkastella ainakin kolmella tasolla. Ensinnäkin eri koulutuksen sisältöluokkien osuudet voidaan laskea (a) **koulutukseen osallistunutta kohden**. Luku kertoo, että esimerkiksi liiketalous- ja oikeustieteiden kursseille osallistui aikuiskoulutuksen mielessä joka kolmas (32 prosenttia) niistä 18–64-vuotiaista, jotka saivat aikuiskoulutusta vuonna 2006 (kuvio 3.1.1).

Kun osuudet lasketaan (b) **koko väestöä kohden**, saadaan vastaavaksi osuudeksi 17 prosenttia (katso kuvio 3.1.3). Tällöin jakajana on kaikki 18–64-vuotiaat, ei siis vain aikuiskoulutukseen osallistuneet. Tulos saadaan myös kertomalla a-kohdassa saatu tulos aikuiskoulutukseen osallistuneiden osuudella (eli $0,52 * 32 \% \approx 17 \%$).

Eri kurssisisältöjen osallistumisosuudet eivät summaudu sataan, koska yksittäinen vastaaja on saattanut osallistua useammalle kuin yhdelle kursseille. Lasketaanpa osuus kummalla edellä esitetyistä tavoista tahansa, saadaan painokertoimien avulla kyseinen tietyn koulutussisällön osuus korotettua koko väestön tasolle. Saatu kokonaismäärä kertoo, kuinka moni 18–64-vuotias suomalainen on osallistunut kyseistä aihetta käsittelevään aikuiskoulutukseen.

Kolmas tapa tarkastella saadun koulutuksen sisältöä, on laskea tietyn sisällön (c) **osuudet kaikista tutkimuksessa esille tulleista kursseista**. Tämä ei ole kuitenkaan paras tarkastelutapa (vaikkakin se soveltuu joihinkin tilanteisiin), sillä tutkimuksessa esille tulleet kurssit eivät välttämättä edusta koko ”kurssiavaruutta” samalla tapaa kuin tutkimukseen osallistuneet edustavat koko väestöä. Väestöosuuksien perusteella laskettuja painokertoimia ei ole käytetty tarkasteltaessa koulutuksen sisältöä tällä tapaa. Kun sisältöosuudet lasketaan kursseista, saadaan ne luonnollisesti summautumaan sataan prosenttiin.

3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö

Kaiken kaikkiaan 57 prosenttia, yhteensä 1,1 miljoona 18–64-vuotiasta suomalaista sai vuonna 2006 työnantajan tukemaa koulutusta eli henkilöstökoulutusta. Tässä luvussa käsitellään sitä, mitä kaikkea tuo koulutus sisälsi⁴.

Koulutuksen sisällön luokitus on muuttunut vuonna 2006. Käytetty koulutuksen sisältöluokitus on kuvattu tarkemmin edellisessä luvussa (luku 3.1) ja liitteessä 2. *Henkilöstökoulutuksen sisältö – mitä kurseja luokat käsittävät?* -kappaleessa esitetty, mitä kurseja kukin henkilöstökoulutuksen sisältöryhmä käsittää sekä eri kurssien osuudet kyseisessä luokassa.

Henkilöstökoulutuksen eri kurssien osuudet ovat lähes identtisiä aikuiskoulutuksen kurssien sisältöanalyysien kanssa. (Tämän takia ei tässä raportissa esitetä tuloksia ammatillisen aikuiskoulutuksen sisällöstä, joka sekin on aivan samoilla linjoilla.) Melkein joka kolmas henkilöstökoulutuskurssista oli sisällöltään liiketaloutta tai oikeustieteitä (taulukko 3.2.1). Tähän ryhmään kuului uudessa luokituksessa myös johtamiskoulutus sekä yleinen työelämäkoulutus (jotka muodostivat yhdessä 60 prosenttia kaikista tämän luokan kurseista). Seuraavaksi yleisintä oli hoitoalojen koulutus, palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvä koulutus sekä tietotekniikan koulutus, joita oli noin 14–17 prosenttia käydyistä henkilöstökoulutuskurseista.

Taulukko 3.2.1
Henkilöstökoulutuksen sisältö vuonna 2006 (osuudet kurseista)

Koulutussisältö	Osuus kurseista %
Liiketaloustieteet ja oikeustieteet	29
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	17
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	15
Tietotekniikka	14
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	10
Kasvatustieteet	4
Vieraat kielet	3
Muut aineet yhteensä	8
Yhteensä	100

4 Tietoja henkilöstökoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 20.

Henkilöstökoulutuksen sisältö – mitä kursseja luokat käsittävät?

Kuten aikuiskoulutuksen puolella, olivat *liiketalous- ja oikeustieteiden* luokan kaksi keskeistä kurssikokonaisuutta työelämäkoulutus (33 prosenttia tämän luokan kursseista) ja johtamiseen ja hallinnointiin liittyvä koulutus (27 prosenttia luokan kursseista). Joka kymmenes kurssi liittyi tukku- ja vähittäiskauppaan. Joukossa oli oikeustieteen kursseja 9 prosenttia.

Palveluja ja harrastuksia sisältävä luokka koostui pitkälti työsuojelua ja työturvallisuutta koskevista kursseista (44 prosenttia luokan kursseista) sekä turvallisuusalasta yleensä (15 prosenttia luokan kursseista). Toisin kuin aikuiskoulutuksen osalta, eivät urheilu- ja liikuntakurssit olleet kovinkaan merkittävässä osassa henkilöstökoulutuksessa (7 prosenttia tämän luokan kursseista). Jos luokka jaettaisiin kolmeen osaan: a) turvallisuusala, b) henkilökohtaiset palvelut ja harrastukset (liikunta, ravinto, matkailu ja kauneuden hoito) sekä c) ympäristöön ja kuljetukseen liittyvät palvelut, saataisiin seuraavat osuudet: 65, 18 ja 17 prosenttia koko palvelut ja harrastukset -luokan kursseista.

Terveyden- ja sosiaalialan sekä hyvinvointiin liittyvistä kursseista 42 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon. Runsas joka kymmenes kurssi käsitteli lääketiedettä, terapiaa ja kuntoutusta, lastenhoitoa ja kasvatusta ja lähes joka kymmenes kurssi sosiaalihuoltoa.

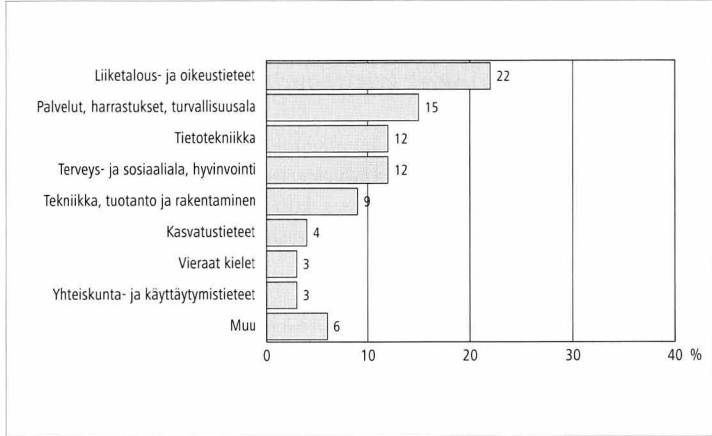
Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kursseista joka neljäs oli elektroniikkaa ja automaatiota ja 14 prosenttia kursseista oli rakennus- tai maanmittaustekniikkaa. Lähes joka kymmenes kurssi käsitteli sähkö- ja energiatekniikkaa, kone- ja metallitekniikkaa, auto- ja kuljetusvälinetekniikkaa ja kemian- ja prosessitekniikkaa.

Henkilöstökoulutuksen sisältö palkansaajaa kohden

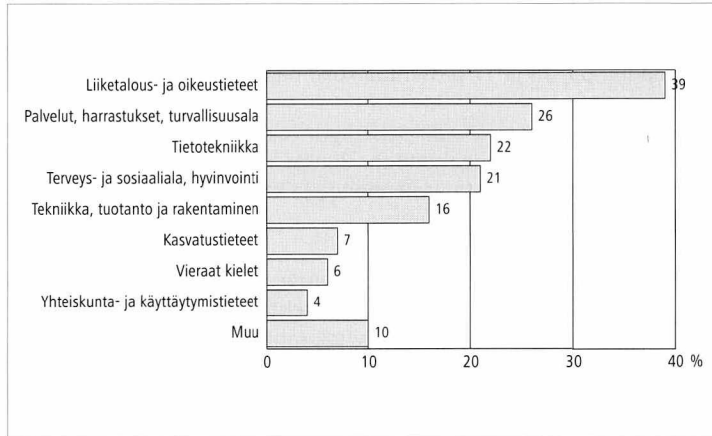
Kun saadun koulutuksen sisältöjä tarkastellaan palkansaajaa kohden, säilyy koulutuksen sisältöjen suosituimmuusjärjestys lähes samana kuin kurssikohtaisessa tarkastelussa (kuviot 3.2.1). Joka viides 18–64-vuotias palkansaaja, yhteensä noin 430 000 henkilöä, oli saanut vuonna 2006 liiketalous- ja oikeustieteellistä henkilöstökoulutusta. Palveluihin, harrastuksiin ja työturvallisuuteen liittyvää koulutusta sai 15 prosenttia, lähes 290 000 palkansaajaa, ja sekä tietotekniikan että terveydenhoitoalan koulutusta sai useampi kuin joka kymmenes 18–64-vuotias palkansaaja. Tietotekniikkakoulutusta sai työnantajan tukemana yli 240 000 palkansaajaa vuonna 2006 ja terveys- ja sosiaalialan koulutusta yli 227 000 18–64-vuotiaasta palkansaajaa.

Useampi naispalkansaaja kuin hänen miespuolinen kollegansa sai työnantajan tukemaa koulutusta, jonka sisältö liittyi liiketalous- tai oikeustieteisiin, tietotekniikkaan tai terveys- ja sosiaalialaan (taulukko 3.2.2). Sen sijaan miehistä 18 prosenttia ja naisista 12 prosenttia sai palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvää henkilöstökoulutusta. Ylempiin ja alempiin toimihenkilöihin lukeutuvat 18–64-vuotiaat palkansaajat saivat työntekijäpalkansaajia useammin liiketaloutta, tietotekniikkaa ja terveys- ja sosiaalialaa käsittelevää koulutusta.

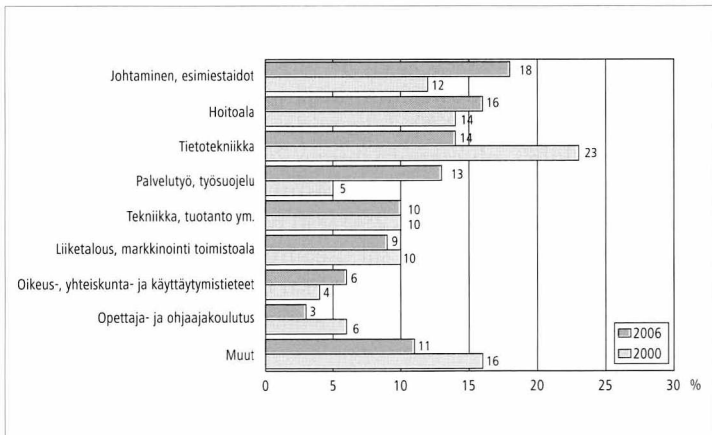
Kuvio 3.2.1
Henkilöstökoulu-
tuksen sisältö⁵
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
palkansaajat)

Kuvio 3.2.2
Henkilöstökoulu-
tuksen sisältö⁵
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
koulutuksessa ol-
leet palkansaajat)

Kuvio 3.2.3
Henkilöstökoulu-
tuksen sisältö
vuosina 2000 ja
2006 (osuudet
kurseista, vuo-
den 2000 koulu-
tuksen sisältö-
luokitus)

5 Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

Taulukko 3.2.2**Osallistuminen henkilöstökoulutukseen sisällön (neljä suurinta) ja vastaajan sukupuolen ja sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006, % (18–64-vuotiaat palkansaajat)**

	Liiketalous- ja oikeustieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	Tietotekniikka
Sukupuoli				
Mies	18	18	4	10
Nainen	26	12	20	15
<i>Tilastollinen merkitsevyys¹⁾</i>	***	***	***	***
Sosioekonominen asema				
Ylemmät toimihenkilöt	37	11	11	20
Alemmat toimihenkilöt	27	13	22	16
Työntekijät	6	19	3	4
<i>Tilastollinen merkitsevyys¹⁾</i>	***	***	***	***
Yhteensä	22	15	12	12
Yhteensä osallistuneet	429 000	287 000	227 000	241 000

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

Henkilöstökoulutuksen sisältö koulutuksessa ollutta kohden

Kuviossa 3.2.2 on esitetty työnantajan tukeman koulutuksen sisältö koulutukseen osallistunutta palkansaajaa kohden⁶. Lähes 40 prosenttia henkilöstökoulutukseen osallistuneista palkansaajista oli saanut koulutusta liiketalouteen ja oikeustieteisiin liittyen. Useampi kuin joka neljäs oli saanut koulutusta palveluihin ja harrastuksiin liittyen ja joka viides koulutuksessa ollut palkansaaja oli ahertanut tietotekniikan tai terveydenhoidon ja sosiaalihuollon alaan liittyvässä koulutuksessa vuonna 2006.

Henkilöstökoulutuksen sisältö vuosina 2000 ja 2006

Kuviossa 3.2.3 on esitetty henkilöstökoulutuksen sisältö vuosina 2000 ja 2006 käyttäen vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen sisältöluokitusta (luokitusten vastaavuus on esitetty liitteessä 3). Kuvioista nähdään, että tietotekniikan osuus saaduista koulutuskursseista on selvästi vähentynyt vuodesta 2000 vuoteen 2006 tultaessa. Vuonna 2006 enää 14 prosenttia saadusta henkilöstökoulutuskursseista käsitteli tietotekniikkaa, kun vuonna 2000 joka neljännellä henkilöstökoulutuskurssilla petrattiin osallistujien tietoteknisiä taitoja. Sen sijaan johtamista ja esimiestaitoja käsittelevien kurssien sekä palvelu-, työsuojelu- ja vartiointikurssien osuudet lisääntyivät tuona aikana. Näistä jälkimmäisen osuus on lähes kolminkertaistunut viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana.

Saadut henkilöstökoulutuksen sisällön muutokset vuosina 2000–2006 ovat samansuuntaiset kuin tilanne oli aikuiskoulutuksen sisällön osalta (kuvio 3.1.2). Huomaa, että henkilöstökoulutuksen sisällön kuviossa on esitetty osuudet kursseista ja aikuiskoulutuksen osalta osuudet koulutukseen osallistunutta väestöä kohden.

6 Kuvioden 3.2.1 ja 3.2.2 tulokset ovat keskenään identtiset siten, että henkilöstökoulutuksen sisältö palkansaajaa kohden saadaan kertomalla henkilöstökoulutuksen sisältö koulutuksessa ollut kohden henkilöstökoulutukseen osallistuneiden osuudella (noin 57 prosenttia).

3.3 Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö

Kaiken kaikkiaan 18 prosenttia, yhteensä yli puoli miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista oli vuonna 2006 sellaisessa aikuiskoulutuksessa, joka ei liittynyt työhön tai ammattiin (katso luku 1.4). Tässä luvussa käsitellään sitä, mitä kaikkea tuo vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvä aikuiskoulutus sisälsi⁷. Termejä muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus ja harrastustavoitteinen aikuiskoulutus käytetään tässä yhteydessä synonyymeinä. On myös huomattava, että koulutukseen osallistuminen työn tai ammatillisten syiden takia (ns. ammatillinen aikuiskoulutus) on vastaajan oma arvio koulutukseen menon syistä. Tällä mittausperusteella harrastustavoitteinen aikuiskoulutus ei ole sama asia kuin esimerkiksi vapaan sivistystyön järjestämä koulutus eikä suinkaan kata tuota koulutusta kokonaisuudessaan.

Tässä luvussa esitetyissä koulutuksen sisällön analyyseissa ei ole mukana opiskelijoita eikä varusmiehiä.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen sisältö – mitä kursseja luokat käsittävät?

Koulutuksen sisällön luokitus on muuttunut vuosien 2000 ja 2006 välillä. Käytetty Eurostatin koulutuksen sisältöluokitus (*Fields of Education and Training, 1999*) on kuvattu tarkemmin luvussa 3.1 *Aikuiskoulutuksen sisältö* ja liitteessä 2.

Kaksi yleisintä muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen kurssisisällöistä olivat palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvät kurssit sekä taideaineiden opiskelu (taulukko 3.3.1). Yhteensä useampi kuin kaksi viidestä harrastustavoitteisesta kurssista sisälsi näitä aiheita. Joka kymmenennessä kurssista opiskeltiin vieraita kieliä tai kehitettiin muuten henkilökohtaisia taitoja.

Palveluja, harrastuksia ja turvallisuusalaa sisältävä luokka koostuu pitkälti liikuntakursseista, joita oli kolme neljästä tämän aihealueen kursseista. Liikenne- ja kuljetuspalveluihin sekä turvallisuusalaan liittyvät kurssit ylsivät yli viiden prosentin osuuteen luokan kursseista.

Taideainekursseista puolet liittyivät käsi- ja taidetyöhön. Noin joka kolmannella kurssilla opiskeltiin musiikkia ja esittäviä taiteita, ja kuvataiteiden osuus kursseista oli 12 prosenttia.

Henkilökohtaiset taidot -luokan kursseista enemmistö (64 prosenttia) oli autokoulun tai ajo-opetuksen seuraamista.

Terveyden- ja sosiaalialan sekä hyvinvointiin liittyvistä kursseista 34 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon ja 22 prosenttia terapiaan ja kuntoutukseen. Joka kuudes kurssi käsitteli lastenhoitoa ja kasvatusta ja 13 prosenttia sosiaalihuoltoa.

7 Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 21.

Taulukko 3.3.1**Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö vuonna 2006 (osuudet kursseista)**

Koulutussisältö	Osuus kursseista %
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	23
Taideaineet	20
Vieraat kielet	12
Henkilökohtaiset taidot	11
Liiketalous- ja oikeustieteet	8
Terveys- ja sosiaali-ala, hyvinvointi	7
Tietotekniikka	5
Muut aineet yhteensä	15
Yhteensä	100

Harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö koulutuksessa ollutta kohden

Joka kolmas koulutuksessa vuonna 2006 ollut sai muuna kuin työhön tai ammattiin liittyvänä aikuiskoulutuksena koulutusta palveluista, harrastuksista ja turvallisuusosalta (kuvio 3.3.1). Kun tästä erotetaan liikuntaan ja urheiluun liittyvä koulutus ja kurssit erikseen, nähdään, että liikuntaan liittyvillä kursseilla oli kaiken kaikkiaan joka neljäs harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias (pl. opiskelijat ja varusmiehet). Väestömääränä tämä tarkoittaa 120 000 henkilöä. Määrä on kutakuinkin samalla tasolla kuin vuosituhannen alussa.

Taideaineiden opiskelu oli myös yleistä. Joka neljäs 18–64-vuotias harrastustavoitteista aikuiskoulutusta saanut opiskeli taideaineita. Vieraita kieliä opiskeli noin joka kuudes koulutuksessa ollut, yhteensä lähes 75 000 henkilöä. Määrä vastaa suunnilleen kielten opiskelua harrastustavoitteisesti vuosituhannen alussa.

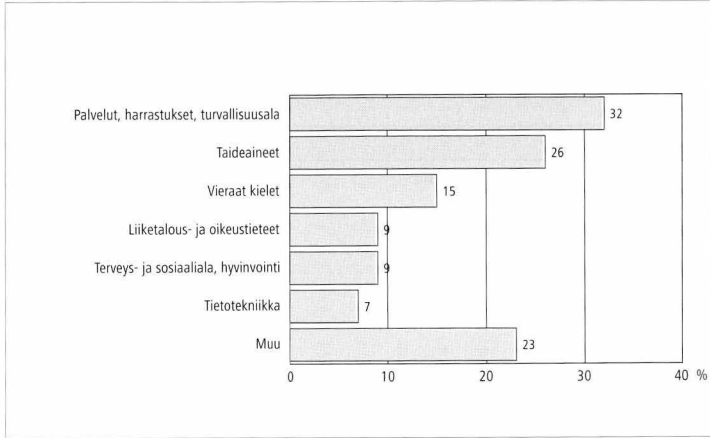
Liiketalous- ja oikeustieteitä sekä terveyden ja sosiaalihuollon alaan liittyviä aineita opiskeli harvempi kuin joka kymmenes muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa ollut. Tietotekniikka opiskeli seitsemän prosenttia 18–64-vuotiaista harrastustavoitteisessa koulutuksessa olleista vuonna 2006.

Harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö 18–64-vuotiasta kohden

Suurin osa kaikesta saadusta aikuiskoulutuksesta liittyy työhön tai ammattiin. Harrastustavoitteista aikuiskoulutusta sai vain noin joka kuudes 18–64-vuotias (luku 1.4). Kun saatua koulutusta tarkastellaan koulutuksen sisällön mukaan, ovat osuudet kovin pieniä, 1–6 prosentin luokkaa kussakin sisältökokonaisuudessa. Suosituimmat sisällöt harrastustavoitteisessa koulutuksessa olivat palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvä koulutus (lähinnä liikuntaharrastus) sekä taideaineet. Näitä opiskeli noin 5–6 prosenttia kaikista 18–64-vuotiaista suomalaisista (kuvio 3.3.2), naiset useammin kuin miehet (taulukko 3.3.2). Vieraita kieliä opiskeli kolme prosenttia suomalaisista vuonna 2006 ja niitäkin naiset miehiä useammin.

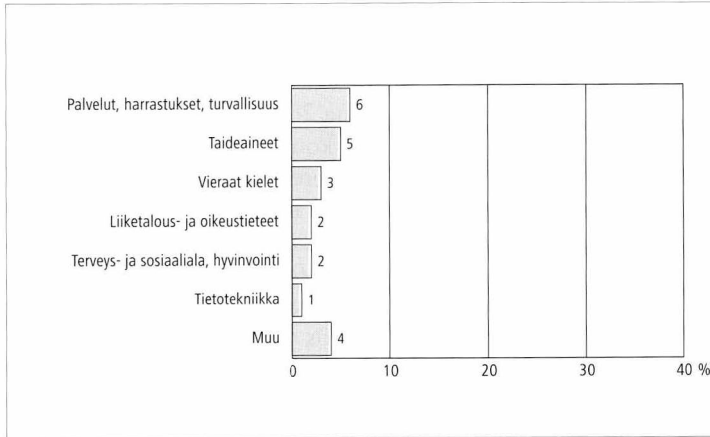
Kuvio 3.3.1

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuis-koulutuksen sisältö⁸ vuonna 2006 (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet)

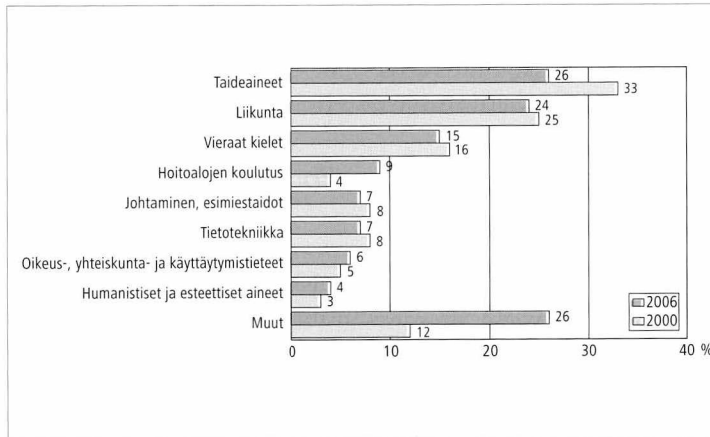
Kuvio 3.3.2

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuis-koulutuksen sisältö⁸ vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 3.3.3

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuis-koulutuksen sisältö⁸ vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet, vuoden 2000 koulutuksen sisällön luokitus)

8 Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

Taulukko 3.3.2

Osallistuminen muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen eri koulutuksen sisällön (kolme suurinta) ja vastaajan sukupuolen ja sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006, %-osuudet (18–64-vuotias väestö pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	Taideaineet	Vieraat kielet
Sukupuoli			
Mies	4	2	1
Nainen	7	7	4
<i>Tilastollinen merkitsevyys¹⁾</i>	***	***	***
Sosioekonominen asema			
Yrittäjät	6	4	4
Ylemmät toimihenkilöt	7	6	4
Alemmat toimihenkilöt	7	5	3
Työntekijät	4	2	1
Muu	3	6	4
<i>Tilastollinen merkitsevyys¹⁾</i>	**	**	***
Yhteensä	6	5	3
Yhteensä osallistuneet	166 000	134 000	77 000

¹⁾ *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevää

Harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2000 ja 2006

Taideaineiden opiskelu harrastustavoitteisena aikuiskoulutuksena on jonkin verran vähentynyt. Kun vuonna 2000 joka kolmas muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa ollut oli opiskellut taideaineita, niin vastaava osuus vuonna 2006 oli enää 26 prosenttia (kuvio 3.3.3). Vastaavasti hoitoalojen opiskelu harrastustavoitteisena koulutuksena on hiukan lisääntynyt (4 prosentista 9 prosenttiin) viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana.

Kaatoluokassa *muut kurssisisällöt* on suurimpina luokkina henkilökohtaisten taitojen opiskelu (6 prosenttia koulutusta saaneista), tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kurssit (joihin osallistunut 4 prosenttia koulutusta saaneista) sekä vartioinnin ja turvallisuusalan kurssit (4 prosenttia koulutusta saaneista). Palvelutyötä ja maa-, metsä- ja puutarhataloutta opiskeli noin kolme prosenttia koulutusta saaneista. Nämä kaikki yhteensä kattavat yli 75 prosenttia luokasta muut kurssit.

4 Opiskelu ulkomailla

Ulkomailla opiskeli vuoden 2006 aikana noin 46 000 henkilöä, mikä vastaa yhtä prosenttia Suomessa asuvista 18–64-vuotiaista. Määrä on samaa tasoa kuin vuonna 2000. Tuolloin lähes 60 000 henkilöä, noin kaksi prosenttia väestöstä oli opiskellut ulkomailla haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

Kaiken kaikkiaan elämänsä aikana ulkomailla on opiskellut aikuiskoulutuksena noin 17 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista, yhteensä lähes 550 000 henkilöä. Useimmiten ulkomailla opiskellut kuuluu ylempiin toimihenkilöihin (joista 32 prosenttia oli opiskellut joskus ulkomailla) tai oli saanut korkea-asteen koulutuksen (joista 28 prosenttia oli opiskellut ulkomailla joskus).

Yleisimpiä ulkomailla opiskeltavia aineita vuonna 2006 olivat liiketalous- ja oikeustieteen kurssit, joita opiskeli joka viides ulkomailla opiskelleesta 18–64-vuotiaasta (taulukko 4.1). Runsas joka kymmenes ulkomailla opiskellut opiskeli yhteiskunta- ja käyttäytymistieteitä, palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuuteen liittyviä aineita, tekniikkaa, tuotantoa ja rakentamista, kasvatustieteitä tai vieraita kieliä. Vieraita kieliä opiskeltiin ulkomailla hiukan aikaisempaa vähemmän. (Koulutuksen sisältöluokitus on kuvattu luvussa 3 ja liitteessä 2).

Ulkomailla opiskelleista miehistä noin joka kuudes oli opiskellut kotimaan rajojen ulkopuolella tietotekniikkaa, mutta naisista ei juuri kukaan. Sen sijaan naiset opiskelivat vieraita kieliä ulkomailla enemmän kuin miehet (naisista 21 prosenttia ja miehistä 4 prosenttia).

Suosituimpia opiskelumaita vuonna 2006 olivat Iso-Britannia ja Ruotsi. Myös Ranskassa, Saksassa, Yhdysvalloissa, Virossa ja Espanjassa opiskeltiin jonkin verran.

Vain joka kuudes ulkomailla saatu koulutus oli tutkintoon johtavaa ja 93 prosenttia ilmoitti opiskelleensa ulkomailla pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia.

Taulukko 4.1

Ulkomailla opiskelleiden koulutussisältö vuonna 2006 (18–64-vuotias ulkomailla vuonna 2006 opiskellut väestö)

Koulutussisältö	Osuus osallistuneista %
Liiketalous- ja oikeustieteet	21
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	15
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	13
Kasvatustieteet	13
Palvelut, harrastukset, turvallisuus	13
Vieraat kielet	13
Terveys- ja sosiaali-ala, hyvinvointi	9
Tietotekniikka	7
Muut aineet yhteensä	14

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska samalla osallistujalla saattoi olla useampia kursseja ulkomailla.

5 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2006

Aikuiskoulutuksen¹ ja sen eri muotojen kehitystä pyritään seuraavassa tarkastelemaan paitsi osallistumisasteiden ja saatujen opetustuntien niin myös koulutuksen tasa-arvoistumisen ja/tai epätasa-arvoistumisen näkökulmasta. Aikuiskoulutuksen osallistumisasteita käsittelevässä osassa (luku 5.1) on mukana myös vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia. Ensimmäisestä aikuiskoulutustutkimuksesta ei kuitenkaan ole saatavana vertailukelpoista tietoa kaikkia tässä luvussa esille tulevia tarkasteluja koskien. Vertailutieto puuttuu muun muassa ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta. Näin ollen suurin osa tarkasteluista on rajoitettu ajanjaksolle 1990–2006. Vuonna 1985 ei tehty aikuiskoulutustutkimusta.

5.1 Osallistumisen ja volyymin kehitys aikuiskoulutuksessa

Aikuiskoulutuksen osallistumisaste oli vuonna 2006 samalla tasolla kuin vuosituhanen alussa (kuvio 5.1). Kun vuonna 2000 aikuiskoulutukseen osallistui noin 54 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä, oli vastaava osuus 52 prosenttia vuonna 2006. Pitemmällä, 26 vuoden aikajänteellä osallistumisaste on kuitenkin selvästi kasvanut. Vuonna 1980 aikuiskoulutukseen osallistui vain noin joka kolmas 18–64-vuotias ja kymmenen vuotta myöhemmin puolet vastaavasta ikäryhmästä.

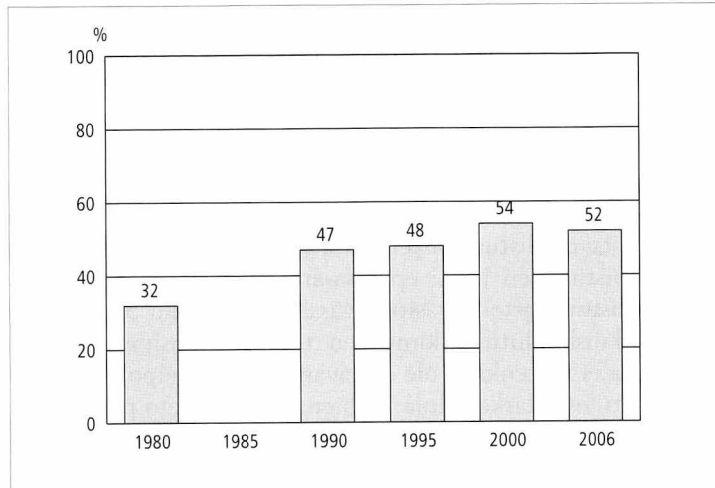
Osallistumisen volyymin² (osallistumispäivät) kasvu on sen sijaan taittunut ja kääntynyt laskuun kuluvalla vuosituhanella (kuvio 5.2). Kun vielä vuonna 2000 18–64-vuotias henkilö osallistui keskimäärin noin 13 aikuiskoulutuspäivälle edeltävän vuoden aikana, oli vuonna 2006 koulutuspäivien odotusarvo enää vajaat 11 päivää. Näin ollen aikuiskoulutuspäivien odotusarvo putosi kymmenen vuotta sitten olleelle tasolle.

Sukupuolten väliset erot aikuiskoulutukseen osallistumisessa ovat hiukan kasvaneet pitkään jatkuneen tasaisen kehityksen jälkeen. Vuonna 2006 miesten ja naisten välinen ero osallistumisasteissa oli 13 prosenttiyksikköä, mikä on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Vuosina 1980–2000 sukupuolten välinen ero osallistumisasteissa oli noin 10 prosenttiyksikön luokkaa.

1 Tietoja aikuiskoulutukseen osallistumisesta vuosina 1980–2006 on esitetty myös liitetaulukoissa 1–17.

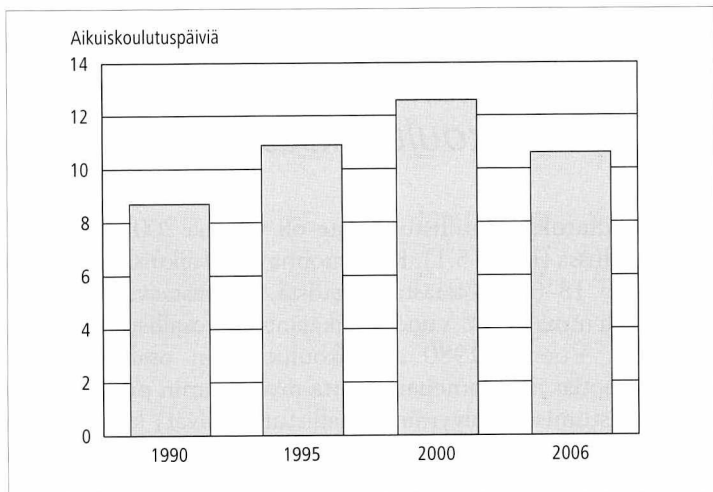
2 Luvussa 2 *Osallistumisen volyymi* on esitetty aikuiskoulutukseen osallistumisen volyymin, koulutuspäivien odotusarvon ja mediaanin laskeminen.

Kuvio 5.1
Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2006¹
(18–64-vuotias väestö)

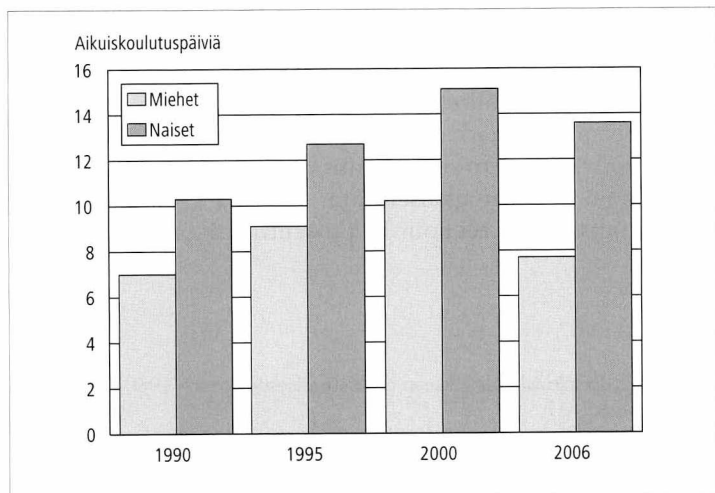

¹ Vuonna 1985 ei tehty aikuiskoulutustutkimusta.

Kuvio 5.2
Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.3
Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) sukupuolen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

Vielä selvemmin sukupuolten välillä näkyy tutkittaessa saatujen koulutuspäivien odotusarvoa (kuvio 5.3). Vuonna 2006 oli 18–64-vuotias nainen keskimäärin vajaat 14 päivää aikuiskoulutuksessa, mikä on lähes kaksi kertaa saman ikäisen miehen saama koulutuspäivien määrä (vajaat kahdeksan päivää). Vuosittuhannen alussa ero oli naisten hyväksi noin viisi aikuiskoulutuspäivää, vuonna 1990 ainoastaan kolme päivää.

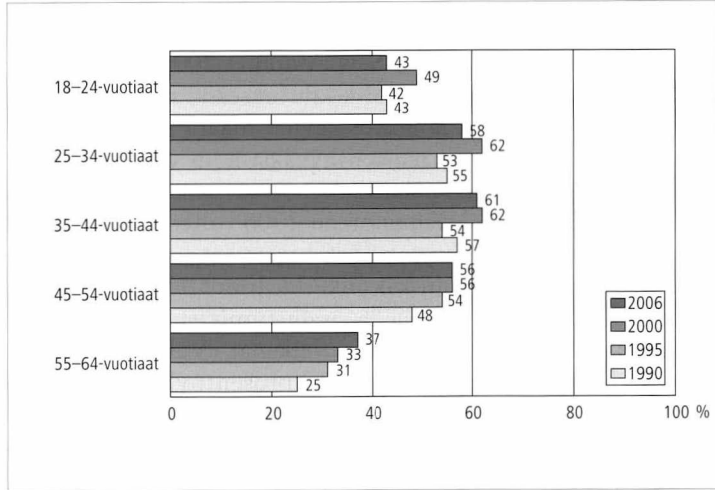
Vuodesta 1980 lähtien vuoteen 2006 tultaessa eniten osallistumistaan aikuiskoulutukseen ovat lisänneet 55–64-vuotiaat suomalaiset. Heidän osallistumisasteensa on enemmän kuin kaksinkertaistunut 15 prosentista 37 prosenttiin tuona aikana. Myös 45–54-vuotiailla osallistumisaste on lähes kaksinkertaistunut viimeksi kuluneiden 26 vuoden aikana. Vähiten osallistumisen kasvua on 18–24-vuotiailla, jolla nousua on 13 prosenttiyksikköä 26 vuoden aikana. Merkille pantavaa on, että kolmella nuorimmalla ikäluokalla osallistumisasteiden nousu painottui lähes täysin 1980- ja 1990-lukujen väliselle ajanjaksolle. Kuviossa 5.4 on esitetty osallistumisaste vuosina 1990–2006.

Sosioekonomisen aseman luokkien väliset erot aikuiskoulutuksen osallistumisasteissa ovat pienentyneet viimeksi kuluneiden 26 vuoden aikana. Tämä johtuu siitä, että tuona ajanjaksona ovat eniten osallistumistaan lisänneet niihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvat, joilla osallistuminen on ollut kaikkein vähäisintä. Esimerkiksi yrittäjillä (19 prosentista 40 prosenttiin) ja maatalousyrittäjillä (20 prosentista 42 prosenttiin) aikuiskoulutukseen osallistuminen on kaksinkertaistunut ja työntekijöillä (23 prosentista 43 prosenttiin) lähes kaksinkertaistunut tuona aikana. Poikkeuksen tähän tasa-arvoistumiskehitykseen tekevät eläkeläiset, joilla vuosien 1980–2000 välinen raju osallistumisasteen nousu (11 prosentista 21 prosenttiin) näyttää pysähtyneen. Kuviossa 5.5 on esitetty osallistumisasteet vuosina 1990–2006.

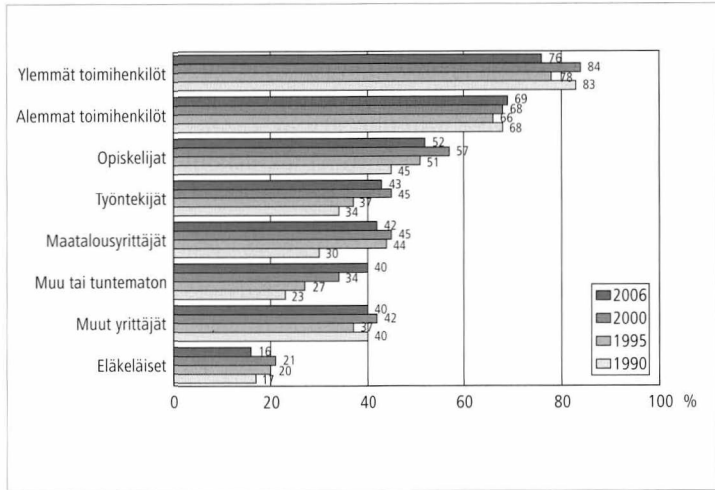
Tarkasteltaessa aikuiskoulutukseen osallistumista eripituisen pohjakoulutuksen suorittaneiden henkilöiden osalta, ei missään pohjakoulutusluokassa havaita merkittävää osallistumisasteen muutosta viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana (kuvio 5.6). Tuona ajanjaksona havaittu aikuiskoulutukseen osallistumisasteen nousu 47 prosentista 52 prosenttiin selittyikin 18–64-vuotiaan väestön entistä korkeammalla koulutustasolla. Kun vuonna 1990 noin 23 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon, oli heitä vuonna 2006 jo noin 30 prosenttia.

Maaseutumaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset ovat kuntaryhmittäisessä tarkastelussa ainoa ryhmä, jonka osallistuminen aikuiskoulutukseen on lisääntynyt tilastollisesti merkitsevästi vuodesta 1990 vuoteen 2006 tultaessa (kuvio 5.7). Koska maaseutumaisissa kunnissa asuvat ovat osallistuneet aikuiskoulutukseen vuosina 1990–2006 keskimääräistä vähemmän, voidaan tulos tulkita tietynlaiseksi aikuiskoulutuksen tasa-arvoistumiseksi viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana samalla tapaa kuin sosioekonomisen aseman pohjalta tehdyissä tarkasteluissa. Tuona ajanjaksolla havaittu aikuiskoulutukseen osallistumisen yleinen nousu selittyy paitsi maaseutumaisissa kunnissa elävien entistä aktiivisemmalla osallistumisella niin myös sillä, että vuonna 2006 kaupunkimaisissa kunnissa asuvia oli suhteessa enemmän kuin kuusitoista vuotta aikaisemmin.

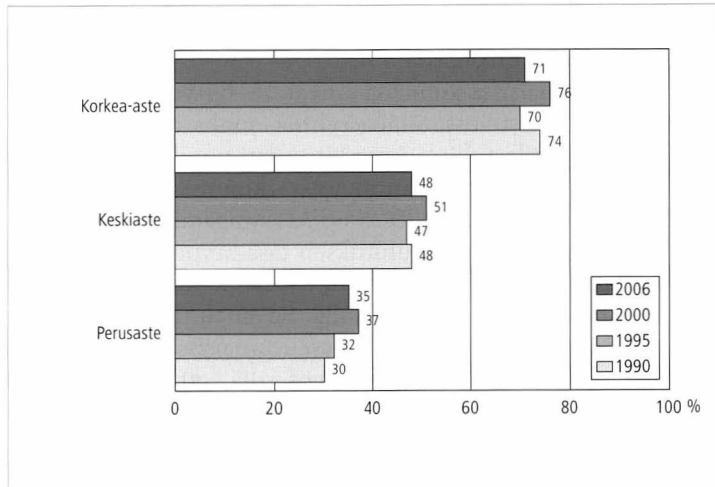
Kuvio 5.4
Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.5
Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.6
Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutukseen³ oli pysynyt samansuuruisena kuin vuosituhaten alussakin (kuvio 5.8). Vuonna 1990 työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia osallistui aikuiskoulutukseen noin 44 prosenttia 18–64-vuotiaasta työvoimaan kuuluvasta suomalaisesta. Vuoteen 2006 tultaessa hivenen useampi, joka toinen vastaavaan ikäluokkaan kuuluva opiskeli työhönsä tai ammattiinsa liittyen.

Sukupuolten suhteen tarkasteltuna havaitaan sama ilmiö kuin aikuiskoulutuksessa yleensäkin: miesten ja naisten väliset erot osallistumisasteilla mitattuna ovat kasvaneet. Kun vuonna 1990 osallistumisasteiden ero miesten ja naisten välillä työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa oli ainoastaan seitsemän prosenttiyksikköä (naisista 48 prosenttia, miehistä 41 prosenttia osallistui), niin vuonna 2006 se oli jo 12 prosenttiyksikköä naisten eduksi (naiset 57 ja miehet 45 prosenttia).

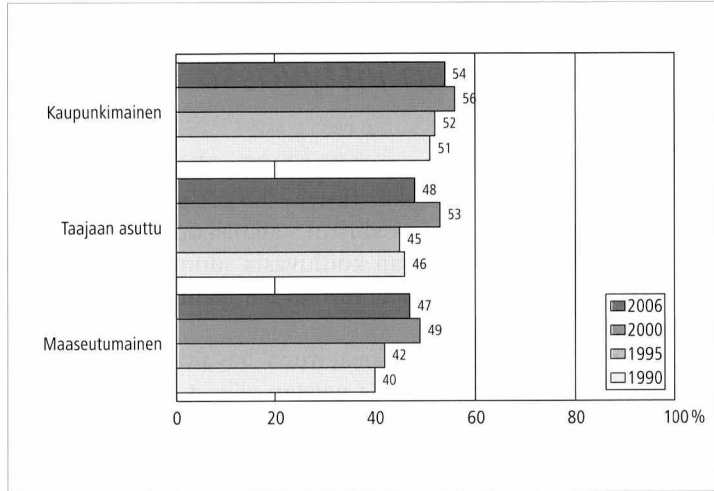
Iältään 45–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat suomalaiset ovat lisänneet ikäryhmistä eniten osallistumistaan työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana (kuvio 5.9). Kun 55 vuotta täyttäneistä noin joka neljäs osallistui työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 1990, niin kuusitoista vuotta myöhemmin osallistuneita oli jo neljä kymmenestä. Ikäluokissa 45–54- ja 35–44-vuotiaat osallistumisasteiden kehitys on niin ikään ollut nopeaa, noin kymmenen prosenttiyksikön luokkaa. Tätä nuoremmissa ikäluokissa (18–34-vuotiaat) osallistumisasteet eivät ole juurikaan kasvaneet vuodesta 1990 vuoteen 2006.

Keski- tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneet eivät ole lisänneet tilastollisesti merkitsevästi osallistumistaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuoden 1990 jälkeen (kuvio 5.10). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla ei ole juurikaan heilahtelua osallistumisosuuksissa eri tutkimuskertojen välillä keskelle lamaa sattunutta vuotta 1995 lukuun ottamatta. Osallistumisaste on pysynyt noin 70 prosentissa koko tarkasteluajanjakson ajan. Keski-asteen suorittaneilla tilanne on samankaltainen. Ainoastaan pelkän perusasteen suorittaneet ovat lisänneet osallistumistaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana. Heidän osallistumisasteensa on noussut tänä aikana noin seitsemän prosenttiyksikköä.

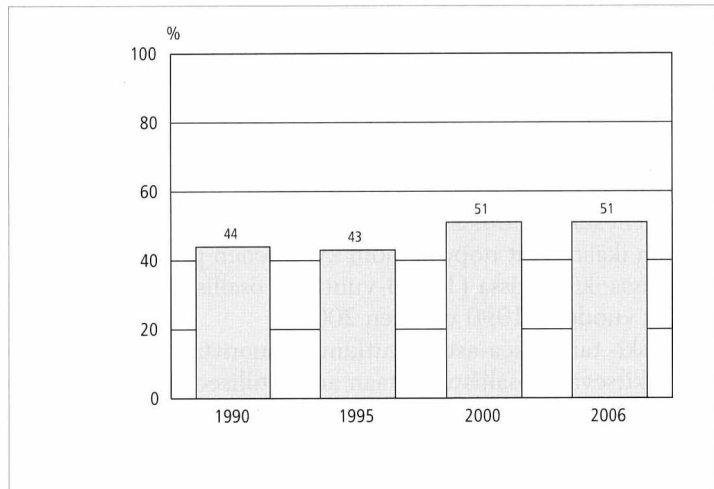
Työllisten osallistumisaste ammatillisessa aikuiskoulutuksessa oli vuonna 2006 samalla tasolla kuin vuosituhaten alussakin (kuvio 5.11). Työssä käyvien osallistumisaste on noussut 10 prosenttiyksikköä vuosina 1990–2006. Työttömistä osallistui vuonna 2006 aikuiskoulutukseen noin joka kuudes, mutta kuusi vuotta aikaisemmin joka neljäs työtön opiskeli työhön tai ammattiin liittyvien syiden tähden. Koska työttömiä on ollut otoksessa vain suhteellisen vähän, ei

3 Luvussa 1.2 on esitetty työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen määritelmä. Tietoja työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liiketaulukoissa 6–9.

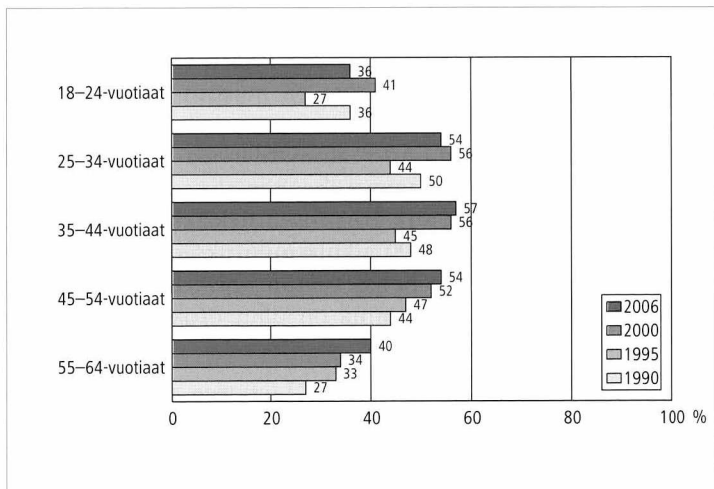
Kuvio 5.7
Aikuiskoulutukseen osallistumisen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö)

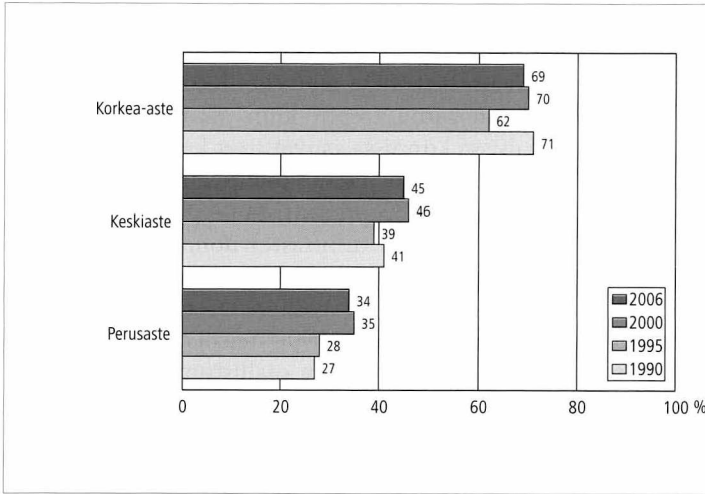

Kuvio 5.8
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias työvoima)

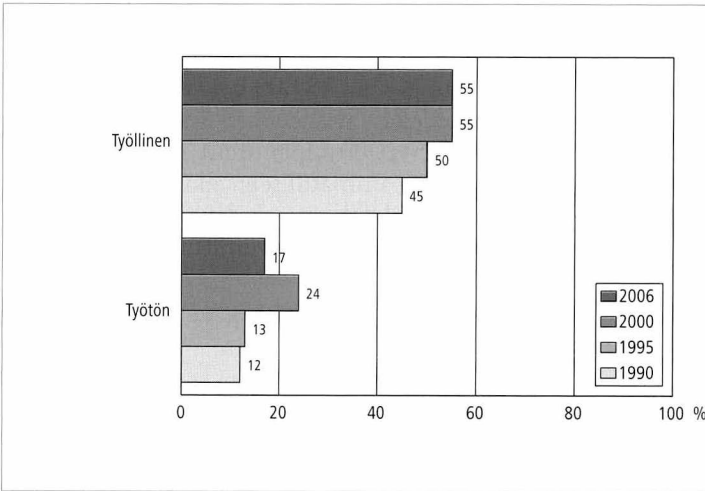

Kuvio 5.9
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias työvoima)

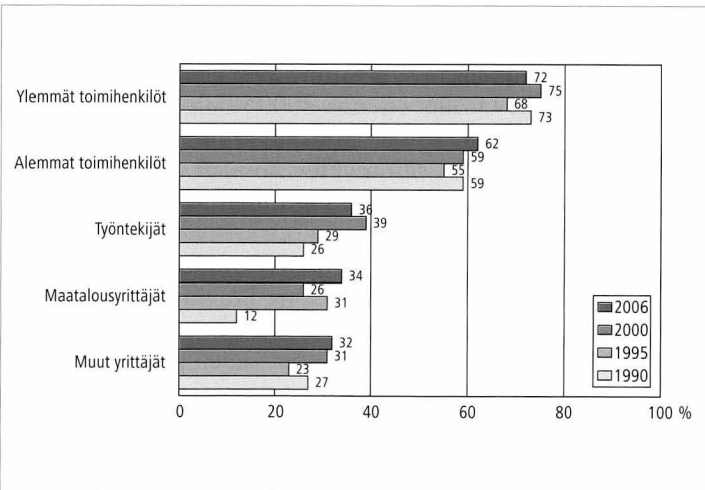

Kuvio 5.10
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen pohjakoulutuksen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.11
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työllisillä ja työttömällä vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.12
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias työvoima)

osallistumisasteen lasku vuosina 2000–2006 ole kuitenkin tilastollisesti merkitsevä.

Tarkasteltaessa työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumista kuntaryhmän mukaan havaitaan sama trendi kuin aikuiskoulutuksessa yleensäkin – ainoastaan maaseutumaisissa kunnissa asuvat ovat kasvattaneet osallistumisastettaan vuodesta 1990 vuoteen 2006. Heillä osallistumisasteen nousu on ollut kymmenen prosenttiyksikön luokkaa 33 prosentista 44 prosenttiin. Kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa osallistumisaste vuonna 2006 ei eronnut tilastollisesti merkitsevästi vuoden 1990 osallistumisasteesta.

Maatalousyrittäjistä osallistui noin joka kolmas työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2006. Kun vuonna 1990 heistä osallistui vastaavaan koulutukseen vain noin yksi kahdeksasta, voidaan osallistumisasteen kasvua pitää todella nopeana (kuvio 5.12). Osallistumisaste kasvoi erityisen nopeasti vuosien 1990–1995 välisenä aikana. Tämä johtuu pitkälti EU-jäsenyyden tuomasta koulutustarpeesta. Vaikka yhteiskunnan rakennemuutoksen seurauksena on maatalousyrittäjien määrä laskenut vuodesta 1990 vuoteen 2006 tultaessa, niin aikuiskoulutuksessa olleiden maatalousyrittäjien absoluuttinen lukumäärä on noussut. Kun vuonna 1990 vajaat 20 000 maatalousyrittäjää osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen, oli vuonna 2006 osallistuneita jo noin 33 000 henkeä.

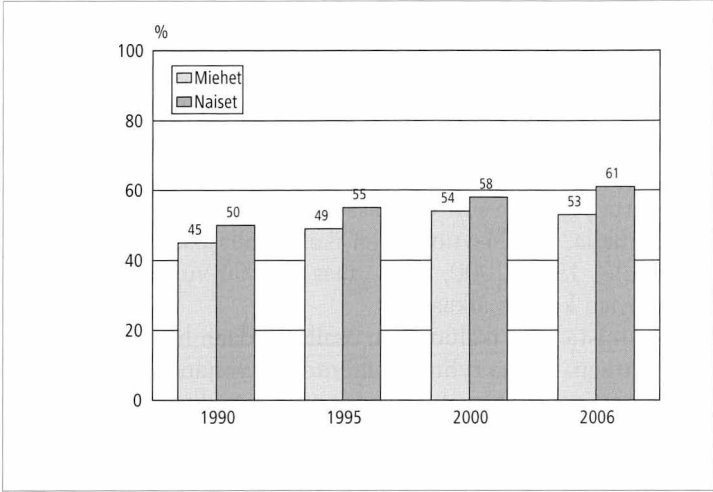
Vuodesta 1990 ovat osallistumisastettaan kasvattaneet selkeästi myös työntekijät. Työntekijöillä kuitenkin vuosina 1995–2000 tapahtunut nopea osallistumisasteen nousu näyttäisi pysähtyneen. Eniten ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneilla ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä ei ole havaittavissa osallistumisosuuksien nousua 16 vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa

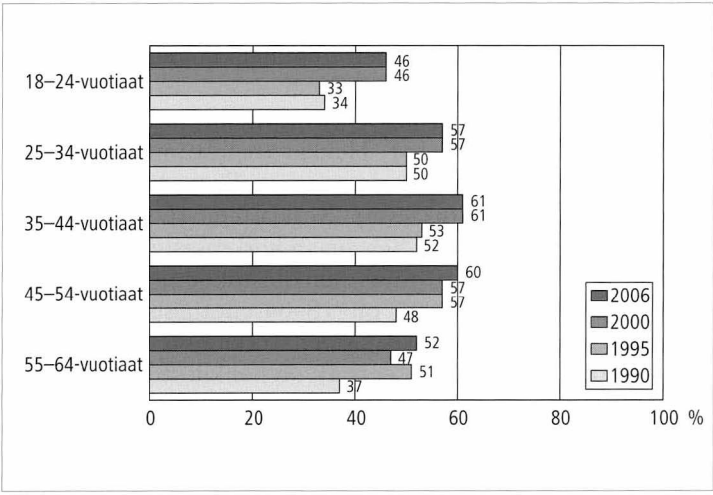
Henkilöstökoulutuksen osallistumisaste⁴ on noussut 10 prosenttiyksiköllä vuodesta 1990. Tuolloin vielä vajaa puolet (47 prosenttia) 18–64-vuotiaista palkansaajista osallistui työnantajan tukemaan koulutuksen. Vuonna 1995 osallistuneita oli jo yli puolet, 52 prosenttia palkansaajista. Vuosituhannen alun jälkeen osallistuneiden osuus on pysytellyt samalla tasolla: vuonna 2000 se oli 56 prosenttia ja kuusi vuotta myöhemmin 57 prosenttia. Koska työttömyys on samalla ajanjaksoilla alentunut ja palkansaajien lukumäärä sitä myöten noussut, nousi henkilöstökoulutuksessa olleiden palkansaajien määrä kuitenkin noin sadalla tuhannella miljoonasta 1,1 miljoonaan palkansaajaan.

Sukupuolten väliset osallistumisasteiden erot olivat vuonna 2006 suuremmat kuin missään aikaisemmassa aikuiskoulutustutkimuksessa (kuvio 5.13). Vuonna 2006 ero oli naisten eduksi noin kahdeksan prosenttiyksikköä, kun se aikaisemmillä tutkimuskerroilla (vuosina 1990, 1995 ja 2000) oli noin viiden prosenttiyksikön

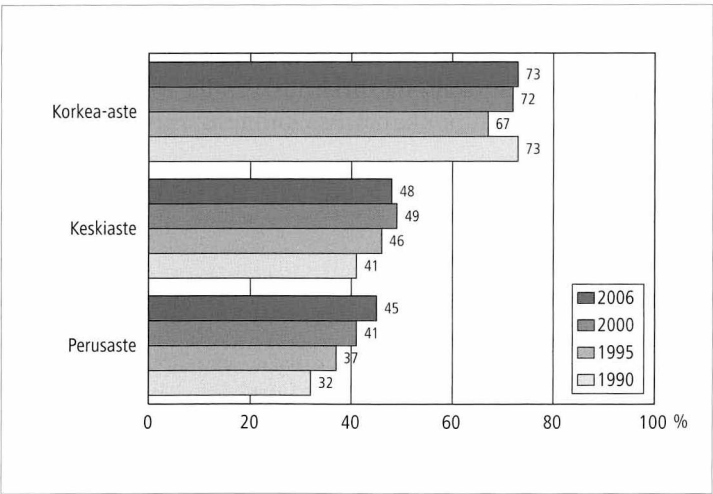
4 Luvussa 1.3 on esitetty henkilöstökoulutuksen määritelmä. Tietoja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukoissa 10–13.

Kuvio 5.13
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 5.14
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 5.15
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

luokkaa. Vuonna 2006 sukupuolten välinen ero työnantajan tukemaan koulutuksen osallistumisessa oli tilastollisesti merkitsevä, toisin kuin vuosituhannen alussa.

Viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana suhteessa eniten työnantajan tukeman koulutuksen osallistumisosuuttaan ovat kasvattaneet 18–24-vuotiaat sekä 55–64-vuotiaat palkansaajat (kuvio 5.14). Koska nämä ikäluokat osallistuivat vielä vuonna 1990 muita ikäluokkia harvemmin henkilöstökoulutukseen, voidaan vuoden 2006 tilannetta pitää iän suhteen tasa-arvoisempina kuin tilannetta 16 vuotta sitten. Nuorimmalla, 18–24-vuotiaiden ikäluokalla osallistumisasteen nousu painottui aikavälille 1995–2000, kun taas 55–64-vuotiailla vuodet 1990–1995 olivat nopeimman kasvun aikaa.

Vastaavaa tasa-arvoistumista kuin ikäluokkien osalla voidaan havaita myös sosioekonomisen aseman suhteen. Muita ryhmiä vähemmän työnantajan tukemaan koulutukseen osallistuneet työntekijät ovat lisänneet eniten osallistumistaan henkilöstökoulutukseen vuodesta 1990 vuoteen 2006. Kun heistä vuonna 1990 osallistui noin joka neljäs (26 prosenttia) tämän tyyppiseen koulutukseen, niin 16 vuotta myöhemmin jo selvästi useampi kuin joka kolmas (39 prosenttia) osallistui henkilöstökoulutukseen. Alempien toimihenkilöiden osallistumisaste on noussut 57 prosentista 64 prosenttiin ja ylempien toimihenkilöiden pysynyt samalla tasolla, reilussa 70 prosentissa vuosina 1990–2006.

Eniten osallistumistaan henkilöstökoulutukseen ovat lisänneet pelkän perusasteen suorittaneet palkansaajat (kuvio 5.15). Heidän osallistumisasteensa on noussut hyvin tasaisesti vuodesta 1990 (noin kolmannes osallistui koulutukseen) vuoteen 2006 (lähes joka toinen koulutuksessa). Keskiasteen suorittaneillakin osallistumisosuus on jonkin verran kasvanut. Sen sijaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneista sai vuonna 2006 yhtä suuri osuus henkilöstökoulutusta kuin 16 vuotta aikaisemminkin. Koska vuonna 2006 oli 18–64-vuotiaisista suurempi osuus (noin 38 prosenttia) suorittanut korkea-asteen tutkinnon kuin vuonna 1990 (jolloin tutkinnon oli suorittanut 29 prosenttia), on henkilöstökoulutuksessa olleiden korkea-asteen pohjakoulutuksen omaavien absoluuttinen määrä noussut lähes sadalla tuhannella noin 540 000:een.

Kaupunkimaisissa, taajaan asutuissa sekä maaseutumaisissa kunnissa asuvien 18–64-vuotiaiden palkansaajien osallistuminen työnantajan tukemaan koulutukseen on kasvanut vuodesta 1990 vuoteen 2006 (kuvio 5.16). Kaikissa näissä kuntaryhmän luokissa osallistumisasteen nousu on ollut kymmenen prosenttiyksikön luokkaa. Järjestys on pysynyt samana jokaisella tutkimuskerralla – eniten henkilöstökoulutukseen ovat osallistuneet kaupunkimaisissa kunnissa asuvat ja vähiten maaseutumaisissa kunnissa asuvat.

5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Yleissivistävään tai harrastuspainotteiseen⁵ aikuiskoulutukseen osallistuminen on pysynyt vuodesta toiseen hämmästyttävän samalla tasolla. Jokaisena tutkimusvuonna vuodesta 1990 vuoteen 2006 on muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisaste ollut 18 prosenttia. Myöskään miesten ja naisten välillä ei näy osallistumisasteiden kehityksessä juurikaan eroja (kuvio 5.17). Naisten osallistumisaste on ollut 23–26 prosenttia ja miesten noin 11–12 prosenttia.

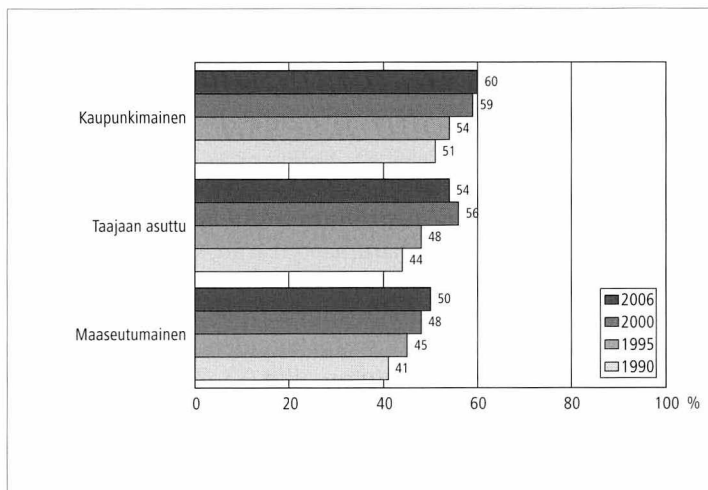
Eri kuntaryhmissä muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen on pysytellyt samalla tasolla viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana. Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa osallistumisaste on ollut 17–20 prosenttia, kaupunkimaisissa kunnissa taas 17–18 prosenttia.

Maatalousyrittäjien osallistuminen yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen on laskenut viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana selvästi (kuvio 5.18). Kun vuonna 1990 vielä yksi neljästä maatalousyrittäjästä osallistui tällaiseen koulutukseen, niin vuonna 2006 osallistuneita oli enää noin yksi seitsemästä. Koska samana ajanjaksona maatalousyrittäjien osallistuminen työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen kasvoi lähinnä EU-jäsenyyden aiheuttaman koulutustarpeen johdosta roimasti, voidaan maatalousyrittäjien aikuiskoulutuksen todeta painottuvan yhä enemmän ammatilliselle puolelle. Muissa sosioekonomisen aseman luokissa osallistumisasteiden muutokset vuosina 1990–2006 eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

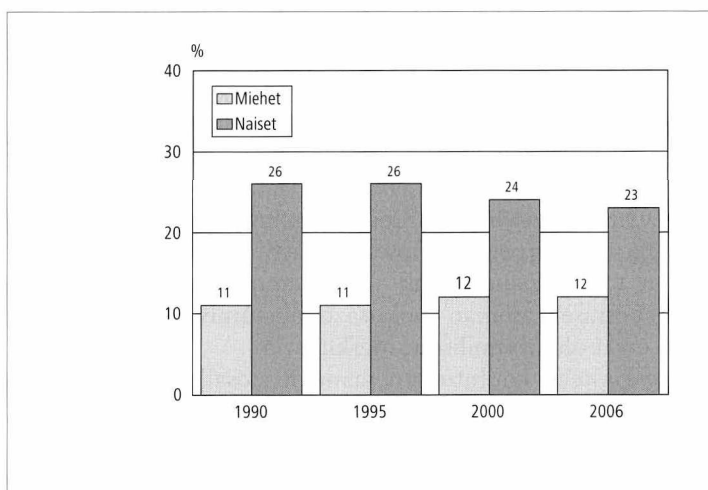
Keskiasteen koulutuksen saaneiden osallistumisaste on pudonnut viisi prosenttiyksikköä 20 prosentista 15 prosenttiin viimeksi kuluneiden 16 vuoden aikana. Muutos oli tilastollisesti merkitsevä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisasteen taso on pysynyt noin 25 prosentissa ja pelkän perusasteen suorittaneilla noin 11–14 prosentissa.

5 Luvussa 1.4 on esitetty tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen määritelmä ja luvussa 1.2 työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen määritelmä. Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukoissa 14–17.

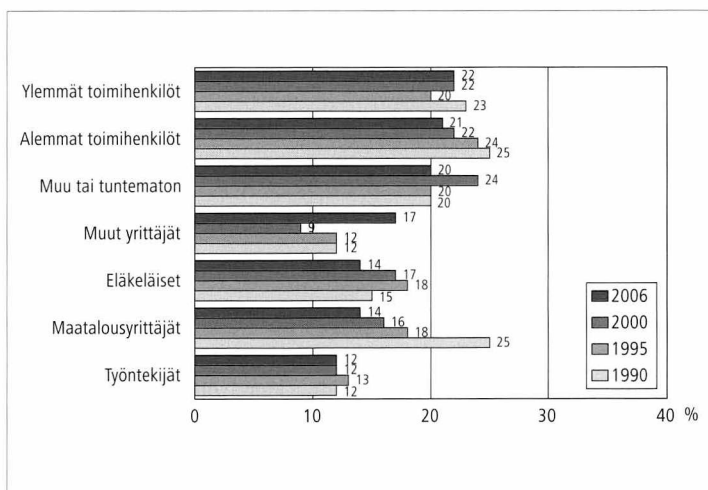
Kuvio 5.16
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 5.17
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 5.18
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1990–2006 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

6 Informaali opiskelu

Informaali oppiminen tarkoittaa oppimista ilman muodollisia koulutuspalveluja esimerkiksi päivittäisissä työhön, perheeseen, kansalaistoimintaan tai vapaa-aikaan liittyvissä toiminnoissa. Informaalisen oppimisen katsotaan olevan yhä suurempi tekijä elinikäisen oppimisen kaareissa, joka käsittää sekä muodollisen koulutuksen että kaiken muun oppimisen. Elinikäinen oppiminen (*lifelong learning*) on määritelmän mukaan inhimillisten voimavarojen jatkuvaa kehittämistä läpi koko ihmisen elinkaaren. Keskeistä on, että oppija itse määrittelee tarpeensa ja ehtonsa koulutukseen osallistumiselle sekä käytettävälle opiskelumuodoille ja ottaa myös itse oppimisesta vastuuta. Elinikäisen oppimisen periaatteet ovat tulleet jo 1990-luvulla keskeisiksi eurooppalaisen politiikan välineiksi niin koulutuksen, hyvinvoinnin kuin taloudenkin aloilla. Vuosi 1996 oli Euroopan elinikäisen oppimisen vuosi. (Kom. 1997:14, Kom. 2001:678.)

Aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa informaali oppiminen on määritelty Eurostatin standardien pohjalta (*Classification for Learning Activities*, Eurostat 2005). Informaalisella oppimisella tarkoitetaan oppimistarkoituksessa pidettyjä, mutta muodollista koulutusta vähemmän organisoituja ja ohjattuja oppimistapahtumia. Informaalinen oppiminen voi tapahtua esimerkiksi perheen kesken, työpaikalla tai jokapäiväisessä elämässä joko itseohjattuna tai perheen tai muun sosiaalisen kontekstin pohjalta. Informaali oppiminen voidaan jakaa kahteen osaan: oppimistapahtumiin, joissa ”opettaja” (”opettaja” voi tässä yhteydessä olla esimerkiksi kollega tai sukulainen) on läsnä sekä oppimistapahtumiin, joissa ei ole ”opettajaa” (esimerkiksi itseopiskelu).

Informaalisen oppimisen (*informal learning*) tarkka suomentaminen on hankalaa. Päädyimme käyttämään käsitteitä informaalin tai **informaali opiskelu** sekä hiukan lähempänä suomenkieltä olevaa ilmaisua **itseohjattu opiskelu**. Opiskelu-sanaa käyttämällä oppimisen sijaan halusimme korostaa tapahtuman intentionaalisuutta eli todellista aikomusta oppia. Satunnainen oppiminen ei sisälly käsitteeseen informaali oppiminen. Luovuimme esimerkiksi käsitteestä arkioppiminen, koska se tuo helposti mieleen ajatuksen arkipäivistä tai arkisuudesta suhteessa pyhään, sunnuntaihin tai viikonloppuun. Myöskään termi itseopiskelu ei käy, koska informaalista opiskelua voidaan harastaa myös ryhmissä tai jonkun toisen henkilön (opettajan) ohjauksessa.

Informaalisesta opiskelusta ei saada vertailutietoa aikaisemmista aikuiskoulutustutkimuksista. Esimerkiksi vuonna 2000 vastaavaa ilmiötä osittain kartoittava kysymys oli rajattu koskemaan lähinnä itseopiskelua, joka on siis määritelmällisesti vain osa informaalia opiskelua. Lisäksi tuolloin osallistumisen ehtona oli vähintään 20 tunnin opiskelu. Vuonna 2006 ei minkäänlaista aika-rajaa opiskelun kestolle ole asetettu.

Vuonna 2006 informaalin opiskelun kysymyksessä noudatettiin tarkasti Eurostatin kansainvälisen tutkimusprojektin (*Adult Education Survey*, EU-AES) antamia ohjeita kysymyksen muotoiluksi (*Manual for Adult Education Survey, 2005 ja Classification for learning Activities, 2005*).

Informaali opiskelu koostuu seitsemästä eri opiskelumenetelmästä, joista jokaisesta on oma kysymyksensä. Suomen aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeella oleva kysymyssarja on esitetty seuraavassa (kysymykset B4.1–B4.7). Vastausvaihtoehtoina jokaisessa kohdassa oli *kyllä* tai *ei*.

Aikuiskoulutuskursseihin liittyvien harjoitus- ja lisätehtävien tekemistä ei lasketa mukaan informaaliin opiskeluun, vaikka se tapahtuisi kysymyksessä B4 esitetyin keinoin.

(B4) Oletteko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (edellä mainittujen koulutusten lisäksi)¹ kehittänyt taitojanne esimerkiksi itseopiskeluna jollain seuraavista tavoista:

1. Opiskellut television, radion tai videon avulla?
2. Opiskellut kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla?
3. Opiskellut tietokonetta hyväksi käyttäen?
4. Opiskellut osallistumalla johonkin opiskeluryhmään tai vastaavaan?
5. Opiskellut työtovereiden, perheen jäsenten tai kavereiden avustuksella?
6. Opiskellut osallistumalla ohjatulle käynnille museoon tai johonkin historialliseen, luonnontieteelliseen tms. kohteeseen?
7. Oletteko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käynyt kirjastossa tai muussa oppimateriaalia välittävässä paikassa oppimistarkoituksessa?

Mikäli vastaaja vastasi yhteenkin kohtaan ”kyllä”, kirjautui hän osallistuneeksi informaaliin eli itseohjattuun opiskeluun. Koska sama henkilö on voinut käyttää useita informaalin opiskelun metodeja, ei eri metodeja summaamalla päädytä informaaliin opiskeluun osallistuneiden määrään.

Lisäksi kysyttiin, mitä asioita henkilö oli opiskellut informaalin opiskelun keinoin (kysymys B5). Kolme vastaajalle tärkeintä opiskelun sisältöä koodattiin samalla periaatteella kuin saadun koulutuksen sisältö (katso luku 3. *Koulutuksen sisältö* ja liite 2).

(B5) Mitä asioita opiskelitte edellä mainituilla [B4.1–B4.7] tavoilla? (kolme tärkeintä sisältöä)

Useampi kuin joka toinen (54 prosenttia) 18–64-vuotiaista suomalaisista (pois lukien opiskelijat) opiskeli itseohjatusti vuonna 2006. Määränä tämä vastaa noin 1,6 miljoonaa henkeä. Yleisimpiä informaalin opiskelun metodeja olivat opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla sekä opiskelu tietokonetta hyväksi käyttäen. Ensin mainittua metodologia käytti vuonna 2006 vajaat 40 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista, jälkimmäistä taas reilut 30 prosenttia.

Aikuiskoulutukseen edellisen vuoden aikana osallistuneet opiskelivat myös informaalin opiskelun keinoin selvästi aikuiskoulutukseen osallistumattomia useammin. Koulutukseen osallistuneista lähes kaksi kolmesta (65 prosenttia) opiskeli itseohjatusti vuonna 2006, mutta aikuiskoulutukseen osallistumattomista tällä tavoin opiskeli vain reilut 40 prosenttia. Informaalia opiskelua voidaan pitää sekä muodollista koulutusta täydentävänä että sitä korvaavana oppimistapah-tumana.

Naiset opiskelivat informaalin opiskelun keinoin hiukan miehiä useammin. Naisista tällä tavoin tietojaan kartutti noin 56 prosenttia ja miehistä 52 prosenttia. Sukupuolten välinen ero osallistumisessa ei ollut informaalisissa opiskelussa

1 Informaalista opiskelua kartoittavaa kysymyspatteristoa edelsi kysymyssarja, joka koski osallistumista eri oppilaitostyyppien koulutukseen (aikuiskoulutustutkimuksen peruskysymys, kysymys B1, liite 1).

Taulukko 6.1
Informaalin opiskelun menetöt sukupuolen mukaan vuonna 2006
(18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Metodi	Miehet (%)	Naiset (%)	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	Yhteensä (%)
Opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla	36	39	*	38
Opiskelu tietokonetta hyväksi käyttäen	32	31	ns.	32
Opiskelu käymällä kirjastossa tai muussa oppimateriaalia välittävässä paikassa oppimistarkoituksessa	23	31	***	27
Opiskelu työtovereiden, perheen jäsenten tai kavereiden avustuksella	16	19	*	17
Opiskelu television, radion tai videon avulla	12	13	ns.	12
Opiskelu osallistumalla ohjatuille käynnille museoon tai johonkin historialliseen, luonnontieteelliseen tms. kohteeseen	9	13	***	11
Opiskelu osallistumalla johonkin opiskeluryhmään tai vastaavaan	5	9	***	7

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

kuitenkaan läheskään niin suuri kuin aikuiskoulutuksessa. Aikuiskoulutukseen osallistumisasteissa ero sukupuolten välillä oli peräti 13 prosenttiyksikköä.

Naiset käyttivät lähes kaikkia mitattuja informaalin opiskelun metodeja miehiä useammin (taulukko 6.1). Ainoastaan television, radion tai videon sekä tietokoneen avulla opiskelemisessä ei ollut eroja sukupuolten välillä.

Noin kolme viidestä alle 45-vuotiaasta suomalaisesta kartutti tietojaan tai taitojaan informaalin opiskelun metodein vuonna 2006 (kuvio 6.1). Heitä vanhemmista informaalisti opiskeli noin puolet.

Nuorimmat ikäluokat käyttivät vanhempia ikäluokkia useammin kaikkia muita informaalin opiskelun metodeja paitsi opiskelua osallistumalla opiskeluryhmään tai ohjatuille käynnille museoon tai muuhun vastaavaan kohteeseen. Näissä metodeissa iällä ei ollut vaikutusta osallistumisaktiivisuuteen.

Pitkän pohjakoulutuksen omaavat sekä korkeassa sosioekonomisessa asemassa olevat opiskelivat informaalisti useammin kuin muut. Näiden taustamuuttujien luokat eivät kuitenkaan eronneet informaalisissa opiskelussa toisistaan yhtä paljon kuin aikuiskoulutukseen osallistumisessa. Näin muodoin informaalista opiskelua voidaan pitää aikuiskoulutusta tasa-arvoisempana oppimismetodinä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista reilut kaksi kolmannelta opiskeli informaalisti vuonna 2006. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista vastaavasti opiskeli noin puolet ja pelkän perusasteen suorittaneista reilut 40 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet käyttivät kaikkia kysytyjä informaalin opiskelun metodeja muita useammin (taulukko 6.2). Opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla oli suosituin informaalin opiskelun metodi kaikissa pohjakoulutuksen luokissa.

Ylemmät toimihenkilöt opiskelevat informaalin opiskelun keinoin muita sosioekonomisen aseman luokkia useammin (kuvio 6.2). Heistä noin kolme neljäsosaa kartutti tietojaan tai taitojaan tällä tavoin. Erona aikuiskoulutukseen osallistumiseen oli yrittäjien suuri aktiivisuus tämänlaatuudessa opiskelussa. Heistä opiskeli itseohjatusti lähes 60 prosenttia. Ilmeisesti informaali opiskelu, joka ei ole niin aikataulusidottua, sopiikin perinteistä aikuiskoulutusta paremmin yrittäjien elä-

Taulukko 6.2**Informaalien opiskelun menetöt pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2006
(18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)**

Metodi	Perus- aste (%)	Keski- aste (%)	Korkea- aste (%)	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	Yhteensä (%)
Opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla	27	34	50	***	38
Opiskelu tietokonetta hyväksi käyttäen	20	30	43	***	32
Opiskelu käymällä kirjastossa tai muussa oppimateriaalia välittävissä paikoissa oppimistarkoituksessa	18	23	39	***	27
Opiskelu työtovereiden, perheen jäsenten tai kavereiden avustuksella	13	15	22	***	17
Opiskelu television, radion tai videon avulla	10	11	15	***	12
Opiskelu osallistumalla ohjatulle käynnille museoon tai johonkin historialliseen, luonnontieteelliseen tms. kohteeseen	7	7	19	***	11
Opiskelu osallistumalla johonkin opiskeluryhmään tai vastaavaan	4	5	11	***	7

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

männrytmiin. Myös alempiin toimihenkilöihin kuuluvista opiskeli itseohjatusti lähes 60 prosenttia.

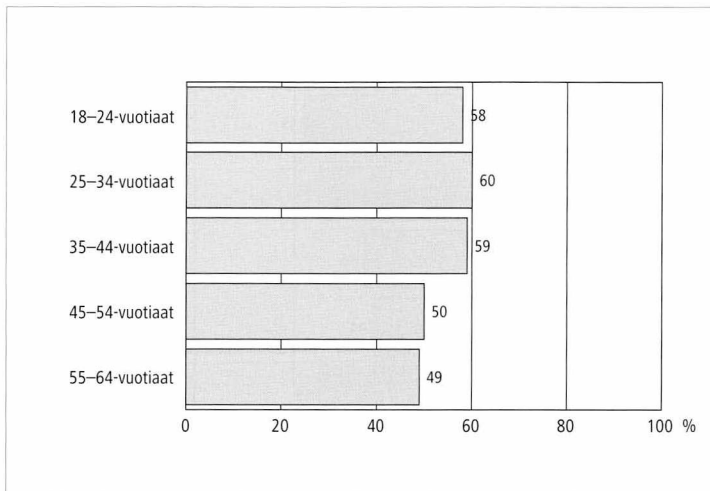
Kaiken kaikkiaan sosioekonomisen aseman luokkien osallistumiserot informaalisissa opiskelussa olivat selkeästi pienemmät kuin aikuiskoulutuksen vastaavat. Kun aikuiskoulutukseen eniten osallistuneiden (ylempien toimihenkilöiden) osallistumisaste oli lähes viisi kertaa vähiten osallistunutta ryhmää (eläkeläisiä) suurempi, oli informaalisissa opiskelussa osallistumisasteiden ero suurimman ja pienimmän välillä ainoastaan kaksinkertainen.

Työssä käyvät 18–64-vuotiaat käyttivät keskimääräistä useammin informaalisin opiskelun keinoja uuden oppimisessa (kuvio 6.3). Heistä vajaat kuusi kymmenestä käytti vähintään yhtä metodia vuonna 2006. Työttömistä vastaava osuus oli noin puolet ja työvoiman ulkopuolisista noin neljä kymmenestä.

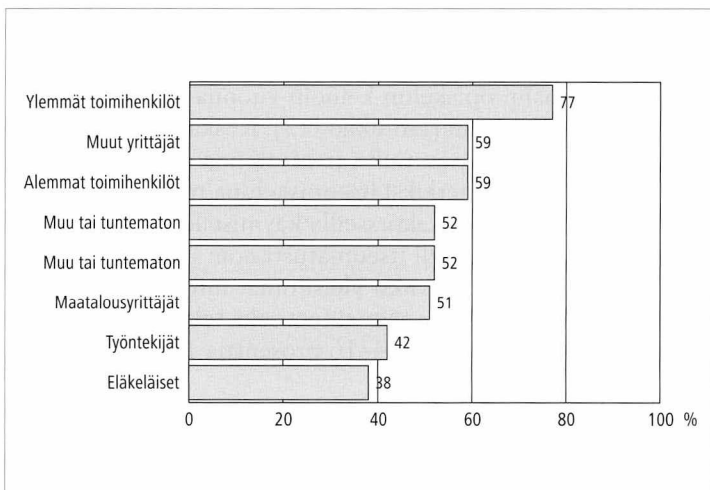
Opiskelu opiskeluryhmään tai vastaavaan osallistumalla sekä opiskelu television, radion tai videon avulla olivat ainoat menetöt, joissa työmarkkina-aseman eri luokkien väliset erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat opiskelivat muita useammin informaalisin opiskelun metodeja käyttäen. Heistä noin 57 prosenttia opiskeli tällä tavoin vuonna 2006. Taajaan asutuissa kunnissa asuvista opiskeli itseohjatusti 54 prosenttia ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista alle puolet, 47 prosenttia 18–64-vuotiaista. Kuntaryhmien välillä oli tilastollisesti merkitsevät erot kaikissa informaalisin opiskelun metodeissa.

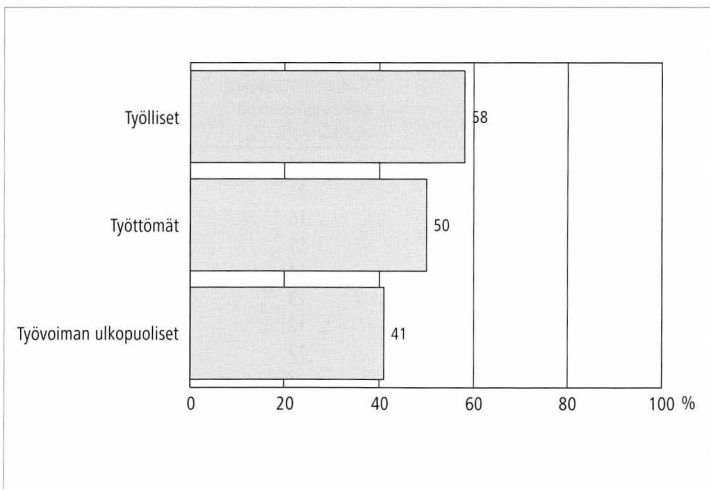
Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Lapin läänissä asuvat 18–64-vuotiaat opiskelivat informaalisin opiskelun metodeja käyttäen useammin kuin Itä-Suomen ja Oulun läänin asukkaat (kuvio 6.4). Kolmessa ensin mainitussa läänissä osallistui informaaliin opiskeluun noin 55–58 prosenttia, muissa lääneissä noin 45 prosenttia asukkaista vuonna 2006.

Kuvio 6.1
Informaali opiskelu iän mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

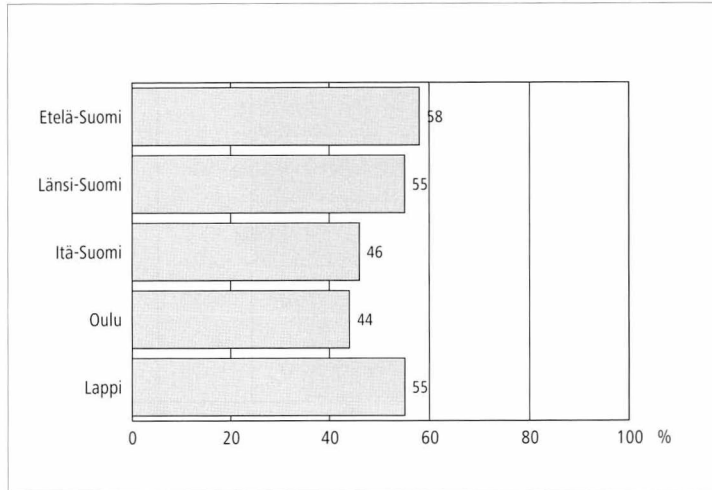

Kuvio 6.2
Informaali opiskelu sosioekonominen aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.3
Informaali opiskelu työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.4
Informaali opiske-
lu asuinläänin mu-
kaan vuonna
2006 (18–64-vuo-
tias väestö, pl.
opiskelijat)

Informaalin opiskelun sisällöt

Useampi kuin joka viides informaalin opiskelun keinoin vuonna 2006 opiskellut kartutti tällä tavoin tietotekniikkataitojaan (taulukko 6.3). Koska tietokoneohjelmat ovat tulleet koko ajan käyttäjille helpommiksi ja käyttäjien perustaidot ovat jo riittävällä tasolla, tarjoaa opiskelu esimerkiksi itseopiskeluna manuaalin kanssa varteen otettavan vaihtoehdon tietotekniikkakursseilla käymiselle.

Myös liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli itseohjatuksi noin joka viides informaalin opiskelun keinoin opiskellut. Seuraavaksi yleisimmät informaalin opiskelun sisältöalueet olivat vieraat kielet, taide- ja taitoaineet sekä tekniikka. Näitä aineita opiskeli informaalin opiskelun metodein 14–16 prosenttia 18–64-vuotiaista vuonna 2006.

Taulukko 6.3
Informaalin opiskelun sisältö vuonna 2006 (18–64-vuotias informaalisti
opiskellut väestö, pl. opiskelijat)

Sisältö	Osuus informaalin opiskelun keinoin opiskelleista (%)
Tietotekniikka	23
Liiketalous- ja oikeustieteet	21
Vieraat kielet	16
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	15
Taideaineet	14
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	13
Humanistiset aineet	12
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	12
Maa-, metsä- ja kalatalous	8
Muut sisällöt yhteensä	19

Huom ! Sisältöjä yhteen laskemalla ei päädytä sataan prosenttiin, koska sama henkilö on voinut opiskella useampaa eri sisältöä.

7 Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty

Aikuiskoulutuksen välittömät vaikutukset

Aikuiskoulutustutkimuksessa haastateltuja, jotka olivat osallistuneet työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen haastattelua **edeltävien 12 kuukauden aikana**, pyydettiin arvioimaan saamansa koulutuksen vaikutuksia ja hyötyjä. Jos vastaaja oli osallistunut useammalle kuin yhdelle työhön liittyvälle kurssille, arvioitava kurssi valittiin satunnaisesti. Kaiken kaikkiaan aikuiskoulutuksen välittömiä vaikutuksia kartoitettiin kysymyksiin vastasi 1 601 tutkimukseen osallistujaa.

Vaikutuksia kysyttiin seitsemänkohtaisella kysymyspatteristolla ja vastaajan tuli arvioida kunkin vaikutuksen ja hyödyn kohdalla, oliko vaikutuksia *paljon, jonkin verran vai ei lainkaan*.

(D24) Arvioikaa, missä määrin tällä koulutuksella oli seuraavia vaikutuksi.

- Saitteko uutta käyttökelpoista tietoa? Kuinka paljon?
- Auttoiko tämä koulutus Teitä selviytymään työstänne tai ammatistanne? Kuinka paljon?
- Antoiko koulutus Teille taitoja uusiin työtehtäviin? Kuinka paljon?
- Saiko koulutus Teidät innostumaan lisätietojen hankinnasta? Kuinka paljon?
- Oliko koulutuksella työmotivaatiotanne parantavaa vaikutusta? Kuinka paljon?
- Entä oliko sillä itseluottamustanne kohentavaa vaikutusta? Kuinka paljon?
- Oliko tällä koulutuksella jotain muuta vaikutusta? Kuinka paljon?

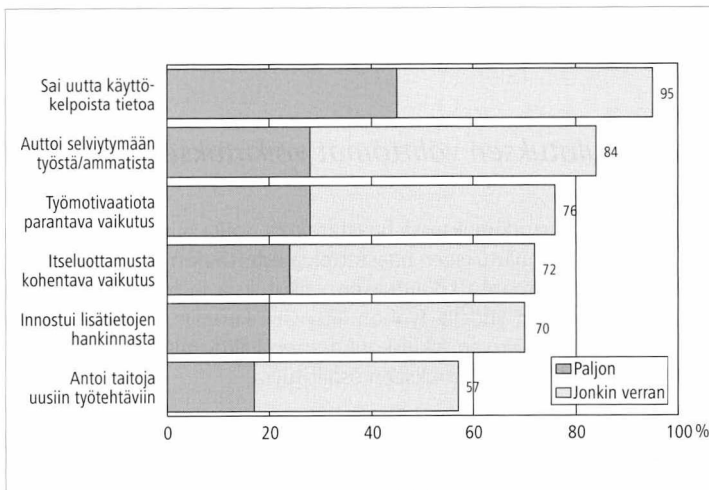
Haastatteluhetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana käydyillä työhön tai ammattiin liittyvillä kurseilla koettiin olevan paljon positiivisia vaikutuksia¹ (kuvio 7.1). Melkein kaikki kurssit (96 prosenttia) olivat antaneet ainakin jonkin verran uutta käyttökelpoista tietoa. Paljon uutta tietoa oli saatu lähes joka toisella työhön tai ammattiin liittyvällä kurssilla. Yli neljä viidesosaa kurseista oli myös auttanut työstä selviytymisessä ja kolmella neljästä kurssista oli ollut työmotivaatiota parantavaa vaikutusta. Kurseista reilut 70 prosenttia oli kohottanut ainakin jonkin verran vastaajan itseluottamusta tai innostanut häntä lisätietojen hankintaan.

Hyödyllisimmiksi vastaajat ilmoittivat kurssit, joille he olivat osallistuneet omasta aloitteestaan (kuvio 7.2). Omaan aloitteeseen perustuvista kurseista neljä viidestä oli parantanut osallistujan työmotivaatiota sekä innostanut häntä lisätietojen hankintaan. Neljästä kurssista kolme oli kohottanut vastaajan itseluottamusta ja kaksi kolmesta oli antanut taitoja uusiin työtehtäviin.

¹ Tietoja työhön tai ammattiin liittyvästä aikuiskoulutuksesta saaduista hyödyistä on esitetty myös liitetaulukoissa 23–26. Koska kaikki vastaajat ilmaisivat ”muita vaikutuksia” (kysymys D24g), ei tätä tietoa ole esitetty liitetaulukoissa.

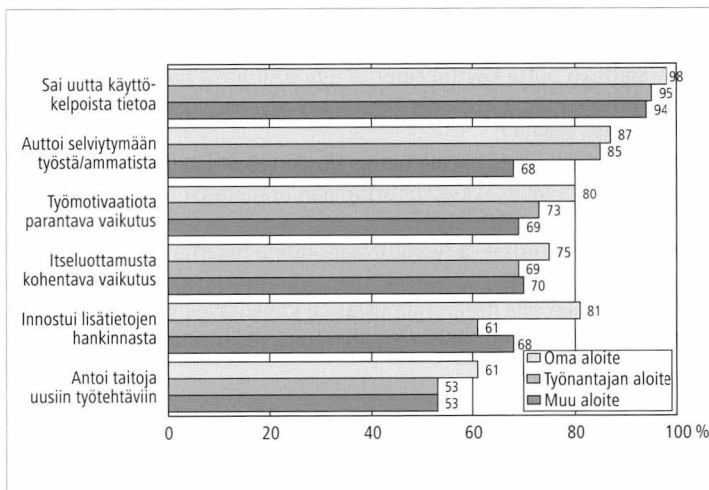
Kuvio 7.1

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koettu hyöty (paljon tai jonkin verran -vastausten osuudet; 18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Kuvio 7.2

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koettu hyöty (paljon tai jonkin verran -vastausten osuudet) aloitteentekijän suhteen (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Kun aloitteentekijä kurssille menoon oli ollut joku muu kuin kurssille osallistuja itse, kokemukset kurssien hyödyistä olivat alhaisemmat kuin omasta aloitteesta käytyjen kurssien osalta. Omasta, työnantajan tai jonkun muun aloitteesta käydyn kurssin koetut hyödyt erosivat eniten koulutuksen vaikutuksesta innostaa lisätietojen hankintaan. Kun aloite kurssille menoon oli oma tai työnantajan, oli positiivista vaikutusta työssä selviytymisen suhteen 85–87 prosentilla, mutta jos aloite tuli muualta, koki näin vain kaksi kolmesta vastaajasta.

Elämän aikana saatu aikuiskoulutus ja sen vaikutukset

Kaikilta, joilla oli työkokemusta, kysyttiin myös, montako kertaa he ovat kaiken kaikkiaan olleet työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirtyivät työelämään (kysymys F3). Lisäksi pyydettiin arvioimaan, millä tavoin nämä käydut koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhön. Vaikutuksia kartoitettiin kahdeksanosaisella kysymyspatteristolla (kysymykset F4a–F4h).

(F3) Kuinka monta kertaa olette arviolta ollut yhteensä työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirryitte työelämään?

- ei kertaakaan
- kerran
- 2–3 kertaa
- 4–10 kertaa
- yli 10 kertaa

Vastausvaihtoehtoina oli jokaisessa kohdassa *kyllä* tai *ei*.

Jos vastaaja ilmoitti olleensa joskus työelämänsä aikana tällaisessa koulutuksessa, esitettiin kysymykset F4a–F4h.

(F4) Seuraavaksi pyydän arvioimaan, millä tavoin nämä käymänne koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhönne.

- a) Ovatko kurssit auttaneet teitä saamaan lisää palkkaa?
- b) Ovatko kurssit auttaneet teitä saamaan uusia työtehtäviä?
- c) Oletteko koulutusten ansiosta siirtynyt vaativampiin tehtäviin?
- d) Oletteko suorittamienne koulutusten seurauksena vaihtanut työpaikkaanne tai ammattianne?
- e) Oletteko käymienne kurssien avulla saanut säilytettyä työpaikkaanne?
- f) Ovatko kurssit ja koulutukset auttaneet vakituiseen työpaikan saamisessa?
- g) Ovatko kurssit ja koulutukset lisänneet työmotivaatiotanne?
- h) Onko näillä koulutuksilla ollut muita vaikutuksia?

Kysymykset F3 ja F4a–F4h olivat samanlaisia kuin vuosina 1995 ja 2000. Ainoastaan työmotivaatiota parantavaa vaikutusta koskeva kysymys (F4g) on esitetty vain vuonna 2006.

Vuonna 2006 yhteensä 85 prosenttia työkokemusta omaavasta 18–64-vuotiaasta ilmoitti olleensa työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa joskus työelämänsä aikana (kuvio 7.3). Osuus on kasvanut vuodesta 1995, jolloin tämän tyyppiseen koulutukseen osallistujia oli kahdeksan prosenttiyksikköä vähemmän. Koulutusaktiivisimpien eli yli 10 kertaa koulutuksessa olleiden osuus on myös kasvanut vuodesta 1995 vuoteen 2006 tultaessa. Harvemmin koulutukseen osallistuneiden osuus on pysytellyt samalla tasolla viimeksi kuluneiden 11 vuoden aikana.

Vuonna 2006 oli työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista joka yhdeksäs (11 prosenttia) vailla työhön liittyvän aikuiskoulutuksen kokemuksia eli he eivät olleet osallistuneet kertaakaan elämänsä aikana työhön tai ammattiin liittyvään

aikuiskoulutukseen. Noin 4 prosenttia vastaajista ei osannut arvioida ammatilliseen aikuiskoulutukseen elämänsä aikana osallistumiskertoja.

Mitä korkeampi oli henkilön pohjakoulutus ja asema työelämässä, sitä useampia kertoja hän oli osallistunut työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen. Ylempien toimihenkilöiden osuudet yli 10 kertaa koulutukseen osallistuneissa ovat pysyneet samalla tasolla vuodesta 1995 vuoteen 2006 (65–69 prosentissa). Vuoteen 1995 verrattuna oli koulutusaktiivisten osuus lisääntynyt eniten maatalousyrittäjien ryhmässä – yli 10 kertaa koulutuksessa olleita oli heistä vuonna 1995 joka neljäs, vuonna 2000 jo joka kolmas ja vuonna 2006 lähes joka toinen työkokemusta omaava.

Saadun aikuiskoulutuksen vaikutukset

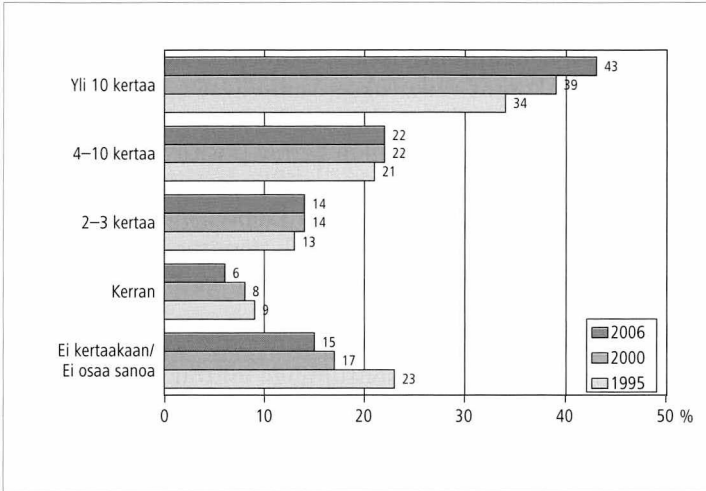
Kaikkia joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuneita pyydettiin arvioimaan saamansa koulutuksen vaikutuksia yleensä² (kysymykset F4a–F4h). Neljä viidestä osallistuneista ilmoitti koulutuksen lisänneen työmotivaatiota ja joka toinen koki koulutuksen edesauttaneen uusien työtehtävien saamisessa. Vaativampiin tehtäviin oli koulutuksen ansiosta siirtynyt 42 prosenttia 18–64-vuotiaista, jotka olivat ainakin kerran osallistuneet työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen. Työpaikkansa oli saanut säilytettyä koulutuksen avulla 37 prosenttia vastaajista. Useampi kuin joka neljäs työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen joskus osallistunut uskoi saaneensa koulutuksen vuoksi lisää palkkaa.

Miehet kokivat yleensä kaiken työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen vaikutukset positiivisemmin kuin naiset (kuvio 7.4). Poikkeuksena tästä oli työmotivaation lisääntyminen, jota naiset raportoivat huomattavasti miehiä useammin. Yhtä suuri ero, mutta miesten eduksi, oli kokemuksissa koulutuksen palkkaa kohottavasta vaikutuksesta. Miehistä yksi kolmesta uskoi saaneensa koulutuksen vuoksi lisää palkkaa, kun taas naisista vain yksi viidestä oli saanut koulutuksen avulla palkankorotuksen. Miehet ilmoittivat selkeästi naisia useammin myös saaneensa kurssin vuoksi uusia ja vaativampia työtehtäviä.

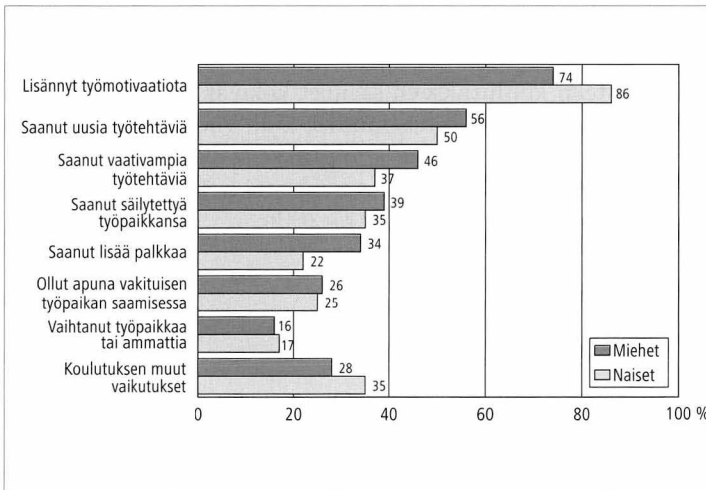
Sukupuolten väliset erot koulutuskokemuksissa ovat viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana hiukan tasoittuneet. Naisten kokemat hyödyt koulutusten vaikutuksista ovat kasvaneet jokaisella osa-alueella. Miehet sen sijaan raportoivat koulutuksen pitkän aikavälin hyötyjä vuonna 2006 samassa suhteessa kuin vuonna 2000.

Vanhemmilla vastaajilla oli monista työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkäaikaisvaikutuksista myönteisempiä kokemuksia kuin nuoremmilla. Tähän vaikuttanee se, että iäkkäämmillä on ollut mahdollisuuksia osallistua useammille kursseille ja kurssien vaikutukset ovat voineet toteutua pidemmällä ajanjaksolla. Kokemukset kurssien suomasta avusta vakituisen työpaikan saamisessa olivat yli 30-vuotiailla kuitenkin samansuuntaiset kuin aivan nuorimmilla 18–24-vuotiailla. Poikkeuksen muista ikäryhmistä tässä muodostikin 25–34-vuo-

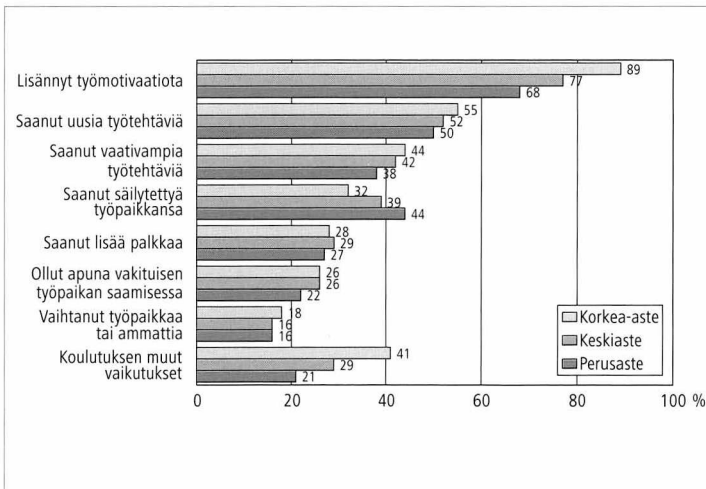
2 Tietoja työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutuksista on esitetty myös liitetaulukoissa 28–31.

Kuvio 7.3
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat elämän aikana vuosina 1995, 2000 ja 2006 (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)

Kuvio 7.4
Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset sukupuolen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

Kuvio 7.5
Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset koulutusasteen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

tiaat, joista vain joka viides koki koulutuksen auttaneen vakituisen työpaikan saamisessa, kun muissa ikäryhmissä näin ilmoitti useampi kuin joka neljäs.

Työhön liittyvän koulutuksen koetut vaikutukset vaihtelivat vastaajan pohjakoulutuksen mukaan (kuvio 7.5). Tyypillistä oli, että korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kokivat koulutuksen vaikutukset jonkin verran positiivisemmin kuin muut. He saivat työmotivaatiota, uusia työtehtäviä ja siirtyivät vaativampiin työtehtäviin muita useammin. Sen sijaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneista joka kolmas ilmoitti koulutuksen auttaneen työpaikan säilyttämisessä, kun vastaavasti perusasteen tutkinnon suorittaneista näin koki jopa 44 prosenttia ja keskiasteen koulutuksen saaneistakin 39 prosenttia.

Kurssien myönteiset vaikutukset palkkaukseen ovat tasoittuneet koulutusasteiden välillä vuodesta 2000 vuoteen 2006. Tasoittuminen johtuu siitä, että sekä korkea- että keskiasteen koulutuksen saaneet kokivat vuonna 2006 useammin kuin kuusi vuotta aikaisemmin saaneensa koulutuksen avulla lisää palkkaa (muutos 22–25 prosentista 28–29 prosenttiin). Sen sijaan perusasteen koulutuksen saaneiden keskuudessa tilanne oli päinvastainen. Kun vuonna 2000 heistä 30 prosenttia kertoi saaneensa palkankorotuksen kouluttautumisen myötä, niin vuonna 2006 enää 27 prosenttia oli tätä mieltä.

Sekä korkea- että keskiasteen koulutukseen saaneet kokivat koulutuksen vaikutukset vuonna 2006 jonkin verran positiivisimmiksi kuin vuosituhannen alussa. Perusasteen koulutuksen saaneilla tuntuivat koulutuksen vaikutukset sekä parantuneen (uusia työtehtäviä, työpaikan säilyttäminen) että heikentyneen (palkkaus, vaativammat tehtävät) tarkastelujaksolla 2000–2006.

8 Aikuiskoulutustarve

Ammatillista aikuiskoulutustarvetta kysyttiin kaikilta paitsi eläkeläisiltä ja niiltä opiskelijoilta, joilla ei vastaamishetkellä ollut lainkaan työkokemusta. Kysymys kuului:

(J1) Katsotteko tällä hetkellä tarvitsevanne lisää ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta?

Kyllä

Ei

Kaikilta tällaista koulutustarvetta ilmaiseilta kysyttiin, millaista koulutusta he tarvitsisivat. Tarvitun koulutuksen sisältö luokiteltiin samoin kuin saadun koulutuksen sisältö (katso tarkemmin luku 3. *Koulutuksen sisältö* ja liite 2).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan lisäkoulutuksen hyötyjä (kysymykset J2a–J2d). Vastausvaihtoehdot olivat kaikissa osakysymyksissä samat: *paljon, jonkin verran tai ei lainkaan*.

(J2a) Kuinka paljon uskotte lisäkoulutuksen auttavan Teitä uuden työpaikan saannissa?

(J2b) Entä olisiko lisäkoulutuksesta apua uralla etenemisessä?

(J2c) Olisiko lisäkoulutuksesta apua työpaikan säilyttämisessä?

(J2d) Entä työtehtävienne hoitamisessa?

Lisäksi kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvää koulutustarvetta (kysymys J3). Tähän kysymykseen ei liittynyt arviota koulutuksen tarpeen suuruudesta eikä koulutuksen sisällöstä.

(J3) Onko Teillä tällä hetkellä tarvetta tai kiinnostusta saada jotakin koulutusta vapaa-aikaanne tai harrastuksiinne liittyen?

Kyllä

Ei

Kysymykset ovat samoja kuin vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksessa.

Vajaa puolet (43 prosenttia) 18–64-vuotiaista suomalaisista koki tarvitsevansa lisää ammattitaitoan tai uraa edistävää koulutusta¹ (kysymys J1). Määrä on selvästi pienempi kuin vuosituhannen alussa. Vuonna 2000 vastaava osuus oli noin 54 prosenttia.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen lisäkoulutustarve on vähentynyt sekä miehillä että naisilla (kuvio 8.1). Miehillä lasku on ollut jyrkempää. Vuonna 2006 koulutustarvetta koki noin neljä kymmenestä, kun vielä kuusi vuotta aikaisemmin lisää ammatillista aikuiskoulutusta koki tarvitsevansa useampi kuin joka toinen

1 Tietoja koulutustarpeesta on esitetty myös liitetaulukoissa 42 ja 44.

mies. Naisilla ammatillisen aikuiskoulutuksen tarve on pudonnut tuona aikana noin seitsemän prosenttiyksikköä.

Viimeaikaisilla kokemuksilla ammatillisesta aikuiskoulutuksesta on yhteys koettuun koulutustarpeeseen. Kun edeltävän vuoden aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneista noin puolet koki tarvitsevansa lisää ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutusta, oli vastaava osuus koulutukseen osallistumattomilla yli kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi, 38 prosenttia.

Koulutuksen koetut hyödyt

Ammattitaitoa kehittävä tai uraa edistävä koulutus koettiin varsin hyödyllisenä (taulukko 8.1, kysymykset J2a–J2d). Noin kaksi kolmesta 18–64-vuotiaasta työvoimaan kuuluvasta katsoi tämänlaatuisen koulutuksen auttavan uuden työpaikan saamisessa. Lähes yhtä suuri osuus katsoi lisäkoulutuksen auttavan työtehtävien hoitamisessa tai uralla etenemisessä. Reilu kolmannes vastaajista uskoi lisäkoulutuksesta olevan apua työpaikan säilymisen suhteen.

Naiset katsoivat hieman miehiä useammin lisäkoulutuksen auttavan uuden työpaikan saamisessa sekä työtehtävien hoitamisessa.

Pohjakoulutuksen pituudella oli vaikutusta myös koettuun tarpeeseen saada ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää lisäkoulutusta (kuvio 8.2). Vaikutus oli samansuuntainen kuin koulutukseen osallistumisessakin – mitä pidempi oli henkilön saama pohjakoulutus, sitä todennäköisemmin hän myös koki tarvitsevansa lisää ammatillista aikuiskoulutusta. Tämä voi johtua paitsi yleisestä koulutuksen kasaantumisesta samoille henkilöille, niin myös pitkän pohjakoulutuksen omaavien keskimääristä vaativimmista työtehtävistä.

Eniten ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutusta kokivat tarvitsevansa opiskelijat ja ylempät toimihenkilöt (kuvio 8.3). Heistä useampi kuin joka toinen koki tarvitsevansa tällaista lisäkoulutusta. Keskimääristä vähemmän tämänlaatuisia koulutustarvetta oli maatalousyrittäjillä ja yrittäjillä. Heistä vajaa kolmannes koki lisäkoulutustarvetta ammatillisten seikkojen takia.

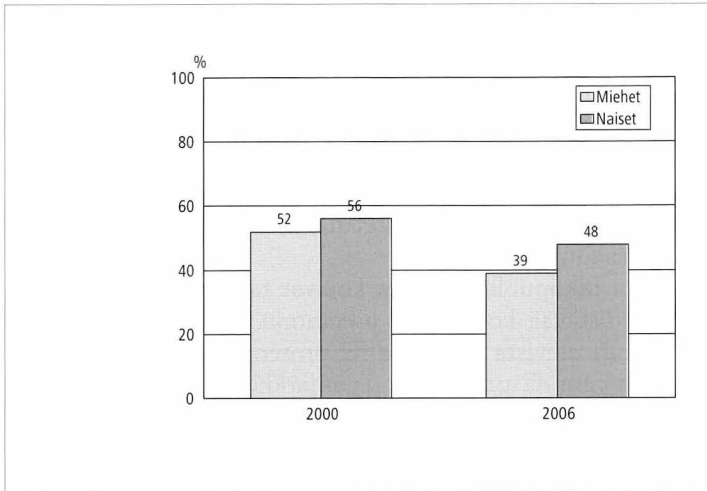
Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset kokivat muita useammin tarvitsevansa lisää ammatillista koulutusta. Heistä näin koki lähes joka toinen. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista ammatillista lisäkoulutusta katsoi tarvitsevansa hivenen harvempi, noin neljä henkeä kymmenestä.

Taulukko 8.1
Arvioidut hyödyt ammatillisesta aikuiskoulutuksesta vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima) ("paljon" tai "jonkin verran" -vastanneiden osuus)

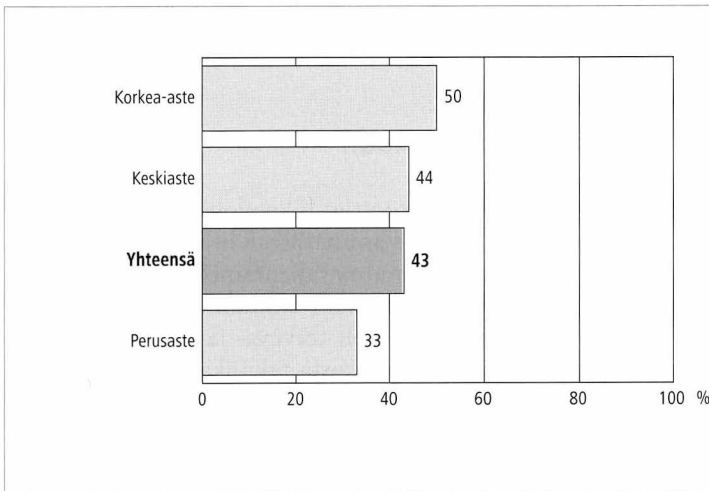
Kuinka paljon uskotte lisäkoulutuksen auttavan teitä...	Miehet (%)	Naiset (%)	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾	Yhteensä (%)
uuden työpaikan saamisessa	62	66	**	64
työtehtävien hoitamisessa ²⁾	62	66	**	64
uralla etenemisessä	61	63	ns.	62
työpaikan säilyttämisessä ²⁾	38	38	ns.	38

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevää

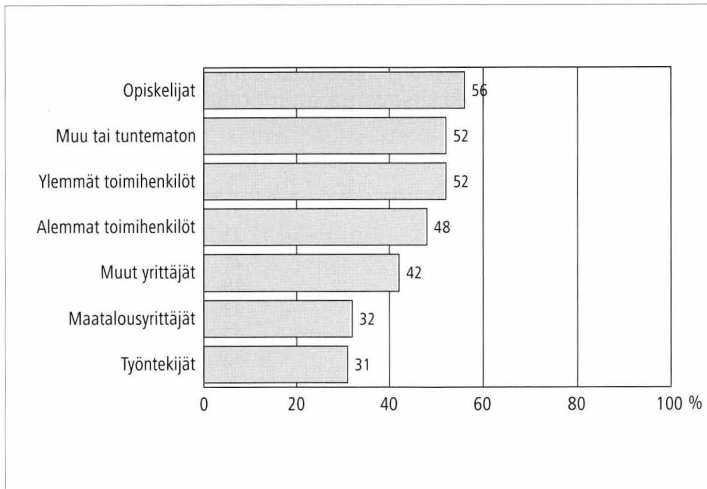
²⁾ Ei sisällä työttömiä

Kuvio 8.1
Ammatillinen aikuiskoulutustarve sukupuolen mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.2
Ammatillinen aikuiskoulutustarve pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.3
Ammatillinen aikuiskoulutustarve sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Koulutustarve laski hyvin lineaarisesti iän karttuessa (kuvio 8.4). Kun 18–24-vuotiaista vielä 56 prosenttia ja 25–34-vuotiaistakin joka toinen koki tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta, niin 45–54-vuotiaista näin koki enää neljä kymmenestä ja vanhimmasta, 55–64-vuotiaiden ikäluokasta enää joka neljäs. Tulos voi kertoa siitä, että nuorimmat ikäluokat saattavat hakea vielä urakehitykseensä liittyviin haasteisiin apua lisäkoulutuksesta. Vanhemmilla ikäluokilla on jo suurimmaksi osaksi urakehityksen huippu saavutettu, eikä vastaavaa koulutustarvetta enää samassa määrin esiinny.

Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat kokivat tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää ja uraa edistävää koulutusta useammin kuin työlliset (kuvio 8.5). Työvoiman ulkopuolella olevista näin koki 52 prosenttia ja työttömistä 46 prosenttia, mutta työllisistä vain 42 prosenttia. Työmarkkina-aseman mukainen tarkastelu poikkeaaakin tässä suhteessa usean muun taustamuuttujan (kuten esimerkiksi pohjakoulutus ja kuntaryhmä) mukaisista tarkasteluista. Yleensä ne ryhmät, jotka olivat osallistuneet ammatilliseen aikuiskoulutukseen muita useammin, kokivat tarvitsevansa tämänlaatuista koulutusta myös keskimääräistä enemmän. Tilanne työmarkkina-aseman mukaisessa tarkastelussa oli kuitenkin päinvastainen.

Koulutustarve koulutuksen sisällön mukaan

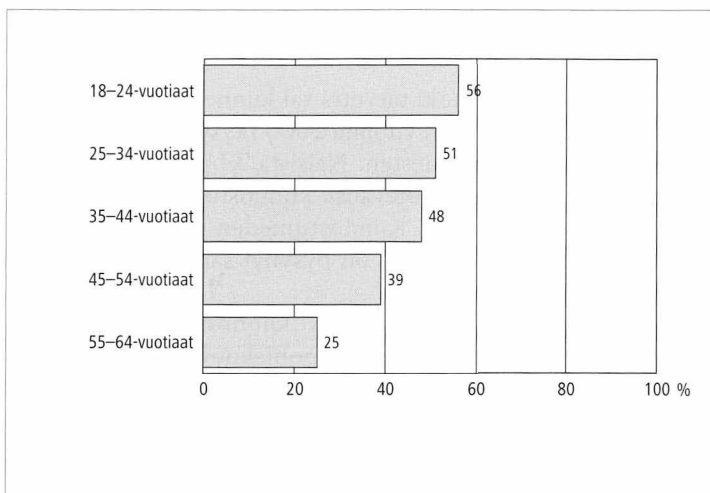
Koulutuksen eri sisältöaloista eniten tarvetta koettiin liiketalous- ja oikeustieteiden lisäkoulutukselle. Näin vastasi joka kolmas ammatillista lisäkoulutustarvetta kokeneesta (taulukko 8.2). Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen sekä tietotekniikan koulutusta katsoi tarvitsevansa noin joka viides ammatillista aikuiskoulutusta tarvitseva vastaaja. Lähes yhtä suuri tarve oli terveys- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin ammatilliselle aikuiskoulutukselle. Näistä tekniikan alan koulutustarve oli suurta ennen kaikkea miesten keskuudessa. Naiset taas kokivat miehiä useammin tarvitsevansa lisäkoulutusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä liiketalous- ja oikeustieteiden alalta vuonna 2006.

Taulukko 8.2

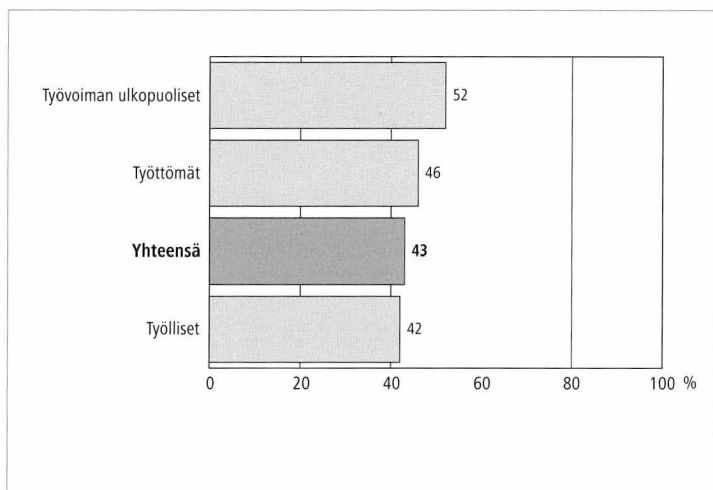
Ammatillinen aikuiskoulutustarve koulutuksen eri sisältöluokille vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö, joka oli ilmaissut tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta)

Sisältö	%
Liiketalous- ja oikeustieteet	31
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	21
Tietotekniikka	21
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	19
Vieraat kielet	13
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	12
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	12
Taideaineet	9
Muut alat yhteensä	28

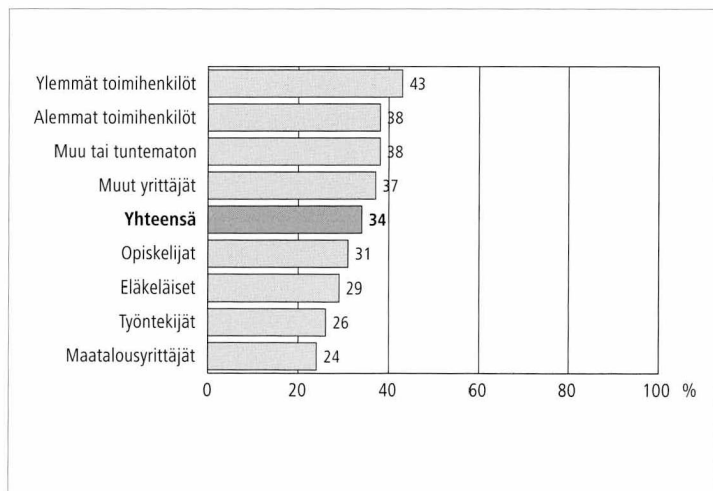
Huom! Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai vastata 1–5 eri sisältöalaa

Kuvio 8.4
Ammatillinen aikuiskoulutustarve iän mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.5
Ammatillinen aikuiskoulutustarve työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.6
Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvän koulutuksen tarve sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18-64-vuotias väestö)

Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvän koulutuksen tarve

Joka kolmas 18–64-vuotias suomalainen koki tarvetta tai kiinnostusta saada koulutusta vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyen vuonna 2006 (kysymys J3). Naisten kokema koulutustarve oli suurempi kuin miesten. Naisista 39 prosenttia ja miehistä 28 prosenttia vastasi tarvitsevansa tai olevansa kiinnostunut vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvästä lisäkoulutuksesta. Kiinnostuneiden osuus, niin kokonaisestimaatin kuin naisten ja miestenkin osalta, on pysynyt samalla tasolla vuoteen 2000 verrattuna.

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvä koulutus kiinnosti keskimääräistä enemmän kaupunkimaisissa kunnissa asuvia, pitkän pohjakoulutuksen omaavia sekä 25–44-vuotiaita. Henkilön työmarkkina-asemalla ei ollut vaikutusta tämänlaatuisen koulutuksen koettuun tarpeeseen ja kiinnostukseen.

Eri sosioekonomisen aseman luokista eniten tarvetta tai kiinnostusta harrastustavoitteeseen koulutukseen kokivat toimihenkilöt ja yrittäjät (pl. maatalousyrittäjät) (kuvio 8.6). Vähiten tämänlaatuisen koulutukseen kiinnostusta ja tarvetta oli maatalousyrittäjillä sekä työntekijöillä.

9 Aikuiskoulutusaikomukset

Vajaa puolet (47 prosenttia) 18–64-vuotiaista suomalaisista ilmoitti aikovansa osallistua aikuiskoulutukseen tutkimushetkeä seuraavien 12 kuukauden aikana¹. Naisista aikuiskoulutukseen ilmoitti hakeutuvansa 54 prosenttia ja miehistä 40 prosenttia. Koulutusaikomukset ovat vuosituhannen alusta vähentyneet sekä miehillä että naisilla. Vähennemistä on tapahtunut myös kaikissa koulutusasteen ryhmissä, eniten kuitenkin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla. (Kuvio 9.1.)

Aikuiskoulutusaikomuksia kartoittava kysymys kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta.

(F1) Aiotteko osallistua johonkin koulutukseen tai kurssille seuraavien 12 kuukauden aikana?

Haastattelijoiden ohjeissa määriteltiin, että tällä kysymyksellä kartoitetaan todellisia aikeita, ei siis vain halua tai tarvetta osallistua koulutukseen. Myös kesken oleva ja seuraavien 12 kuukauden aikana jatkuva koulutus huomioidaan.

Kaikilta johonkin koulutukseen aikovilta kysyttiin, minkä organisaation järjestämään koulutukseen he aikoivat osallistua. Koulutusorganisaatiot on kuvattu liitteessä 1.

Koska kysymystä ei oltu rajattu koskemaan ainoastaan työhön tai ammattiin liittyvää koulutusta, on luonnollista, että opiskelijat ilmoittivat eniten koulutusaikomuksia. Ylemmistä toimihenkilöistä kolme neljästä aikoi osallistua koulutukseen seuraavan vuoden aikana, alemmista toimihenkilöistä kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän.

Lähes kaikissa ryhmissä oli aikomus osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vähentynyt vuodesta 2000 vuoteen 2006 tultaessa (kuvio 9.2). Suurinta koulutusaikoiden väheneminen oli ylemmillä toimihenkilöillä.

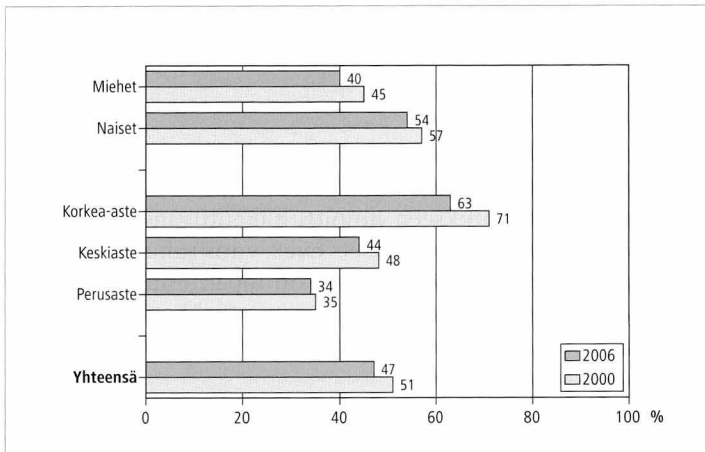
Kaikki ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutuksen tarvetta ilmoittaneet (katso luku 8. *Aikuiskoulutustarve*) eivät kuitenkaan todenneet aikovansa osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana. Niistä 18–64-vuotiaista suomalaisista (pl. eläkeläiset ja pitkäaikaisesti sairaat sekä opiskelijat, joilla ei ollut työkokemusta), jotka kokivat tarvitsevansa lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta, aikoi noin kaksi kolmesta hakeutua koulutukseen (kuvio 9.3).

Sen sijaan kaksi vastaajaa viidestä, jotka eivät kokeneet tarvitsevansa ammatillista aikuiskoulutusta, ilmoitti aikeista osallistua koulutukseen tai kurssille vastaamishetkeä seuraavien 12 kuukauden aikana. Tällöin luonnollisesti voi olla ky-

1 Tietoa aikomuksesta osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana on myös liitetäulukossa 45.

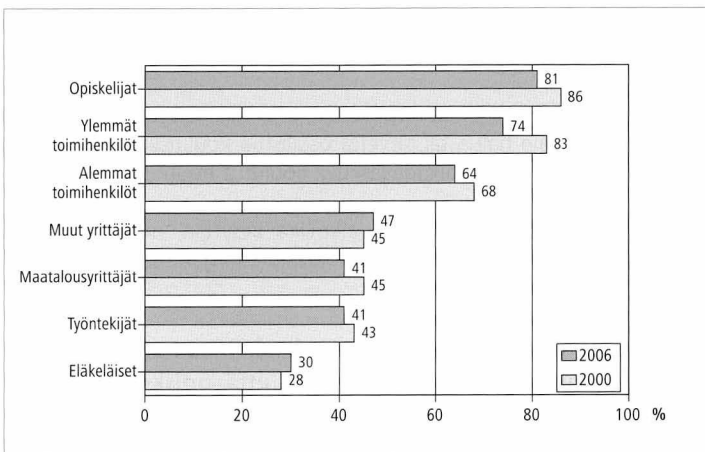
Kuvio 9.1

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

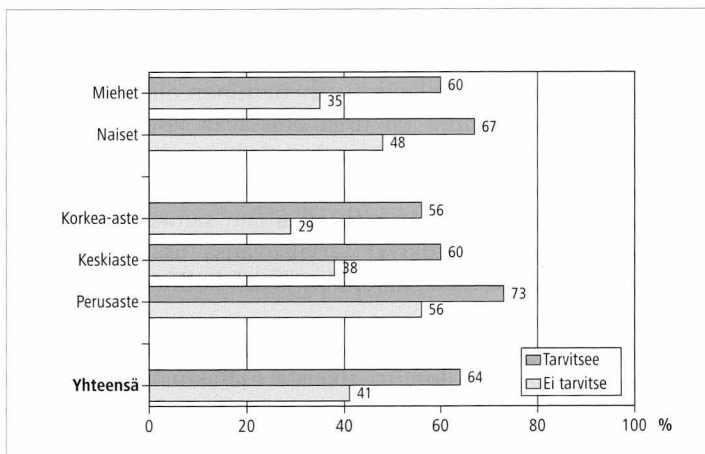
Kuvio 9.2

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 9.3

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana ammatillisen aikuiskoulutustarpeen²⁾ mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö pl. eläkeläiset ja pitkäaikaisesti sairaat sekä opiskelijat, joilla ei työkokemusta)

2 Katso luku 8. Aikuiskoulutustarve.

se aikeista hakeutua muunlaiseen kuin ammattitaitoa kehittävään tai uraa edistävään koulutukseen.

Ilmoitetun ammatillisen koulutustarpeen merkitys osallistumisaikomuksiin oli suurinta yli 44-vuotiailla, joilla ero aikomuksissa suhteessa koulutustarpeeseen suhteen oli noin 30 prosenttiyksikköä. Nuorimmassa ikäryhmässä ero aikomuksissa osallistua koulutukseen koulutustarvetta kokeneiden ja niiden, jotka eivät tarvinneet koulutusta, välillä oli alle 10 prosenttiyksikköä.

Miehillä ammatillisen koulutustarpeen merkitys koulutusaikomuksiin oli suurempi kuin naisilla. Koulutustarpeen merkitys aikomuksissa osallistua koulutukseen korostui myös korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla muita vastaajia enemmän. Tulos viitannee siihen, että korkeasti koulutettujen koulutusaikeissa korostuu ammatillinen aikuiskoulutus muita ryhmiä useammin.

Aikaisempi koulutukseen osallistuminen ja koulutusaikeet

Mikäli vastaaja oli vuonna 2006 osallistunut aikuiskoulutukseen, olivat aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana osallistumattomien aikeita lähes 40 prosenttiyksikköä suuremmat. Koulutukseen osallistumisen vaikutus aikomuksiin nähden kasvoi merkittävästi nuorimmasta ikäluokasta kohti vanhinta ikäluokkaa (kuvio 9.4). Yli 55-vuotiailla aikuiskoulutukseen osallistuneiden ja osallistumattomien välillä oli eroa 46 prosenttiyksikköä aikomuksissa osallistua koulutukseen seuraavan vuoden aikana. Nuorimmassa ikäryhmässä ero oli vain 23 prosenttiyksikköä.

Aiemmat koulutuskokemukset korostuivat koulutusaikeissa erityisesti eläkeläisillä. Eläkeläisistä, jotka olivat osallistuneet aikuiskoulutukseen vuonna 2006, neljä viidestä aikoi osallistua koulutukseen myöskin seuraavien 12 kuukauden aikana. Niistä eläkeläisistä, joilla ei ollut edellisen vuoden aikana koulutuskokemuksia, vain viidennes aikoi hakeutua koulutukseen. Naisilla aiempi osallistuminen vaikutti koulutukseen osallistumisaikomuksiin hieman miehiä enemmän.

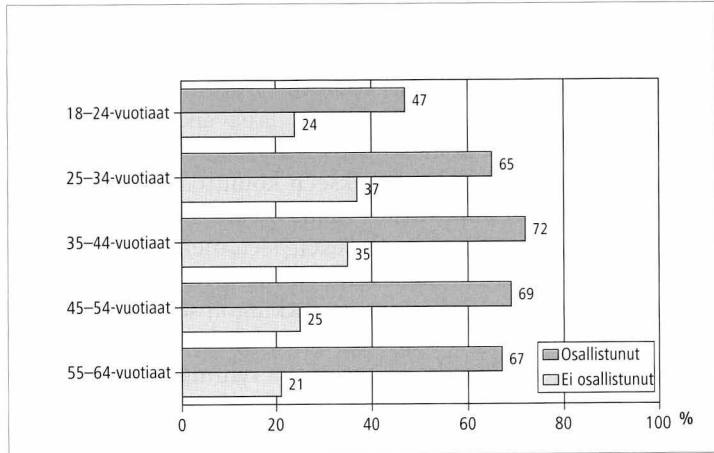
Vuonna 2000 edeltävän vuoden koulutuskokemukset vaikuttivat koulutusaikaisiin vielä nykyistäkin tilannetta enemmän. Tuolloin neljä viidestä aikuis-koulutukseen osallistuneesta ilmoitti halukkuutensa aikuiskoulutukseen myös tutkimushetkeä seuraavien 12 kuukauden aikana. Vuonna 2006 näin ilmoitti enää kaksi kolmasosaa aikuiskoulutukseen osallistuneista.

Mielenkiintoista on myös verrata vuonna 2000 ilmoitettua aikomusta osallistua aikuiskoulutukseen sekä vuoden 2006 osallistumisastetta, vaikka vastaajina ei ollutkaan samat henkilöt eikä aikomus koskenut vuotta 2006. Vuosituhannen alussa koulutukseen ilmoitti seuraavien 12 kuukauden aikana hakeutuvansa naisista 57 prosenttia ja miehistä 45 prosenttia (kuvio 9.5). Luvut ovat lähes samat kuin vuoden 2006 miesten ja naisten toteutuneet osallistumisasteet. Kokonaisuosallistumisaste on vain prosenttiyksikön suurempi kuin vuonna 2000 ilmoitettu aikomus osallistua aikuiskoulutukseen tulevan vuoden aikana.

Pohjakoulutuksen mukaisissa ryhmissä olivat koulutukseen vuonna 2000 aikovien osuudet ja vuonna 2006 koulutukseen osallistuneiden osuudet täsmälleen samat. Suurimmat poikkeamat osallistumisaikomuksista olivat eläkeläisillä ja työttömillä, joiden toteutuneet osallistumisasteet olivat noin 10 prosenttiyksik-

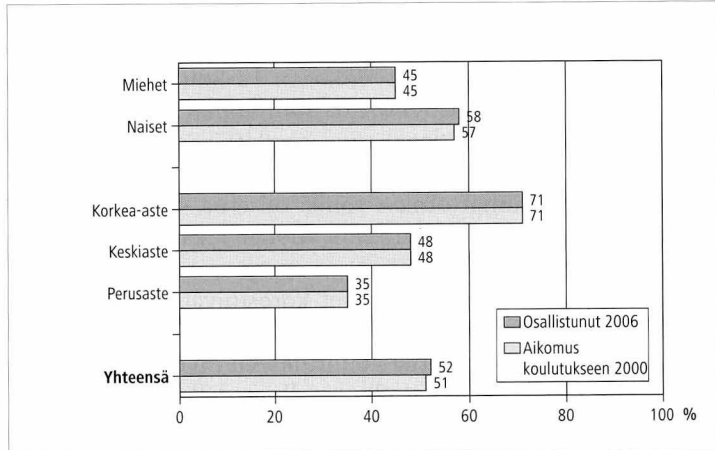
Kuvio 9.4

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana aikuiskoulutukseen osallistumisen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

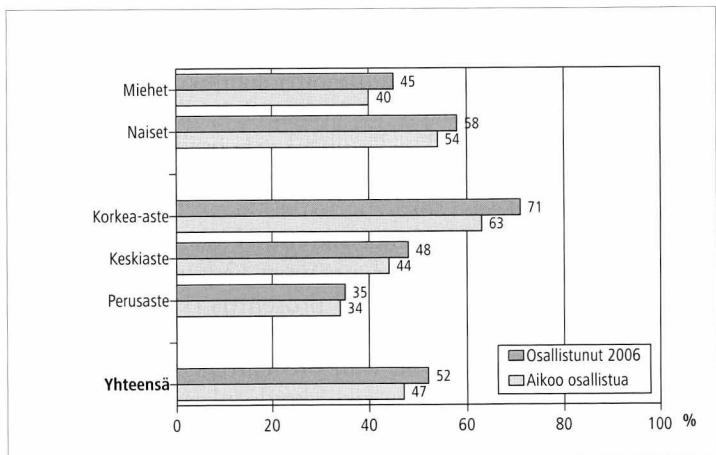
9.5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 sekä vuonna 2000 ilmoitettu aikomus osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana³ (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 9.6

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sekä aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

3 Huomaa, että vuosien 2000 ja 2006 aikuiskoulutustutkimusten vastaajat ovat eri henkilöitä.

köä pienemmät kuin aikomukset osallistua kuusi vuotta aikaisemmin. Vastaavasti opiskelijoista neljä viidestä oli aikonut osallistua koulutukseen vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen mukaan, mutta osallistujia oli vuonna 2006 kuitenkin vain joka toinen.

Mikäli vuonna 2006 ilmoitetut osallistumisaikeet toteutuisivat, laskisivat sekä miesten että naisten aikuiskoulutuksen osallistumisasteet vuoteen 2006 verrattuna (kuvio 9.6). Osallistumisaste olisi noin viisi prosenttiyksikköä pienempi. Laskua osallistumisessa tämän perusteella tapahtuisi eniten opiskelijoiden, alempien toimihenkilöiden, nuorimman ikäluokan ja korkea-asteen koulutuksen saaneiden ryhmissä. Sen sijaan työttömät ja eläkeläiset osallistuisivat aiempaa enemmän koulutukseen – toisaalta heidän osallistumisaikomuksensa olivat edelleen samaa tasoa kuin vuonna 2000, eivätkä nekään vastanneet vuoden 2006 osallistumisasetta.

10 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä

Koulutukseen osallistumisen esteitä ja hankaloittavia tekijöitä kartoitettaessa vastaajajoukko jaettiin kolmeen ryhmään sen mukaan, olivatko he osallistuneet haastattelua edeltävien 12 kuukauden aikana koulutukseen vai ei ja oliko heillä tarvetta saada vielä lisää koulutusta (katso kuvio 10.1).

Kuvio 10.1 Estekysymysten kolme vastaajajoukkoa ja niiden muodostuminen

Varsinaisen koulutukseen menon esteitä kartoittavan kysymyspatteriston muotoilu ja alakysymysten määrät poikkesivat jonkin verran vastaajaryhmästä (ryhmät a–c) riippuen. Väittämien muotoisia alakohtia oli 7–11 kappaletta ja niihin tuli vastata sen mukaan, oliko kyseinen asia koulutukseen menon esteenä vai ei.

Koulutuksen esteitä koskeva kysymyspatteristo on muuttunut oleellisesti vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksesta, joten esteiden osalta ei voida tehdä analyysia ajan suhteen. Aikuiskoulutustutkimuksessa vuonna 2006 käytetty koulutukseen menon esteitä kartoittava kysymyspatteristo on osa kansainvälistä *Adult Education Survey* -tutkimusta, ja sen muotoilu on kompromissi usean osallistujamaan intresseistä.

Estekysymyspatteriston heikkoutena on se, että väittämätyyppisessä kysymyssarjassa saattaa helposti unohtua, että kyse on siitä, **koettiinko mainittu asia esteeksi osallistua koulutukseen vai ei**, eikä siitä, ilmenikö mainittu asia vastaajan elämässä noin yleisesti. Esimerkiksi kysymys F9g: *”Ette halunnut mennä takaisin opiskelemaan koulumaiseen ympäristöön”* tarkoittaa, että oliko se, ettei halunnut mennä takaisin koulumaiseen ympäristöön esteenä koulutukseen menolle – ei siis suoranaisesti kysytty, halusiko vastaaja takaisin koulumaiseen ympäristöön vai ei. Myös negatiivien käyttö useissa eri kohdissa aiheutti vastaajille hankaluuksia.

Kaiken kaikkiaan ne, jotka olivat olleet koulutuksessa, mutta eivät kaivanneet lisäkoulutusta (ryhmä c), näkivät selvästi vähemmän koulutusta hankaloittavia tekijöitä kuin henkilöt, jotka eivät olleet olleet koulutuksessa tai jotka olisivat halunneet vielä lisäkoulutusta (ryhmät a ja b).

Henkilöistä, jotka eivät juuri kaipaileet koulutusta (ryhmä a), piti joka kolmas koulutukseen menon esteenä sitä, ettei tarvinnut työhön liittyvää tai muuta koulutusta (taulukko 10.1). Joka kuudes mainitsi esteeksi hankaluudet sovitaa koulutusta yhteen työn kanssa tai terveydelliset ja ikään liittyvät syyt.

Koulutusta tai lisäkoulutusta kaipaavista (ryhmä b) useampi kuin joka toinen piti kouluttautumisen esteenä hankaluutta sovitaa koulutus yhteen työn kanssa. Myös työnantajan tuen puute, perheen aiheuttama ajan puute, koulutuksen kalteus ja se, ettei koulutus ollut riittävän lähellä, mainittiin usein esteeksi koulutukseen menolle (24–30 prosenttia).

Vuonna 2000 keskeisimmät esteet osallistua vapaa-ajalla tai omalla kustannuksella koulutukseen olivat väsymys, taloudelliset syyt, hankalat tai epäsäännölliset työajat, kiinnostuksen puute, huonot kulkuyhteydet sekä sopivien koulutusmahdollisuuksien puute. Näitä kaikkia mainitsi syiksi, jotka hankaloittavat paljon tai jonkin verran koulutukseen osallistumista, vähintäänkin joka kolmas (30–40 prosenttia) 18–64-vuotias (pl. opiskelijat ja varusmiehet) vuonna 2000.

Taulukko 10.1

Koulutukseen osallistumattomuuden syitä ja osallistumista hankaloittavia tekijöitä vuonna 2006. Kysymyspatteristo vaihteli hiukan eri vastaajajoukon mukaan.

Mainittu syy	(a) Ei osallistunut lainkaan eikä halunnut osallistua, % ¹⁾	(b) Olisi kaivannut koulutusta tai lisäkoulutusta, % ¹⁾	(c) Hankaloitti osallistumista koulutukseen, % ¹⁾
Ei tarvinnut työhön liittyvää koulutusta (F7a)	34	–	–
Ei tarvinnut muuta koulutusta (ei työhön liittyvää) (F7b)	29	–	–
Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli hankalaa ²⁾ (F7f, F9d)	17	55	–
Koulutus järjestettiin hankalaan aikaan (F11c)	–	–	12
Terveyteen tai ikään liittyvät syyt (F7j, F9h)	17	10	–
Ei halunnut mennä takaisin opiskelemaan koulumaiseen ympäristöön (F7i, F9g, F11e)	11	6	6
Perhesistä johtuva ajanpuute (F7g, F9e)	11	27	–
Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä (F7h, F9f, F11d)	7	24	9
Koulutus oli liian kallista / ei ollut varaa koulutukseen (F7d, F9a, F11a)	5	26	5
Työnantajan tuen puute ²⁾ (F7e, F9b, F11b)	4	30	4
Ei täyttänyt niitä ehtoja, joita koulutuksen alkaminen edellytti (F7c, F9c)	2	9	–
Oli vaikea löytää haluamaansa koulutusta (F11f)	–	–	7
Muu syy (F7k, F9i, F11g)	8	23	12
Vastaajia yhteensä³⁾	1 360	1 358	1 644

¹⁾ Jokainen syy kysyttiin erikseen (hankaloittiko kyseinen asia tai oliko se esteenä koulutukseen osallistumiselle). Osuudet eivät tämän takia summaudu sataan. Kysymyspatteristo oli hiukan erilainen niille, jotka a) eivät olleet lainkaan koulutuksessa eivätkä halunneet koulutusta ja b) olisivat halunneet lisäkoulutusta tai c) eivät olisi halunneet lisäkoulutusta.

²⁾ Mukana vain ne, jotka olivat olleet työssä vastaamista edeltävien 12 kuukauden aikana.

³⁾ Kahdeksan vastaajan estetiiedot puuttuvat (1360 + 1358 + 1644 = 4362, po. 4 370).

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen esteitä olivat tuolloin kiire työpaikalla (noin 60 prosenttia), sopivan koulutuksen puute, vaikeus päästä koulutukseen ja se, ettei työnantaja järjestä koulutusta. Vähintäänkin joka kolmas palkansaaja koki tällaisia esteitä vuonna 2000. (Blomqvist ym. 2002, s. 98–107.)

Vaikka samantyyppisiä ilmiöitä nousi nytkin esille, ei koulutukseen menon esteiden muutoksista tai pysyvyydestä vuosina 2000–2006 voida sanoa varmuudella paljoakaan.

Jotkin koulutukseen menon esteistä profiloituivat melko voimakkaasti eri sukupuoli- ja ikäryhmille tai erilaisen koulutustaustan omaaville. Selkeintä oli *perhesyiden* "kasautuminen" naisille, 25–44-vuotiaille ja korkea-asteen koulutuksen omaaville (taulukot 10.2 ja 10.3).

Terveyteen ja ikään liittyvät esteet korostuivat 55 vuotta täyttäneiden joukossa, naisten keskuudessa ja vain perusasteen koulutuksen omaavilla.

Korkea-asteen koulutuksen omaavat ja miehet mainitsivat *koulutuksen ja työn yhteensovittamisen* hiukan muita ryhmiä useammin koulutukseen tai lisäkoulutukseen hakeutumisen esteeksi tai haitaksi.

Muutoin ei esteiden mainitseminen juurikaan riippunut vastaajan sukupuolesta, iästä tai saadusta peruskoulutuksesta.

Taulukko 10.2

Muutamia koulutukseen osallistumattomuuden syitä ja osallistumista hankaloitavia tekijöitä¹⁾ sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006. (Kysymyspatteristo vaihteli hiukan eri vastaajajoukon mukaan).

Mainittu syy	Miehet	Naiset	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste
Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli hankalaa ²⁾ (ryhmä b)	ei eroa	ei eroa	57	50	58
Terveyteen tai ikään liittyvät syyt (ryhmä a)	14	21	22	14	15
Terveyteen tai ikään liittyvät syyt (ryhmä b)	8	12	18	12	5
Perhesyistä johtuva ajanpuute (ryhmä a)	8	16	7	11	19
Perhesyistä johtuva ajanpuute (ryhmä b)	22	31	26	21	34

¹⁾ Mukana vain ne esteet, joissa eroja sukupuolen tai koulutusasteen mukaan.

²⁾ Mukana vain ne, jotka ovat olleet työssä vastaamista edeltävien 12 kuukauden aikana.

Taulukko 10.3

Muutamia koulutukseen osallistumattomuuden syitä ja osallistumista hankaloitavia tekijöitä¹⁾ iän mukaan vuonna 2006. (Kysymyspatteristo vaihteli hiukan eri vastaajajoukon mukaan).

Mainittu syy	18–24-v.	25–34-v.	35–44-v.	45–54-v.	55–64-v.
Terveyteen tai ikään liittyvät syyt (ryhmä a)	3	3	8	16	29
Terveyteen tai ikään liittyvät syyt (ryhmä b)	2	7	6	13	24
Perhesyistä johtuva ajanpuute (ryhmä a)	4	24	19	8	6
Perhesyistä johtuva ajanpuute (ryhmä b)	15	30	39	24	13

¹⁾ Mukana vain ne esteet, joissa eroja iän mukaan.

²⁾ Mukana vain ne, jotka ovat olleet työssä vastaamista edeltävien 12 kuukauden aikana.

Tärkeimmät esteet

Vastaajilta kysyttiin vuonna 2006 myös, mikä oli edellä mainituista syistä tärkein este tai koulutukseen menoa hankaloittava tekijä. Selkeätä oli, että juuri ne esteet, joita mainittiin useammin, koettiin myös tärkeimmiksi esteiksi. On kuitenkin huomattava, että sekä ne henkilöt, jotka eivät olleet osallistuneet koulutukseen eivätkä olisi edes halunneet osallistua (ryhmä a) ja ne, jotka olivat osallistuneet, mutta eivät kaivanneet lisäkoulutusta (ja jotka siis vastasivat kysymyksiin koulutukseen menoa hankaloittavista tekijöistä, ryhmä c), eivät juurikaan osanneet mainita esteistä tärkeintä. Ryhmässä a *ei osaa sanoa* -vastanneiden osuus oli 43 prosenttia ja ryhmässä c jopa 66 prosenttia.

Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli joka neljännen koulutusta tai lisäkoulutusta kaivanneen (ryhmä b) mielestä tärkein koulutukseen menon este. Noin 10–13 prosenttia heistä mainitsi tärkeimmäksi esteeksi perhesyistä johtuvan ajanpuutteen, työnantajan tuen puutteen tai sen, että koulutus oli liian kallista.

Lähes joka viides niistä, jotka eivät olleet olleet aikuiskoulutuksessa eivätkä sitä kaivanneet (ryhmä a) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, mainitsi tärkeimmäksi kouluttautumisen esteeksi sen, ettei tarvinnut työhön liittyvää koulutusta. Joka kymmenes nimesi terveyteen tai ikään liittyvät syyt tärkeimmäksi esteeksi.

Yleisimmin tärkeimmäksi koulutusta hankaloittavaksi tekijäksi (ryhmä c) mainittiin se, että koulutus järjestettiin hankalaan aikaan. Mainintoja tuli tosin vain 7 prosentilta ryhmään c kuuluvista, koska selvä enemmistö, 66 prosenttia ei osannut nimetä tärkeintä hankaloittavaa syytä.

11 Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä

Kaikilta, jotka olivat olleet aikuiskoulutuksessa vastaamishetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin **osallistuivatko he kyseiselle kurssille pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien vai muiden syiden takia** (kysymys D6). Tämän muuttujan avulla muodostettiin muun muassa työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus -muuttuja (katso luku 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*).

Kaikista aikuiskoulutuskursseista, jotka eivät olleet tutkintoon johtavia, kysyttiin myös **tarkempaa syytä kurssille osallistumiseen** (kysymys D7). Vastaajan oli mahdollista valita joku tai jotkut esitetyistä yhdeksästä syyvaihtoehdosta. Vaihtoehdot esitettiin vastauskortilla, josta haastateltava sai itse ne lukea.

(D7) Voisitteko hieman tarkentaa, mitkä seuraavista olivat ne syyt, minkä takia osallistuitte koulutukseen (useampi vaihtoehto mahdollinen)?

- a) Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen
- b) Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen
- c) Paremmat mahdollisuudet uuden työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto
- d) Yrittäjäksi ryhtyminen
- e) Velvoitettiin osallistumaan
- f) Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen/taitojen keittäminen
- g) Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta
- h) Todistuksen saaminen
- i) Uusien ihmisten tapaaminen, hivin vuoksi
- j) Muu syy

On huomattava, että osallistumisen syitä valmiilla vastausvaihtoehdoilla kysyttäessä saattavat annetut vaihtoehdot ja jopa niiden järjestys vaikuttaa vastaamiseen. Osallistumissyiden kysyminen avovastauksena ilman vastausvaihtoehtoja on kuitenkin hyvin työläs tapa suuren jälkikäteiskoodauksen vuoksi. Avovastauksien koodaaminen haastatteluiden jälkeen aiheuttaa myös luokitusongelmia sekä sisältää riskin, että lomakkeelle kirjattu vastaus tulkitaan koodausvaiheessa väärin. On parempi, että vastaaja saa itse valita, mihin vastausluokkaan hänen tilanteensa parhaiten soveltuu.

Tässä luvussa esitetyissä koulutukseen osallistumisen syiden tarkasteluissa ei ole mukana ulkomailla saatua aikuiskoulutusta eikä työpaikalla tapahtunutta perehdytyskoulutusta.

Kaikissa aikuiskoulutusmuodoissa (aikuiskoulutus, ammatillinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus) oli selvästi yleisin koulutukseen osallistumisen syy työtehtävien parempi hallitseminen ja uranäkymien kehittäminen (taulukko 11.1). Tämä löytyi syyksi noin 61–78 prosentille käydyistä kursseista. Kurseille osallistuttiin myös, koska haluttiin kehittää tietoja ja taitoja itselle mielenkiintoisesta aiheesta tai jokapäiväisen elämän taitoja noin yleensä. Melko yleinen aikuiskou-

Taulukko 11.1

Aikuiskoulutukseen, työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen osallistumisen syitä vuonna 2006. (Osuudet on laskettu aikuis-koulutuskursseista, jotka eivät johda tutkintoon ja joita ei ole saatu ulkomailta eivätkä ole perehdytyskoulutusta.)

Mainittu syy	% aikuiskoulutus- kursseista ¹⁾	% ammatillisista aikuiskoulutus- kursseista ¹⁾	% henkilöstö- koulutus- kursseista ¹⁾
(a) Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	61	78	77
(g) Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta	54	50	49
(f) Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen/ taitojen keittäminen	33	35	35
(e) Velvoitettiin osallistumaan	26	33	36
(i) Uusien ihmisten tapaaminen, huvin vuoksi	22	15	14
(c) Paremmat mahdollisuudet uuden työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	11	12	9
(b) Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	10	13	13
(h) Todistuksen saaminen	9	9	8
(d) Yrittäjäksi ryhtyminen	2	2	1
(j) Muu syy	6	3	3
Kursseja yhteensä	4 256	3 167	2 684
Osallistujia yhteensä	2 082	1 701	1 390
Keskimäärin kurseja per osallistuja	2,0	1,9	1,9

¹⁾ Vastajaan oli mahdollista valita useampia kohtia annetuista 10 vaihtoehdosta, joten osuudet eivät summaudu sataan.

lutukseen osallistumisen syy oli myös velvoitus, joka mainittiin noin joka kolmannen kurssin kohdalla.

Naiset mainitsivat miehiä useammin¹ aikuiskoulutukseen osallistumisen syyksi tietojen ja taitojen kehittämisen sekä uusien ihmisten tapaamisen tai huvin (taulukko 11.2). Miehisää koulutukseen osallistumisen syitä taas olivat velvoite ja todistuksen saaminen. Muita syitä mainittiin suurin piirtein yhtä paljon.

Mitä korkeampi peruskoulutus vastaajalla oli, sitä todennäköisemmin hän mainitsi aikuiskoulutukseen osallistumisen syyksi uranäkymät ja tietojen ja taitojen kehittämisen sekä ihmisten tapaamisen (taulukko 11.3). Näiden syiden esille nostaminen yleistyi suoraan koulutuksen kasvaessa. Sen sijaan todistuksen saaminen ja työpaikan säilyttäminen liittyivät useammin alhaiseen kuin korkeaan peruskoulutukseen.

Työtehtävien hallitseminen ja uranäkymät mainitsi osallistumisen syyksi 72–73 prosenttia 25–54-vuotiaasta aikuiskoulutukseen osallistuneesta. Sen sijaan nuorimmilla ja vanhimmilla vastaajilla tämä syy esiintyi vain 56 prosentilla. Selvästi vastaajan iän lisääntyessä vähenivät osallistumissyinä niin tietojen ja taitojen kartuttaminen kuin työpaikan tai todistuksen saaminen. Selkeintä väheneminen oli kahden viimeisen synn kohdalla. Lähes joka kolmas (29 prosenttia)

1 On huomattava, että koulutukseen osallistumisen syitä on kysytty kurssikohtaisesti. Tällöin kurssin sisältö saattaa vaikuttaa osallistumissyihin vastaajan demografisia ominaisuuksia (ikä, sukupuoli, koulustausta) enemmän.

Taulukko 11.2
Aikuiskoulutukseen osallistumisen² syitä sukupuolen mukaan vuonna 2006.
(18–64-vuotias koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Kaikki	Miehet	Naiset	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾ (sukupuolten välillä)
(a) Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	68	66	70	ns.
(g) Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta	64	58	69	***
(f) Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen/taitojen keittäminen	42	38	45	**
(e) Velvoitettiin osallistumaan	37	41	35	**
(i) Uusien ihmisten tapaaminen, huvin vuoksi	31	25	36	***
(c) Paremmat mahdollisuudet uuden työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	18	17	18	ns.
(h) Todistuksen saaminen	16	19	14	***
(b) Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	15	15	14	ns.
(d) Yrittäjäksi ryhtyminen	4	4	3	ns.
(j) Muu syy	10	8	12	*

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

Taulukko 11.3
Aikuiskoulutukseen osallistumisen² syitä koulutusasteen mukaan vuonna 2006.
(18–64-vuotias koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
(a) Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	56	62	79	***
(g) Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta	57	62	70	***
(f) Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen/taitojen keittäminen	39	42	43	ns.
(e) Velvoitettiin osallistumaan	38	39	36	ns.
(i) Uusien ihmisten tapaaminen, huvin vuoksi	31	27	35	**
(c) Paremmat mahdollisuudet uuden työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	18	18	16	ns.
(h) Todistuksen saaminen	23	19	11	***
(b) Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	20	14	13	**
(d) Yrittäjäksi ryhtyminen	5	3	4	ns.
(j) Muu syy	8	10	11	ns.

¹⁾ *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 Mukaan on huomioitu vain se aikuiskoulutus, joka ei johda tutkintoon, ei ole saatu ulkomailla eikä ole perhdytyskoulutusta

18–24-vuotiaasta mainitsi koulutukseen osallistumisen syyksi työpaikan saamisen tai ammatin vaihdon (muista vain 3 prosenttia) ja 36 prosenttia heistä osallistui saadakseen todistuksen (muun ikäisistä vain 10 prosenttia). Yli 54-vuotiaista 38 prosenttia osallistui koulutukseen huvin vuoksi tai tavatakseen uusia ihmisiä. Vastaavan syyn mainitsi 18–54-vuotiaista hiukan harvempi, noin 30 prosenttia.

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä koulutuksen sisällön suhteen

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä voidaan tarkastella myös suhteessa käydyn kurssin sisältöön (koulutuksen sisällön luokittelusta tarkemmin luku 3. *Koulutuksen sisältö* ja liite 2). Selkeätä oli, että henkilö mainitsi osallistumisen yhdeksi syyksi *työtehtävien paremman hallitsemisen ja uranäkymiensä kehittämisen* keskimääräistä useammin, jos kyseessä oli liiketalous- tai oikeustieteellinen kurssi, terveys- tai sosiaali-alan kurssi, atk-kurssi, tekniikkaan, tuotantoon tai rakentamiseen liittyvä kurssi tai kasvatus- tai yhteiskuntatieteellinen kurssi. Näitä kursseja käyneistä ilmoitti 70–80 prosenttia työtehtävien hallitsemisen tai uranäkymät kouluttautumisen syyksi, kun se oli keskimäärin syynä 61 prosentissa käydyistä kursseista.

Jos osallistumisen syyksi mainittiin *tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta*, niin kurssi käsitteli todennäköisesti taideaineita, matemaattis- ja luonnontieteellisiä aineita, yhteiskuntatieteitä, maa-, metsä- ja kalataloutta, humanistisia aineita tai kasvatustieteitä tai se liittyi henkilökohtaisiin taitoihin (lähinnä ajokortin hankkiminen).

Joka kolmannen kurssin osallistumissyynä mainittiin *jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen*. Tässä syyluokassa olivat seuraavat kurssit ”yliedustettuina” (kyseinen syy oli niiden osalta mainittu noin 42 prosentissa): atk-kurssit, terveys- ja sosiaali-alan kurssit, vieraiden kielten opiskelu sekä maa-, metsä- ja kalatalouden kurssit ja henkilökohtaiset taidot.

Useammin kuin joka neljänteen kurssiin osallistumisen syyksi mainittiin *velvoite*, kun kurssi käsitteli liiketalous- ja oikeustieteitä, palveluja, harrastuksia ja turvallisuusalaa, tietojenkäsittelyä tai tekniikkaa tuotantoa ja rakentamista.

Joka toisessa käydyssä taideaineiden kurssissa mainittiin osallistumisen syyksi *uusien ihmisten tapaaminen tai huvi*. Myös humanististen aineiden, vieraiden kielten ja yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden opiskelu sekä osallistuminen palveluita, harrastuksia tai turvallisuusalaa käsittävälle kurssille johtui keskimääräistä useammin tästä syystä.

Näissä sisältökohtaisissa tarkasteluissa ovat mukana vain ei-tutkintoon johtaneet aikuiskoulutuskurssit, joita on käyty Suomessa ja jotka eivät ole työpaikalla tapahtunutta perehdytyskoulutusta.

12 Työ, koulutus ja oppiminen

Tässä luvussa kuvataan, kuinka vaativana Aikuiskoulutustutkimus 2006:een vastanneet työssä olleet 18–64-vuotiaat palkansaajat tai työlliset pitivät työtään, minkälaisena he kokivat saamansa koulutuksen ja työnsä vastaavuuden sekä minkälaisia oppimis- ja ammattitaidon kehittämismahdollisuuksia heidän työnsä tarjosi. Lisäksi esitetään tuloksia ammattikirjallisuuden hyväksikäytöstä ja mahdollisuuksista saada koulutusta ja vaikuttaa sen sisältöön.

Työelämää koskevissa kysymyksissä on perusjoukkona joko työlliset (eli palkansaajat ja yrittäjät) tai vain palkansaajat. Tietojen ja taitojen puutteelliseksi kokemista (kysymys H21) on kysytty myös niiltä työttömiltä, joilla on työkokemusta.

Työn koettu vaativuus

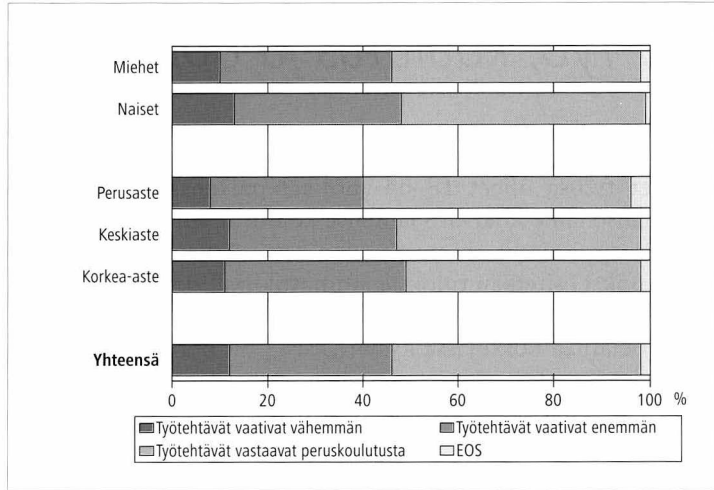
Puolet työllisistä piti työtehtäviensä vaatimustasoa peruskoulutustaan vastaavana¹ (kuvio 12.1, kysymys H25). Työllisistä 35 prosenttia katsoi, että työtehtävissä oli vaadittu enemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi ja useampi kuin joka kymmenes ilmoitti, että työtehtävissä oli vaadittu vähemmän kuin mihin heillä oli peruskoulutuksensa pohjalta valmiuksia. Miehet ja naiset kokivat työelämän vaateet suhteessa peruskoulutukseen kutakuinkin samalla tavoin. Peruskoulutuksella tarkoitettiin sekä yleissivistävää että ammatillista peruskoulutusta.

Parhaimpana työtehtävien ja peruskoulutuksen vastaavuutta pitivät maatalousyrittäjät ja työntekijäasemassa toimivat, joista 56–60 prosenttia ilmoitti työn vaatimustason vastaavan peruskoulutusta (kuvio 12.3). Työntekijöiden sekä alempiin toimihenkilöihin kuuluvien joukossa oli eniten myös niitä, jotka sanoivat työssä vaadittavan vähemmän kuin mihin heillä oli peruskoulutuksensa pohjalta valmiuksia. Yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) joukossa oli eniten sellaisia, jotka kokivat työtehtävien vaativan enemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi.

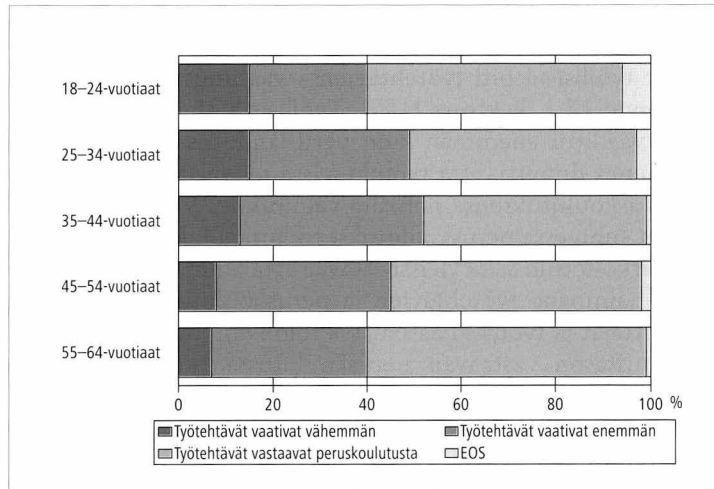
Kun tuloksia verrataan vuoteen 2000, havaitaan työelämän vaatimustasojen vastaavan nykyisin paremmin saatua peruskoulutusta niin maatalousyrittäjien kuin ylempien toimihenkilöidenkin joukossa. Molemmissa ryhmissä oli työelämän vaateiden ja peruskoulutuksen vastaavuuteen tyytyväisten osuus noussut noin 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2000 vuoteen 2006. Koko väestön tasolla muutos on pieni. Vuonna 2000 49 prosenttia arveli työtehtäviensä vastaavan peruskoulutustaan ja vuonna 2006 vastaava osuus oli 51 prosenttia.

1 Tietoja työn ja koulutuksen vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 37.

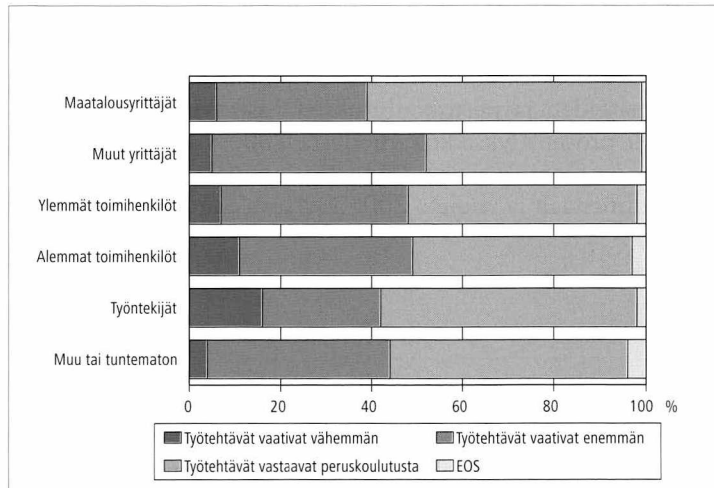
Kuvio 12.1
**Saadun peruskou-
 lutuksen ja työ-
 tehtävien vaati-
 mustason suhde**
sukupuolen ja
koulutusasteen
mukaan
(18–64-vuotiaat
työlliset)

Kuvio 12.2
**Saadun peruskou-
 lutuksen ja työ-
 tehtävien vaati-
 mustason suhde**
iän mukaan
(18–64-vuotiaat
työlliset)

Kuvio 12.3
**Saadun peruskou-
 lutuksen ja työ-
 tehtävien vaati-
 mustason suhde**
sosioekonomisen
aseman mukaan
vuonna 2006
(18–64-vuotiaat
työlliset)

(Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

(H25) Vaaditaanko työtehtävissänne mielestänne

vähemmän kuin peruskoulutuksenne edellyttäisi
enemmän kuin peruskoulutuksenne edellyttäisi
vai vastaako ne saamaanne peruskoulutusta?

(Peruskoulutuksella tarkoitetaan tutkintoon johtanutta koulutusta sekä ammatillista etä yleissivistävää).

Työn ja omien valmiuksien vastaavuus

Suurin osa, kolme neljästä työssä olleesta palkansaajasta ja yrittäjästä katsoi toimivansa tämänhetkisiä valmiuksiaan vastaavissa työtehtävissä² (kuviot 12.4, kysymys H24). Liian yksinkertaisina työtehtäviään piti työllisistä 15 prosenttia.

Lisäkoulutustarve on selvästi vähentynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2006 arvioi 8 prosenttia vastaajista tarvitsevansa lisäkoulutusta selvitäkseen hyvin työtehtävistään. Vuonna 2000 lisäkoulutusta uskoi tarvitsevansa 14 prosenttia ja vuonna 1995 jopa 18 prosenttia työllisistä.

Eniten lisäkoulutusta katsoivat tarvitsevansa pitkän pohjakoulutuksen suorittaneet sekä toimihenkilöt ja yrittäjät (pl. maatalousyrittäjät). Yleisimmin työtehtäviään liian yksinkertaisina piti työntekijäasemassa olevat, joista joka viides oli tätä mieltä vuonna 2006.

Tarve saada lisäkoulutusta selviytyäkseen työtehtävistä on pienentynyt kaikissa sosioekonomisen aseman ryhmissä ja kaikissa koulutusasteissa vuosien 2000 ja 2006 välillä (kuviot 12.7). Vähentymisen alkoi jo vuonna 1995 muilla paitsi maatalousyrittäjillä. Vuosien 1995 ja 2000 välillä vähentyi erityisesti alle 25-vuotiaiden ja yli 55-vuotiaiden tarve saada lisäkoulutusta. Nyt vähentymisen oli voimakainta 25–54-vuotiaiden keskuudessa tasoittaen samalla koulutustarpeen noin 6–9 prosentin tasolle kaikissa ikäryhmissä.

Koulutustarvetta käsitellään laajemmin luvussa 8. *Aikuiskoulutustarve.*

(Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

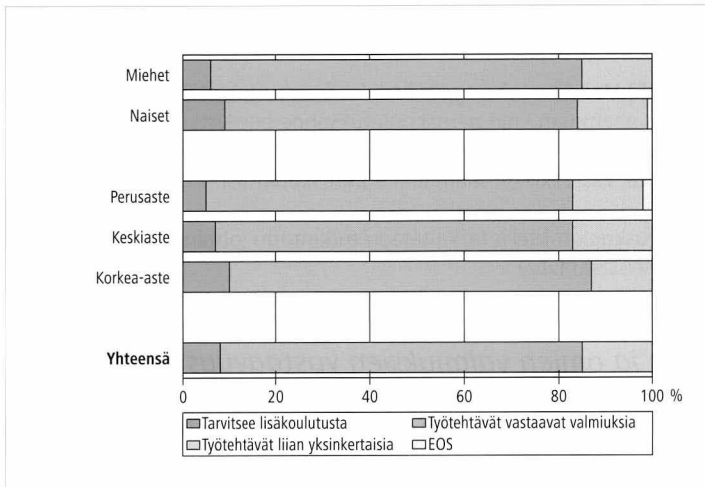
(H24) Millaiset valmiudet teillä on työhönne tällä hetkellä:

Tarvitsette lisäkoulutusta, jotta selviäisitte hyvin työtehtävistänne
Työtehtävänne vastaavat hyvin tämänhetkisiä valmiuksianne
Työtehtävänne ovat liian yksinkertaisia, uskotte selviytyväne paljon
vaativammistakin tehtävistä

2 Tietoja työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 38.

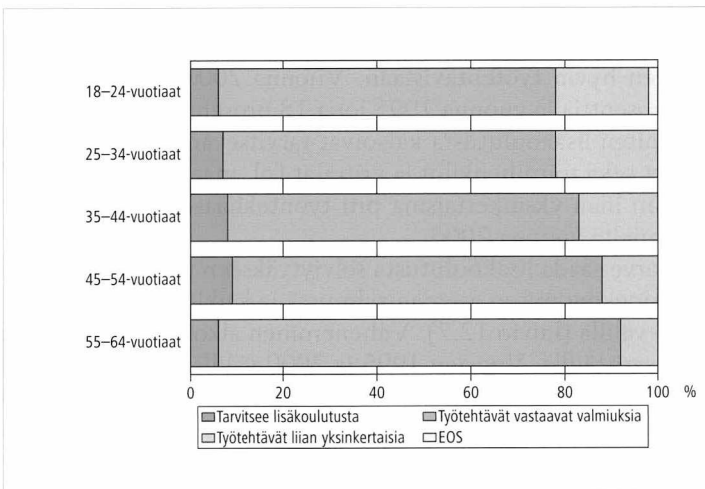
Kuvio 12.4

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastavuus sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat työlliset)

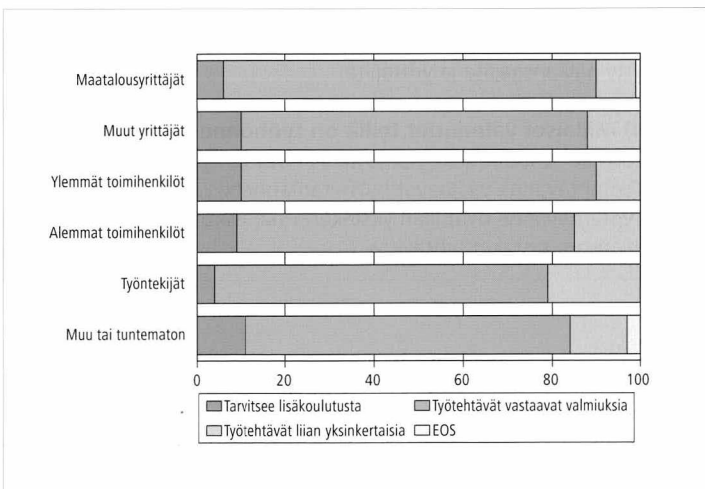
Kuvio 12.5

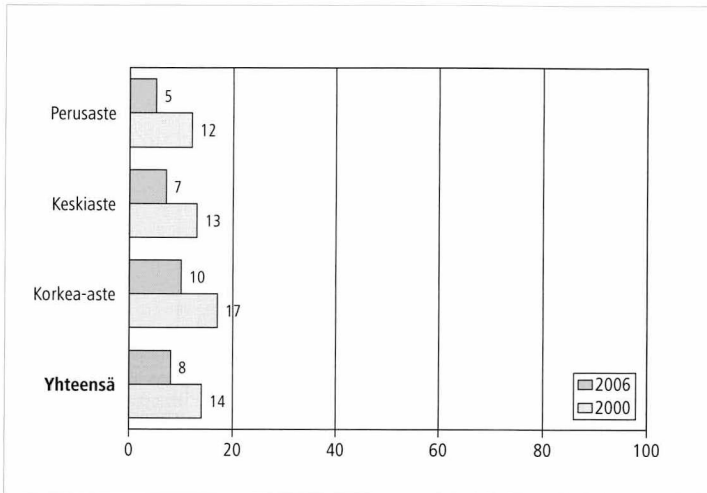
Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastavuus iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.6

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastavuus sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.7
Tarvitsee lisäkoulutusta, jotta selviäisi hyvin työtehtävistään. Osuudet koulutusasteen mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotiaat työlliset)

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi

Lähes 70 prosenttia työllisistä ilmoitti joutuneensa vähintään joskus työelämässä tilanteeseen, jossa oli työelämän muuttumisen vuoksi kokenut tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi³ (kysymys H21). Usein oli tällaiseen tilanteeseen joutunut viisi prosenttia ja usein tai melko usein 13 prosenttia vastanneista (kuviot 12.8). Yli puolet (55 prosenttia) työllisistä mainitsi kokeneensa tällaisen tilanteen joskus. Lähes joka kolmas (30 prosenttia) ei ollut kokenut tietojensa ja taitojensa puutteelliseksi juuri koskaan. Naiset kokivat työelämän muuttumisen takia tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi hiukan miehiä useammin.

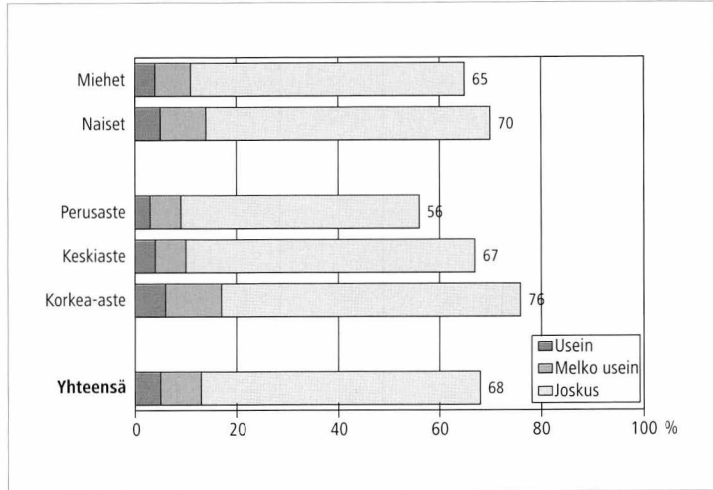
Mitä korkeammassa asemassa henkilö toimi ja mitä korkeampi koulutus hänellä oli, sitä useammin hän oli kokenut tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi. Usein tai melko usein oli näin kokenut ylemmistä toimihenkilöistä 18 prosenttia, alemmista toimihenkilöistä (ja kaikista yrittäjistä) 13 prosenttia ja työntekijöistä yhdeksän prosenttia. Vain joskus tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi oli kokenut maatalousyrittäjistä 67 prosenttia ja alemmista ja ylemmistä toimihenkilöistä noin 60 prosenttia. Yrittäjillä (pl. maatalousyrittäjät) ja työntekijöillä vastaava osuus oli noin puolet. Korkea-asteen koulutuksen saaneista koki tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi vähintäänkin melko usein 17 prosenttia, keski- ja perusasteen koulutuksen saaneista noin 10 prosenttia vuonna 2006.

Kaikissa muissa ryhmissä paitsi työntekijöiden joukossa oli tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi vähentynyt vuosittuun alkuun verrattuna. Vuonna 2000 taitonsa puutteelliseksi koki usein tai melko usein 17 prosenttia työvoimasta (pl. työttömät, joilla ei työkokemusta), kun vastaava osuus vuonna 2006 oli 13 prosenttia.

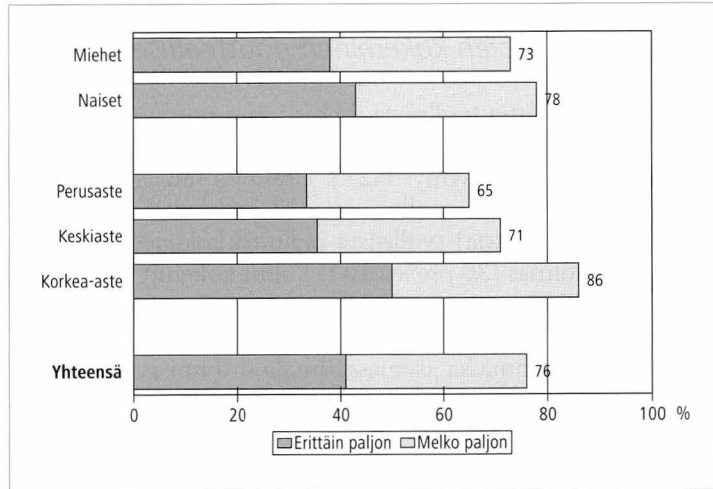
Tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi kokeneita usein tai melko usein oli eri ikäluokissa kutakuinkin saman verran. Sen sijaan joskus tietonsa puutteelliseksi kokeneita oli alle 25-vuotiaissa ja yli 55-vuotiaissa hiukan keskimääräistä vähemmän.

3 Tietoja tietojen ja taitojen puutteelliseksi kokemisesta on esitetty myös liitetaulukossa 40.

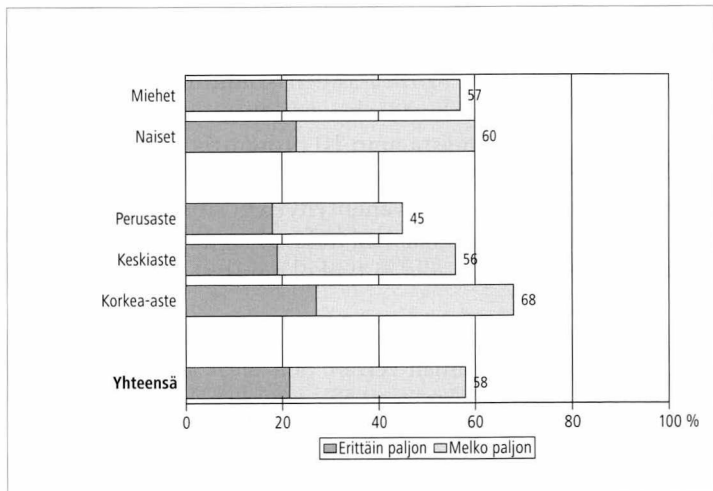
Kuvio 12.8
Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi työelämässä sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.9
Mahdollisuudet käyttää työssä aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.10
Mahdollisuudet kehittää työssä kykyjä ja ammatitaitoa sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

(Kysytty palkansaaajilta ja yrittäjiltä sekä työttömiltä, joilla on työkokemusta):

(H21) Työelämän muuttuminen aiheuttaa tilanteita, joissa työntekijä voi kokea tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi. Oletteko joutunut tällaiseen tilanteeseen:

usein

melko usein

joskus

vai ette juuri koskaan?

Työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet⁴

Työ tarjosi hyvin suurelle osalle palkansaaajista mahdollisuuksia käyttää aiemmin opittuja tietoja ja taitoja (kuvio 12.9, kysymys H22b). Neljästä palkansaaajasta kolme ilmoitti, että työssä on tällaisia mahdollisuuksia erittäin tai melko paljon. Jonkin verran näitä mahdollisuuksia ilmoitti viidennes. Vain kolme prosenttia palkansaaajista oli sitä mieltä, ettei heillä ollut lainkaan mahdollisuuksia käyttää aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja nykyisessä työssään. Aikaisemmin opittujen tietojen ja taitojen käyttömahdollisuus on pysytellyt kutakuinkin samalla tasolla vuosituhannen alusta lähtien.

Miesten ja naisten kokemukset mahdollisuuksista käyttää työssä aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja eivät eronneet juurikaan toisistaan. Sen sijaan nuoret alle 25-vuotiaat olivat iäkkäämpiä aavistuksen tyytymättömämpiä mahdollisuuksiinsa käyttää tietojaan ja taitojaan.

Korkeassa asemassa toimivilla oli muita enemmän mahdollisuuksia käyttää nykyisessä työssään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Ylemmistä toimihenkilöistä 88 prosenttia oli sitä mieltä, että heillä oli tällaisia mahdollisuuksia vähintäänkin melko paljon, alemmista toimihenkilöistä tätä mieltä oli 79 prosenttia ja työntekijöistä vain 63 prosenttia. Sekä ylempien toimihenkilöiden että työntekijöiden arvioinnit mahdollisuuksista hyödyntää osaamistaan olivat selvästi alhaisempia kuin vuonna 2000.

Tietojen ja taitojen käyttömahdollisuus lisääntyy suoraan vastaajan koulustaustan noustessa. Korkea-asteen koulutuksen saaneista palkansaaajista 86 prosenttia näki itsellään olevan vähintään melko paljon mahdollisuuksia käyttää omia tietojaan ja taitojaan työssään, kun vastaavat osuudet keskiasteen ja perusasteen koulutuksen saaneiden joukossa olivat 71 ja 65 prosenttia. (Kuvio 12.9.)

Palkansaaajista 58 prosenttia oli sitä mieltä, että työ tarjoaa heille myös erittäin tai melko paljon mahdollisuuksia omien kykyjen ja ammattitaidon kehittämiseen (kuvio 12.10, kysymys H22e). Arviossa ollaan keskimäärin samalla tasolla kuin vuonna 2000.

4 Tietoja työn suomista mahdollisuuksista on esitetty myös liitetaulukoissa 32–36.

Itsensä kehittämismahdollisuuksia työssä oli eniten ylemmillä toimihenkilöillä. Lähes neljä viidestä ylemmästä toimihenkilöstä katsoi, että hänellä oli työsään paljon mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja ammattitaitoaan. Tätä mieltä oli alemmista toimihenkilöistä 63 prosenttia ja työntekijöistä vain 42 prosenttia. Alemmat toimihenkilöt arvioivat kehittämismahdollisuutensa aikaisempaa paremmiksi (vuonna 2000 vain 56 prosenttia), mutta työntekijöiden arviot olivat vuonna 2006 aikaisempaa aavistuksen negatiivisempia (vuonna 2000 47 prosenttia).

Yli puolet palkansaajista (52 prosenttia) ilmoitti työnsä antavan mahdollisuuksia uusien asioiden oppimiseen (kuviot 12.11, kysymys H22a). Naisten ja miesten näkemykset eivät tässä juurikaan eronneet toisistaan.

Sosioekonomisen aseman ja vastaajan koulutustaustan mukaisessa tarkastelussa sen sijaan oli ryhmien välisiä eroja. Oppimismahdollisuuksia oli sitä enemmän, mitä paremmassa asemassa toimi ja mitä korkeampi koulutustausta oli. Ylemmistä toimihenkilöistä 74 prosenttia ilmoitti, että heillä oli paljon mahdollisuuksia työssä oppimiseen, alemmista toimihenkilöistä näin arvioi 57 ja työntekijöistä 32 prosenttia.

Korkea-asteen koulutuksen saaneista 68 prosenttia koki työnsä tarjoavan paljon oppimismahdollisuuksia. Keskiasteen koulutuksen saaneista tätä mieltä oli 46 prosenttia ja perusasteen koulutuksen omaavien joukossa vielä yksitoista prosenttiyksikköä tätäkin vähemmän.

(Kysytty palkansaajilta):

(H22a) Missä määrin nykyinen työnnä tarjoaa Teille mahdollisuuksia oppia uusia asioita?

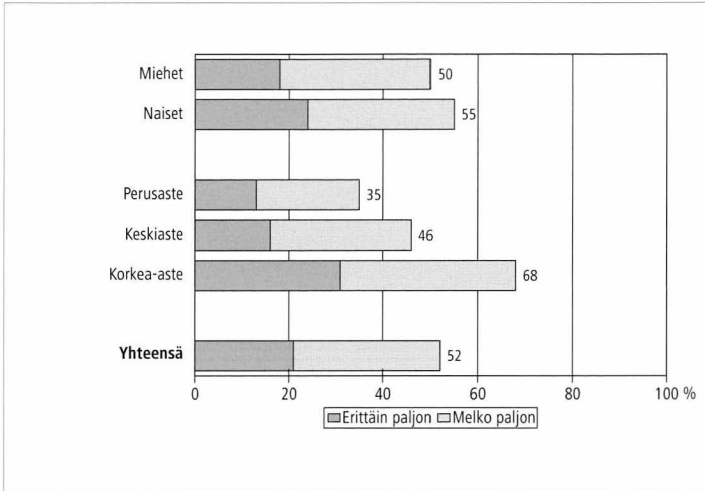
- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H22b) (Missä määrin nykyinen työnnä tarjoaa Teille mahdollisuuksia) käyttää aikaisemmin oppimianne tietoja ja taitoja?

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H22e) (Missä määrin nykyinen työnnä tarjoaa Teille mahdollisuuksia) kehittää kykyjänne ja ammattitaitoanne?

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

Kuvio 12.11
Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Ammattijulkaisujen seuraaminen

Jotakin ammattijulkaisua ilmoitti seuraavansa säännöllisesti 84 prosenttia palkansaajista⁵ (kysymys H17). Ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä seurasi palkansaajista 63 prosenttia, muuta ammattilehdistöä 60 prosenttia ja erityistä ammattikirjallisuutta 45 prosenttia (kuviot 12.11 ja 12.12). Ammattijulkaisujen seuraaminen on pysytellyt kutakuinkin samalla tasolla kuin se oli vuosituhannen alussa.

Nuorten ikäluokassa oli ammattijulkaisujen seuraaminen vähäisintä. Alle 25-vuotiaista palkansaajista erilaisia ammattijulkaisuja oli säännöllisesti seurannut 59 prosenttia, kun vanhemmissa ikäryhmissä ammattijulkaisujen säännöllisiä seuraajia oli 82–90 prosenttia palkansaajista.

Naiset lukivat ay-lehtiä enemmän kuin miehet. Ay-lehtiä seurasi naisista 70 prosenttia ja miehistä 57 prosenttia. Muita ammattilehtiä kuin ay-lehtiä lukivat miehet ja naiset yhtä paljon. Erityistä ammattikirjallisuutta seurasi naisista suurempi osuus kuin miehistä (heistä 49 prosenttia, miehistä 42 prosenttia).

Ylemmät toimihenkilöt seurasivat sekä muita ammattilehtiä kuin ay-lehtiä etä erityistä ammattikirjallisuutta enemmän kuin alemmat toimihenkilöt ja työntekijät (kuviot 12.11 ja 12.12). Korkea-asteen koulutuksen saaneet seurasivat kaikkia ammattijulkaisuja enemmän kuin perus- tai keskiasteen koulutuksen saaneet palkansaajat.

5 Vaikka kysymys H17 on esitetty myös vastaamishetkellä työttöminä olleille palkansaajille, eivät he ole mukana tässä esitetyissä tarkasteluissa.

(Kysytty palkansaajilta ja työttömiltä palkansaajilta):

(H17) Seuraatteko säännöllisesti:

- a. ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä?
Kyllä/Ei
- b. alanne muuta ammattilehdistöä?
Kyllä/Ei
- c. alanne ammattikirjallisuutta?
Kyllä/Ei

Mahdollisuus osallistua henkilöstökoulutukseen ja koulutukseen vaikuttaminen

Palkansaajista 70 prosenttia arvioi itsellään olevan vähintäänkin kohtalaiset mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta⁶ (kysymys H23). Hyviksi mahdollisuutensa saada tällaista henkilöstökoulutusta arvioi 35 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista. Koulutusmahdollisuudet ovat aavistuksen parantuneet vuodesta 2000 vuoteen 2006 tultaessa, sillä vuosituhanen alussa mahdollisuudet hyviksi arvioivien osuus oli vain 30 prosenttia.

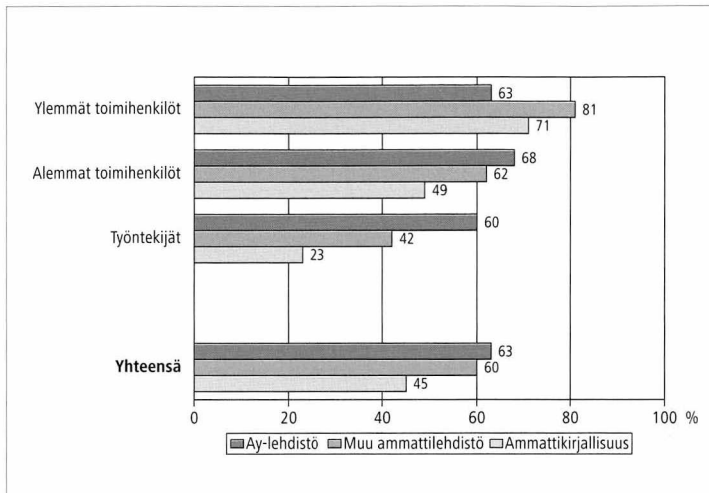
Alle 25-vuotiaat arvioivat koulutuksen saantimahdollisuutensa hiukan huonommiksi kuin 25 vuotta täyttäneet palkansaajat (kuvio 12.13). Heistä vain joka neljäs arvioi mahdollisuutensa hyviksi, kun muissa ikäryhmissä osuus vaihteli 34:n ja 38:n prosentin välillä. Naiset ja miehet arvioivat mahdollisuutensa samalla tapaa.

Ylemmissä toimihenkilöasemissa toimivista joka toinen arvioi mahdollisuutensa saada ammattitaitoa kehittävää ja uraa edistävää koulutusta hyviksi, kun alemmista toimihenkilöistä näin onnekkaita oli 39 prosenttia ja työntekijöistä vain joka viides (19 prosenttia). Vastaava ilmiö näkyi vastaajan koulutustaustan mukaisessa tarkastelussa. Korkea-asteen koulutustaustaisista 46 prosenttia, keskiasteen koulutustaustaisista 30 ja perusasteen koulutuksen saaneista 23 prosenttia koki mahdollisuutensa hyviksi. (Kuviot 12.14 ja 12.15).

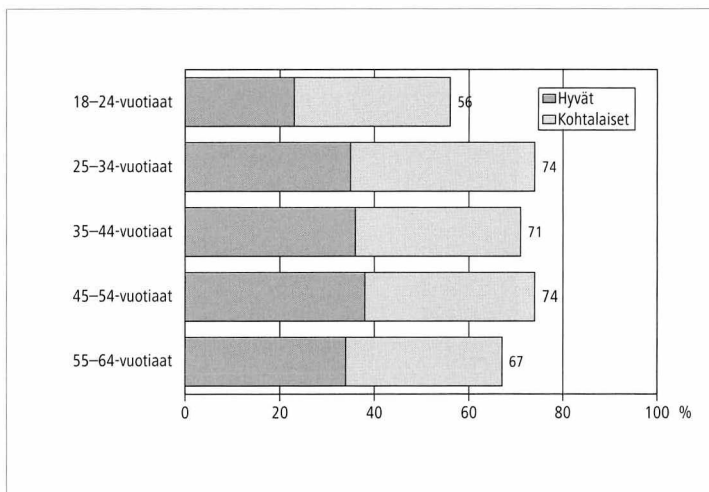
Joka kolmas 18–64-vuotias palkansaaja arvioi itsellään olevan paljon mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantaja järjestää ja tukee (kysymys H22k). Osuus on noussut vuodesta 2000 seitsemän prosenttiyksikköä.

Vaikutusmahdollisuudet eivät niinkään riipu palkansaajan iästä tai sukupuolesta, mutta sen sijaan korkeasti kouluttautuneet tai ylemmässä toimihenkilöasemassa toimivat kokivat pystyvänsä vaikuttamaan henkilöstökoulutukseen enemmän kuin muut (kuvio 12.16). Heistä noin joka toinen (47 prosenttia korkea-asteen koulutuksen saaneista ja 53 prosenttia ylemmistä toimihenkilöistä) koki omaavansa vähintäänkin melko paljon vaikutusmahdollisuuksia. Sen sijaan keskiasteen koulutustaustalla vastaavat mahdollisuudet koki 28 prosenttia ja perus-

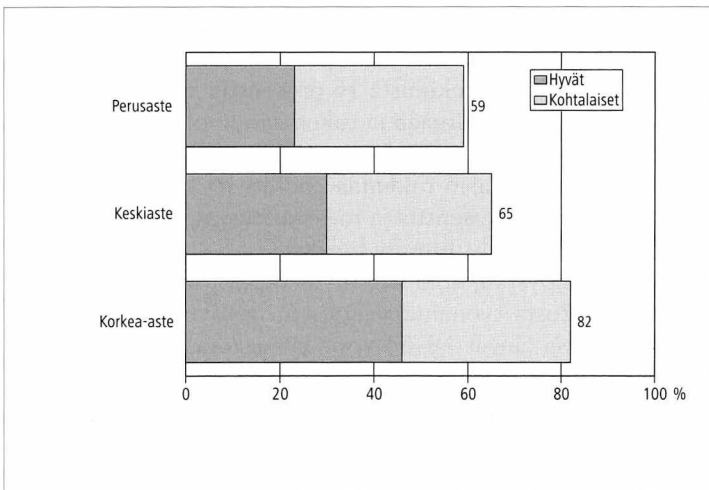
6 Tietoja mahdollisuuksista saada henkilöstökoulutusta on esitetty myös liitetaulukossa 39.

Kuvio 12.12
Ammattijulkaisujen säännöllinen seuraaminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

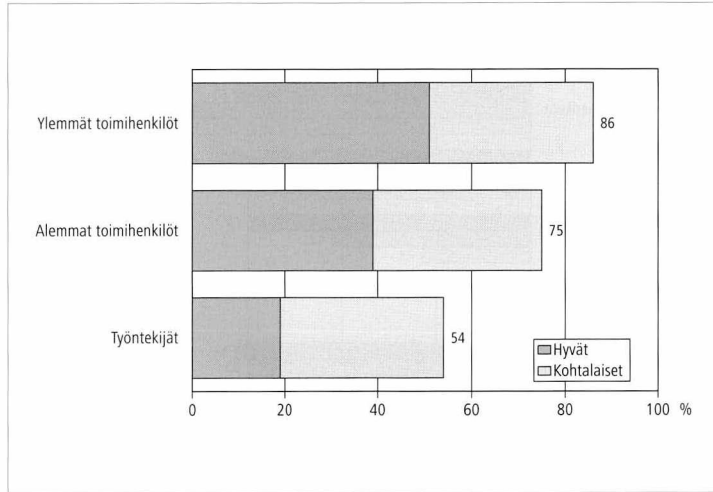

Kuvio 12.13
Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

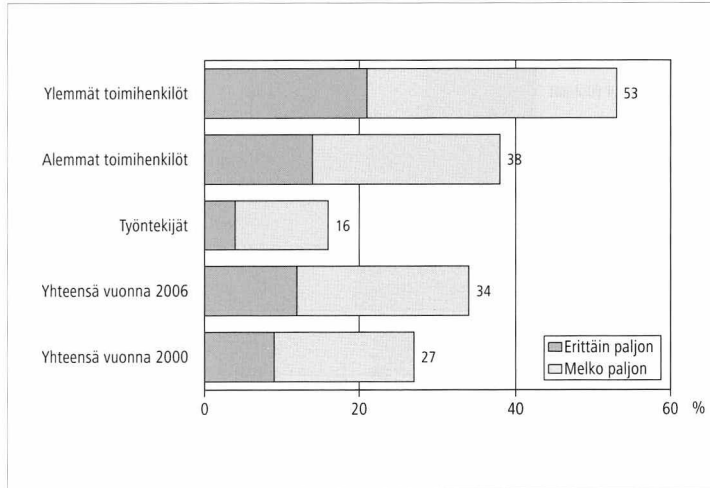

Kuvio 12.14
Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.15
Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.16
Mahdollisuudet vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantaja järjestää ja tukee sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

asteen koulutustaustalla 21 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista. Alemmista toimihenkilöistä 38 prosenttia ja työntekijöistä 16 prosenttia koki paljon mahdollisuuksia vaikuttaa työnantajan järjestämään ja tukemaan koulutukseen.

Pysyvässä työsuhteessa työskentelevillä 18–64-vuotiailla palkansaajilla oli paremmat mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa koulutusta kuin määräaikaisen työsuhteen omaavilla. Heistä 37 prosenttia ja määräaikaisessa suhteessa työskentelevistä 22 prosenttia koki mahdollisuutensa hyväksi.

Jos palkansaajan työsuhde oli pysyvä, koki hän myös vaikutusmahdollisuutensa sen suhteen, millaista koulutusta työnantaja järjestää ja tukee, suuremmiksi kuin määräaikaisessa työsuhteessa olevat 18–64-vuotiaat palkansaajat. Heistä 36 prosenttia koki omaavansa vaikutusmahdollisuuksia melko tai erittäin paljon, määräaikaisen työsuhteen omaavista vain 24 prosenttia.

Valtiosektorilla työskentelevistä palkansaajista lähes 46 prosenttia koki mahdollisuutensa saada työnantajan tukemaa koulutusta hyväksi, kun vastaava osuus kunta- ja yksityissektorilla työskentelevistä oli 34 prosenttia.

Yksityisellä sektorilla työskentelevillä palkansaajilla oli myös hiukan huonommat mahdollisuudet vaikuttaa annettavaan koulutukseen. Heistä 32 prosenttia koki vähintäänkin melko paljon mahdollisuuksia, kun valtio- ja kuntasektorilla työskennelleistä näin arvioi 35–38 prosenttia.

(H22k) Missä määrin nykyinen työnne tarjoaa Teille mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantajanne järjestää tai tukee?

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H23) Millaiset mahdollisuudet teillä on saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta:

- hyvät
- kohtalaiset
- heikot

Työttömyyden pelko

Joka neljäs (26 prosenttia) palkansaaja koki paljon tai jonkin verran uhkaa siitä, että jää työttömäksi tai että hänet lomautetaan (kysymys H12a).

Joka seitsemäs (14 prosenttia) palkansaaja koki uhkaa, että hänet siirretään tahtomattaan toisiin tehtäviin ja joka kuudes (16 prosenttia) koki jotain muita epävarmuustekijöitä työssään (kysymykset H12b ja H12c).

Jotain edellä mainitusta kolmesta uhasta ja epävarmuustekijästä koki noin 40 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista. Vähiten uhkaa kokivat pisimpään työelämässä olleet eli 55 vuotta täyttäneet. Heistä jotain uhkaa koki vain 30 prosenttia. Työelämän uhkien kokeminen ei juurikaan ollut riippuvainen palkansaajan sukupuolesta, koulutuksesta tai sosioekonomisesta asemasta.

(H12a) Onko Teillä uhkaa siitä, että jäätte työttömäksi tai Teidät lomautetaan?

- Paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H12b) Entä uhkaa siitä, että Teidät siirretään tahtomattanne toisiin tehtäviin?

- Paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H12c) Entä muita epävarmuustekijöitä?

- Paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

13 Aikuisten tietokoneen käyttö

Tietotekniikasta on tullut osa yhä useamman aikuisen työtä ja arkea. Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan tietokone oli vuonna 2006 käytössä jo 72 prosentilla ja internetyhteys 67 prosentilla kotitalouksista (Tilastokeskus, Kuluttajabarometri 2006).

Seuraavassa kuvataan, missä määrin Aikuiskoulutustutkimus 2006:n mukaan väestö käyttää tietokonetta¹ ja millaisia muutoksia on tapahtunut vuodesta 2000. Lisäksi kerrotaan, kuinka usein eri väestöryhmiin kuuluvat aikuiset käyttävät tietokonetta, ovatko he saaneet tietotekniikan koulutusta ja missä määrin he ilmoittavat tarvitsevansa tällaista koulutusta.

Tietokoneen käyttö ja tietotekniset taidot sekä niiden mittaaminen

Vuoden 2006 Aikuiskoulutustutkimuksessa tietokoneen käyttöä koskevat kysymykset olivat erilaisia kuin vuonna 2000. Internetin käyttöä koskeva kysymys (kysymys G2) tuli uutena mukaan ja nyt myös pelkästään internetin käyttäjät laskettiin tietokoneen käyttäjiksi. Erona on myös se, että vuonna 2006 kysyttiin, kuinka usein tavallisesti käyttää tietokonetta, kun taas vuonna 2000 oltiin kiinnostuneita, oliko vastaaja ylipäättään käyttänyt tietokonetta ja koska viimeksi. Myös tietokoneen käyttötaitoa koskeva kysymys (kysymys G3) on tullut uutena vuoden 2006 lomakkeelle. Tietokoneen käyttöä koskevien kysymysten sanamuotoa on muutettu osana kansainvälistä EU-AES -tutkimusprojektia.

Vuosien 2000 ja 2006 tuloksia tietokoneen käytöstä *käyttää / ei käytä* -tasolla voidaan kuitenkin pitää keskenään vertailukelpoisina. Sen sijaan muista tietokoneen käyttöä koskevista ilmiöistä (esimerkiksi käyttötaidosta ja käytön useudesta) ei saada vuoden 2000 tulosten kanssa vertailukelpoista tietoa.

Vuoden 2006 tietokoneen käyttöä koskevat kysymykset olivat seuraavat:

(G1) Kuinka usein käytätte tavallisesti tietokonetta?

- Päivittäin tai lähes päivittäin
- Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)
- Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)
- Harvemmin kuin kerran kuussa
- En koskaan

(G2) Kuinka usein käytätte tavallisesti internetiä?

- Päivittäin tai lähes päivittäin
- Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)
- Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)
- Harvemmin kuin kerran kuussa
- En koskaan

1 Tietoja tietokonetta vuoden aikana käyttäneistä on esitetty myös liitetaulukossa 47.

Jos kumpaankin kysymykseen (G1 ja G2) oli vastannut *“ei koskaan”*, vastaajaa ei määritely tietokoneen käyttäjäksi. Kaikissa muissa tapauksissa hänet määriteltiin luokkaan *“käyttää tietokonetta”*.

Vuoden 2000 kysymykset:

(K58) Oletteko käyttänyt tietokonetta työssä, opiskelussa, kotona tai muuten vapaa-aikana?

- Kyllä
- Ei

(K59) Milloin viimeksi käytitte tietokonetta?

- Tänään
- Eilen
- Pari päivää sitten
- Viikko sitten
- Pari viikkoa sitten
- Noin kuukausi sitten
- 2–3 kuukautta sitten
- 4–6 kuukautta sitten
- Yli puoli vuotta mutta vähemmän kuin vuosi sitten
- Noin vuosi sitten
- Yli vuosi sitten

Jos vastaaja vuonna 2000 ilmoitti, ettei ole käyttänyt tietokonetta (K58) tai tietokoneen käytöstä oli kulunut yli vuosi, ei vastaajaa määritely tietokoneen käyttäjäksi. Kaikissa muissa tapauksissa hänet luokiteltiin tietokoneen käyttäjäksi.

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksessa vastaajan tuli arvioida myös omaa tietokoneen käyttötaitoaan seuraavan luokituksen mukaisesti. Vastaajalle annettiin luokitus myös vastauskorttina, josta hänen oli mahdollista itse lukea vaihtoehdot.

(G3) Valitkaa vaihtoehdoista se, joka kuvaa parhaiten tietokoneen käyttötaitonne:

- 1 **hallitsen perusteet** (tekstinkäsittely, tiedostojen kopiointi, yksinkertaiset laskutoimitukset esim. Excelillä)
- 2 **olen taitava käyttäjä** (tekstien formatointi, vaativia laskutoimituksia, grafiikka, laitteiden ja ohjelmistojen asennus, tietokantojen käyttö)
- 3 **olen ekspertti** (makrojen tekeminen, ohjelmointi, ohjelmistoihin ja tietokoneisiin liittyvien ongelmien ratkaisu)
- 0 **en osaa käyttää tietokonetta**

Aikuiskoulutustutkimus 2006:n mukaan 89 prosenttia 18–64-vuotiaista eli 2,9 miljoonaa henkeä käyttää tietokonetta (liitetaulukko 47). Miehistä käyttäjiä oli 87 prosenttia ja naisista 90 prosenttia. Kasvua vuodesta 2000 on jopa 20 prosenttiyksikköä.

Vuosituhanen alusta eniten tietokoneen käyttöä ovat lisänneet yli 54-vuotiaat. Kun heistä käyttäjiä ennen oli vain kolmannes, oli tietokoneen käyttäjiä vähimmässäkin ikäryhmässäkin vuonna 2006 jo 70 prosenttia. Alle 35-vuotiaista tietokonetta käyttivät lähes kaikki (98–100 prosenttia).

Tietokoneen käyttö oli sitä yleisempää, mitä pidemmän pohjakoulutuksen vastaaja oli suorittanut (kuvio 13.2). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista lähes kaikki käyttivät tietokonetta. Koulutusasteiden väliset erot ovat kuitenkin kaventuneet. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että perusasteen koulutuksen saaneiden keskuudessa tietokoneen käyttö on kasvanut huomattavasti. Vuonna 2000 vajaa puolet pelkän perusasteen koulutuksen saaneista ilmoitti käyttävänsä tietokonetta, kun vuonna 2006 käyttäjiä oli jo kolme neljästä 18–64-vuotiaasta.

Tietokonetta käyttäneitä oli melko tasaisesti eri puolilla maata. Eniten heitä oli kuitenkin Etelä-Suomen läänissä, jossa käyttäjien osuus väestöstä oli 91 prosenttia. Myös kaupunkimaisissa kunnissa asuvista tietokoneen käyttäjiä oli yhdeksän kymmenestä. Taajaan asutuissa kunnissa ja maaseutumaisissa kunnissa osuudet olivat pienemmät (88 prosenttia ja 81 prosenttia), vaikka tietokoneen käyttö oli niissä lisääntynyt enemmän kuin kaupunkimaisissa kunnissa vuoteen 2000 verrattuna.

Toimihenkilöt ja opiskelijat käyttivät tietokonetta yleisemmin kuin muihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvat (kuvio 13.4). Heistä lähes kaikki ilmoittivat käyttävänsä tietokonetta. Eläkeläiset ovat kasvattaneet osuuttaan ennen vuotta 2000. Vuonna 2006 heistä jo 57 prosenttia käytti tietokonetta, kun vuosituhanen alussa osuus oli 17 prosenttia. Maatalousyrittäjät ja työntekijät ovat myös lisänneet tietokoneen käyttöään merkittävästi. Kasvua vuodesta 2000 oli noin 30 prosenttiyksikköä molemmissa ryhmissä.

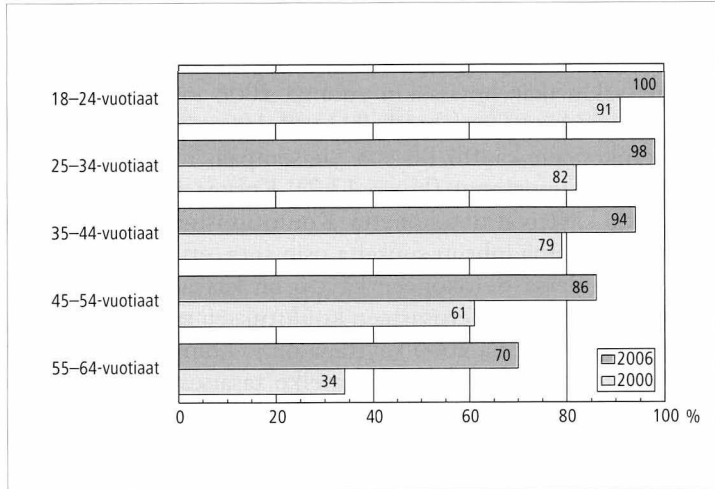
Työlliset käyttivät tietokonetta useammin kuin työttömät. Heistä 93 prosenttia ilmoitti käyttävänsä tietokonetta, kun taas työttömistä vain 79 prosenttia vuonna 2006.

Tietokoneen käytön useus

Aikuiskoulututkimus 2006:ssa kysyttiin erillisillä kysymyksillä, kuinka usein vastaaja käyttää tietokonetta ja internetiä (kysymykset G1 ja G2). Väestöstä 70 prosenttia eli 2,3 miljoonaa aikuista ilmoitti käyttävänsä tietokonetta päivittäin ja ainakin kerran viikossa käyttäjiä oli 11 prosenttia (taulukko 13.1). Vuoden 2000 tutkimuksessa kysymys esitettiin hieman eri tavoin. Silloin kysyttiin ajankohtaa, milloin viimeksi oli käyttänyt tietokonetta. Vuonna 2000 viimeksi kuluneiden kahden päivän aikana käyttäneitä oli puolet väestöstä eli 1,6 miljoonaa aikuista. Vaikka eri tutkimusvuosien lukuja ei voidakaan suoraan verrata keskenään, osoittavat ne kuitenkin sen, että tietokoneen aktiivisten käyttäjien määrä on kasvanut.

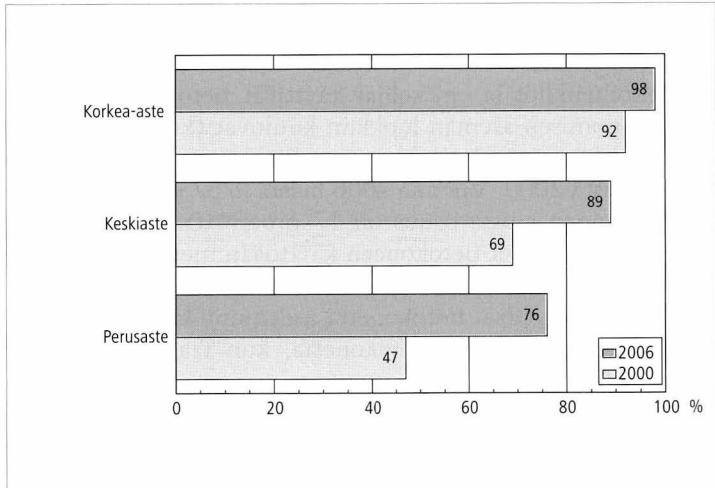
Kuvio 13.1

Tietokoneen käyttö (ml. internet) mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

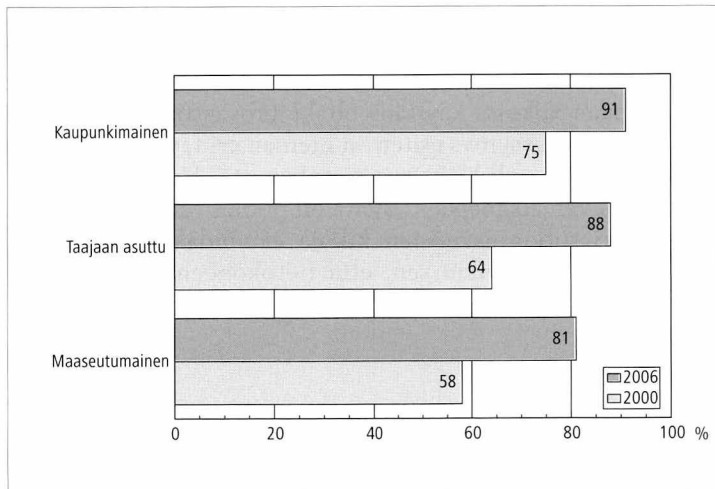
Kuvio 13.2

Tietokoneen käyttö (ml. internet) koulutustason mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.3

Tietokoneen käyttö (ml. internet) kuntaryhmän mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Taulukko 13.1
Tietokoneen ja internetin käytön useus sukupuolen mukaan vuonna 2006
(18–64-vuotias väestö)

	Miehet	Naiset	Yhteensä	N
	%	%	%	
Tietokonetta käyttäneet	87	89	89	2 923 000
– päivittäin tai lähes päivittäin	69	72	70	2 326 000
– ainakin kerran viikossa	11	12	11	376 000
– ainakin kerran kuussa	4	3	3	112 000
– harvemmin kuin kerran kuussa	3	3	3	107 000
Ei tietokonetta käyttäneet	13	11	12	387 000
Internetiä käyttäneet	84	86	85	2 810 000
– päivittäin tai lähes päivittäin	63	65	64	2 122 000
– ainakin kerran viikossa	13	15	14	456 000
– ainakin kerran kuussa	4	4	4	140 000
– harvemmin kuin kerran kuussa	3	3	3	91 000
Ei internetiä käyttäneet	16	14	15	500 000
Yhteensä	100	100	100	3 261 000

Internetiä käytettiin lähes yhtä usein kuin tietokonettakin: aikuisista 64 prosenttia käytti internetiä päivittäin ja 14 prosenttia ainakin kerran viikossa. Tietokoneen käyttäjistä 120 000 henkeä eli neljä prosenttia ilmoitti, ettei käytä internetiä lainkaan. Tyypillisintä tämä oli eläkeläisille, yli 54-vuotiaille sekä Lapin läänissä asuville.

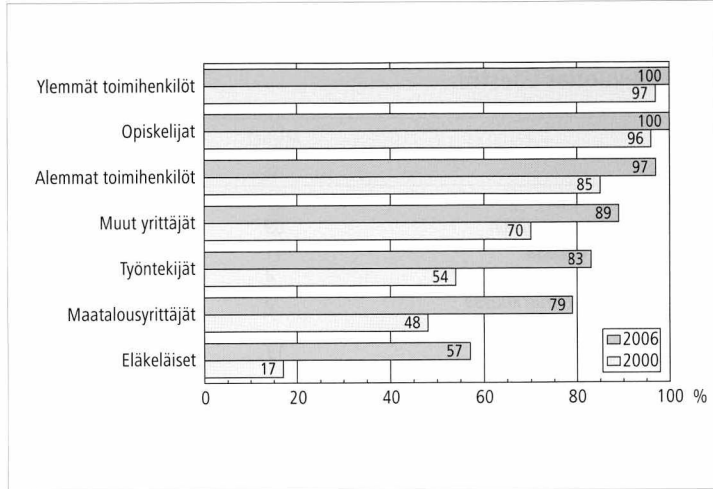
Tietokoneen käyttötaito

Naiset käyttävät tietokonetta miehiä enemmän ja useammin, mutta miesten arviot omasta tietokoneen käyttötaidostaan olivat naisia korkeammat (kuvio 13.5). Vastaajia pyydettiin arvioimaan tietokoneen käyttötaitonsa annetun luokituksen mukaisesti (kysymys G3). Miehistä joka kymmenes ilmoitti hallitsevansa makrojen tekemisen, ohjelmoinnin, ohjelmistoihin ja tietokoneisiin liittyvien ongelmien ratkaisemisen. Tällaista käyttötaitoa vaadittiin ylimmässä luokassa, jota kuvattiin nimellä eksperti. Naisista tällaisen käyttötaidon ilmoitti omaavansa kolme prosenttia. Taitavia käyttäjiä, mikä edellytti tekstien formatointia, vaativia laskutoimituksia, grafiikkaa, laitteiden ja ohjelmistojen asennusta sekä tietokantojen käyttöä ilmoitti naisista olevansa 22 prosenttia ja miehistä 29 prosenttia.

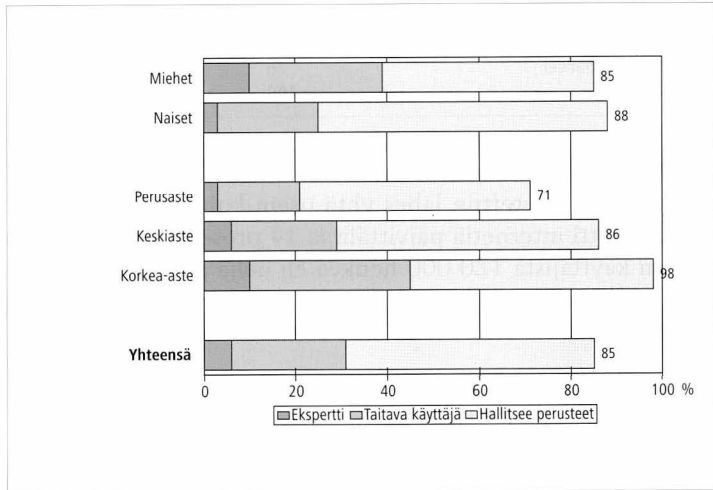
Suurin osa tietokoneen käyttäjistä kuului luokkaan, joka hallitsi vain tietokoneen käytön perusteet. Tällaiseksi katsottiin tekstinkäsittely, tiedostojen kopiointi sekä yksinkertaiset laskutoimitukset. Naisista tähän luokkaa kuului lähes kaksi kolmesta ja miehistä vajaa puolet.

Jopa alin taitotaso oli osalle tietokoneen käyttäjistä heidän oman arvionsa mukaan liian vaativa. Neljä prosenttia tietokoneen käyttäjistä ilmoitti taitotasokysymyksessä, ettei osaa käyttää tietokonetta.

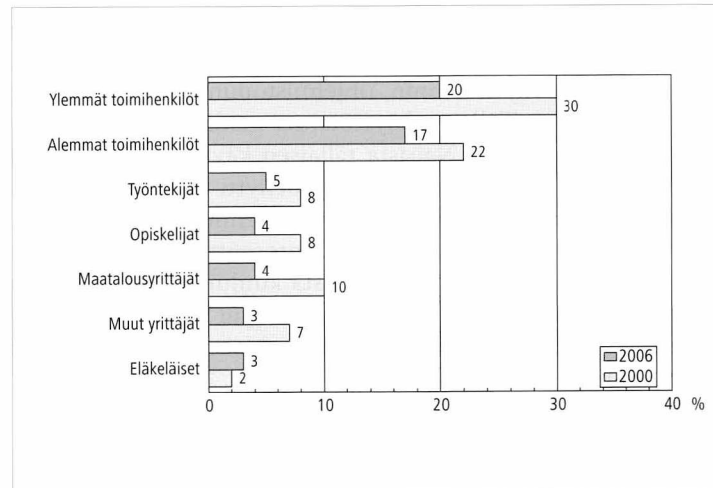
Kuvio 13.4
Tietokoneen käyttö (ml. internet) sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuva 13.5
Tietokoneen käyttötaito sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.6
Tietotekniikkaa käsittelevään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Tietokoneen käyttö oli sitä yleisempää, mitä pidemmän pohjakoulutuksen vastaaja oli suorittanut. Samoin olivat arviot tietokoneen käyttötaidosta: korkea-asteen tutkinnon suorittaneet arvioivat taitonsa paremmaksi kuin perusasteen tutkinnon suorittaneet.

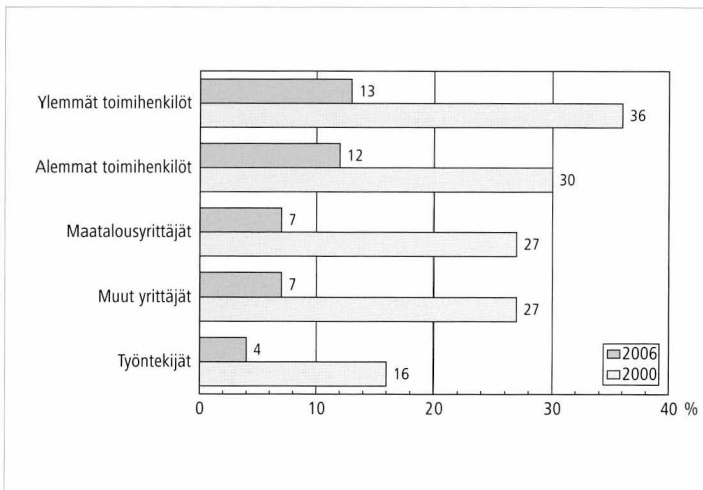
Tietotekniikassa saatu aikuiskoulutus ja sen koettu tarve

Vuonna 2006 tietotekniikkaan liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui lähes 320 000 18–64-vuotiaista, mikä on 10 prosenttia aikuisväestöstä (katso luku 3.1 *Aikuiskoulutuksen sisältö*). Eniten tällaisessa koulutuksessa olivat korkea-asteen koulutuksen suorittaneet ja toimihenkilöt. Ylemmistä toimihenkilöistä tietotekniikkakoulutusta sai viidennes ja alemmista toimihenkilöistä 17 prosenttia. Tietotekniikan koulutus on vähentynyt vuodesta 2000, jolloin tietotekniikkakoulutusta oli saanut 14 prosenttia 18–64-vuotiaista.

Itseohjautuvasti, muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa oli tietotekniikkaa opiskellut 18–64-vuotiaista väestöstä 12 prosenttia (katso luku 6. *Informaali opiskelu*). Tällaisia itseohjautuvia opiskelijoita oli eniten korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa ja ylemmissä toimihenkilöissä.

Kun työvoimaan kuuluville tiedusteltiin, mitä koulutusta he tarvitsisivat lisää ammattitaitoa kehittääkseen ja uraa edistääkseen, heistä yhdeksän prosenttia ilmoitti tarvitsevansa koulutusta juuri tietotekniikassa. Myös tietotekniikan koulutustarve on laskenut jyrkästi vuodesta 2000, jolloin vielä neljäsosa aikuisista ilmoitti tarvitsevansa tällaista koulutusta. (Katso luku 8. *Aikuiskoulutustarve*).

Tietotekniikkaa käsittelevän ammattitaitoa kehittävän tai uraa edistävän koulutuksen tarve oli ylemmillä toimihenkilöillä 13 prosentilla ja alemmilla toimihenkilöillä 12 prosentilla (kuvio 13.7). Yrittäjistä 7 prosenttia koki vuonna 2006 tarvetta saada tällaista koulutusta. Työntekijäasemassa toimivista 18–64-vuotiaista palkansaajista tarvetta tällaiseen koulutukseen oli neljällä prosentilla.

Kuvio 13.7
Tietotekniikkaa käsittelevän ammattitaitoa kehittävän ja uraa edistävän koulutuksen tarve sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias työvoima)

14 Aikuiset ja vieraat kielet

Kielitaidon mittaaminen

Aikuiskoulutustutkimuksen vastaajilta kysyttiin heidän äidinkieltään sekä mitä vieraita kieliä he osaavat (kysymykset G5 ja G6). Heitä pyydettiin myös arvioimaan itse kielitaitonsa tasoa heille annetusta valmiista luokituksesta (kysymys G7). Osaamisen alin taso tarkoitti vain muutamien sanojen ja fraasien ymmärtämistä, ylin taso kielen melkein täydellistä hallintaa. Luokitus on sovellus kansainvälisestä Euroopan neuvoston kehittämästä luokituksesta. Nyt käytetty luokitus ei ole suoraan vertailukelpoinen vuoden 2000 tutkimuksen kielitaidon tasoa kuvaavan luokituksen¹ kanssa, eikä kielitaidon tasosta tämän takia saada vertailukelpoista tietoa vuosille 2000–2006. Vieraiden kielten osaamista kysyttiin ensimmäisen kerran vuonna 1995.

Vieraiden kielten taitotasoa koskevia tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että kyse on vastaajan omasta arviosta. Kielitaidon arviointi saattaa poiketa suurestikin eri väestöryhmien ja esimerkiksi iän ja sukupuolen mukaan. Myös kielenkäyttökontekstit ja kielen käytön useus saattavat vaikuttaa arvioon omasta kielitaidosta. Yleisestikin kielitaidon mittaaminen siten, että huomioidaan kaikki kielen osataitoalueet (tekstin ymmärtäminen, puheen ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen sekä rakenteet ja sanasto) on hankalaa. Suomessa on mahdollisuus suorittaa kuusi taitotasoa käsittävä yleinen kielitutkinto seuraavissa yhdeksässä kielessä: englanti, espanja, italia, ranska, ruotsi, saame, saksa, suomi ja venäjä. Kielitutkinnon suorittaminen on kuitenkin verrattain harvinaista, sen on vuoteen 2007 mennessä suorittanut noin 35 000 suomalaista. Kielitutkinnon suorittamista ei kysytty aikuiskoulutustutkimuksessa.

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksessa mitattiin vastaajan kielitaitoa ja vieraiden kielten käyttöä usealla kysymyksellä. Kielen taitotasokysymykseen (kysymys G7) liittyi vastaajakortti, jonka avulla haastateltava saattoi itse valita hänen tilanteeseensa parhaiten sopivan taitotason. Kielten taitotasoa kysyttiin kaikista niistä kielistä, joita vastaaja ilmoitti osaavansa (kysymys G6).

(G5) Vastaajan äidinkieli

- 1 Suomi
- 2 Ruotsi
- 3 Täysin kaksikielinen (suomi, ruotsi)
- 4 Jokin muu

(G6) Mitä vieraita kieliä osaatte?

1 Vuonna 2000 vieraiden kielten taitotasosteikossa oli kuusi taitotasoa (Blomqvist ym. 2002, s. 122).

(G7) Valitkaa seuraavista vaihtoehdoista se, mikä parhaiten kuvaa taitotasoanne siinä vierassa kielessä minkä edellä mainitsitte (pois lukien äidinkieli). (Kysymykseen liittyy ns. vastauskortti.)

- 1 Ymmärrän vain muutamia sanoja ja fraaseja
- 2 Ymmärrän ja osaan käyttää tavallisimpia arkipäivän ilmaisuja. Käytän kieltä tutuissa ja yksinkertaisissa tilanteissa.
- 3 Ymmärrän selkeää kieltä ja pystyn tuottamaan yksinkertaista tekstiä. Pystyn kuvailemaan kokemuksia ja tapahtumia.
- 4 Ymmärrän vaativaa tekstiä ja käytän kieltä sujuvasti. Hallitsen kielen melkein täydellisesti.

Suomea äidinkielenään puhuvia oli Aikuiskoulutustutkimuksen 2006:n vastaajista 94 prosenttia (oma ilmoitus). Tämä vastaa melko hyvin suomenkielisten osuutta Suomen väestössä. Vuonna 2006 oli 92 prosenttia kansalaisista suomenkielisiä (Suomen väestö 2006, Tilastokeskus). Ruotsia äidinkielenään puhuvia oli tutkimuksessa noin 4 prosenttia ja täysin kaksikieliseksi ilmoitti itsensä alle prosentti vastaajista. Koko väestön tasolla ruotsia äidinkielenään puhuvia oli vuonna 2006 Suomessa 5,5 prosenttia väestöstä. Jotain muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli noin 2 prosenttia tutkimukseen osallistuneista.

Tutkimukseen osallistuneiden ja osallistumattomien äidinkieltä (rekisteritietona) on tarkasteltu tutkimuksen *Teknisessä raportissa* osana tutkimuksen katoanalyysia.

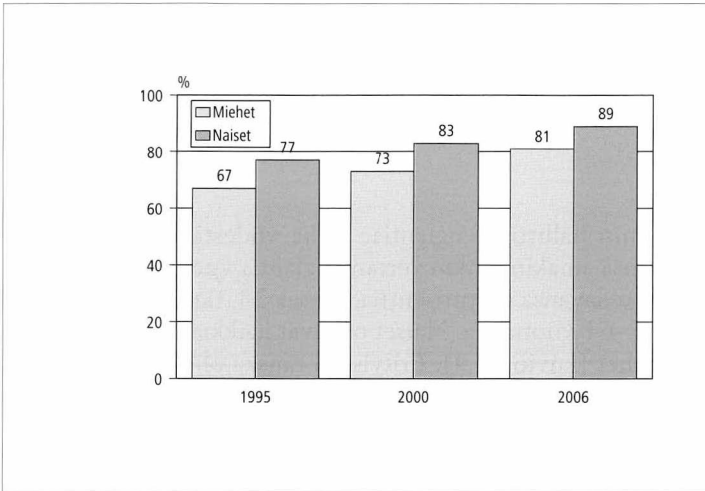
Vuonna 2006 18–64-vuotiaista suomalaisista 85 prosenttia arvioi osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä ainakin jonkin verran². Vieraiden kielten osaaminen on lisääntynyt vuodesta 1995 lähtien. Tuona aikana naiset ovat arvioineet oman kielitaitonsa korkeammaksi kuin miehet, eroa sukupuolten välillä on ollut kahdeksasta kymmeneen prosenttiyksikköä.

Nuoret osasivat vieraita kieliä selvästi paremmin kuin iäkkäämmät. Alle 35-vuotiaista lähes kaikki (98 prosenttia) ilmoitti osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä, yli 55-vuotiaista enää vain 63 prosenttia. Nuorten hyvään kielitaitoon vaikuttaa peruskoulun kielitarjonta sekä peruskoulun jälkeisen koulutuksen voimakas laajentuminen.

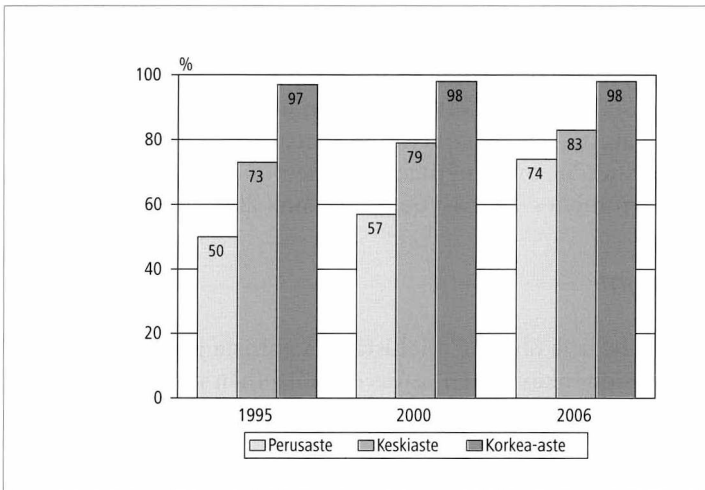
Mitä pidemmän pohjakoulutuksen henkilö oli saanut, sitä todennäköisemmin hän osasi vieraita kieliä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista lähes kaikki ilmoittivat osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä (kuvio 14.2). Viimeksi kuluneiden yhdentoista vuoden aikana eniten kielitaitoaan ovat kuitenkin kartuttaneet perusasteen koulutuksen saaneet. Vuonna 1995 heistä puolet ja vuonna 2006 jo kolme neljästä ilmoitti osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä. Myös keskiasteen koulutuksen saaneet ovat lisänneet kielitaitoaan 10 prosenttiyksikön verran tuona aikana.

Eri sosioekonomisessa asemassa toimivista olivat vuoden 1995 jälkeen kielitaitoaan eniten lisänneet maatalousyrittäjät ja työntekijät (kuvio 14.3). Vieraita kieliä osaavien määrä oli heillä lisääntynyt vuodesta 1995 vuoteen 2006 jopa 22–29 prosenttiyksikköä. Työntekijöillä kasvu on ollut tasaisempaa kuin maatalousyrittäjillä, joilla suurin muutos tapahtui vuosien 2000 ja 2006 aikana. Opis-

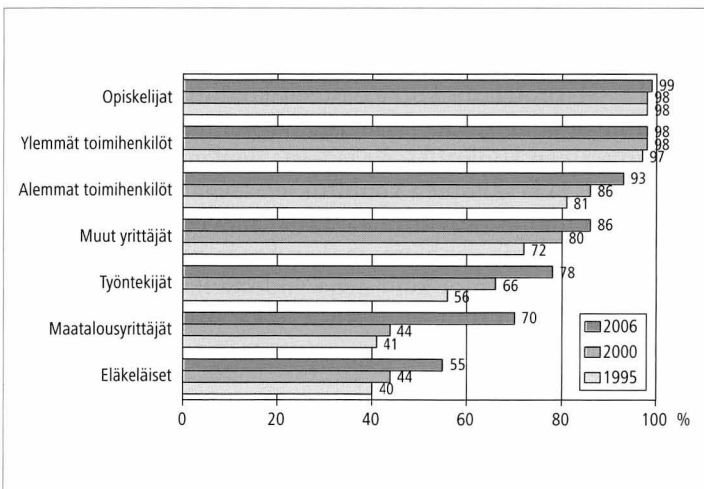
2 Tietoa vieraiden kielten osaamisesta on esitetty myös liitetaulukossa 46.

Kuvio 14.1
Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sukupuolen mukaan vuosina 1995, 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 14.2
Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat koulutusasteen mukaan vuosina 1995, 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 14.3
Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1995, 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö)

kelijoista ja ylemmistä toimihenkilöistä lähes kaikki osasivat jo vuonna 1995 vähintään yhtä vierasta kieltä. Muissa ryhmissä vieraiden kielten osaaminen on yleistynyt 12–15 prosenttiyksikköä vuosien 1995–2006 aikana.

Mitä kieliä osataan?

Vieraista kielistä yleisimmin hallittiin englantia. Neljä viidestä (82 prosenttia) vastaajasta ilmoitti osaavansa ainakin jonkin verran englantia vuonna 2006. Ruotsia vieraana kielenä arvioi osaavansa 65 prosenttia, saksaa 33, ranskaa 11, venäjää ja espanjaa 6 prosenttia 18–64-vuotiaista. Naiset osasivat kaikkia näitä mainittuja kieliä useammin kuin miehet (kuvio 14.4). Erityisesti ranska oli naisten hallussa, he ilmoittivat kolme kertaa miehiä useammin osaavansa ranskaa, mutta myös ruotsia ja saksaa taitavien joukossa oli selvä naisennemmistö.

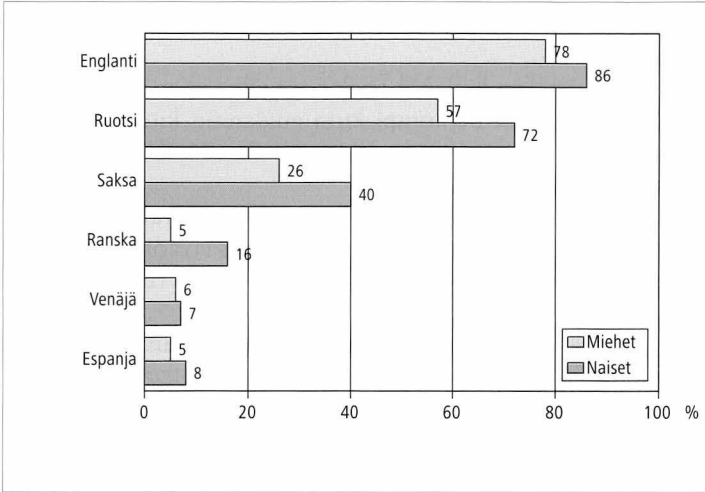
Vieraiden kielten osaaminen on yleisesti lisääntynyt vuodesta 1995 lähtien. Eniten on kuitenkin kasvanut englannin kielen taitajien määrä (kuvio 14.5). Vuodesta 1995 vuoteen 2006 on englannin kielten osaajien osuus kasvanut 15 prosenttiyksikköä. Kasvu on ollut tasaista, kuten myös ruotsin kielessä, jota osaavien osuus on noussut 10 prosenttiyksikköä tuona aikana. Saksan kielen osaaminen oli samalla tasolla vuosina 1995 ja 2000, mutta on lisääntynyt neljä prosenttiyksikköä vuosituhannen alusta. Myös harvemmin osattujen kielten, kuten ranskan, venäjän ja espanjan osuudet ovat hieman kasvaneet. Näitä kieliä osasi kuitenkin korkeintaan joka kymmenes 18–64-vuotias vuonna 2006.

Englannin kielen osaajat

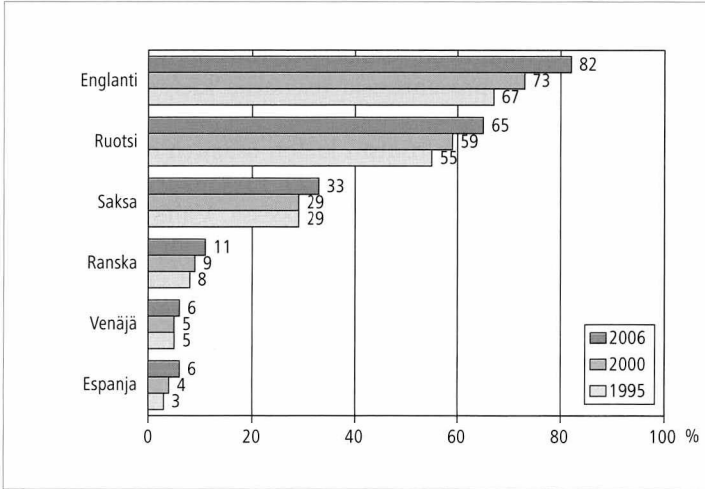
Taitavia englannin kielenkäyttäjiä oli sekä miehistä että naisista joka viides (kuvio 14.6). Naisilla itsenäisten kielenkäyttäjien osuus oli seitsemän prosenttiyksikköä miehiä suurempi, mutta perustason sekä vain vähän osaajien osuudet olivat molemmilla sukupuolilla yhtä suuret.

Henkilön pohjakoulutus vaikuttaa niin vieraiden kielten osaamiseen kuin myös kielten taitotasoon. Korkea-asteen koulutuksen saaneet tulivat muita paremmin toimeen englannin kielellä. Lähes kolmasosa heistä (29 prosenttia) arvioi kuuluvansa taitaviin kielenkäyttäjiin. Vähintään itsenäisesti englantia osasi neljä viidestä (80 prosenttia) 18–64-vuotiaasta korkea-asteen koulutuksen saaneesta. Vain neljä prosenttia pisimmän koulutuksen saaneista oli sitä mieltä, ettei osannut englantia lainkaan. Perusasteen koulutuksen saaneista englantia vähintään itsenäisesti osasi reilu kolmannes ja keskiasteen koulutuksen saaneista puolet.

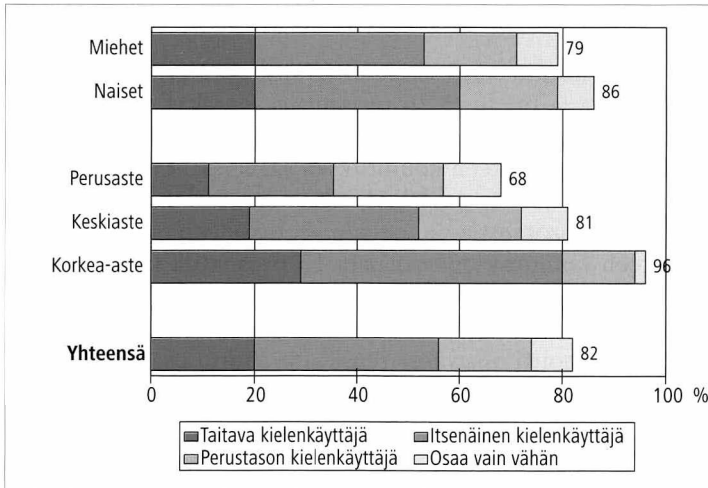
Parhaiten englantia osasivat nuoret (kuvio 14.7). Eroa taitavien englannin kielenkäyttäjien osuudessa nuorimman ja vanhimman ikäryhmän välillä oli 35 prosenttiyksikköä. Alle 35-vuotiaista useampi kuin neljä viidestä ilmoitti osaavansa englantia vähintäänkin itsenäisesti. Osuudet laskivat joka ikäryhmässä ja yli 54-vuotiailla tällä tasolla englantia osasi enää neljännes vastaajista.

Kuvio 14.4
Vieraiden kielten osaaminen sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.5
Vieraiden kielten osaaminen vuosina 1995, 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.6
Englannin kielen osaaminen eri kielitaitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Ruotsin kielen osaajat

Suomalaiset osasivat ruotsia (vieraana kielenä) englannin jälkeen eniten. Ruotsin kieltä osaavien taitotaso oli kuitenkin heikompi kuin englannin kieltä osaavien. Taitavia ruotsin kielenkäyttäjiä oli vain neljä prosenttia 18–64-vuotiaista, kun englannin kielessä osuus oli 20 prosenttia.

Naisten ilmoittama osaamistaso ruotsin kielessä oli jonkin verran korkeampi kuin miesten (kuvio 14.8). Kun naisista 34 prosenttia arvioi osaavansa ruotsia vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla, niin miehistä näin hyvin ruotsia ilmoitti osaavansa vain 21 prosenttia.

Pohjakoulutus heijastui myös ruotsin kielen osaamiseen. Pelkän perusasteen koulutuksen saaneista puolet ilmoitti, ettei osannut lainkaan ruotsia. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista näin ilmoitti vain 16 prosenttia vuonna 2006.

Suurimmalla osalla sekä perus- että keskiasteen koulutuksen saaneista osaaminen keskittyi joko perustason tai vain vähän osaajien tasoon. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden ruotsin kielen taitotaso oli sen sijaan selvästi parempi. Heistä seitsemän prosenttia arvioi olevansa taitava ruotsin kielen käyttäjä ja lähes puolet ilmoitti käyttävänsä ruotsia vähintään itsenäisesti. Kaikista vastaajista taitavia ruotsin kielenkäyttäjiä oli neljä prosenttia ja itsenäisiä kielenkäyttäjiä 24 prosenttia.

Toisin kuin englannin kielessä, taitavien ruotsin kielen osaajien osuus oli kaikissa ikäryhmissä saman suuruinen (noin 4–5 prosenttia). Eroja ikäryhmien välillä näkyy kuitenkin jo ruotsia itsenäisesti käyttävien osuuksissa. Vähintään itsenäisesti ruotsia osasi alle 25-vuotiaista neljä kymmenestä, mutta yli 54-vuotiailla osuus oli enää 17 prosenttia. Perustason kielenkäyttäjien osuudet eri ikäluokissa olivat 17–34 prosenttia ja vain vähän ruotsia osaavia oli 8–13 prosenttia (kuvio 14.9).

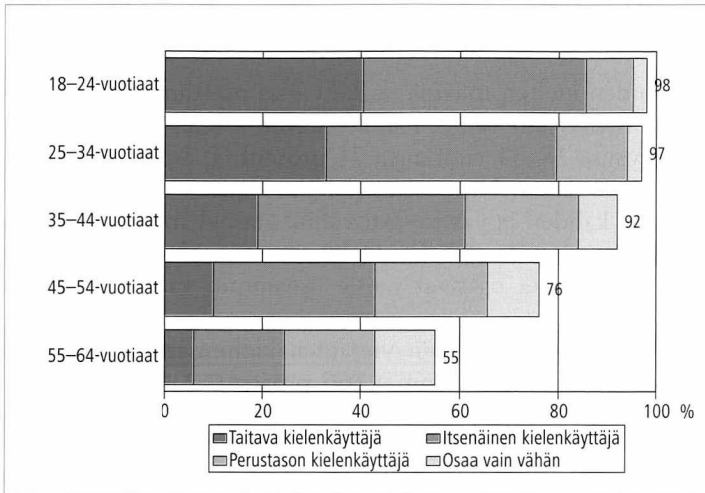
Saksan ja ranskan osaajat

Saksan ja ranskan kielen taitajia oli selvästi vähemmän kuin englannin ja ruotsin osaajia. Saksaa ilmoitti osaavansa vastaajista 33 prosenttia ja ranskaa 11 prosenttia.

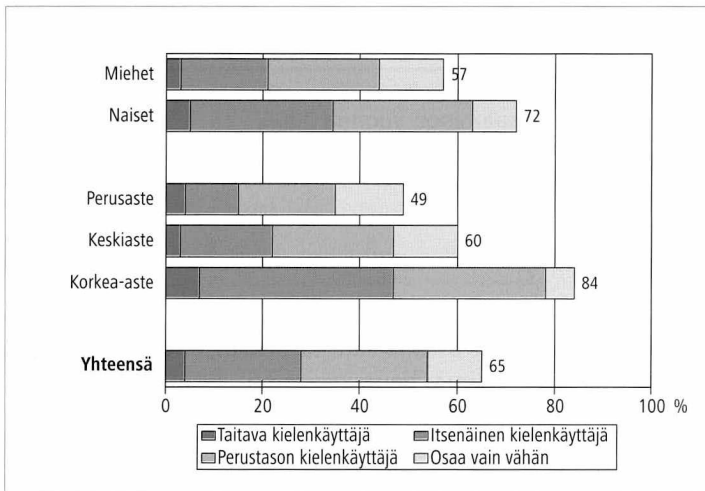
Naiset osasivat miehiä useammin sekä saksaa että ranskaa. Naisista saksaa ilmoitti osaavansa 40 prosenttia ja miehistä 26 prosenttia. Ranskaa osasi naisista 15 prosenttia ja miehistä viisi prosenttia.

Saksaa osaavia oli eniten korkea-asteen koulutuksen saaneissa. Heistä 58 prosenttia ilmoitti osaavansa saksaa (kuvio 14.10). Keskiasteen tutkinnon suorittaneista oli saksaa osaavia 26 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneista 16 prosenttia. Korkea-asteen koulutuksen saaneista 13 prosenttia ilmoitti osaavansa saksaa vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla.

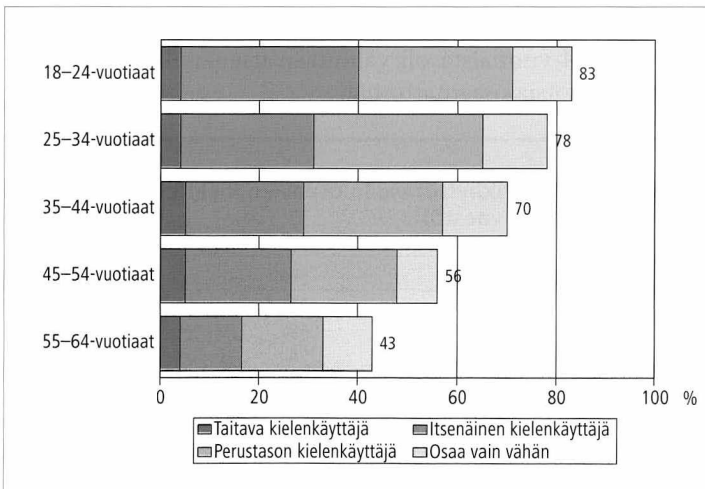
Myös ranskan kielen osaajat olivat etupäässä korkea-asteen tutkinnon suorittaneita. Heistä 18 prosenttia ilmoitti osaavansa ranskaa ja suurin osa katsoi taitotasonsa olevan korkeintaan perustason kielenkäyttöä.

Kuvio 14.7
Englannin kielen osaaminen eri kielitaitotasolla iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.8
Ruotsin kielen osaaminen eri kielitaitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidin-kieli)

Kuvio 14.9
Ruotsin kielen osaaminen eri kielitaitotasolla iän mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Useamman kuin yhden vieraan kielen osaajat

Vastaajan osaamien vieraiden kielten määrää³ laskettaessa otettiin mukaan kielten kaikki taitotasot, siis myös vain vähän kieltä osaavat. Useampaa kuin yhtä vierasta kieltä arvioi osaavansa 18–64-vuotiaista 71 prosenttia. Suurimman ryhmän muodostivat kahden vieraan kielen osaajat (31 prosenttia). Kolmen kielen taitajia oli vähemmän kuin kahden ja vastaavasti vähintään neljän kielen osaajia vähemmän kuin kolmen. Useampia kuin kahta kieltä osaavissa oli enemmän naisia kuin miehiä. Sen sijaan miehet osasivat naisia useammin vain yhtä kieltä. (Kuvio 14.11).

Koulutuksen lisääntyessä myös osattujen vieraiden kielten määrä lisääntyi. Korkea-asteen koulutuksen saaneista useimmat (66 prosenttia) osasivat vähintään kolmea vierasta kieltä.

Yleisin kahden osatun vieraan kielen yhdistelmä oli englanti ja ruotsi, joita ilmoitti osaavansa kolme viidestä 18–64-vuotiaasta (taulukko 14.1). Sekä englantia ja saksaa osaavia oli väestöstä kolmannes. Sekä ruotsia ja saksaa osaavia oli lähes yhtä paljon.

Taulukko 14.1
Englannin, ruotsin ja saksan kielen osaaminen vuonna 2006
(18–64-vuotias väestö)

	Ruotsi		Saksa	
	%	N	%	N
Englanti	62	2 066 000	32	1 071 000
Ruotsi			30	984 000

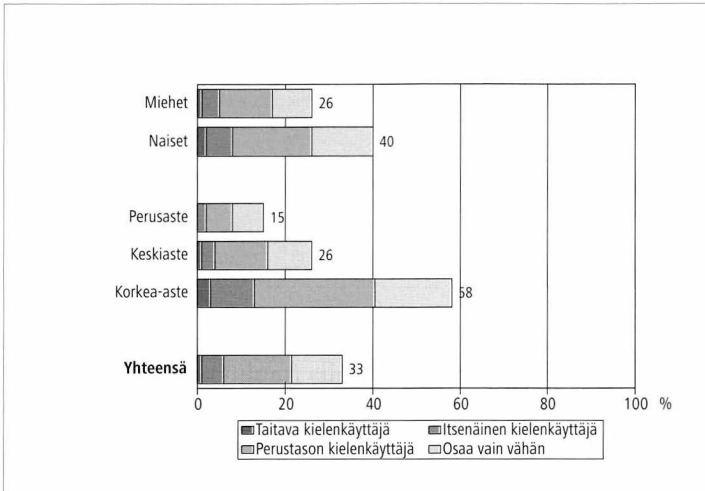
Tarkasteltaessa usean vieraan kielen osaajia taitotasoin, muodostui suuri määrä eri kielten ja taitotasojen yhdistelmiä. Seuraavassa esitellään vain aikuisten eniten ja parhaiten osaamat kielet – englanti, ruotsi ja saksa – ja niiden osaaminen vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän taitotasolla.

Neljännes 18–64-vuotiaista osasi sekä englantia että ruotsia molempia vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla (taulukko 14.2). Englantia vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla ja ruotsia perustasolla osaavia oli 18 prosenttia ja vain yhdeksän prosenttia 18–64-vuotiaista oli vähintään itsenäisellä tasolla englantia hallitsevia ja kokonaan ruotsia osaamattomia.

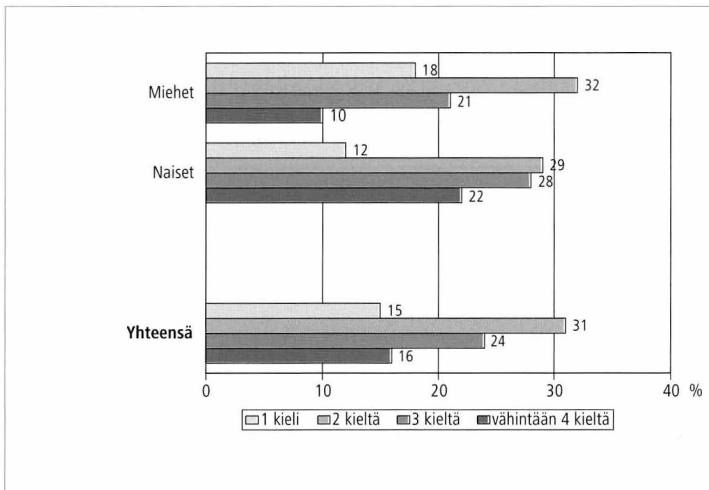
Taulukko 14.2
Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito ruotsin kielessä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan ruotsin kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	25	840 000
Perustaso	18	611 000
Osaa vain vähän	4	122 000
Ei osaa	9	282 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	56	1 856 000

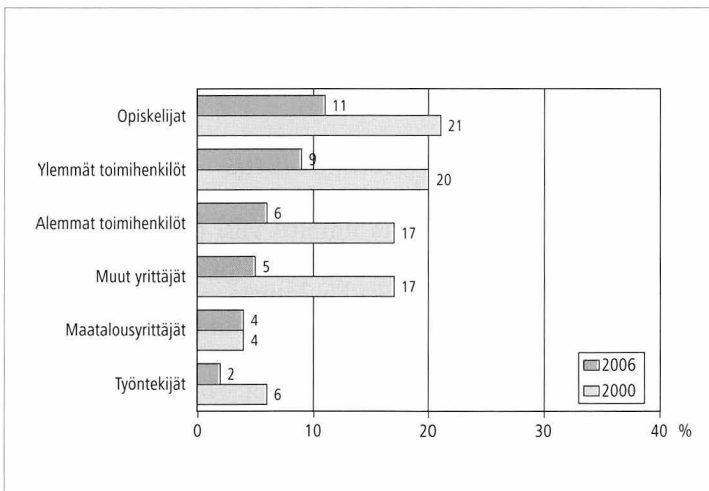
3 Tietoa vieraiden kielten määristä on liitetaulukossa 46.

Kuvio 14.10
Saksan kielen osaaminen eri kielitaitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.11
Osattujen vieraiden kielten määrä sukupuolen mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidin-kieli)

Kuvio 14.12
Ammattitaitoa tai uraa edistävä kielikoulutustarve sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000 ja 2006 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)

Taulukko 14.3**Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)**

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	6	183 000
Perustaso	14	463 000
Osaa vain vähän	9	300 000
Ei osaa	27	909 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	56	1 856 000

Kuusi prosenttia 18–64-vuotiaista arvioi osaavansa sekä englantia että saksaa molempia vähintäänkin itsenäisellä kielenkäyttötasolla (taulukko 14.3). Kun mukaan laskettiin myös saksaa perustasolla osaavat, englantia ja saksaa osaavien osuus nousi noin 19 prosenttiin. Vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla englantia osaavia, jotka eivät osanneet lainkaan saksaa, oli väestöstä joka neljäs.

Aikuisista lähes kolmannes (28 prosenttia) arvioi kuuluvansa ruotsin kielessä taitaviin tai vähintään itsenäisiin kielen käyttäjiin (taulukko 14.4). Näin hyvin sekä ruotsia että saksaa molempia osaavia oli neljä prosenttia. Ruotsia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla ja saksaa perustason kielenkäyttäjänä osaavia oli joka kymmenes 18–64-vuotias vuonna 2006.

Taulukko 14.4**Ruotsia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)**

Ruotsia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	4	130 000
Perustaso	10	326 000
Osaa vain vähän	4	119 000
Ei osaa	10	347 000
Yhteensä (ruotsia vähintään itsenäisesti osaavat)	28	921 000

Englantia, saksaa ja ruotsia, kaikkia kolmea kieltä vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla arvioi osaavansa neljä prosenttia väestöstä eli runsaat 123 000 aikuista 18–64-vuotiaista. Näistä kolmesta kielestä he osasivat parhaiten englantia.

Aikuiskoulutuksena saatu vieraiden kielten koulutus

Vuonna 2006 aikuiskoulutukseen osallistuneista ilmoitti viisi prosenttia koulutuksen sisällön olleen kielikoulutusta (katso luku 3.1 *Aikuiskoulutuksen sisältö*). Selvästi suosituin opiskeltu kieli oli englanti, jonka koulutusta sai aikuiskoulutuksena 18–64-vuotiaista kaksi prosenttia. Seuraavaksi suosituimmat kielet olivat ruotsi, venäjä ja espanja, joita kutakin opiskeli aikuisista noin prosentti.

Naisia oli vieraan kielen koulutuksessa miehiä enemmän. Heistä tällaiseen aikuiskoulutukseen osallistui seitsemän prosenttia ja miehistä kolme prosenttia. Aktiivisimpia aikuiskoulutuksena kielikoulutusta saaneita osallistujia olivat Etelä-Suomen läänissä asuvat, korkeasti koulutetut ja toimihenkilöt.

Muodollisen, järjestetyn koulutuksen lisäksi oli vieraita kieliä opiskeltu myös omatoimisesti (katso luku 6. *Informaali opiskelu*). Lähes joka kymmenes 18–64-vuotiaista oli opiskellut vieraita kieliä itseohjatusti vuonna 2006. Informaalista opiskelua vieraiden kielten osalta harrastivat eniten pitkän pohjakoulutuksen saaneet ja ylemmät toimihenkilöt.

Vieraiden kielten koulutustarve

Tarve saada ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutusta vieraiden kielten osalta on vähentynyt yli puolet vuodesta 2000 vuoteen 2006 (kuvio 14.12). Vuonna 2006 tällaista kielikoulutusta ilmoitti tarvitsevansa väestöstä kuusi prosenttia⁴ (katso luku 8. *Aikuiskoulutustarve*). Vastaava osuus kuusi vuotta aiemmin oli 14 prosenttia. Eniten tarve ammattitaitoa kehittävään ja uraa edistävään kielikoulutukseen oli laskenut vuodesta 2000 vuoteen 2006 tultaessa työntekijöillä, yrittäjillä (pl. maatalousyrittäjät) ja alemmilla toimihenkilöillä. Heidän vuonna 2006 ilmoittamansa ammatillinen kielikoulutustarve oli vain kolmannes siitä, mitä se oli kuusi vuotta aiemmin. Maatalousyrittäjillä kielikoulutustarve on ollut vähäistä ja muutoksia siinä ei ole juurikaan tapahtunut.

Naiset ilmoittivat tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää ja uraa edistävää koulutusta vieraiden kielten osalta useammin kuin miehet. Molemmilla sukupuolilla oli tarve kuitenkin vähentynyt huomasti vuosituhannen alusta. Naisten kokemaa kielikoulutustarvea oli puolittunut ja miehilläkin se oli enää vain kolmannes aiemmasta. Vuonna 2006 naisista 7 prosenttia ja miehistä 5 prosenttia koki tarvitsevansa lisää työtä tukevaa kielikoulutusta.

Tarve ammattitaitoa tai uraa kehittävään kielikoulutukseen oli suurin korkeasteen koulutuksen saaneilla. Heistä seitsemän prosenttia ilmoitti tarvitsevansa lisää tällaista vieraiden kielten koulutusta. Perus- ja keskiasteen tutkinnon suorittaneilla vieraiden kielten koulutustarvetta koki viisi prosenttia 18–64-vuotiaista vuonna 2006.

Ammatillisen lisäkoulutuksen tarve on vähentynyt vuosien 2000 ja 2006 välillä lähes kaikissa koulutuksen sisältöalueissa.

4 Eläkeläiset eikä opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta, eivät ole mukana osuudessa.

Lähteet

- Fields of Education and Training, Manual* (1999). Authors Ronnie Andersson, Anna-Karin Olsson. Eurostat.
www.circa.europa.eu/Public/irc/dsis/edtcslibrary?l=/public/measuring_lifelong_classifications/isced97_fields/isced97_fields_manual/_EN_1.0_&a=d.
- Classification for Learning Activities, Manual* (2005). European Commission, Eurostat.
- Komiteamietintö 1997: 14. *Oppimisen ilo: kansallisen elinikäisen oppimisen strategia*. Opetusministeriö. Helsinki.
- Komiteamietintö 2001: 678, Euroopan komissioon tiedonanto.
Eurooppalaisen elinikäisen oppimisen alueen toteuttaminen. Bryssel 21.11.2001.
(www.europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c11054.htm)
- Manual for Adult Education Survey* (2005). Eurostat.
- Oppilaitostilastot 2007*. Koulutus 2008. Tilastokeskus. Helsinki.
- OPM 2006: *Koulutus ja tiede Suomessa*. Opetusministeriön julkaisuja 2006:8. Helsinki.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Perus- ja laatuksiteerit.
(www.tilastokeskus.fi/meta/tilastotoimi/svtlaatuksiteerit.html)
- Tilastokeskus, Kuluttajabarometri (www.tilastokeskus.fi/til/kbar)
- Tilastokeskus, Oppilaitostilastot (www.tilastokeskus.fi/til/oiop)
- Tilastokeskus, Suomen väestö 2006
(www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/2006/vaerak_2006_2007-03-23_tie_001.html)
Tietoa väestörakenteesta eri vuosina: www.tilastokeskus.fi/til/vaerak
- Aikuiskoulutustutkimuksen perusraportit vuosilta 1980–2000:**
- Blomqvist Irja, Ruuskanen Timo, Niemi Helena ja Nyysönen Eeva (2002):
Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2000. Koulutus 2002:5.
Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja, Koskinen Riitta, Niemi Helena ja Simpanen Matti (1997):
Aikuisopiskelu Suomessa. Aikuiskoulutustutkimus 1995.
Koulutus 1997:4. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja ja Simpanen Matti (1992): *Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1990*. Tutkimuksia 192. Tilastokeskus. Helsinki.
- Havén Heikki ja Syvänperä Risto (1983): *Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1980*. Tutkimuksia 92. Tilastokeskus. Helsinki.

Käsitteet ja luokitukset

Aikuiskoulutustutkimuksen keskeisiä koulutukseen ja osaamiseen liittyviä käsitteitä

Koulutukseen osallistuminen

Aikuiskoulutustutkimuksessa on selvitetty osallistumista kaikkeen järjestettyyn koulutukseen eikä vain osallistumista aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen. Koko elämän kuluessa tapahtuneeseen koulutukseen osallistumista koskien kysyttiin muun muassa, minkälaisia tutkintoja vastaaja oli suorittanut ja missä määrin hän oli osallistunut työhön tai ammattiin liittyvään ja ulkomailla tapahtuneeseen koulutukseen. Lisäksi selvitettiin tarkemmin, minkälaista oli ollut se aikuiskoulutus, johon vastaaja oli osallistunut haastattelua edeltävien 12 kuukauden aikana.

Koulutukseksi katsottiin kaikki sellainen opiskelu, joka oli kokonaisuudessaan kestänyt yhteensä vähintään kuusi tuntia. Myös kesken jätetty opiskelu laskettiin mukaan, jos koulutukseen oli osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi katsottiin toiminta, joka oli erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena oli saada aikaan oppimista. Lisäksi koulutukseksi luettavalla toiminnalla tuli olla ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja koulutuksen tuottajan tai organisoijan tuli vastata järjestelyistä. Informaatio-, mainos- ja myyntitilaisuuksia tai kokouksia ei katsottu koulutukseksi.

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutus on määritelty koulutusorganisaation pohjalta. Aikuiskoulutukseksi on katsottu seuraavat koulutusmuodot:

- iltakoulujen (aikuislukioiden, iltalukioiden, lukion iltalinjojen, iltaoppikoulujen, oppikoulun iltalinjojen) koulutus
- oppisopimuskoulutus
- työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus
- ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja aikuiskoulutuskeskusten erityisesti aikuisille järjestetty koulutus (mukaan lukien avoin ammattikorkeakouluopetus ja yksityisoppilaat)
- ammatilliset täydennyskoulutuskurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- erilliset arvosanat tai avoimen yliopiston kurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- kesäyliopistojen koulutustoiminta
- kansanopistojen (tai kansankorkeakoulujen) muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus

- musiikkioppilaitosten musiikkikouluasteeseen sisältyvien aikuisosastojen koulutukset
- urheiluopistojen muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- kansalais- ja työväenopistojen antama koulutus
- kielikoulujen ja -opistojen koulutus Suomessa
- kirjeopistojen kurssit
- järjestöjen, liittojen ja yhdistysten järjestämä koulutus
- opintokeskusten opintokerhot ja kurssit
- erityisten tekstinkäsittelykoulujen (konekirjoituskoulujen) koulutustoiminta
- tanssikoulujen ja -opistojen koulutus
- työnantajan työpaikalla, omassa koulutusyksikössä tai muissa koulutustiloissa järjestämä koulutus
- työpaikalla työn yhteydessä tehtäviin perehdyttävä tai taitoja lisäävä opastus erityiseltä ohjaajalta, kouluttajalta tai asiantuntijalta
- erityisten koulutusta antavien koulutusyriyten tai koulutuskeskusten (liikeryityksinä toimivat koulutuskeskukset, konsultit yms.) koulutustoiminta
- konferenssit, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet
- muu aikuiskoulutukseksi laskettava koulutus (ml. opiskelu ulkomailla).

Jos vastaajan mielestä opiskelu autokoulussa liittyi työhön tai ammattiin, niin ajotaidon opiskeleminen katsottiin aikuiskoulutukseksi. Esimerkiksi radion ja television opetusohjelmien seuraamista ei katsottu kuuluvan aikuiskoulutukseksi, vaan niitä tarkasteltiin erillään osana informaalista opiskelua.

Edellä oleva määrittely valittiin, koska haluttiin saada aikuiskoulutuksesta vertailukelpoista tietoa aikaisempiin tutkimusvuosiin, vuosiin 1980, 1990, 1995 ja 2000 nähden. Aikuiskoulutus on mahdollista määrittellä aineiston pohjalta toisinkin valitsemalla kriteeriksi toiset koulutusorganisaatiot tai esimerkiksi henkilön ikä.

Aikaisempina tutkimusvuosina on konferensseihin ja seminaareihin osallistuminen sisällytetty ainoastaan aikuiskoulutukseen, ei ammatilliseen, henkilöstökoulutukseen eikä harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen. Tämä on huomioitava vuoden 2006 Aikuiskoulutustutkimuksen ja aikaisempien tutkimusten tuloksia vertailtaessa. Ero on suurin henkilöstökoulutuksen osalta, noin kolme prosenttiyksikköä. Aikuiskoulutuksen määritelmää on kuvattu myös luvussa 1.1 *Aikuiskoulutukseen osallistuminen* sekä liitteessä 1.

Koulujärjestelmäkoulutus

Koulujärjestelmäkoulutukseksi katsottiin pääsääntöisesti nuorille suunniteltu koulutus lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakouluissa ja yliopistoissa. Myös kansanopistojen, musiikkioppilaitosten ja urheiluopistojen tutkintoon johtavat ammatillisen kelpoisuuden tuottavat koulutukset laskettiin tähän mukaan. Yliopistojen (korkeakoulujen) jatkokoulutus (tutkijakoulutus) katsottiin koulujärjestelmäkoulutukseen kuuluvaksi.

Itseohjattu tai muu organisoidun koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa opiskelu (informal learning)

Aikuisten informaalisesti opiskeluksi laskettiin erikseen järjestetyn, muodollisen koulutuksen (formaalin ja non-formaalin) ulkopuolella tapahtuva opiskelu. Tällainen opiskelu saattoi olla varsin vapaamuotoista ja yksikseen tai työtovereiden tai tuttavien kanssa tapahtuvaa. Oleellista oli uuden asian, tiedon tai taidon opiskelu muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa. Niin sanottu satunnaisoppiminen pyrittiin sulkemaan tarkastelun ulkopuolelle. (Katso myös luku 6. *Informaali opiskelu.*)

Itseohjatun opiskelun sijasta käytetään raportissa usein käsitettä informaali opiskelu.

Aikuiskoulutustapahtumia ja -kursseja koskevat tiedot

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai kursseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, haluttiin saada mahdollisimman paljon yksityiskohtaista tietoa. Jokaisesta koulutuksesta kysyttiin saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta päivää (tuntia) oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu. Toisin kuin aikaisempina vuosina (ja EU-AES:ssa) kurssitietoja kysyttiin kaikista vastaajan käymistä kursseista.

Lomakkeen toistorakenteen ja siitä aiheutuvan vastaajarasituksen vuoksi tehtiin kysymykset koulutuksen vaikutuksista ja koulutukseen menon aloitteesta vain yhtä satunnaisesti valittua koulutusta tai kurssia koskien. Satunnaista kurssivalintaa koskevaa menetelmää käytettiin jo vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksessa ja sen luotettavuus on testattu.

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus ja yleissivistävä tai harrastustavoitteinen aikuiskoulutus erotettiin toisistaan yksilön näkökulmasta haastateltavan itsensä ilmoittaman opintojen tarkoituksen pohjalta. Indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen.*

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutukseksi katsottiin työnantajan joko osittain tai kokonaan kustantama koulutus sen sisällöstä riippumatta. Koulutus saattoi olla kokonaan työnantajan kustantamaa, jolloin siihen osallistumiseen ei käytetty lainkaan omaa vapaa- tai loma-aikaa ja jonka kustannukset työnantaja oli rahoittanut kokonaan. Osittain työnantajan tukemaksi koulutukseksi laskettiin kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja oli osallistunut tai koulutus tai sen osa oli ta-

pahtunut työajalla, mutta sen lisäksi koulutukseen oli käytetty myös omaa vapaa-/loma-aikaa tai opintovapaata ja/tai palkansaaja oli itse osallistunut opintojensa kustannuksiin. Henkilöstökoulutus-indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.3 *Henkilöstökoulutukseen osallistuminen*.

Osallistumispäivä

Osallistumispäivillä on tarkoitettu niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa (osallistunut opetukseen) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana eikä koulutuksen tai kurssin kokonaiskesto. Osallistumispäiviin ei laskettu mukaan kurssipaikalle matkustamiseen käytettyä aikaa eikä tehtäviin tai harjoituksiin kotona käytettyä aikaa. Yhden koulutus- tai osallistumispäivän kestoksi määriteltiin kuusi tuntia. Osallistumispäivien mittaaminen on kuvattu luvussa 2. *Osallistumisen volyyymi*.

Koulutussisältö

Aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutustapahtumien sisältö voidaan luokitella monella tapaa. Aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa käytetty luokitus perustuu Eurostatin luomaan kahdeksan pääluokkaa sisältävään koulutuksen sisällön luokitukseen (*Fields of Education and Training, 1999*). Koulutuksen sisällön luokitus on muuttunut jonkin verran vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksessa käytettyä luokituksesta (joka luokitus on kuvattu Blomqvist ym. 2002, 120). Vuonna 2006 käytetty luokitus on kuvattu luvussa 3. *Koulutuksen sisältö* sekä liitteessä 2.

Kielitaito

Haastatellut arvioivat itse oman kielitaitonsa tason heille annetusta valmiista luokituksesta. Osaamisen alin taso tarkoittaa selviytymistä kaikkein tavallisimmista arkipäivän ilmauksista ja ylin taso tarkoittaa lähes syntyperäisen kielen hallintaa. Luokitus on sovellus Euroopan neuvoston käyttämästä luokituksesta. Vieraiden kielten taitotasoluokitus on muuttunut vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksessa käytetystä luokituksesta. Haastattelussa käytetty kielitaitomittari on kuvattu luvussa 14. *Aikuiset ja vieraat kielet*.

Tässä julkaisussa käytettyjä muita käsitteitä

Työvoima on työlliset ja työttömät yhteensä.

Työvoiman ulkopuolinen väestö muodostuu henkilöistä, jotka eivät ole työllisiä tai työttömiä. Työvoimaan kuulumattomiin luokitellaan opiskelijat, asevelvollisuutta suorittavat, omaa kotitalouttaan hoitavat, eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella olevat, työttömyyseläkkeellä olevat, työkyvyttömät sekä eräät muut edellisiin luokkiin kuulumattomat.

Palkansaajat jaetaan edelleen työntekijöihin ja toimihenkilöihin ammatin perusteella.

Sosioekonominen asema määräytyy ammatin, ammattiaseman ja toimialaluokituksen perusteella. Tässä on käytetty seuraavia luokkia:

- maatalousyrittäjät
- muut yrittäjät
- ylemmät toimihenkilöt
- alemmat toimihenkilöt
- työntekijät
- opiskelijat
- eläkeläiset ja
- muu tai tuntematon.

(Tilastokeskuksen Sosioekonomisen aseman luokitus, Käsikirjoja 17.)

Sosioekonomisen aseman ryhmään "muu tai tuntematon" kuuluvat aikuiskoulutustutkimuksen vastaajat eri tutkimusvuosina 1980–2006

	2006	2000	1995	1990	1980
	%	%	%	%	%
Omaa kotitaloutta hoitavat	49	51	54	81	47
Työttömät, jotka eivät ole koskaan toimineet työelämässä	19	32	35	3	7
Varusmiehet	7	7	8	14	9
Ammatti tuntematon	20	–	–	–	–
Yritystalouden avustavat perheenjäsenet	–	–	–	–	31
Henkilöt, joiden pääasiallinen toiminta on "muu"	6	11	3	2	6
Vastaajat (n)	287	217	289	125	363

Työlliset jaetaan työnantajan mukaan valtiosektoriin (valtio ja valtionyhtiöt) kuntasektoriin (kunta, kuntainliitto ja kuntayhtymä) ja yksityissektoriin (yksityiset yritykset, pääsääntöisesti oy:t, ml. valtioenemmistöiset oy:t) sekä ryhmään muu sektori (mm. järjestö, yhdistys, säätiö).

Ikä on vastaajan ikä 31.12.2005.

Koulutusaste

Tutkintorekisteristä (31.12.2005) haettiin vastaajan suorittaman korkeimman tutkinnon koodi (6-merkkinen), jonka ensimmäisen numeron pohjalta koulutusaste määräytyy. Mitä pitemmästä koulutuksesta on kyse, sitä korkeampi on koulutusaste. Koulutusasteet jaoteltiin perus-, keski- ja korkea-asteisiin.

Lääni

Suomi jaetaan Manner-Suomeen ja Ahvenanmaahan. Manner-Suomi jakautuu viiteen lääniin, jotka ovat: Etelä-Suomi, Länsi-Suomi, Itä-Suomi, Oulu ja Lappi.

Ahvenanmaata koskevat tiedot on aikuiskoulutustutkimuksessa sisällytetty Länsi-Suomen lääniin.

Kuntaryhmä

Kunnat ryhmitellään taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kolmeen luokkaan: kaupunkimaisiin kuntiin, taajaan asuttuihin kuntiin ja maaseutumaisiin kuntiin.

Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.

Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.

Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Tietoja tutkimuksessa käytetyistä luokituksista löytyy myös Tilastokeskuksen internet-sivuilta: (www.tilastokeskus.fi//tk/tt/luokitukset).

Tekninen raportti

Tässä teknisessä raportissa kuvataan Aikuiskoulutustutkimus 2006:n tiedonkeruu, katoanalyysi ja painokertoimien laskeminen. Vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen tekninen raportti on ilmestynyt julkaisussa Blomqvist ym. (2002): *Osallistuminen aikuiskoulutukseen*. Tilastokeskus, Koulutus 2002:5.

Sisällys (tekninen raportti):

- I Aikuiskoulutustutkimus 2006 ja European Adult Education Survey (EU-AES)
- II Tiedonkeruu
 - Perusjoukko
 - Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen
 - Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätyöt
- III Katoanalyysi
 - Otos 6 800 henkilöä
 - Kato suurempi kuin aikaisemmin
 - Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja maaseutumaisissa kunnissa
 - Vastausosuuksien lasku erilaisista eri väestöryhmissä
 - Vastanneet, otos ja väestö
 - Kieltäytyminen yleisin kadon syy
 - Suurin osa tutkimukseen osallistuneista suomenkielisiä
 - Painokertoimet
 - Osittaiskato
- IV Katoanalyysin loppupäätelmä
- V Keskeisten estimaattien keskivirheet
- VI Tilastolliset menetelmät
 - Luottamusväli
 - Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla
 - Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu χ^2 -riippumattomuustestillä
 - Esimerkki χ^2 -testistä
 - P-arvojen tilastollisesta merkitsevyydestä
 - Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V
 - Esimerkki Cramerin V:stä

I Aikuiskoulutustutkimus 2006 ja European Adult Education Survey (EU-AES)

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on viides Tilastokeskuksen aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus, joka kattaa Suomessa asuvan aikuisväestön. Tutkimus on toteutettu opetusministeriön, Tilastokeskuksen ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Tätä ennen on kansallisia aikuiskoulutustutkimuksia tehty Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000. Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT) ja se täyttää kaikki viralliselle tilastolle asetetut laatuksiteerit (katso tarkemmin: www.tilastokeskus.fi/meta/tilastotoimi/svtlaatuksiteerit).

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on osa noin kahdessakymmenessä Euroopan valtiossa suoritettua ensimmäistä EU:n laajuista aikuiskoulutustutkimusprojektia (*Adult Education Survey*, EU-AES), jota koordinoi Euroopan tilastovirasto Eurostat. Tutkimusten tiedonkeruut tehtiin vuosina 2005–2007. Suomessa tiedonkeruu toteutettiin vuonna 2006 siten, että EU-AES-kysymykset integroitiin osaksi Suomen kansallista aikuiskoulutustutkimusta.

Suomen tutkimuslomake sisälsi siis sekä kansainvälisen aikuiskoulutustutkimuksen kysymykset että myös joitakin pelkästään kansallisia intressejä palvelevia kysymyksiä. Osa aikuiskoulutustutkimuksen kysymyksistä ja indikaattoreista muuttui, joten tulosten vertailu aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin ei ole kaikilta osin mahdollista. Keskeisten indikaattoreiden (*aikuiskoulutukseen, työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen, henkilöstökoulutukseen ja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*) osalta ei kuitenkaan ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Euroopan Unionin tilastovirasto julkaisee ensimmäisiä tuloksia kansainvälisestä tutkimuksesta aikaisintaan vuoden 2008 loppupuolella, eikä niitä ollut saatavilla tätä raporttia kirjoitettaessa. Suomea koskevat EU-AES-tulokset tulevat poikkeamaan jonkin verran Tilastokeskuksen julkaisemista kansallisen aikuiskoulutustutkimuksen tuloksista. Tämä johtuu seuraavista kolmesta seikasta:

1. Eri perusjoukko

EU-AES:n perusjoukkona on 25–64-vuotiaat pysyvästi maassa asuvat henkilöt. Kansallisen aikuiskoulutustutkimuksen perusjoukkona on perinteisesti kuitenkin ollut 18–64-vuotiaat. Niin tälläkin kertaa.

2. Tiedot käydyistä kursseista

Suomen aikuiskoulutustutkimuksessa kurseja koskevat tiedot (kurssin sisältö, järjestäjä, osallistumisen syyt, kustannusten jakautuminen, koulutuksen kesto, matkoihin käytetty aika) kysyttiin kaikista käydyistä kursseista. EU-AES:ään tiedot kerättiin kuitenkin vain kolmesta satunnaisesti valitusta kurssista tutkintoon johtavasta (formaali) ja ei-tutkintoon johtavasta koulutuksesta (non-formaali). Suomen Eurostatiin lähettämään aineistoon kurssien satunnaistaminen tehtiin tiedonkeruun jälkeen Tilastokeskuksessa.

3. Eri indikaattorit

Lisäksi Suomen kansallisessa aikuiskoulutustutkimuksessa ja Eurostatin koordinoimassa kansainvälisessä Adult Education Surveyssä on eri aikuiskoulutusindikaattorit. EU-AES-projektissa koulutus jaetaan *tutkintoon johtavaksi* (formaali) sekä *ei-tutkintoon johtavaksi* (non-formaali) *aikuiskoulutukseksi*. Eurostat julkaisee osallistumis- ynnä muita estimaatteja tämän jaottelun mukaisesti, kun taas aikuiskoulutustutkimuksessa käytetään muun muassa indikaattoreita aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus.

II Tiedonkeruu

Perusjoukko

Aikuiskoulutustutkimus 2006:n perusjoukkona ovat 18–64-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otantakehikkona, josta otos poimittiin, oli väestön keskusrekisterin kotipaikkatunnuksen mukaisesti lajiteltu aineisto. Poimintamenetelmänä käytettiin systemaattista otantaa. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 800 henkeä.

Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeen runko muodostuu vuoden 2000 tutkimuksen pohjalta. Vuoden 2006 tutkimus on osa kansainvälistä *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES), jota koordinoi Euroopan tilastovirasto (Eurostat). Suomen tutkimuksen kanssa vastaava tiedonkeruu tehdään noin kahdessakymmenessä Euroopan maassa vuosina 2005–2007. Tämän takia osa vuoden 2000 aikuiskoulutustutkimuksen kysymyksistä on saattanut hiukan muuttua tai jopa jäädä pois. Lisänä tutkimuksessa on EU-AES-projektiin liittyviä kysymyksiä.

Tietokokonaisuuksia ovat muun muassa:

- taustatiedot (mm. koulutus, ammatti, työ, perhe)
- aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaavat tiedot
- itseohjauttu opiskelu
- työssä oppiminen, työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet, työssä esiintyvien ongelmien ratkaiseminen ja tiedonhankinta
- ammattikirjallisuuden käyttö
- näkemykset koulutuksen hyödyistä, koettu koulutustarve, koulutuskiinnostus, kiinnostusta herättävät tekijät
- koulutusesteet
- tietotekniikan käyttö
- vieraiden kielten taito
- vapaa-ajan harrastuksia koskevia tietoja

Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätyöt

Aikuiskoulutustutkimus 2006:n haastattelumateriaaliin kuuluivat: BLAISE-lomake, lomakkeen paperiversio, vastaajakortit, haastatteluohjeet, tutkimuksen esite, saatekirje ja kieltäytyneen kirje sekä haastatteliijoita varten laaditut tutkimuksen perehtymistehtävät ja kaksi tutkimukseen motivoinnissa käytettävää ns. motivointipahvia ("*Tietoa aikuiskoulutustutkimuksesta*" ja "*Aikuiskoulutustutkimus 2000 tuloksia*"). Haastatteliijoille järjestettiin yksipäiväinen koulutustilaisuus (tilaisuuksia oli kaiken kaikkiaan seitsemän ympäri Suomea). Koulutuksen päätavoitteena oli tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteiden ja käyttötarkoituksen esittely sekä lomakkeen keskeisten kysymysten merkityksen ja tavoitteiden selvittäminen. Lisäksi oli tarkoituksena luoda haastattelijoiden kanssa yhteinen ymmärrys siitä, minkälaiset toimet olivat käytännön haastattelutilanteissa tässä tutkimuksessa mahdollisia, haastattelijan harkintaan perustuvia ja sallittuja, ja missä tapauksissa laatuvaatimukset edellyttivät tarkasti annettujen toimintaohjeiden noudattamista. Suuri osa koulutusajasta omistettiin kenttätyökäytäntöjen ja eri motivointikeinojen pohdintaan.

Aikuiskoulutustutkimuksen tiedot kerättiin tietokoneavusteisilla käyntihaastatteluilla maalais-heinäkuussa 2006. Tietoja keräsi yhteensä noin 150 Tilastokeskukseen työsuhteessa olevaa vakinaista tilastohaastattelijaa. Haastattelut tehtiin sekä suomen että ruotsin kielellä. Otoksessa oli mukana äidinkielenään suomea ja ruotsia puhuvia väestösuhteensa mukaisesti.

Käyntihaastatteluja pidettiin tutkimuksen laadun kannalta välttämättöminä, koska lomake on monimutkainen ja laaja. Haastattelussa käytettiin paljon vastauskortteja ja haastatteliijoita koulutettiin auttamaan vastaajaa tosiasiakysymysten tarkoituksen hahmottamisessa ja hankalien asioiden muistamisessa. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 55 minuuttia.

III Katoanalyysi

Kato voidaan jakaa yksikkö- ja erä- eli osittaiskatoon. Yksikkökato tarkoittaa, että otoshenkilöltä ei saada lainkaan haastattelua esimerkiksi kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden takia. Yksikkökatoa voidaan korjata painokertoimien avulla. Eräkadolla taas tarkoitetaan kysymyskohtaista katoa. Tällöin haastattelu on saatu, mutta joissakin kysymyksissä esiintyy puutteita esimerkiksi haastattelun keskeytymisen tai vastaushaluttomuuden vuoksi. Tässä raportissa kuvataan ensin melko yksityiskohtaisesti tutkimuksen yksikkökato ja luvussa *Osittaiskato* lyhyesti erä- eli osittaiskadon vaikutus tuloksiin.

Yksikkökadon jakaantumista tutkitaan eri taustamuuttujien suhteen ja verrataan aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin. Vastanneiden jakaumia verrataan perusjoukon jakaumiin eli Suomen väestöön vuonna 2005. Taustamuuttujiksi on valittu sukupuoli, ikä, koulutusaste, kuntaryhmä sekä asuinlääni. Myös vastaajan äidinkielen mukaan tehdään analyysejä. Kadon syytä tarkastellaan jakamalla katotapaukset kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin. Muista katoon johtaneista syistä oli kielivaikeudet yleisin.

Aineiston edustavuutta tarkastellaan tutkimalla kadon rakennetta eri taustamuuttujien mukaan muodostetuissa ryhmissä sekä vertailemalla vastaajien ja kauman rakennetta perusjoukkoon.

Otos 6 800 henkilöä

Brutto-otoksen koko Aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa oli 6 800 henkilöä. Kun brutto-otoksesta poistettiin perusjoukkoon kuulumattomat, eli ns. ylipieitto, saatiin lopulliseksi otokseksi 6 745 henkilöä. Ylipieittoon laskettiin kuuluvaksi rekisterin viimeisen päivytyksen jälkeen kuolleet (8 tapausta), koko tutkimuksen referenssiajan ulkomailla olleet (34 tapausta) sekä laitosväestö (13 tapausta). Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksen otos on selvästi suurempi kuin aikaisempina tutkimusvuosina.

Otoksen alipieittoon voidaan katsoa kuuluvaksi esimerkiksi henkilöt, jotka olivat muuttaneet Suomeen rekisterin päivittämisen jälkeen. Alipieittoon kuuluvien määrä voidaan arvioida väestötietoihin sisältyvien muuttotietojen pohjalta. Koska otoksen poiminnan ja tiedonkeruun välinen aika oli kohtuullisen lyhyt, ei alipieitolla ole olennaista vaikutusta otoksen peittävytyteen.

Kato suurempi kuin aikaisemmin

Saatujen haastattelujen määrä vuonna 2006 oli 4 370. Vastausosuudeksi tuli näin ollen 65 prosenttia, mikä on kahdeksan-yhdeksän prosenttiyksikköä matalampi kuin vuoden 2000 ja lähes 15 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuosien 1990 ja 1995 aikuiskoulutustutkimuksissa.

Kato-osuuden kasvua pyrittiin ehkäisemään kiinnittämällä haastattelijoiden työohjeissa huomiota vastaajien motivointikysymyksiin, laatimalla haastattelijoita varten erillinen tutkimusesite yhteydenotto-tilanteiden avuksi sekä panostamalla haastattelijakoulutuksessa haastattelujen käytännötilanteiden hallintaan ja haastattelijoiden omaan motivoitumiseen. Katojen suureneminen on yleinen ilmiö tämän päivän kysely- ja haastattelututkimuksissa.

Aikuiskoulutustutkimuksen kadon laskemiseen ja katoluokitteluun on vuonna 2006 tullut pieniä muutoksia. Aikaisemmin kielivaikeudet on katsottu tutkimuksen ylipieittoon kuuluvaksi, mutta vuonna 2006 ne ovat osana nettokatoa luokiteltuna kohtaan muut syyt. Vaikka kielivaikeuksien takia tutkimuksesta kieltäytyneiden määrä on lisääntynyt vuosien 2000 ja 2006 välillä (26 tapauksesta 77 tapaukseen), on niiden osuus koko otoksesta kuitenkin häviävän pieni, eivätkä ne siksi selitä millään muotoa tutkimuksen kadossa tapahtuneita muutoksia. Vuonna 2000 kielivaikeuksista ilmoitti 0,55 prosenttia ja vuonna 2006 1,13 prosenttia brutto-otokseen kuuluneista.

Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja maaseutumaisissa kunnissa

Korkea-asteen koulutuksen saaneet osallistuivat tutkimukseen selkeästi useammin kuin perus- ja keskiasteen koulutuksen saaneet. Suurinta kato oli perusas-

teen suorittaneiden keskuudessa, joista hiukan useampi kuin joka toinen osallistui tutkimukseen.

Naiset osallistuivat tutkimukseen jonkin verran miehiä aktiivisemmin. Naisten vastausosuus oli 66 prosenttia ja miesten 63 prosenttia.

Sen sijaan ikäluokittaisessa tarkastelussa ei löytnyt juurikaan eroja vastausosuuksissa. Nuorimmista 18–24-vuotiaista 63 prosenttia ja 25 vuotta täyttäneistä 64–66 prosenttia osallistui tutkimukseen vuonna 2006. Tilanne on hiukan muuttunut vuodesta 2000, jolloin nuoret 18–34-vuotiaat olivat muita innokkaimpia vastaajia (taulukko 2, Blomqvist ym. 2002, 126).

Myös asuinalueella näyttää olevan yhteyttä vastausaktiivisuuteen. Vastausosuus oli pienin kaupunkimaisissa kunnissa asuvien keskuudessa (61 prosenttia) ja suurin maaseutumaisissa kunnissa ollen kuusitoista prosenttiyksikköä korkeampi eli 77 prosenttia.

Maantieteellisesti kato oli suurinta Etelä-Suomen läänissä (vastausosuus 59 prosenttia). Innokkainta vastaaminen oli Itä-Suomen läänissä, jossa 76 prosenttia otokseen valituista osallistui tutkimukseen.

Taulukko 1.
Aikuis-koulutustutkimus 2006:n vastausosuus, kato ja otos eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat) sekä erojen tilastollinen merkitsevyys (p-arvo)

	Vastanneet %	Kato %	Otos n	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli				*
Mies	63	37	3 416	
Nainen	66	34	3 329	
Ikä				ns.
18–24-vuotiaat ²⁾	63	37	399	
25–34-vuotiaat	64	36	2 077	
35–44-vuotiaat	65	35	1 359	
45–54-vuotiaat	66	34	1 484	
55–64-vuotiaat	66	34	1 426	
Koulutusaste				***
Perusaste	56	44	1 520	
Keskiaste	65	35	3 029	
Korkea-aste	71	29	2 196	
Kuntaryhmä				***
Kaupunkimainen	61	39	4 406	
Taajaan asuttu	68	32	1 088	
Maaseutumainen	77	23	1 251	
Asuinlääni				***
Etelä-Suomen lääni	59	41	2 855	
Länsi-Suomen lääni ³⁾	66	34	2 386	
Itä-Suomen lääni	76	24	699	
Oulun lääni	71	29	576	
Lapin lääni	66	34	229	
Yhteensä	65	35	6 745	

¹⁾ ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo<0,01, *** = p-arvo<0,001

²⁾ 18–24-vuotiaiden osuus määriteltiin jo otoksen poimintavaiheessa selvästi väestöosuutta pienemmäksi.

³⁾ Ml. Ahvenanmaa

Vastausosuuksien lasku erilaista eri väestöryhmissä

Aikuiskoulutustutkimuksen vastausosuudet ovat laskeneet vuodesta 1995 lähtien noin 8–9 prosenttia jokaista tutkimusvuotta kohden (käytännössä viisi–kuusi vuotta, taulukko 2). Vuosina 1995–2000 väheneminen tapahtui tasaisesti kaikissa ikäryhmissä (katso myös Blomqvist ym. 2002, 127).

Aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin verrattaessa havaitaan siis vastausosuuksien laskeneen vuosien 2000 ja 2006 välillä voimakkaasti ja huomattavasti epätasaisemmin kuin vuosina 1990–2000. Voimakkainta vastausosuuden lasku vuosien 2000 ja 2006 välillä on ollut 18–24-vuotiaiden keskuudessa; vastausosuus pieneni jopa 16 prosenttiyksikköä. Myös 25–34-vuotiaiden, perus- tai keskiasteen koulutuksen saaneiden, taajaan asutuissa kunnissa asuvien ja mielihien vastausosuudet ovat laskeneet enemmän kuin muiden väestöryhmien.

Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksen kadon rakenne on siis jonkin verran erilainen kuin aikaisemmissa aikuiskoulutustutkimuksissa vuosina 1990–2000. Tämä on syytä huomioida myös tuloksia arvioitaessa, joskin painokertoimet korjaavat tilannetta (katso taulukko 4).

Taulukko 2.
Vuosien 2006, 2000, 1995 ja 1990 aikuiskoulutustutkimusten vastausosuudet eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	2006 %	2000 %	1995 %	1990 %
Sukupuoli				
Mies	63	74	82	82
Nainen	66	75	83	82
Ikä				
18–24-vuotiaat	63	79	87	85
25–34-vuotiaat	64	76	84	81
35–44-vuotiaat	65	73	80	81
45–54-vuotiaat	66	73	80	80
55–64-vuotiaat	66	73	80	83
Koulutusaste				
Perusaste	56	68	76	79
Keskiaste	65	76	84	84
Korkea-aste	71	78	88	84
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	61	70	80	78
Taajaan asuttu	68	79	85	82
Maaseutumainen	77	83	87	89
Yhteensä	65	74	82	82

Vastanneet, otos ja väestö

Tutkimuksen otoksen ja vastanneiden jakaumat vastaavat hyvin toisiaan kadon jonkin verran epätasaisesta jakautumisesta huolimatta. Lisäksi jakaumat vastaavat lähes täydellisesti Suomen väestöä vuoden 2005 lopussa sukupuolijaottelun mukaan ja hyvin muun muassa asuinläänin mukaan (taulukko 3).

Sen sijaan jotain ali- ja yliedustusta ilmenee sekä otoksessa että tutkimuksen aineistossa, kun tarkastelu tehdään ikäryhmittäin. Tämä johtuu otoksen koosta ja poimintaperiaatteista. Aikuiskoulutustutkimus 2006 on osa kansainvälisesti vertailukelpoista Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES), jossa otoskehikkona on 25–64-vuotiaat. Suomessa haluttiin kuitenkin kansallinen erillisotos 18–24-vuotiaista. Otos poimittiin muita ikäluokkia selvästi pienempänä, koska 18–24-vuotiaiden keskuudessa ei vielä ole kovin ajankohtaista työelämään osallistuminen eikä myöskään aikuiskoulutus. Tämä ikäryhmä, 18–24-vuotiaat on siis jo tutkimuksen otoksessa alimitoitettu suhteessa ikäryhmän todelliseen osuuteen väestössä.

Taulukko 3.
Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksen otoksen ja vastanneiden jakauma sukupuolen ja iän mukaan sekä 18–64-vuotias väestö vuoden 2005 lopulla.

	Otos %	Vastanneet %	Väestö %	Väestö tuhatta
Sukupuoli				
Mies	50,6	49,5	50,5	1 672
Nainen	49,4	50,5	49,5	1 639
Ikä				
18–24-vuotiaat ¹⁾	5,9	5,7	13,8	458
25–34-vuotiaat	30,8	30,2	19,3	640
35–44-vuotiaat	20,1	20,1	21,9	726
45–54-vuotiaat	22,0	22,4	23,3	772
55–64-vuotiaat	21,1	21,7	21,6	715
Koulutusaste				
Perusaste	22,5	19,5	24,8	822
Keskiaste	44,9	45,0	45,3	1 501
Korkea-aste	32,6	35,5	29,8	988
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	65,3	61,1	65,0	2 151
Taajaan asuttu	16,1	17,1	16,3	541
Maaseutumainen	18,5	21,9	18,7	619
Asuinlääni				
Etelä-Suomen lääni	42,3	38,8	41,9	1 386
Länsi-Suomen lääni ²⁾	35,4	36,3	35,4	1 171
Itä-Suomen lääni	10,4	12,2	10,7	354
Oulun lääni	8,5	9,4	8,6	284
Lapin lääni	3,4	3,4	3,5	115
Yhteensä	100	100	100	
Yhteensä (lukumäärä)	6 745	4 370		3 311

¹⁾ 18–24-vuotiaiden osuus määriteltiin jo otoksen poimintavaiheessa selvästi väestöosuutta pienemmäksi.

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Taulukko 4.
Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimukseen vastanneiden jakaumat eräiden taustamuuttujien mukaan ilman painokertoimia ja kun painokertoimia on käytetty sekä 18–64-vuotias väestö vuoden 2005 lopussa.

	Vastanneet %	Vastanneet painotettu %	Vastanneet korotettu tuhatta	Väestö 2005 %	Väestö 2005 tuhatta
Sukupuoli					
Mies	49,5	50,5	1 672	50,5	1 672
Nainen	50,5	49,5	1 639	49,5	1 639
Ikä					
18–24-vuotiaat ¹⁾	5,7	13,8	458	13,8	458
25–34-vuotiaat	30,2	19,3	640	19,3	640
35–44-vuotiaat	20,1	21,9	726	21,9	726
45–54-vuotiaat	22,4	23,3	772	23,3	772
55–64-vuotiaat	21,7	21,6	715	21,6	715
Koulutusaste					
Perusaste	19,5	22,9	724	24,8	822
Keskiaste	45,0	45,6	1 441	45,3	1 501
Korkea-aste	35,5	31,5	995	29,8	988
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	61,1	62,0	1 958	65,0	2 151
Taajaan asuttu	17,1	16,9	534	16,3	541
Maaseutumainen	21,9	21,1	667	18,7	619
Asuinlääni					
Etelä-Suomen lääni	38,8	41,9	1 386	41,9	1 386
Länsi-Suomen lääni ²⁾	36,3	35,4	1 171	35,4	1 171
Itä-Suomen lääni	12,2	10,9	360	10,7	354
Oulun lääni	9,4	8,7	287	8,6	284
Lapin lääni	3,4	3,3	107	3,5	115
Yhteensä	100	100	3 311	100	3 311

¹⁾ 18–24-vuotiaiden osuus määriteltiin jo otoksen poimintavaiheessa selvästi väestöosuutta pienemmäksi.

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Kun väestössä vuonna 2005 noin 14 prosenttia 18–64-vuotiaista kuului nuorimpaan ikäryhmään, niin sekä aineistossa että aikuiskoulutustutkimuksen otoksessa heidän osuutensa oli vain vajaat 6 prosenttia. Sen sijaan 25–34-vuotiaita on aineistossa suhteellisesti enemmän kuin väestössä keskimäärin. Yli 34-vuotiaita on sekä tutkimuksen otoksessa että aineistossa väestöosuutta vastaava määrä.

Korkeasti koulutettujen hyvä vastausaktiivisuus näkyy heidän suhteellisen suurena osuutena vastanneiden keskuudessa. Sama ilmiö toisin päin näkyy Etelä-Suomen läänissä ja kaupunkimaisissa kunnissa asuvien pienemmissä osuuksissa vastanneissa suhteessa otokseen ja myös Suomen väestöön.

Tällaiset ”epätasaisuudet” saattavat johtaa hienoiseiin ”vääristymiin” aineistossa. Nämä korjaantuvat kuitenkin käytettäessä analyyseissa painokertoimia (taulukko 4). Muun muassa tämän takia painokertoimien käyttö aineistoa analysoidessa on välttämätöntä.

Kieltäytyminen yleisin kadon syy

Kieltäytyminen oli selvästi yleisin kadon syy: katotapauksista 70 prosenttia oli haastattelusta kieltäytyneitä. Kohdehenkilön tavoittamattomuus oli syynä 26 prosenttiin katotapauksista ja muut syyt, lähinnä kielivaikkeudet johtivat noin neljässä prosentissa tapauksista vastaamattomuuteen (taulukko 5).

Todennäköisyys sille, että kadon syy oli kohdehenkilön tavoittamattomuus pienenee selvästi iän myötä. Yli kolmannes 18–34-vuotiaiden katotapauksista johtui siitä, ettei kohdehenkilöä ollut tavoitettu, kun taas tavoittamattomia 35 vuotta täyttäneiden joukossa oli enää noin joka viides.

Kadon jakaantuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin vaihteli myös maantieteellisesti ja kaupunkiasteen mukaan. Eniten tavoittamattomia oli Etelä-Suomen läänissä ja kaupunkimaisissa kunnissa, joissa lähes kolmasosa katotapauksista johtui henkilön tavoittamattomuudesta.

Joka kymmenes perusasteen koulutuksen saanut jäi tutkimuksen ulkopuolelle muista kuin kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden takia. Yleisin tällainen muu syy oli kielivaikkeudet.

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna erot kadon jakaantumisessa eri katosyihin eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 5.
Katotapausten jakaantuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin (lähinnä kielivaikkeudet) eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Yhteensä %	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli					ns.
Mies	69	27	4	100	
Nainen	72	24	4	100	
Ikä					***
18–24-vuotiaat	63	36	1	100	
25–34-vuotiaat	62	33	5	100	
35–44-vuotiaat	72	22	6	100	
45–54-vuotiaat	73	24	3	100	
55–64-vuotiaat	80	18	2	100	
Koulutusaste					***
Perusaste	65	25	9	100	
Keskiaste	72	26	2	100	
Korkea-aste	72	26	2	100	
Kuntaryhmä					***
Kaupunkimainen	67	29	4	100	
Taajaan asuttu	76	22	2	100	
Maaseutumainen	82	14	4	100	
Asuinlääni					***
Etelä-Suomen lääni	64	31	5	100	
Länsi-Suomen lääni ²⁾	75	22	3	100	
Itä-Suomen lääni	77	18	5	100	
Oulun lääni	79	20	1	100	
Lapin lääni	72	27	1	100	
Yhteensä	70	26	4	100	

¹⁾ ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo < 0,05, ** = p-arvo < 0,01, *** = p-arvo < 0,001

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Taulukossa 6 esitetään netto-otoksen jakautuminen vastanneisiin, kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muista syistä tutkimuksen ulkopuolelle jääneisiin. Joka neljäs otokseen valittu kieltäytyi tutkimuksesta ja joka kymmenettä ei tavoitettu tutkimuksen aikana haastattelua varten. Tutkimuksesta kieltäytyneitä oli suhteellisesti eniten perusasteen koulutuksen saaneiden joukossa. Myös muiden syiden osuus tutkimuksesta pois jäämiseksi oli heidän joukossaan suhteellisen yleistä. Tavoittamattomaksi jäi useimmiten Etelä-Suomen läänissä asuvat sekä 18–34-vuotiaat.

Aikaisempia aikuiskoulutustutkimuksia suuremmat katoluvut johtuvat sekä kieltäytyneiden että tavoittamattomien määrän kasvusta (taulukko 7). Molempien osuudet otoksesta ovat nyt neljä prosenttiyksikköä suuremmat kuin edellisessä aikuiskoulutustutkimuksessa. Tavoittamattomien osuus on jopa kaksinkertaistunut – ja lähes kaikissa taustamuuttujien luokissa. Ainoastaan maaseutumaisissa kunnissa on ihmisten tavoittaminen samalla tasolla kuin se oli vuosituhannen alussa.

Ironista kyllä, tavoittamattomuus on lisääntynyt samaan aikaan kuin matkapuhelimista on tullut lähes jokaisen suomalaisen mukana kannettavaa omaisuutta.

Taulukko 6.

Kieltäytyneiden, tavoittamattomien ja muista syistä (lähinnä kielivaikkeudet) tutkimuksen katoon jääneiden sekä vastanneiden osuudet otoksesta eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Vastausosuus %	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli					ns.
Mies	25	10	1	63	
Nainen	24	8	1	66	
Ikä					***
18–24-vuotiaat	23	13	1	63	
25–34-vuotiaat	23	12	2	64	
35–44-vuotiaat	25	8	2	65	
45–54-vuotiaat	25	8	1	66	
55–64-vuotiaat	27	6	1	66	
Koulutusaste					***
Perusaste	29	11	4	56	
Keskiaste	25	9	1	65	
Korkea-aste	21	8	1	71	
Kuntaryhmä					***
Kaupunkimainen	26	11	2	61	
Taajaan asuttu	24	7	1	68	
Maaseutumainen	19	3	1	77	
Asuinlääni					***
Etelä-Suomen lääni	26	13	2	59	
Länsi-Suomen lääni ²⁾	25	7	1	66	
Itä-Suomen lääni	18	4	1	76	
Oulun lääni	23	6	0	71	
Lapin lääni	25	9	0	66	
Yhteensä	25	9	1	65	

¹⁾ ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo < 0,05, ** = p-arvo < 0,01, *** = p-arvo < 0,001

²⁾ MI. Ahvenanmaa

ta. Voidaankin esittää väite, että matkapuhelimien lisääntyminen on muuttanut suuresti suomalaista puhelinkulttuuria. Haastattelijoiden viesti kentältä on kiistanon: kun matkapuhelimeen soitetaan ennestään tuntemattomasta numerosta (Tilastokeskuksen haastattelijan numero), jää puhelimeen vastaaminen valitettavan usein tekemättä. Yhteydenottopyyntöihin ei juurikaan vastata ja kun matkapuhelimet ovat perheenjäsenten henkilökohtaista omaisuutta, ei tietoa henkilön tavoittamisesta jonakin parempana ajankohtana saada samassa määrin kuin ennen vanhaan perinteisen linjapuhelimen valtakautena. Myös ovikoodien yleistyminen etenkin suurissa kaupungeissa on vaikeuttanut haastateltavien tavoittamista ja sitä kautta heikentänyt tutkimusaineistojen laatua.

Eniten tutkimuksesta kieltäytymistä ovat lisänneet 18–24-vuotiaat. Lisäys tässä ikäluokassa on lähes kymmenen prosenttiyksikköä. Myös 25–34-vuotiaiden, keskiasteen koulutuksen saaneiden sekä taajamissa asuvien joukossa kieltäydyttiin tutkimuksesta aikaisempaa useammin.

Tutkimuksen katoluokitus on hiukan muuttunut vuosien 2000 ja 2006 välillä. Muutokset ovat kuitenkin hyvin pieniä, eivätkä ne selitä kadossa tapahtuneita muutoksia.

Kadon kasvaminen ei ole pelkästään 2000-luvun ilmiö. Suurin lisäys kieltäytyneiden määrässä tapahtui jo vuosien 1995 ja 2000 aikuiskoulutustutkimusten välillä, jolloin kieltäytyneiden osuus kasvoi seitsemän prosenttiyksikköä.

Taulukko 7.
Kieltäytyneiden ja tavoittamattomien osuudet otoksesta, vuosien 2006, 2000, 1995 ja 1990 aikuiskoulutustutkimusten vertailu (18–64-vuotias väestö)

	2006			2000		1995		1990	
	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %
Sukupuoli									
Mies	25	10	1	21	5	14	5	13	5
Nainen	24	8	1	21	4	15	3	15	3
Ikä									
18–24-vuotiaat	23	13	1	14	7	8	4	10	5
25–34-vuotiaat	23	12	2	18	6	11	4	13	5
35–44-vuotiaat	25	8	2	22	5	16	4	15	5
45–54-vuotiaat	25	8	1	23	4	16	4	17	3
55–64-vuotiaat	27	6	1	25	2	19	2	15	2
Koulutusaste									
Perusaste	29	11	4	26	6	20	4	17	5
Keskiaste	25	9	1	19	4	12	4	12	4
Korkea-aste	21	8	1	18	4	9	3	13	3
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	26	11	2	24	6	16	5	17	5
Taajaan asuttu	24	7	1	18	2	12	3	15	3
Maaseutumainen	19	3	1	15	2	11	1	9	2
Yhteensä	25	9	1	21	5	14	4	14	4

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista suomenkielisiä

Aikuiskoulutustutkimus 2006:n otoksessa oli 92 prosenttia suomea äidinkielenään puhuvia, 5 prosenttia ruotsinkielisiä ja lopuilla 3 prosentilla oli äidinkielenään jokin muu kieli kuin suomi tai ruotsi (taulukko 8). Otoksen kielijakauma vastaa hyvin Suomen koko väestön tilannetta. Vuonna 2006 noin 5,5 prosenttia Suomen väestöstä puhui äidinkielenään ruotsia ja 3 prosentilla oli äidinkielenään jokin muu kieli kuin Suomen viralliset kielet (Suomen väestö 2006, Tilastokeskus).

Kun katsotaan aikuiskoulutustutkimukseen osallistuneiden ja tutkimuksen katoon jääneiden kielijakaumaa, havaitaan tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa suomea puhuvien hienoinen yliedustus. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat olivat sen sijaan tutkimuksen kadossa selvästi omaa väestöosuuttaan suuremmalla osuudella edustettuna.

Lähes kaikki (97 prosenttia) tutkimuksen otokseen kuuluneista olivat Suomen kansalaisia. Loput olivat muiden maiden kansalaisia, joista suurimmat (yli 10 tapausta) kansalaisryhmät olivat Viron, Ruotsin, Venäjän ja Saksan kansalaiset.

Tilastokeskuksen ammattihaastattelijat tekivät aikuiskoulutustutkimuksen haastattelut. Tutkimuskielinä olivat vain suomi ja ruotsi. Suuri enemmistö, 95 prosenttia haastatteluista tehtiin suomen kielellä ja loput 5 prosenttia ruotsin kielellä. Ruotsinkielisten osuus vastaa hyvin otoksen kielijakaumaa ja ruotsinkielisten osuutta koko väestössä.

Taulukko 8.

Aikuiskoulutustutkimus 2006:n otoksen, tutkimukseen osallistuneiden ja katoon jääneiden äidinkieli (rekisteritieto) sekä koko Suomen väestön äidinkielen jakauma vuonna 2006¹⁾

Äidinkieli	Aikuiskoulutustutkimus 2006			Väestö vuonna 2006
	Otos %	Vastanneet %	Kato %	%
Suomi	92	94	88	91,5
Ruotsi	5	5	6	5,5
Muu	3	2	6	3,0
Yhteensä	100	101	100	100
Yhteensä (lukumäärä)	6 800	4 370	2 375	5,277 milj.

¹⁾ Aikuiskoulutustutkimuksessa mukana vain 18–64-vuotiaat, koko väestössä kaikki suomalaiset.

Lähde: Suomen väestö 2006, Tilastokeskus

Suomenkielisten vastausosuus vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimuksessa oli 66 prosenttia, ruotsinkielisten 59 prosenttia ja muiden vain 35 prosenttia (taulukko 9). Erot vastausosuuksissa ovat tilastollisesti merkitseviä, mutta on huomattava, että muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvien määrä tutkimuksessa oli pieni eikä siksi aiheuta juurikaan vinoutta tutkimusaineistoon ja sen laatuun.

Taulukko 9.
Vuoden 2006 aikuiskoulutustutkimukseen vastanneiden ja katoon jääneiden jakaumat äidinkielen (rekisteritieto) mukaan (18–64-vuotiaat)

Äidinkieli	Vastanneet %	Kato %	Yhteensä	Väestö 2006
Suomi	92	94	88	91,5
Ruotsi	5	5	6	5,5
Muu	3	2	6	3,0
Yhteensä	100	101	100	100
Yhteensä (lukumäärä)	4 370	2 375	6 800	5,277 milj.

¹⁾ Tarkastelussa ei ole mukana ylipeittoa (n=15).

Painokertoimet

Tutkimusaineistoon liitetyt painokertoimet laskettiin niin sanotulla kalibrointimenetelmällä, jossa käytetään hyväksi perusjoukon reunajakaumia koskevia tietoja. Kalibroinnissa otoksesta laskettavat jakaumat saadaan vastaamaan perusjoukon reunajakaumia. Menetelmässä käytettiin seuraavia muuttujaryhmittelyjä:

- ikäluokka (5 luokkaa) ja ISCED-aste (3 luokkaa), yhteensä 15 luokkaa
- sukupuoli (2 luokkaa) ja maakunta (18 luokkaa), yhteensä 36 luokkaa (aineiston vähäisyyden vuoksi Ahvenanmaa sulautettiin Varsinais-Suomen maakuntaan ja Keski-Pohjanmaa Pohjanmaan maakuntaan)

Koska aineisto on jonkin verran vino perusjoukkoon nähden, on painokertoimien käyttö kaikessa aineiston analysoinnissa välttämätöntä. Vain painokertoimia käyttämällä voi saatuja tuloksia yleistää koskemaan perusjoukkoa eli Suomen 18–64-vuotiasta väestöä (pl. pysyvästi laitoshoidossa olevat).

Taulukossa 4 on esitetty painokertoimien vaikutusta tutkimusaineiston vinouden korjaamisessa.

On muistettava, että painokertoimien ominaisuuksiin kuuluu hyvin vahva oletus siitä, että vastaajat ja vastaamatta jättäneet ovat keskenään samantyyppisiä, kun tarkastellaan tiettyä väestöryhmää (esimerkiksi tiettyä ikäryhmää tai sukupuolen mukaisia luokkia). Näinhän ei tilanne todellisuudessa kuitenkaan aina ole.

Osittaiskato

Erä- eli osittaiskadolla tarkoitetaan kysymyskohtaista katoa. Koska aikuiskoulutustutkimuksen haastattelut tehdään tietokoneavusteisina käyntihaastatteluina (CAPI, *Computer Assisted Personal Interviewing*) ei osittaiskatoa juurikaan ilmene. Käytettäessä tietokoneelle ohjelmoitua haastattelulomaketta tulee kaikki kysymykset varmasti esitettyä, sillä kone huolehtii, ettei seuraavaan kysymykseen päästä etenemään ennen kuin edelliseen kysymykseen on vastattu. Lisäksi käytäntö on osoittanut, että haastattelijan läsnäolo vaikuttaa voimakkaasti siihen, et-

tä haastateltava pyrkii antamaan kaikkiin kysymyksiin hyväksyttävän vastauksen. Haastateltavalla on toki mahdollisuus kieltäytyä vastaamasta yksittäisiin kysymyksiin tai ilmoittaa, ettei osaa vastausta antaa (niin sanottu EOS-vastaus, *ei osaa sanoa*). Yksittäiseen kysymykseen vastaamasta kieltäytymistä tapahtui vain muutamia kertoja. Myös EOS-vastausten määrä kysymyksenkohtaisesti on hyvin pieni ja se vaihtelee jonkin verran kysymystyyppistä toiseen. Suurimmillaankin EOS-vastausten määrä oli peruskysymyksissä noin 2–4 prosentin luokkaa.

Mahdolliset ohjelmointivirheet voivat toki aiheuttaa jonkin verran systemaattista osittaiskatoa. Aikuiskoulutustutkimuksen 2006 lomakkeelta ei kuitenkaan ole paljastunut merkittäviä tutkimuksen tuloksiin ja aineiston laatuun vaikuttavia ohjelmointivirheitä.

Osittaiskadon pienuudesta johtuen sen vaikutus aikuiskoulutustutkimuksen tuloksiin ja aineiston laatuun on häviävän pieni.

IV Katoanalyysin loppupäätelmä

Loppupäätelmänä tutkimuksen katoanalyysistä voidaan todeta, että vaikka tutkimuksen kato on kasvanut saman verran kuin se kasvoi jo vuosina 1995–2000 ja vaikka tutkimukseen osallistumisessa on jonkin verran eroavaisuutta eri väestöryhmien välillä ja myös aikaisempien aikuiskoulutustutkimusten kanssa, ei syytä huoleen ole. Tutkimuksen otoksen, vastanneiden ja perusjoukon jakaumat keskeisten taustamuuttujien suhteen ovat hyvin samanlaiset. Ja kun tutkimusaineistoa analysoidaan käyttäen korottavia tai analyysipainokertoimia, saadaan hienoiset vääristymät suhteessa perusjoukkoon oikeenomaan. Tämän raportin tuloksia laskettaessa on aina käytetty painokertoimia. Poikkeuksen tekee tutkimuksen katoanalyysi sekä saadun koulutuksen sisällön tarkastelut (luku 3. *Aikuiskoulutuksen sisältö*).

V Keskeisten estimaattien keskivirheet

Aikuiskoulutustutkimuksen keskeiset tulokset (*aikuiskoulutukseen, työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen, henkilöstökoulutukseen ja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*) ovat osuuksia väestöstä. Otokseen perustuvien tutkimusten tuloksiin liittyy aina otannasta johtuvaa satunnaisvaihtelua, jota kuvataan otosvarianssilla. Otosvarianssin avulla saadaan laskettua tilastollisen laadun tunnuslukuja, kuten esimerkiksi keskivirhe, variaatiokerroin ja luottamusväli eli virhemarginaali. Luottamusväli kuvaa sitä arvoaluetta, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla (tässä 95 prosentin luotettavuustasolla). Luottamusvälin laskeminen on esitetty seuraavassa kappaleessa.

Taulukossa 10 on esitetty aikuiskoulutustutkimuksen 2006 keskeisten estimaattien suhteellinen keskivirhe ja 95 %:n luottamusvälit. Mitä pienempi vaihtelu eli varianssi on, sitä tarkempi on estimaatti. Aikuiskoulutustutkimuksen kes-

Taulukko 10.**Keskeiset estimaatit (%-osuudet), niiden suhteelliset keskivirheet ja luottamusvä-
lit Aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa.**

	Osallistumis- osuus, %	Suhteellinen keskivirhe	95 %-n luottamusväli	Määrä
Aikuiskoulutukseen osallistuminen	52	0,76	± 1,5	4 370
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen	51	0,86	± 1,7	3 400
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen	57	0,96	± 1,9	2 680
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen	18	0,60	± 1,2	4 059

keisten estimaattien suhteelliset keskivirheet eivät ylitä yhtä prosenttia ja luottamusväliä ovat suurimmillaankin alle ± kaksi prosenttiyksikköä.

VI Tilastolliset menetelmät

Luottamusväli

Otatutkimuksissa muuttujalla on oma satunnaisvaihtelunsa. Tätä satunnaisvaihtelua voidaan arvioida keskivirheellä. Keskivirhe ilmaisee sen, kuinka tiiviisti havainnot ovat keskittyneet otoskeskiarvon ympärille. Otokoko ja muuttujien arvojen vaihtelu vaikuttavat keskivirheen suuruuteen. Keskivirheen avulla muuttujan estimaatille voidaan laskea luottamusväli, joka ilmaisee muuttujan arvon sijoittumisen tietyllä todennäköisyydellä tälle välille.

$(1-\alpha)*100$ %:n luottamusvälillä tarkoitetaan suljettua väliä, jolla parametrin oikea arvo on $(1-\alpha)*100$ %:n todennäköisyydellä eli

$$Pr \{ p \in (p - t_{\alpha} d(p), p + t_{\alpha} d(p)) \} = 1 - \alpha$$

95 prosentin luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,96 (99 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 2,58 ja 90 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,65).

Keskivirheen laskennassa käytettiin yksinkertaistetun satunnaisotannan keskivirheen kaavaa ja oletusta, että vastauskato oli harmitonta:

$$d(p) = \sqrt{(100 - p) p / n}$$

Estimoiduille p-arvoille on laskettu arviot tällä lausekkeella (katso taulukko 11).

Taulukko 11.
Prosenttilukujen keskivirhe havaintojen lukumäärän mukaan

Havaintojen lukumäärä	Estimoitu suhteellinen osuus p									
	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
30	4,0	5,5	6,5	7,3	7,9	8,4	8,7	8,9	9,1	9,1
50	3,1	4,2	5	5,7	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,1
75	2,5	3,5	4,1	4,6	5,0	5,3	5,5	5,7	5,7	5,8
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
150	1,8	2,4	2,9	3,3	3,5	3,7	3,9	4,0	4,1	4,1
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
250	1,4	1,9	2,3	2,5	2,7	2,9	3,0	3,1	3,1	3,2
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9	2,9
350	1,2	1,6	1,9	2,1	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,7
400	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5
450	1,0	1,4	1,7	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2
600	0,9	1,2	1,5	1,6	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
700	0,8	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9
800	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
900	0,7	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7
1 000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1 250	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
1 500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
1 750	0,5	0,7	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2
2 000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
2 500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
3 000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
3 500	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
4 000	0,3	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8

Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla

Aikuiskoulutustutkimukseen vastanneista 18–64-vuotiaista palkansaajista 57,1 prosenttia oli osallistunut henkilöstökoulutukseen vuonna 2006. Lasketaan 95 prosentin luottamusväli sille, kuinka suuri osuus vastaajista osallistui henkilöstökoulutukseen.

$$p = 57,1$$

$$t_{\alpha} = 1,96$$

$$n = 2\,680 \text{ (henkilöstökoulutukseen osallistuneiden määrä)}$$

Estimoitua suhteellista frekvenssiä (p) lähinnä taulukossa on arvo 55. Havaintoja (n) oli noin 2 500. Keskivirheen arvo löytyy n:n ja p:n yhtymäkohdasta eli se on 1,0. Kun 95 prosentin luottamusväliä vastaava t_{α} :n arvo on 1,96, niin luottamusvälin puolikasta vastaava arvo on $1,96 \cdot 1,0 \approx 2,0$.

Henkilöstökoulutukseen vuonna 2006 osallistuneiden osuus oli 95 prosentin todennäköisyydellä välillä 55,1–59,1 prosenttia (57,1 % ± 2,0 %).

Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu χ^2 -riippumattomuustestillä

Aikuiskoulutustutkimuksessa on usein mielenkiinnon kohteena vastausten jakautuminen eri vaihtoehtojen kesken, ja ennen kaikkea vastausten jakautuminen ryhmiin jonkun taustamuuttujan (esim. sukupuoli, ikä) suhteen. Tämänlaatuisessa kahden muuttujan välisen riippuvuuden tutkimisessa käytetty menetelmä on Pearsonin χ^2 -testi. χ^2 -testisuure saadaan lasketuksi havaintojen ollessa kaksisuuntaisen frekvenssitaulun, eli nk. kontingenssitaulun, muodossa. Testisuureen arvo lasketaan siis havaintojen, eikä esimerkiksi prosenttiosuuksien, pohjalta.

Kontingenssitaulun muodossa olevasta aineistosta voidaan testata χ^2 -testin avulla nollahypoteesia, jonka mukaan muuttujien välillä ei ole riippuvuutta. Jokaiseen kontingenssitaulun ruutuun saadaan nk. odotettu frekvenssi nollahypoteesin pohjalta. Jos riippuvuutta ei ole, niin havaintojen jakautuminen eri luokkiin noudattaa reunajakaumia, eli rivi- ja sarakesummien jakaumia. Rivi- ja sarakesummien perusteella saadaan kunkin kontingenssitaulun ruudun odotettu frekvenssi yksinkertaisesti kertomalla keskenään vastaavan rivin ja sarakkeen summa ja jakamalla tulo havaintojen kokonaismäärällä. χ^2 -testisuure perustuu näiden odotettujen ja todellisten eli havaittujen frekvenssien erotukselle. Se saadaan lasketuksi kaavasta:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}},$$

missä o_{ij} = havaittu frekvenssi ruudussa (i,j), e_{ij} = odotettu frekvenssi ruudussa (i,j), r = rivien lukumäärä ja s = sarakkeitten lukumäärä.

Mitä kauempana havaitut frekvenssit ovat nollahypoteesin mukaisista odotetuista frekvensseistä, sitä suuremman arvon testisuure saa. Näin ollen suuret χ^2 -arvot ovat tilastollisesti merkitseviä. Testisuure noudattaa χ^2 -jakaumaa vapausastein $(r-1)*(s-1)$, joten p-arvo saadaan χ^2 -jakaumataulukosta. χ^2 -testiin liittyy oletus, että odotetuista frekvensseistä korkeintaan 20 prosenttia saa olla pienempiä kuin viisi. Mikäli oletus ei täyty, on luokkia syytä yhdistellä.

Esimerkki χ^2 -testistä – Onko miehillä ja naisilla eroja aikuiskoulutukseen osallistumisessa?

Vuonna 2006 aikuiskoulutukseen osallistui naisista 58 prosenttia ja miehistä 45 prosenttia. Johtuuko ero satunnaisvaihtelusta vai onko se tilastollisesti merkitsevä?

Esitetään ensiksi painokertoimella korjatut havaitut frekvenssit kontingenssitaulun muodossa seuraavasti:

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	1 000	1 207	2 207
Nainen	1 253	910	2 163
Yhteensä	2 253	2 117	4 370

H_0 : sukupuoli ei vaikutusta osallistumiseen.

Odotetut frekvenssit (lasketaan reunajakaumista):

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	1 138	1 069	2 207
Nainen	1 115	1 048	2 163
Yhteensä	2 253	2 117	4 370

$$\chi^2 = \frac{(1000 - 1138)^2}{1138} + \frac{(1235 - 1115)^2}{1115} + \frac{(1207 - 1069)^2}{1069} + \frac{(910 - 1048)^2}{1048} \approx 69,8$$

vapausasteet (df) = (2-1)*(2-1) = 1, p < 0.001

On siis olemassa vahvaa evidenssiä sille, että sukupuoli ja osallistuminen aikuiskoulutukseen riippuvat toisistaan. Näin ollen hylätään H_0 .

Itse riippuvuuden suuntaa testi ei kerro, vaan se täytyy päätellä rivi- tai sarakeprosentteista. Tässä esimerkissä tulkinta on, että naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen miehiä useammin.

P-arvojen tilastollisesta merkitsevyydestä

P-arvoja tulkittaessa 1. lajin virhe eli hylkäämisvirhe on yleensä mielenkiinnon kohteena. Hylkäämisvirhe tarkoittaa sitä, että hylätään tosi nollahypoteesi H_0 (esimerkissä: väitetään sukupuolen ja aikuiskoulutukseen osallistumisen riippuvan toisistaan, vaikka näin ei olisikaan). Tämän vuoksi hypoteesin testien voidaan sanoa lähtevän konservatiivisesta periaatteesta: mitään poikkeamaa nollahypoteesista ei pidetä merkitseväenä, jos se selittyy otantatutkimukseen liittyvällä satunnaisvaihtelulla. Tälle virheelle lasketaan todennäköisyys (todennäköisyys hylätä oikeassa oleva nollahypoteesi), jota kutsutaan merkitsevyytasoksi tai riskitasoksi (significance = p tai α). Hypoteesin testauksessa lasketaan 1. lajin virheen todennäköisyys ja mikäli virheen tekemisen todennäköisyys on pieni, hylätään nollahypoteesi. Riskitason rajoina käytetään yleensä arvoja 0,05, 0,01 ja 0,001.

Julkaisun taulukoissa tilastollisesti merkitsevät riskitasot on esitetty yhdellä, kahdella tai kolmella tähdellä seuraavasti:

- * 0,01 < p < 0,05
- ** 0,001 < p < 0,01
- *** p < 0,001

Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V

χ^2 -riippumattomuustesti kertoo kahden muuttujan välisen riippuvuuden merkitsevyyden. Jos riippuvuutta havaitaan, niin χ^2 -testisuure ei kuitenkaan sinällään kelpaa riippuvuuden laadun kuvaamiseen. Jos kahden eri taulukon sarakkeitten ja rivien lukumäärät tai otoskoot ovat erisuuret, ei näitä taulukoita voi verrata keskenään χ^2 -testisuureen avulla. Näin ollen riippuvuuden laadun kuvaamiseen tarvitaan jokin assosiaatiomitta. Sopiva tunnusluku on Cramerin V. Cramerin V on vertailukelpoinen eri kokoisten ja erisuurten otoskokojen kesken saaden sitä suuremman arvon, mitä enemmän riippuvuutta ilmenee.

Cramerin V lasketaan kaavasta

$$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n * \min(r-1, s-1)}}$$

missä n = otoskoko, r = rivien lukumäärä ja s = sarakkeiden lukumäärä.

Esimerkki (Cramerin V) – Riippuuko henkilöstökoulutukseen osallistuminen enemmän pohjakoulutuksesta vai iästä?

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 riippui tilastollisesti merkitsevästi sekä pohjakoulutuksesta että henkilön iästä. Kumman taustamuuttujan kohdalla riippuvuus on suurempaa?

Pohjakoulutuksen ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu (painotetut frekvenssit):

	Osallistunut	Ei osallistunut	Yhteensä
Perusaste	213	262	475
Keskiaste	538	572	1110
Korkea-aste	711	264	975
Yhteensä	1 462	1 098	2 560

Iän ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu:

	Osallistunut	Ei osallistunut	Yhteensä
18–24	91	109	200
25–34	321	243	564
35–44	419	273	692
45–54	427	286	713
55–64	204	187	391
Yhteensä	1 462	1 098	2 560

Kontingenssitauluista saadaan laskettua χ^2 -testisuureet:

$$\begin{aligned}\chi^2_{\text{pohjakoulutus}} &= 162,4 \\ \chi^2_{\text{ikä}} &= 20,3\end{aligned}$$

Ja niiden avulla edelleen Cramerin V:t :

$$\begin{aligned}V_{\text{pohjakoulutus}} &= 0,252 \\ V_{\text{ikä}} &= 0,089\end{aligned}$$

Riippuvuus henkilöstökoulutukseen osallistumisen ja pohjakoulutuksen välillä on siis voimakkaampaa kuin riippuvuus osallistumisen ja iän välillä.

Liite 1

Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys (kysymys B1)

Aikuiskoulutukseen osallistumista kysyttiin oheisella kysymyksellä (kysymys B1). Vastaajilla oli lisäksi käytettävissään vastauskortti, jossa oli esitettyinä kysymyksen alakohdat. Kysymyksen kohtia 2, 3, 7, 10, 11, 12, 16, 18, 20 ja 29 ei lasketa aikuiskoulutukseksi.

B1. Minkälaisiin opintoihin ja kursseille olette osallistunut Suomessa elämäne aikana.

Opiskeluksi katsotaan myös keskeytyneet opinnot.

VASTAUSVAIHTOEHDOT:

Viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

Joskus aiemmin

Ei ole koskaan opiskellut

02 Peruskoulu tai keskikoulu

03 Lukio

04 Iltakoulu

05 Oppisopimuskoulutus

06 Työllisyyskurssi

Ammatillinen oppilaitos, ammattikorkeakoulu tai aikuiskoulutuskeskus...

07 ...tutkintoon johtava koulutus – pääasiassa nuorille

08 ...tutkintoon johtava koulutus – erityisesti aikuisille

09 ...muu kuin tutkintoon johtava koulutus – erityisesti aikuisille

10 Sotilasalan oppilaitos (ei varusmiespalvelu)

Yliopistot ja korkeakoulut (+ täydennyskoulutuskeskus)...

11 ...perustutkintoa varten (kandidaatti, maisteri)

12 ...jatkotutkintoa varten (tohtori, lisensiaatti)

13 ...ammattillinen täydennyskoulutuskurssi

14 ...erillistä arvosanaa varten tai avoimen yliopiston kursseja

15 Kesäyliopisto

Kansanopisto tai -korkeakoulu (ei kansalaisopisto)...

16 ...ammattillisen kelpoisuuden tuottava koulutus

17 ...muu koulutus

- 18 Konservatorio ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus tai musiikkikoulu tai -opisto (ei aikuisosastolla)
- 19 Musiikkioppilaitos musiikkikouluasteeseen sisältyvä aikuisosasto

- Urheiluopisto (liikunnan koulutuskeskus)...
- 20 ...amatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- 21 ...muu koulutus

- 22 Kansalais- tai työväenopisto
- 23 Kielikoulu tai -opisto (Suomessa)
- 24 Kirjeopisto
- 25 Järjestön yms. järjestämä koulutus
- 26 Opintokeskuksen opintokerhot ja kurssit
- 27 Erityinen tekstinkäsittelykoulu
- 28 Tanssikoulu tai -opisto
- 29 Autokoulu

- 30 Työnantajan järjestämä/kustantama kurssikoulutus
- 31 Työpaikalla työn yhteydessä tehtäviin perehdyttävä tai taitoja lisäävä opastus erityiseltä ohjaajalta, kouluttajalta tai asiantuntijalta
- 32 Erityinen koulutusta antava koulutusyritys tai koulutuskeskus (työ- tai vapaa-aikana)
- 33 Konferenssit, seminaarit tms. (ei edellä mainittuja)
- 34 Jokin muu koulutus

Liite 2

Koulutuksen sisältöluokitus (FET)

FET = Fields of Education and Training, 1999

Tässä liitteessä on esitetty saadun koulutuksen sisällön luokitus (FET-luokitus, *Fields of Education and Training*). FET-luokitus pohjautuu kansainväliseen koulutusluokitukseen ISCED:iin (*Unesco International Standard Classification of Education*) vuodelta 1997 ja se on kehitetty Eurostatin projektityönä läheisessä yhteistyössä UNESCO:n ja OECD:n kanssa. FET-luokitus ei kuitenkaan ole osa ISCED:iä eikä UNESCO:n hyväksymä. Eurostat hyväksyi luokituksen omissa tiedonkeruissaan käytettäväksi vuonna 1999. FET-luokitusta käytetään muun muassa EU-aikuiskoulutustutkimuksessa (EU-AES), työvoimatutkimuksessa (*Labour Force Survey*) ja eurooppalaisessa tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC).

Aikuiskoulutustutkimuksen 2006 tulokset on esitetty käyttäen hyvin pitkälle FET-luokitusta kuitenkin pienin muutoksin. Muutokset ja vastaavuus FET-luokitukseen on kuvattu oheisessa taulukossa 1 (katso myös luku 3. *Koulutuksen sisältö*). Lisäksi aikuiskoulutustutkimus 2006:ssa on jokaiseen pääluokkaan liitetty lisäkoodi sellaisia koulutuksia varten, joiden sisältö kuuluu selkeästi kyseiseen luokkaan, mutta jonka koodaaminen luokan alakohtiin on ongelmallista. Nämä yleiset ohjelmat -alakohdat on esitetty ohessa olevassa FET-luokituksessa suluisa.

Taulukko 1.
Aikuiskoulutustutkimuksessa 2006 käytetty koulutuksen sisällön luokitus ja sen yhteys FET-luokitukseen (*Fields of Education and Training*)

Koulutuksen sisältöluokka (Aikuiskoulutustutkimus 2006)	FET-luokitus	koodit erikoistapauksessa
Liiketalous- ja oikeustieteet	osa luokasta 3	340–380
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	luokka 8	
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	luokka 7	
Tietotekniikka	osa luokasta 4	481–482
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	luokka 5	
Taideaineet	osa luokasta 2	210–215
Vieraat kielet	osa luokasta 2	222
Kasvatustieteet	luokka 1	
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	osa luokasta 3	310–322
Henkilökohtaiset taidot	luokka 0	
Humanistiset aineet	osa luokasta 2	220– 221, 223–226
Matemaattis- ja luonnontieteet	osa luokasta 4	421–462, 410
Maa-, metsä- ja kalatalous	luokka 6	

Koulutuksen sisältö
Fields of Education and Training, 1999

- 0 Yleiset ohjelmat**
(General Programmes)
- 010 Peruskoulu, lukio
 - 080 Luku-, kirjoitus-, laskutaito
 - 090 Henkilökohtaisten taitojen kehittäminen
 - (091 Autokoulu, ajo-opetus)
- 1 Kasvatustiede- ja opettajankoulutus**
(Education)
- (140 Kasvatustiede- ja opettajankoulutus, yleiset ohjelmat)
 - 141 Opettajan koulutus
 - 142 Kasvatustiede
 - 143 Esikouluopettajien koulutus
 - 144 Opettajankoulutus, perusaste
 - 145 Opettajankoulutus, aineopettajat
 - 146 Opettajankoulutus, ammatilliset aineet
- 2 Taide- ja taitoaineet**
(Humanities and Arts)
- (210 Taide- ja taitoaineet, yleiset ohjelmat)
 - 211 Kuvataiteet
 - 212 Musiikki, esittävät taiteet
 - 213 Audiovisuaaliset tekniikat, mediatuotanto
 - 214 Muotoilu, suunnittelu (design)
 - 215 Käsi-, taidetyö
 - (220 Humanistiset aineet, yleiset ohjelmat)
 - 221 Uskonto, teologia
 - 222 Vieraat kielet
 - 223 Äidinkieli
 - 225 Historia, arkeologia
 - 226 Filosofia, etiikka
- 3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet**
(Social Sciences, Business and Law)
- (310 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, yleiset ohjelmat)
 - 311 Psykologia
 - 312 Sosiologia, kulttuuriopinnot
 - 313 Valtiotiede, yhteiskuntaoppi
 - 314 Taloustiede
 - 321 Journalistiikka, raportointi
 - 322 Kirjasto, informaatio, arkistointi
 - (340 Liiketaloustieteet, yleiset ohjelmat)
 - 341 Tukku-, vähittäiskauppa
 - 342 Markkinointi, mainonta

- 343 Rahoitus, pankki, vakuutus
- 344 Kirjanpito
- 345 Johtaminen, hallinnointi
- 346 Sihteeri-, toimistotyö
- 347 Työelämäkoulutus
- 380 Oikeustieteet

4 Luonnontieteet
(Science, Mathematics and Computing)

- (410) Luonnontieteet, yleiset ohjelmat
- 421 Biologia, biokemia
- 422 Ympäristötieteet
- (440) Fysikaaliset tieteet, yleiset ohjelmat
- 441 Fysiikka
- 442 Kemia
- 443 Geotieteet, maantiede
- 461 Matematiikka
- 462 Tilastotiede
- 481 Tietojenkäsittelytiede
- 482 Tietotekniikan käyttö

5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen
(Engineering, Manufacturing and Construction)

- (520) Tekniikka, yleiset ohjelmat
- 521 Kone-, metallitekniikka
- 522 Sähkö-, energiatekniikka
- 523 Elektroniikka, tietotekniikka
- 524 Kemia-, prosessitekniikka
- 525 Auto-, kuljetusvälinetekniikka
- (540) Tuotanto, yleiset ohjelmat
- 541 Elintarviketuotanto
- 542 Tekstiiliteollisuus, vaateteollisuus
- 543 Puuteollisuus, paperiteollisuus, muoviteollisuus, lasiteollisuus
- 544 Kaivosteollisuus, louhinta
- 581 Arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu
- 582 Rakennus-, maanmittaustekniikka

6 Maa-, metsä- ja kalatalous
(Agriculture and Veterinary)

- (620) Maa-, metsä- ja kalatalous, yleiset ohjelmat
- 621 Maanviljely, kotieläintalous
- 622 Puutarhatalous
- 623 Metsätalous
- 624 Kalatalous
- 641 Eläinlääketiede

- 7 **Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi**
(Health and Welfare)
- (720) Terveys- ja sosiaaliala ja hyvinvointi, yleiset ohjelmat
- 721 Lääketiede
- 723 Terveyden-, sairaudenhoito
- 724 Hammashoito
- 725 Lääketieteen diagnostiikka, teknologia
- 726 Terapia, kuntoutus
- 727 Farmasia
- 761 Lastenhoito, -kasvatus
- 762 Sosiaalihuolto, -ohjaus
- 8 **Palvelut**
(Services)
- (810) Palvelut, yleiset ohjelmat
- 811 Hotelli, ravintola, ravitsemispalvelut
- 812 Turismi, matkailu, vapaa-aika
- 813 Urheilu, liikunta
- 814 Kotitalousala
- 815 Hiusten, kauneuden hoito
- 840 Liikenne-, kuljetuspalvelut
- (850) Ympäristö, yleiset ohjelmat
- 851 Ympäristönsuojelu, -teknologia
- 852 Luonto, ympäristö
- 853 Puhtaanapitopalvelut
- (860) Turvallisuus, yleiset ohjelmat
- 861 Turvallisuusala (henkilöiden, omaisuuden suojaaminen)
- 862 Työsuojelu, työturvallisuus
- 863 Sotilasala

Liite 3

Koulutuksen sisältöluokitusten vertailtavuus vuosina 2000 ja 2006

Oheiseen taulukkoon on koottu aikuiskoulutustutkimuksessa vuosina 2000 ja 2006 käytettyjen koulutuksen sisältöluokitusten vertailtavuus. Kun tuloksia verrataan näinä vuosina, on raportissa käytetty vuoden 2000 Aikuiskoulutustutkimuksen koulutuksen sisällön luokittelua (katso esim. Blomqvist ym. 2002, 120–121).

Taulukko 1.
Aikuiskoulutustutkimuksissa 2000 ja 2006 käytettyjen koulutuksen sisältöluokituksien vastaavuus

Vuoden 2000 luokitus	Vuosi 2006 (FET:n luokat) ¹
10 Peruskoulu- ja lukiokoulutus	1
11 Taide- ja taitoaineet	210–215
12 Vieraat kielet	222
21 Humanistiset ja esteettiset aineet	220, 223–226
22 Opettaja- ja ohjaajakoulutus	140–141, 143–146
23 Kauppa- ja taloustieteet, markkinointi, toimistoala	340–344, 346
24 Oikeus-, yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	310–322, 380, 142
25 Johtaminen, esimiestaidot, järjestökoulutus	345, 347
26 Tietotekniikka	481, 482
27 Matematiikka, luonnontieteet	420–462
28 Tekniikka ja sen tutkimus, tuotekehitys, tuotanto, rakentaminen	500–582
29 Kuljetus, liikenne, huolinta	840
30 Sosiaali- ja terveydenhuolto (hoitoalat)	720–762
31 Maa-, metsä- ja puutarhatalous	620–641
32 Palvelutyö	810–812, 814, 815, 851–853
33 Vartiointi, palo-, pelastus-, sotilas- ja suojelutyö	860–863
34 Liikunta ja urheilu, henkinen ja fyysinen hyvinvointi	813
35 Muu koulutus (esim. monialaiset sisällöt)	080, 090

1 FET = *Fields of Education and Training*, 1999 (katso liite 2)

Liitetaulukot

Taulukoissa käytetyt symbolit

Ei yhtään	–
Osuus on alle 0,5 prosenttiyksikköä	0
Tieto ei ole mahdollinen
Tieto on epävarma esitettäväksi ($n < 30$)
Koko väestöön painotettu lukumäärä	N
Vastaajien lukumäärä	n

Liitetaulukko 1.**Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	198 693	43	171 272	37	88 120	19	458 084	251	100
25–34-vuotiaat	373 428	58	247 815	39	18 921	3	640 164	1 319	100
35–44-vuotiaat	441 924	61	267 848	37	15 765	2	725 536	877	100
45–54-vuotiaat	430 683	56	322 267	42	19 118	2	772 068	977	100
55–64-vuotiaat	262 001	37	429 176	60	23 688	3	714 865	946	100
Sukupuoli									
Mies	757 588	45	792 626	47	121 999	7	1 672 213	2 164	100
Nainen	949 140	58	645 752	39	43 612	3	1 638 504	2 206	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	40 521	42	49 074	51	7 222	7	96 817	132	100
Muut yrittäjät	88 188	40	122 536	55	11 474	5	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	425 002	76	128 762	23	4 367	1	558 131	829	100
Alemmat toimihenkilöt	483 645	69	206 428	29	11 689	2	701 763	974	100
Työntekijät	348 239	43	422 072	52	44 061	5	814 372	1 055	100
Opiskelijat	181 996	52	118 401	34	51 715	15	352 113	324	100
Eläkeläiset	56 070	16	282 109	79	19 311	5	357 490	476	100
Muu tai tuntematon	83 068	40	108 995	52	15 772	8	207 835	287	100
Koulutusaste									
Perusaste	289 925	35	460 873	56	77 172	9	827 970	851	100
Keskiaste	714 247	48	692 145	47	81 704	5	1 488 097	1 983	100
Korkea-aste	702 556	71	285 359	29	6 735	1	994 650	1 536	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 428 489	57	970 958	39	90 658	4	2 490 105	3 400	100
Työlliset	1 356 455	60	822 572	37	66 304	3	2 245 331	3 088	100
Työttömät	72 034	29	148 386	61	24 354	10	244 774	312	100
Työvoiman ulkopuoliset	278 239	34	467 419	57	74 953	9	820 612	970	100
Lääni									
Etelä-Suomi	766 526	55	574 430	41	44 860	3	1 385 816	1 696	100
Länsi-Suomi ¹⁾	583 307	50	516 920	44	70 626	6	1 170 853	1 588	100
Itä-Suomi	177 458	49	160 570	45	21 769	6	359 797	533	100
Oulu	128 700	45	136 198	47	21 909	8	286 807	405	100
Lappi	50 737	47	50 260	47	6 447	6	107 443	148	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	1 110 921	54	848 191	41	86 658	4	2 045 769	2 670	100
Taajaan asuttu	267 891	48	261 852	47	30 609	5	560 352	743	100
Maaseutumainen	327 917	47	328 335	47	48 344	7	704 596	957	100
Yhteensä	1 706 728	52	1 438 377	43	165 611	5	3 310 717	4 370	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailta on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 2.**Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	225 413	49	159 363	35	76 172	17	460 948	485	100
25–34-vuotiaat	409 527	62	216 778	33	35 708	5	662 013	696	100
35–44-vuotiaat	474 888	62	274 406	36	18 131	2	767 425	811	100
45–54-vuotiaat	463 366	56	331 647	40	32 998	4	828 011	856	100
55–64-vuotiaat	180 863	33	329 648	61	31 937	6	542 448	574	100
Sukupuoli									
Mies	798 731	49	717 851	44	129 559	8	1 646 142	1 727	100
Nainen	955 326	59	593 992	37	65 386	4	1 614 704	1 695	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousryttäjät	43 153	45	37 329	39	14 600	15	95 082	101	100
Muut ryttäjät	94 745	42	119 204	52	14 267	6	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	485 627	84	87 807	15	3 153	1	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	435 025	68	189 659	30	11 298	2	635 981	656	100
Työntekijät	361 911	45	398 978	49	49 637	6	810 527	836	100
Opiskelijat	184 670	57	98 555	30	43 521	13	326 746	345	100
Eläkeläiset	82 555	21	270 941	69	36 493	9	389 989	405	100
Muu tai tuntematon	66 371	34	109 370	55	21 977	11	197 718	217	100
Koulutasaste									
Perusaste	340 450	37	480 280	52	99 596	11	920 327	918	100
Keskiaste	725 994	51	621 305	43	84 361	6	1 431 659	1 496	100
Korkea-aste	687 614	76	210 257	23	10 988	1	908 859	1 008	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 443 705	60	867 300	36	98 581	4	2 409 586	2 524	100
Työlliset	1 330 843	63	691 577	33	84 975	4	2 107 395	2 206	100
Työttömät	112 862	37	175 723	58	13 607	5	302 192	318	100
Työvoiman ulkopuoliset	310 352	36	444 542	52	96 364	11	851 259	898	100
Lääni									
Etelä-Suomen lääni	767 259	57	511 961	38	65 104	5	1 344 324	1 292	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	598 523	52	484 803	42	75 088	6	1 158 414	1 250	100
Itä-Suomen lääni	195 573	54	137 164	38	27 721	8	360 459	428	100
Oulun lääni	129 297	47	127 425	46	19 434	7	276 156	313	100
Lapin lääni	63 405	52	50 489	42	7 598	6	121 493	139	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	1 102 510	56	758 281	38	109 426	6	1 970 216	2 023	100
Taajaan asuttu	289 667	53	224 816	41	31 123	6	545 606	588	100
Maaseutumainen	361 880	49	328 745	44	54 397	7	745 023	811	100
Yhteensä	1 754 057	54	1 311 843	40	194 945	6	3 260 845	3 422	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 3.**Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö)**

	Osallistunut tutkimushetkellä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	183 534	42	132 910	30	121 629	28	438 073	597	100
25–34-vuotiaat	381 866	53	288 914	40	56 337	8	727 118	988	100
35–44-vuotiaat	425 144	54	320 936	41	42 894	5	788 974	989	100
45–54-vuotiaat	404 908	54	317 277	42	33 376	4	755 560	911	100
55–64-vuotiaat	160 102	31	289 461	57	59 254	12	508 818	622	100
Sukupuoli									
Mies	705 958	43	711 388	44	207 706	13	1 625 052	2 052	100
Nainen	849 596	53	638 111	40	105 784	7	1 593 491	2 055	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousryttäjät	53 667	44	56 080	45	13 613	11	123 360	159	100
Muut ryttäjät	91 009	37	140 989	57	16 175	7	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	329 791	78	90 872	21	2 765	1	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	494 612	66	232 332	31	18 567	2	745 511	947	100
Työntekijät	301 307	37	390 653	48	114 450	14	806 410	1 027	100
Opiskelijat	159 059	51	99 535	32	55 591	18	314 185	427	100
Eläkeläiset	68 296	20	227 896	67	45 104	13	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	57 814	27	111 143	51	47 224	22	216 182	289	100
Koulutusaste (luokitus 1997)									
Perusaste	332 933	32	523 480	51	175 278	17	1 031 692	1 290	100
Keskiaste	619 127	47	580 218	44	123 257	9	1 322 602	1 713	100
Korkea-aste	603 494	70	245 800	28	14 955	2	864 249	1 104	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 292 587	53	941 730	39	186 742	8	2 421 059	3 074	100
Työlliset	1 164 313	60	678 534	35	109 451	6	1 952 299	2 465	100
Työttömät	128 274	27	263 196	56	77 291	16	468 761	609	100
Työvoiman ulkopuoliset	262 967	33	407 769	51	126 748	16	797 484	1 033	100
Lääni (luokitus 1999)									
Etelä-Suomen lääni	653 404	50	555 248	43	91 635	7	1 300 288	1 567	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	544 804	48	469 354	41	130 066	11	1 144 224	1 494	100
Itä-Suomen lääni	167 824	45	161 608	43	44 267	12	373 699	519	100
Oulun lääni	130 434	48	110 777	40	33 304	12	274 514	366	100
Lapin lääni	59 089	47	52 512	42	14 218	11	125 819	161	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	990 538	52	765 968	40	158 137	8	1 914 643	2 426	100
Taaiaan asuttu	251 538	45	246 077	44	59 180	11	556 796	706	100
Maaseutumainen	313 479	42	337 453	45	96 172	13	747 104	975	100
Yhteensä	1 555 554	48	1 349 499	42	313 490	10	3 218 543	4 107	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailta on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 4.
Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	204 552	43	155 688	32	119 147	25	479 387	534	100
25–34-vuotiaat	416 027	55	289 880	39	44 965	6	750 873	835	100
35–44-vuotiaat	481 846	57	293 654	35	69 519	8	845 019	937	100
45–54-vuotiaat	291 068	48	245 609	40	70 762	12	607 439	688	100
55–64-vuotiaat	132 963	25	293 841	55	111 389	21	538 193	610	100
Sukupuoli									
Mies	697 519	43	660 670	41	259 880	16	1 618 068	1 811	100
Nainen	828 938	52	618 002	39	155 903	10	1 602 843	1 793	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	47 471	30	77 291	48	36 065	22	160 827	196	100
Muut yrittäjät	76 000	40	93 904	49	20 658	11	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	332 761	83	66 889	17	1 658	0	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	574 184	68	241 355	29	27 043	3	842 582	927	100
Työntekijät	290 427	34	414 081	48	158 173	18	862 680	977	100
Opiskelijat	110 335	45	92 477	38	43 456	18	246 268	278	100
Eläkeläiset	69 569	17	233 843	57	103 771	25	407 182	467	100
Muu tai tuntematon	25 709	23	58 832	54	24 960	23	109 501	125	100
Koulutusaste (luokitus 1997)									
Perusaste	364 321	30	582 335	48	258 464	21	1 205 120	1 367	100
Keskiaste	618 678	48	517 408	40	142 201	11	1 278 287	1 443	100
Korkea-aste	543 458	74	178 928	24	15 118	2	737 503	794	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 321 585	54	895 438	36	245 299	10	2 462 322	2 739	100
Työlliset	1 306 690	55	854 863	36	229 628	10	2 391 181	2 650	100
Työttömät	14 895	21	40 575	57	15 671	22	71 142	89	100
Työvoiman ulkopuoliset	204 872	27	383 233	51	170 483	22	758 589	865	100
Lääni (luokitus 1999)									
Etelä-Suomen lääni	634 226	50	518 322	41	123 932	10	1 276 480	1 234	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	525 768	45	454 335	39	180 611	16	1 160 715	1 293	100
Itä-Suomen lääni	176 147	46	156 861	41	48 978	13	381 985	563	100
Oulun lääni	132 294	48	98 248	36	44 746	16	275 288	283	100
Lapin lääni	58 021	46	50 906	40	17 516	14	126 443	231	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	967 939	51	734 320	39	192 725	10	1 894 985	2 017	100
Taajaan asuttu	229 611	46	197 783	40	67 451	14	494 844	561	100
Maaseutumainen	328 906	40	346 569	42	155 607	19	831 082	1 026	100
Yhteensä	1 526 457	47	1 278 672	40	415 783	13	3 220 911	3 604	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Liitetaulukko 5.
Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut aikuis-koulutukseen lukuvuonna 79/80		Osallistunut aikuis-koulutukseen syksyllä 1980 tai ennen lukuvuotta 1979/80		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	153 022	30	191 556	38	166 114	33	510 693	518	100
25–34-vuotiaat	338 454	38	410 200	46	133 926	15	882 581	887	100
35–44-vuotiaat	206 322	36	276 151	48	91 968	16	574 441	582	100
45–54-vuotiaat	173 512	31	261 182	47	117 504	21	552 198	556	100
55–64-vuotiaat	69 471	15	210 374	46	175 600	39	455 445	458	100
Sukupuoli									
Mies	400 121	27	671 971	45	426 268	28	1 498 360	1 512	100
Nainen	540 660	37	677 492	46	258 845	18	1 476 998	1 489	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	25 314	20	51 787	42	46 771	38	123 872	127	100
Muut yrittäjät	15 697	19	49 932	59	19 104	23	84 733	86	100
Ylemmät toimihenkilöt	134 375	56	97 538	41	8 044	3	239 956	239	100
Alemmat toimihenkilöt	364 766	50	308 748	43	51 008	7	724 522	728	100
Työntekijät	232 508	23	476 724	48	287 212	29	996 444	1 005	100
Opiskelijat	56 827	33	73 420	42	43 766	25	174 013	176	100
Eläkeläiset	30 104	11	123 483	45	121 653	44	275 239	277	100
Muu tai tuntematon	81 190	23	167 831	47	107 556	30	356 578	363	100
Lääni (luokitus 1999)									
Etelä-Suomen lääni	382 879	34	547 944	48	209 042	18	1 139 865	1 139	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	320 484	29	487 322	45	283 618	26	1 091 423	1 099	100
Itä-Suomen lääni	120 478	33	161 230	44	88 304	24	370 011	382	100
Oulun lääni	76 965	30	106 303	41	73 575	29	256 844	270	100
Lapin lääni	39 975	34	46 665	40	30 574	26	117 214	111	100
Yhteensä	940 781	32	1 349 463	45	685 113	23	2 975 357	3 001	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Vuoden 1980 tutkimuksessa kysyttiin osallistumista syyslukukaudella 1980 tai lukuvuonna 1979/80. Vertailukelpoisimmaksi tiedoksi vuosien 1990 ja 1995 tutkimuksiin nähden katsottiin osallistuminen lukuvuonna 1979/80, koska se kuvaa parhaiten osallistumista vuoden (12 kuukauden) aikana.

Liitetaulukko 6.**Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006
(18–64-vuotias työvoima)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	69 120	36	124 939	64	194 060	106	100
25–34-vuotiaat	274 747	54	235 555	46	510 301	1 049	100
35–44-vuotiaat	374 510	57	277 336	43	651 846	788	100
45–54-vuotiaat	375 150	54	324 734	46	699 884	884	100
55–64-vuotiaat	173 208	40	260 807	60	434 014	573	100
Sukupuoli							
Mies	592 984	45	714 845	55	1 307 829	1 763	100
Nainen	673 750	57	508 526	43	1 182 276	1 637	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	32 725	34	64 091	66	96 817	132	100
Muut yrittäjät	70 809	32	151 388	68	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	401 833	72	155 193	28	557 026	828	100
Alemmät toimihenkilöt	435 750	62	264 768	38	700 518	972	100
Työntekijät	292 609	36	521 764	64	814 372	1 055	100
Opiskelijat	1 921	10	17 519	90	19 441	20	100
Muu tai tuntematon	31 087	39	48 647	61	79 734	100	100
Koulutusaste							
Perusaste	187 419	34	358 140	66	545 559	578	100
Keskiaste	486 276	45	603 494	55	1 089 770	1 515	100
Korkea-aste	593 040	69	261 736	31	854 776	1 307	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 226 247	55	1 019 084	45	2 245 331	3 088	100
Työtön	40 487	17	204 287	83	244 774	312	100
Lääni							
Etelä-Suomi	583 918	55	486 002	45	1 069 920	1 356	100
Länsi-Suomi ¹⁾	424 143	49	449 016	51	873 159	1 229	100
Itä-Suomi	121 360	48	134 023	52	255 384	391	100
Oulu	94 272	46	112 702	54	206 974	305	100
Lappi	43 041	51	41 628	49	84 668	119	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	847 807	55	697 710	45	1 545 517	2 093	100
Taajaan asuttu	193 235	45	235 962	55	429 198	584	100
Maaseutumainen	225 692	44	289 698	56	515 390	723	100
Yhteensä	1 266 735	51	1 223 371	49	2 490 105	3 400	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Tähän luetaan se aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 7.**Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000
(18–64-vuotias työvoima)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	77 432	41	112 245	59	189 677	194	100
25–34-vuotiaat	298 999	56	239 536	44	538 535	566	100
35–44-vuotiaat	388 827	56	306 341	44	695 168	736	100
45–54-vuotiaat	379 929	52	354 670	48	734 599	762	100
55–64-vuotiaat	85 988	34	165 620	66	251 608	266	100
Sukupuoli							
Mies	602 702	47	680 761	53	1 283 463	1 343	100
Nainen	628 473	56	497 651	44	1 126 124	1 181	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	24 551	26	70 531	74	95 082	101	100
Muut yrittäjät	69 687	31	158 528	69	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	433 289	75	143 298	25	576 587	622	100
Alemmät toimihenkilöt	376 886	59	259 096	41	635 981	656	100
Työntekijät	312 254	39	498 272	61	810 527	836	100
Muu tai tuntematon	14 507	23	48 687	77	63 194	69	100
Koulutusaste							
Perusaste	206 641	35	381 276	65	587 917	560	100
Keskiaste	472 495	46	562 703	54	1 035 198	1 094	100
Korkea-aste	552 039	70	234 432	30	786 471	870	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 157 178	55	950 216	45	2 107 395	2 206	100
Työtön	73 996	24	228 195	76	302 192	318	100
Lääni							
Etelä-Suomen lääni	556 304	54	470 142	46	1 026 446	984	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	413 577	48	440 200	52	853 777	925	100
Itä-Suomen lääni	131 746	53	115 361	47	247 107	292	100
Oulun lääni	87 226	46	101 873	54	189 098	216	100
Lapin lääni	42 323	45	50 836	55	93 159	107	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	783 659	55	650 507	45	1 434 166	1 474	100
Taajaan asuttu	197 581	49	207 147	51	404 728	432	100
Maaseutumainen	249 935	44	320 758	56	570 693	618	100
Yhteensä	1 231 175	51	1 178 411	49	2 409 586	2 524	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 8.**Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995
(18–64-vuotias työvoima)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana					
	Kyllä		Ei		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	n %
Ikä						
18–24-vuotiaat	50 555	27	135 736	73	186 291	252 100
25–34-vuotiaat	260 675	44	333 984	56	594 659	807 100
35–44-vuotiaat	325 990	45	398 197	55	724 187	908 100
45–54-vuotiaat	317 436	47	361 156	53	678 592	819 100
55–64-vuotiaat	77 434	33	159 897	67	237 331	288 100
Sukupuoli						
Mies	503 639	39	777 960	61	1 281 599	1 604 100
Nainen	528 452	46	611 009	54	1 139 461	1 470 100
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	38 384	31	84 976	69	123 360	159 100
Muut yrittäjät	55 912	23	191 599	77	247 511	308 100
Ylemmät toimihenkilöt	289 534	68	133 893	32	423 427	528 100
Alemmat toimihenkilöt	407 848	55	337 663	45	745 511	947 100
Työntekijät	229 509	29	575 361	71	804 870	1 025 100
Muu tai tuntematon	10 903	14	65 478	86	76 380	107 100
Koulutusaste (luokitus 1997)						
Perusaste	192 530	28	504 599	72	697 129	869 100
Keskiaste	375 871	39	597 919	61	973 790	1 248 100
Korkea-aste	463 690	62	286 451	38	750 141	957 100
Työvoimaan kuuluminen						
Työllinen	969 066	50	983 233	50	1 952 299	2 465 100
Työtön	63 024	13	405 737	87	468 761	609 100
Lääni (luokitus 1999)						
Etelä-Suomen lääni	447 323	44	559 247	56	1 006 570	1 206 100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	340 748	41	500 512	59	841 260	1 101 100
Itä-Suomen lääni	115 245	41	166 488	59	281 733	388 100
Oulun lääni	90 937	46	107 347	54	198 284	261 100
Lapin lääni	37 837	41	55 376	59	93 213	118 100
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	669 133	46	772 344	54	1 441 477	1 813 100
Taajaan asuttu	167 898	40	251 505	60	419 403	531 100
Maaseutumainen	195 059	35	365 120	65	560 179	730 100
Yhteensä	1 032 090	43	1 388 969	57	2 421 059	3 074 100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 9.**Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990
(18–64-vuotias työvoima)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	97 831	36	172 753	64	270 584	297	100
25–34-vuotiaat	329 104	50	335 036	50	664 140	739	100
35–44-vuotiaat	373 050	48	407 284	52	780 334	864	100
45–54-vuotiaat	234 914	44	299 525	56	534 439	604	100
55–64-vuotiaat	57 283	27	155 542	73	212 826	235	100
Sukupuoli							
Mies	535 048	41	764 170	59	1 299 218	1 444	100
Nainen	557 134	48	605 970	52	1 163 104	1 295	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	19 922	12	140 905	88	160 827	196	100
Muut yrittäjät	50 762	27	139 800	73	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	293 271	73	108 036	27	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	499 215	59	343 368	41	842 582	927	100
Työntekijät	228 270	26	634 410	74	862 680	977	100
Muu tai tuntematon	4 363	5	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	226 979	27	605 038	73	832 017	935	100
Keskiaste	405 888	41	580 432	59	986 320	1 108	100
Korkea-aste	459 315	71	184 670	29	643 985	696	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työlliset	1 083 547	45	1 307 634	55	2 391 181	2 650	100
Työttömät	8 635	12	62 507	88	71 142	89	100
Lääni (luokitus 1999)							
Etelä-Suomen lääni	489 574	48	532 975	52	1 022 549	986	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	342 428	39	531 336	61	873 764	971	100
Itä-Suomen lääni	128 235	45	155 948	55	284 183	421	100
Oulun lääni	91 438	47	101 166	53	192 604	198	100
Lapin lääni	40 506	45	48 716	55	89 222	163	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	722 787	50	731 240	50	1 454 027	1 537	100
Taajaan asuttu	163 528	42	227 945	58	391 473	442	100
Maaseutumainen	205 866	33	410 956	67	616 822	760	100
Yhteensä	1 092 182	44	1 370 140	56	2 462 322	2 739	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 10.**Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana					
	Kyllä		Ei		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	n %
Ikä						
18–24-vuotiaat	68 919	46	82 531	54	151 450	83 100
25–34-vuotiaat	242 893	57	184 498	43	427 391	886 100
35–44-vuotiaat	317 475	61	206 450	39	523 925	633 100
45–54-vuotiaat	323 426	60	217 101	40	540 527	686 100
55–64-vuotiaat	154 957	52	141 496	48	296 453	392 100
Sukupuoli						
Mies	523 178	53	464 700	47	987 878	1 350 100
Nainen	584 492	61	367 377	39	951 869	1 330 100
Sosioekonominen asema						
Ylemmät toimihenkilöt	390 650	73	143 049	27	533 700	797 100
Alemmat toimihenkilöt	418 043	64	236 601	36	654 644	911 100
Työntekijät	275 554	39	434 922	61	710 476	918 100
Muu tai tuntematon	23 423	57	17 505	43	40 927	54 100
Koulutusaste						
Perusaste	161 590	45	198 680	55	360 270	375 100
Keskiaste	407 574	48	433 366	52	840 940	1 171 100
Korkea-aste	538 506	73	200 031	27	738 537	1 134 100
Työnantaja						
Valtio	123 768	79	32 751	21	156 520	228 100
Kunta	335 424	68	156 874	32	492 298	704 100
Yksityinen	630 679	50	631 121	50	1 261 799	1 706 100
Muu/Ei osaa sanoa	17 798	61	11 331	39	29 130	42 100
Työpaikan henkilökuntamäärä						
1–49 henkeä	234 388	42	322 634	58	557 022	748 100
50–99 henkeä	65 134	55	53 394	45	118 528	166 100
100–199 henkeä	90 060	61	57 419	39	147 479	208 100
200–499 henkeä	140 925	68	66 895	32	207 820	291 100
500 henkeä tai enemmän	541 365	66	273 866	34	815 231	1 142 100
Ei osaa sanoa	35 798	38	57 869	62	93 666	125 100
Lääni						
Etelä-Suomi	522 084	59	357 542	41	879 626	1 133 100
Länsi-Suomi ¹⁾	368 011	55	299 104	45	667 115	954 100
Itä-Suomi	104 707	57	79 627	43	184 334	286 100
Oulu	76 252	52	70 385	48	146 637	218 100
Lappi	36 616	59	25 418	41	62 035	89 100
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	763 407	60	513 280	40	1 276 687	1 757 100
Taajaan asuttu	165 272	54	143 054	46	308 326	426 100
Maaseutumainen	178 990	50	175 743	50	354 734	497 100
Yhteensä	1 107 670	57	832 077	43	1 939 747	2 680 100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 11.
Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen)
osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	62 174	46	74 466	54	136 641	138	100
25–34-vuotiaat	241 792	57	184 392	43	426 184	447	100
35–44-vuotiaat	322 034	61	206 596	39	528 630	562	100
45–54-vuotiaat	307 692	57	236 691	43	544 383	563	100
55–64-vuotiaat	70 823	47	81 049	53	151 872	159	100
Sukupuoli							
Mies	483 852	54	410 595	46	894 447	933	100
Nainen	520 663	58	372 601	42	893 263	936	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	413 202	73	149 126	27	562 329	606	100
Alemmat toimihenkilöt	341 123	60	230 518	40	571 642	588	100
Työntekijät	250 189	38	403 551	62	653 740	675	100
Koulutusaste							
Perusaste	154 706	41	222 107	59	376 812	354	100
Keskiaste	358 260	49	373 659	51	731 919	769	100
Korkea-aste	491 550	72	187 430	28	678 979	746	100
Työnantaja							
Valtiosektori	157 180	74	54 934	26	212 113	221	100
Kuntasektori	311 712	63	185 361	37	497 073	536	100
Yksityissektori	512 853	49	531 041	51	1 043 894	1 075	100
Muu/ Ei osaa sanoa	22 769	66	11 860	34	34 630	37	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	187 647	38	310 304	62	497 951	520	100
50–99 henkeä	65 196	52	61 175	48	126 370	132	100
100–199 henkeä	79 626	60	52 185	40	131 811	140	100
200–499 henkeä	117 371	64	65 638	36	183 009	195	100
500 henkeä tai enemmän	482 172	68	222 198	32	704 370	729	100
Ei osaa sanoa	72 504	50	71 696	50	144 200	153	100
Lääni							
Etelä-Suomen lääni	470 590	57	360 646	43	831 236	799	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	329 535	54	276 959	46	606 494	662	100
Itä-Suomen lääni	99 905	61	62 904	39	162 809	194	100
Oulun lääni	68 919	54	58 704	46	127 624	144	100
Lapin lääni	35 566	60	23 982	40	59 547	70	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	660 169	59	458 061	41	1 118 230	1 147	100
Taajaan asuttu	170 677	56	135 808	44	306 485	327	100
Maaseutumainen	173 669	48	189 326	52	362 995	395	100
Yhteensä	1 004 515	56	783 195	44	1 787 710	1 869	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 12.**Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat palkansaajat)**

	Osallistunut tutkimushetkellä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	37 360	33	77 584	67	114 944	154	100
25–34-vuotiaat	204 640	50	206 023	50	410 663	552	100
35–44-vuotiaat	264 282	53	234 419	47	498 701	621	100
45–54-vuotiaat	261 089	57	199 059	43	460 148	556	100
55–64-vuotiaat	63 460	51	61 806	49	125 266	151	100
Sukupuoli							
Mies	393 756	49	413 902	51	807 658	1 005	100
Nainen	437 075	54	364 989	46	802 064	1 029	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	271 750	69	124 683	31	396 433	495	100
Alemmat toimihenkilöt	365 676	58	262 557	42	628 233	795	100
Työntekijät	193 404	33	391 651	67	585 055	744	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	142 934	37	243 799	63	386 733	478	100
Keskiaste	287 583	46	340 002	54	627 584	796	100
Korkea-aste	400 314	67	195 090	33	595 404	760	100
Työnantaja							
Valtiosektori	152 708	60	103 203	40	255 911	324	100
Kuntasektori	269 328	63	161 162	37	430 490	552	100
Yksityissektori	359 558	43	476 766	57	836 324	1 048	100
Muu/ Ei osaa sanoa	49 237	57	37 760	43	86 997	110	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	147 319	33	305 003	67	452 322	574	100
50–99 henkeä	52 930	51	50 261	49	103 191	129	100
100–199 henkeä	67 699	59	46 793	41	114 492	142	100
200–499 henkeä	103 321	60	69 460	40	172 781	222	100
500 henkeä tai enemmän	425 722	63	250 831	37	676 553	853	100
Ei osaa sanoa	33 839	37	56 543	63	90 382	114	100
Lääni (luokitus 1999)							
Etelä-Suomen lääni	372 296	52	338 222	48	710 518	849	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	265 657	49	275 920	51	541 577	708	100
Itä-Suomen lääni	90 399	53	81 547	47	171 946	236	100
Oulun lääni	73 267	56	57 416	44	130 683	171	100
Lapin lääni	29 211	53	25 786	47	54 997	70	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	569 852	54	477 180	46	1 047 032	1 312	100
Taajaan asuttu	127 912	48	141 126	52	269 038	339	100
Maaseutumainen	133 067	45	160 584	55	293 651	383	100
Yhteensä	830 830	52	778 891	48	1 609 721	2 034	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

**Liitetaulukko 13.
Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990
(18–64-vuotiaat palkansaajat)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						Yhteensä	
	Kyllä		Ei		N	n		
	N	%	N	%				
Ikä								
18–24-vuotiaat	82 445	34	162 865	66	245 310	267	100	
25–34-vuotiaat	285 334	50	281 804	50	567 137	625	100	
35–44-vuotiaat	338 924	52	311 650	48	650 574	714	100	
45–54-vuotiaat	209 508	48	226 814	52	436 322	487	100	
55–64-vuotiaat	52 524	37	89 728	63	142 252	154	100	
Sukupuoli								
Mies	467 602	45	562 486	55	1 030 089	1 127	100	
Nainen	501 131	50	510 375	50	1 011 506	1 120	100	
Sosioekonominen asema								
Ylemmät toimihenkilöt	288 100	72	109 732	28	397 832	420	100	
Alemmat toimihenkilöt	467 208	57	358 812	43	826 019	907	100	
Työntekijät	213 426	26	603 345	74	816 771	919	100	
Muu tai tuntematon	973	1	100	
Koulutusaste (luokitus 1997)								
Perusaste	198 026	32	427 118	68	625 144	689	100	
Keskiaste	341 742	41	487 559	59	829 301	923	100	
Korkea-aste	428 966	73	158 185	27	587 150	635	100	
Työnantaja								
Valtiosektori	123 481	63	72 768	37	196 249	218	100	
Kuntasektori	264 173	54	223 299	46	487 472	554	100	
Yksityissektori	581 079	43	774 934	57	1 356 013	1 473	100	
Tuntematon/ Tieto puuttuu	1 860	2	100	
Lääni (luokitus 1999)								
Etelä-Suomen lääni	456 261	50	448 452	50	904 713	869	100	
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	292 017	42	397 521	58	689 538	766	100	
Itä-Suomen lääni	105 112	49	108 200	51	213 311	315	100	
Oulun lääni	79 765	49	83 656	51	163 422	168	100	
Lapin lääni	35 579	50	35 032	50	70 611	129	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	658 178	51	641 015	49	1 299 193	1 368	100	
Taajaan asuttu	141 856	44	184 216	56	326 073	368	100	
Maaseutumainen	168 699	41	247 630	59	416 329	511	100	
Yhteensä	968 734	47	1 072 861	53	2 041 595	2 247	100	

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammatin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 14.
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana								
	Kyllä		Ei		Yhteensä				
	N	%	N	%	N	n	%		
Ikä									
18–24-vuotiaat	44 530	21	165 149	79	209 678	115	100		
25–34-vuotiaat	107 223	19	470 616	81	577 839	1 189	100		
35–44-vuotiaat	121 623	17	580 663	83	702 286	848	100		
45–54-vuotiaat	132 888	17	628 656	83	761 544	963	100		
55–64-vuotiaat	114 114	16	599 019	84	713 133	944	100		
Sukupuoli									
Mies	178 242	12	1 324 808	88	1 503 050	2 020	100		
Nainen	342 136	23	1 119 294	77	1 461 430	2 039	100		
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	13 085	14	83 731	86	96 817	132	100		
Muut yrittäjät	37 789	17	184 408	83	222 197	293	100		
Ylemmät toimihenkilöt	124 472	22	433 659	78	558 131	829	100		
Alemmat toimihenkilöt	150 794	21	550 969	79	701 763	974	100		
Työntekijät	100 342	12	714 031	88	814 372	1 055	100		
Eläkeläiset	50 570	14	306 920	86	357 490	476	100		
Muu tai tuntematon	43 326	20	170 385	80	213 711	300	100		
Koulutusaste									
Perusaste	86 312	12	636 889	88	723 201	787	100		
Keskiaste	196 450	15	1 080 744	85	1 277 193	1 789	100		
Korkea-aste	237 616	25	726 470	75	964 086	1 483	100		
Lääni									
Etelä-Suomi	219 245	18	1 029 079	82	1 248 324	1 584	100		
Länsi-Suomi ¹⁾	196 058	19	842 438	81	1 038 496	1 459	100		
Itä-Suomi	49 912	16	269 800	84	319 712	494	100		
Oulu	36 221	14	218 575	86	254 796	379	100		
Lappi	18 942	18	84 210	82	103 152	143	100		
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	306 421	17	1 504 206	83	1 810 627	2 455	100		
Taajaan asuttu	94 563	18	416 690	82	511 253	701	100		
Maaseutumainen	119 394	19	523 207	81	642 601	903	100		
Yhteensä	520 378	18	2 444 103	82	2 964 481	4 059	100		

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulu, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 15.
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana							
	Kyllä		Ei		Yhteensä			
	N	%	N	%	N	n	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	39 338	19	168 708	81	208 046	215	100	
25–34-vuotiaat	121 145	20	483 622	80	604 767	635	100	
35–44-vuotiaat	122 872	17	617 676	83	740 548	783	100	
45–54-vuotiaat	139 374	17	685 077	83	824 451	852	100	
55–64-vuotiaat	89 128	16	453 320	84	542 448	574	100	
Sukupuoli								
Mies	173 898	12	1 325 846	88	1 499 744	1 566	100	
Nainen	337 959	24	1 082 558	76	1 420 517	1 493	100	
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	15 021	16	80 061	84	95 082	101	100	
Muut yrittäjät	20 380	9	207 836	91	228 216	240	100	
Ylemmät toimihenkilöt	126 603	22	449 985	78	576 587	622	100	
Alemmät toimihenkilöt	140 082	22	495 899	78	635 981	656	100	
Työntekijät	98 497	12	712 029	88	810 527	836	100	
Eläkeläiset	68 022	17	321 967	83	389 989	405	100	
Muu tai tuntematon	43 252	24	140 628	76	183 880	199	100	
Koulutusaste								
Perusaste	119 823	14	728 838	86	848 661	823	100	
Keskiaste	195 733	16	999 881	84	1 195 614	1 264	100	
Korkea-aste	196 301	22	679 686	78	875 986	972	100	
Lääni								
Etelä-Suomen lääni	204 858	17	1 001 934	83	1 206 791	1 158	100	
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	187 031	18	860 188	82	1 047 219	1 130	100	
Itä-Suomen lääni	54 261	17	258 026	83	312 287	370	100	
Oulun lääni	38 841	16	203 290	84	242 130	273	100	
Lapin lääni	26 866	24	84 967	76	111 834	128	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	294 726	17	1 422 851	83	1 717 577	1 766	100	
Taajaan asuttu	99 735	20	409 642	80	509 376	544	100	
Maaseutumainen	117 396	17	575 912	83	693 308	749	100	
Yhteensä	511 857	18	2 408 404	82	2 920 261	3 059	100	

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tälläisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 16.**Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	36 170	18	165 213	82	201 383	271	100
25–34-vuotiaat	126 507	19	532 164	81	658 672	895	100
35–44-vuotiaat	147 087	19	622 403	81	769 490	965	100
45–54-vuotiaat	131 040	17	617 971	83	749 011	903	100
55–64-vuotiaat	77 844	15	430 974	85	508 818	622	100
Sukupuoli							
Mies	154 190	11	1 309 364	89	1 463 553	1 830	100
Nainen	364 458	26	1 059 361	74	1 423 819	1 826	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	21 859	18	101 501	82	123 360	159	100
Muut yrittäjät	30 770	12	217 402	88	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	83 155	20	340 272	80	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	179 806	24	565 705	76	745 511	947	100
Työntekijät	101 795	13	704 616	87	806 410	1 027	100
Eläkeläiset	61 107	18	280 189	82	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	40 155	20	159 041	80	199 196	265	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	103 176	11	836 093	89	939 270	1 166	100
Keskiaste	211 331	19	908 013	81	1 119 344	1 431	100
Korkea-aste	204 141	25	624 619	75	828 759	1 059	100
Lääni (luokitus 1999)							
Etelä-Suomen lääni	206 427	18	970 053	82	1 176 481	1 415	100
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	196 429	19	820 192	81	1 016 622	1 314	100
Itä-Suomen lääni	57 147	17	282 681	83	339 828	465	100
Oulun lääni	35 706	15	207 632	85	243 337	319	100
Lapin lääni	22 938	21	88 166	79	111 105	143	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	304 698	18	1 388 029	82	1 692 727	2 124	100
Taajaan asuttu	88 582	17	417 845	83	506 427	639	100
Maaseutumainen	125 367	18	562 851	82	688 218	893	100
Yhteensä	518 648	18	2 368 725	82	2 887 373	3 656	100

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 17.**Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18-64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)**

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana							
	Kyllä		Ei		Yhteensä			
	N	%	N	%	N	n	%	
Ikä								
18-24-vuotiaat	49 301	17	232 780	83	282 080	310	100	
25-34-vuotiaat	127 314	18	573 030	82	700 343	779	100	
35-44-vuotiaat	172 371	21	659 432	79	831 802	921	100	
45-54-vuotiaat	111 111	18	494 394	82	605 505	686	100	
55-64-vuotiaat	85 202	16	452 991	84	538 193	610	100	
Sukupuoli								
Mies	168 309	11	1 326 219	89	1 494 528	1 671	100	
Nainen	376 988	26	1 086 407	74	1 463 395	1 635	100	
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	40 113	25	120 714	75	160 827	196	100	
Muut yrittäjät	23 507	12	167 056	88	190 562	209	100	
Ylemmät toimihenkilöt	91 290	23	310 017	77	401 307	425	100	
Alemmat toimihenkilöt	206 882	25	635 700	75	842 582	927	100	
Työntekijät	103 737	12	758 943	88	862 680	977	100	
Eläkeläiset	61 363	15	345 819	85	407 182	467	100	
Muu tai tuntematon	18 404	20	74 377	80	92 782	105	100	
Koulutusaste (luokitus 1997)								
Perusaste	160 626	14	1 017 557	86	1 178 183	1 336	100	
Keskiaste	219 923	20	867 652	80	1 087 575	1 224	100	
Korkea-aste	164 748	24	527 417	76	692 165	746	100	
Lääni (luokitus 1999)								
Etelä-Suomen lääni	192 354	16	995 665	84	1 188 019	1 150	100	
Länsi-Suomen lääni ¹⁾	212 033	20	847 830	80	1 059 863	1 180	100	
Itä-Suomen lääni	62 596	18	286 211	82	348 807	515	100	
Oulun lääni	56 419	23	192 604	77	249 024	256	100	
Lapin lääni	21 895	20	90 316	80	112 211	205	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	294 693	17	1 428 705	83	1 723 399	1 830	100	
Taajaan asuttu	93 711	20	366 175	80	459 886	521	100	
Maaseutumainen	156 893	20	617 746	80	774 639	955	100	
Yhteensä	545 297	18	2 412 626	82	2 957 924	3 306	100	

1) Ml. Ahvenanmaa

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 18.**Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät eri tyypisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2006**

	Osallistumispäiviä keskimäärin (mediaanit)			
	Aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet)	Amm./työhön liittyvä koulutus (osallistunut työvoima)	Henkilöstö- koulutus (osallistuneet palkansaajat)	Muu aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet, pl. opiskelijat ja varusmiehet)
Ikä				
18–24-vuotiaat	9,8	3,3	2,8	6,2
25–34-vuotiaat	7,8	5,7	5,0	5,3
35–44-vuotiaat	7,0	5,3	5,8	5,0
45–54-vuotiaat	8,0	5,3	5,3	6,7
55–64-vuotiaat	6,8	5,0	5,0	9,0
Sukupuoli				
Mies	6,7	5,0	5,2	5,3
Nainen	9,0	5,7	5,2	7,0
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjät	4,7	3,3	–	5,0
Muut yrittäjät	6,0	4,0	–	8,0
Ylemmät toimihenkilöt	9,0	7,0	6,7	5,8
Alemmat toimihenkilöt	7,7	5,7	5,3	6,7
Työntekijät	4,5	3,0	2,7	5,0
Opiskelijat	24,0	–	–	–
Eläkeläiset	8,7	–	–	9,0
Muu tai tuntematon	9,0	8,3	–	6,0
Koulutusaste				
Perusaste	6,7	4,2	4,0	7,0
Keskiaste	7,2	5,0	4,7	5,3
Korkea-aste	8,5	6,2	6,0	6,7
Työvoimaan kuuluminen				
Työllinen	6,8	5,3	–	6,0
Työtön	11,3	10,0	–	6,0
Työvoiman ulkopuoliset	14,0	–	–	8,0
Lääni				
Etelä-Suomi	8,0	5,3	5,3	6,5
Länsi-Suomi ¹⁾	7,0	5,2	5,0	6,7
Itä-Suomi	8,0	5,0	4,8	4,7
Oulu	8,0	6,0	4,7	5,0
Lappi	7,7	5,3	5,3	5,3
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	8,0	5,8	5,3	6,0
Taajaan asuttu	6,7	4,0	4,0	6,0
Maaseutumainen	8,0	5,0	5,2	6,2
Osallistumispäiviä osalistujaa kohden (mediaani)	7,7	5,3	5,2	6,2

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Osallistumispäivillä tarkoitetaan niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa. Tässä ei siis tarkoiteta koulutuksen tai kurssin kokonaiskestoja. Yhdessä koulutuspäivän kestoksi on määritelty 6 tuntia.

Parhaan kuvan keskimääräisestä osallistumispäivien määrästä henkeä kohti antaa mediaaniarvo eikä aritmeettinen keskiarvo, sillä osallistumispäivien määrässä esiintyy suurta hajontaa. Mediaani puolittaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee keskimmäisen arvon niin, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista.

Katso luku 2 *Osallistumisen volyyymi*.

Liitetaulukko 19.**Aikuskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2006
(18–64-vuotiaat koulutukseen osallistuneet)**

	Liiketalous- ja oikeustieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	Tieto- tekniikka	Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	Vieraat kielet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	
Ikä							
18–24-vuotiaat	25	30	12	5	14	6	110
25–34-vuotiaat	31	31	20	16	19	6	778
35–44-vuotiaat	36	29	21	21	13	9	545
45–54-vuotiaat	36	30	20	22	14	13	547
55–64-vuotiaat	28	28	15	21	8	11	348
Sukupuoli							
Mies	30	34	8	16	24	6	1 016
Nainen	35	26	27	20	7	12	1 312
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	22	21	6	9	14	6	54
Muut yrittäjät	29	46	16	7	11	15	120
Ylemmät toimihenkilöt	49	21	15	26	15	11	632
Alemmat toimihenkilöt	39	26	33	24	9	10	685
Työntekijät	19	49	8	11	24	3	450
Opiskelijat	19	21	15	7	15	10	186
Eläkeläiset	7	23	4	18	5	25	76
Muu tai tuntematon	19	25	22	15	8	8	125
Koulutusaste							
Perusaste	24	35	10	15	17	10	291
Keskiaste	27	33	19	13	16	6	954
Korkea-aste	41	24	22	24	11	12	1 083
Lääni							
Etelä-Suomi	34	30	17	20	15	11	969
Länsi-Suomi ²⁾	33	29	19	16	14	8	815
Itä-Suomi	25	34	18	21	15	8	270
Oulu	31	28	22	17	14	5	198
Lappi	31	25	30	10	11	9	76
Kaikki	32	30	18	19	14	9	2 328
Yhteensä (N)	552 272	505 869	309 870	319 089	242 030	159 042	1 706 728

1) Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

2) Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 20.

Työntäjän tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotiaat ko. koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

	Liike- talous- ja oikeus- tieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuus- ala	Tieto- tekniikka	Terveys- ja sosiaali- ala, hyvinvointi	Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	Kasvatus- tieteet	Vieraat kielet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	34	38	2	12	16	3	–	38
25–34-vuotiaat	36	28	19	20	22	7	3	510
35–44-vuotiaat	40	24	23	22	14	9	7	390
45–54-vuotiaat	41	26	24	22	14	7	9	409
55–64-vuotiaat	38	22	26	19	12	5	3	205
Sukupuoli								
Mies	34	34	19	8	26	5	5	722
Nainen	43	19	24	32	6	9	6	830
Sosioekonominen asema								
Ylemmät toimihenkilöt	51	14	27	14	15	14	6	581
Alemmat toimihenkilöt	43	20	25	34	9	3	8	592
Työntekijät	17	50	9	8	26	2	2	346
Muu tai tuntematon	33	26	21	27	19	8	3	33
Koulutusaste								
Perusaste	28	35	18	11	20	4	4	165
Keskiaste	32	33	16	22	17	4	4	565
Korkea-aste	47	17	27	22	13	10	8	822
Lääni								
Etelä-Suomi	40	26	25	18	16	6	7	690
Länsi-Suomi ²⁾	39	24	17	23	15	6	4	523
Itä-Suomi	31	36	26	19	16	8	4	165
Oulu	40	25	21	23	18	10	5	119
Lappi	34	20	8	34	13	18	1	55
Kaikki	39	26	22	21	16	7	6	1 552
Yhteensä (N)	428 593	286 718	240 542	227 481	173 562	76 770	62 551	1 107 670

¹⁾ Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 21.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2006 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Taide- ja taitoaineet	Urheilu, liikunta	Vieraat kielet	Liiketalous- ja oikeustieteet	Terveys- ja sosiaali- hyvinvointi	Tieto- tekniikka	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	
Ikä							
18–24-vuotiaat	25
25–34-vuotiaat	24	26	10	11	8	5	223
35–44-vuotiaat	22	25	15	12	13	8	153
45–54-vuotiaat	25	23	18	8	7	7	168
55–64-vuotiaat	40	24	20	8	6	10	155
Sukupuoli							
Mies	17	18	11	11	6	6	243
Nainen	30	26	17	9	10	7	481
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	17
Muut yrittäjät	26	27	24	9	4	–	51
Ylemmät toimihenkilöt	26	26	16	11	9	4	188
Alemmat toimihenkilöt	23	29	14	9	11	6	206
Työntekijät	20	17	7	13	6	11	133
Eläkeläiset	44	16	28	4	2	16	69
Muu tai tuntematon	25	22	8	7	13	7	60
Koulutusaste							
Perusaste	30	21	13	10	5	10	93
Keskiaste	21	20	11	10	11	8	270
Korkea-aste	28	27	19	9	8	5	361
Lääni							
Etelä-Suomi	26	23	17	8	7	4	287
Länsi-Suomi ²⁾	23	26	14	12	9	9	278
Itä-Suomi	28	25	13	8	7	10	78
Oulu	31	14	9	8	18	9	56
Lappi	25
Kaikki	26	24	15	9	9	7	724
Yhteensä (N)	133 859	122 430	77 476	49 194	44 782	36 011	520 378

¹⁾ Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 22.
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisen aloite vuonna 2006
(18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

	Koulutukseen osallistumisen ensisijainen aloite ¹⁾				Osallistuneet vastaajat yhteensä
	Oma aloite	Työnantajan aloite	Muu aloite/ Ei osaa sanoa	Yhteensä	
	%	%	%	%	
Ikä					
18–24-vuotiaat	37	59	4	100	31
25–34-vuotiaat	42	53	5	100	517
35–44-vuotiaat	47	44	9	100	413
45–54-vuotiaat	47	47	6	100	432
55–64-vuotiaat	39	58	4	100	208
Sukupuoli					
Mies	38	54	7	100	746
Nainen	50	45	5	100	855
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	69	11	20	100	44
Muut yrittäjät	78	8	14	100	89
Ylemmät toimihenkilöt	51	45	4	100	559
Alemmat toimihenkilöt	43	53	4	100	546
Työntekijät	24	69	7	100	321
Muu tai tuntematon	43	42	16	100	42
Koulutusaste					
Perusaste	29	61	10	100	173
Keskiaste	38	55	7	100	599
Korkea-aste	54	42	4	100	829
Palkansaajien työnantaja					
Valtiosektori	49	49	2	100	168
Kuntasektori	50	45	5	100	449
Yksityissektori	34	61	4	100	776
Muu/Ei osaa sanoa	100	..
Muut kuin palkansaajat	68	11	21	100	181
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä					
1–49 henkeä	36	59	5	100	300
50–99 henkeä	38	57	5	100	82
100–199 henkeä	43	50	7	100	115
200–499 henkeä	48	50	2	100	181
500 henkeä tai enemmän	41	55	4	100	692
Muut kuin palkansaajat	68	11	21	100	181
Ei osaa sanoa	51	47	2	100	50
Lääni					
Etelä-Suomi	46	50	5	100	701
Länsi-Suomi ²⁾	43	48	9	100	544
Itä-Suomi	39	55	7	100	169
Oulu	48	47	6	100	129
Lappi	48	52	..	100	58
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	46	49	5	100	1048
Taajaan asuttu	41	51	8	100	257
Maaseutumainen	41	48	10	100	296
Yhteensä	44	49	6	100	1 601

¹⁾ Kullekin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuneelle työvoimaan kuuluvalle henkilölle on valittu satunnaisesti yksi hänen suorittamistaan kursseista/koulutuksista. Osuudet on laskettu näistä kursseista/koulutuksista.

²⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 23.

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Vaikutukset ¹⁾	Ikä					Sukupuoli		Kaikki osallistuneet vastaajat
	18–24- vuotiaat	25–34- vuotiaat	35–44- vuotiaat	45–54- vuotiaat	45–54- vuotiaat	Mie- het	Naiset	
	%	%	%	%	%	%	%	
Koulutus								
antoi uutta käyttökelpoista tietoa	97	95	96	97	96	94	98	96
auttoi selviytymään työstä tai ammatista	74	86	83	86	88	82	87	85
paransi työmotivaatiota	60	76	78	77	76	69	82	76
kohensi itseluottamusta	57	69	75	72	76	67	77	72
innosti lisätietojen hankintaan	51	70	72	71	72	63	77	70
antoi taitoja uusiin työtehtäviin	61	62	55	58	47	55	58	57
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	31	517	413	432	208	746	855	1 601

¹⁾ Kullekin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuneelle työvoimaan kuuluvalle henkilölle on valittu satunnaisesti yksi hänen suorittamistaan kursseista/koulutuksista. Osuudet on laskettu näistä kursseista/koulutuksista.

Liitetaulukko 24.

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Vaikutukset ¹⁾	Koulutusaste			Kaikki osallistuneet vastaajat
	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	
Koulutus				
antoi uutta käyttökelpoista tietoa	94	95	97	96
auttoi selviytymään työstä tai ammatista	83	81	89	85
paransi työmotivaatiota	62	75	81	76
kohensi itseluottamusta	71	73	72	72
innosti lisätietojen hankintaan	54	64	80	70
antoi taitoja uusiin työtehtäviin	53	56	58	57
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	173	599	829	1 601

¹⁾ Kullekin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuneelle työvoimaan kuuluvalle henkilölle on valittu satunnaisesti yksi hänen suorittamistaan kursseista/koulutuksista. Osuudet on laskettu näistä kursseista/koulutuksista.

Liitetaulukko 25.

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Vaikutukset ¹⁾	Sosioekonominen asema						Kaikki osallistuneet vastaajat
	Maatalous-yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Muu tai tuntematon	
	%	%	%	%	%	%	%
Koulutus							
antoi uutta käyttökelpoista tietoa	93	95	97	98	91	100	96
auttoi selviytymään työstä tai ammatista	86	85	88	90	75	67	85
paransi työmotivaatiota	64	65	82	82	62	68	76
kohensi itseluottamusta	57	76	72	76	67	75	72
innosti lisätietojen hankintaan	65	69	79	74	52	63	70
antoi taitoja uusiin työtehtäviin	49	53	58	60	52	50	57
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	44	89	559	546	321	42	1 601

¹⁾ Kullekin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuneelle työvoimaan kuuluvalle henkilölle on valittu satunnaisesti yksi hänen suorittamistaan kursseista/koulutuksista. Osuudet on laskettu näistä kursseista/koulutuksista.

Liitetaulukko 26.

Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen/kurssin koetut vaikutukset työnantajan mukaan vuonna 2006 (Vaikutti paljon tai jonkin verran -vastausten osuus) (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut työvoima)

Vaikutukset ¹⁾	Palkansaajien työnantaja				Muut kuin palkansaajat	Kaikki osallistuneet vastaajat
	Valtio-sektori	Kunta-sektori	Yksityis-sektori	Muu/ Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	%
Koulutus						
antoi uutta käyttökelpoista tietoa	98	98	95	..	94	96
auttoi selviytymään työstä tai ammatista	88	88	84	..	78	85
paransi työmotivaatiota	81	82	74	..	65	76
kohensi itseluottamusta	74	75	69	..	71	72
innosti lisätietojen hankintaan	77	73	67	..	66	70
antoi taitoja uusiin työtehtäviin	59	60	55	..	53	57
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	168	449	776	27	181	1 601

¹⁾ Kullekin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuneelle työvoimaan kuuluvalle henkilölle on valittu satunnaisesti yksi hänen suorittamistaan kursseista/koulutuksista. Osuudet on laskettu näistä kursseista/koulutuksista.

Liitetaulukko 27.**Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla työkokemusta, vuosi 2006)**

	Työhön liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen elämän aikana							Vastaajat yhteensä
	Ei kertaakaan	Kerran	2–3 kertaa	4–10 kertaa	Yli 10 kertaa	Ei osaa sanoa	Yhteensä	n
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	18	17	19	14	3	30	100	132
25–34-vuotiaat	12	9	19	29	25	6	100	1 254
35–44-vuotiaat	9	4	14	25	46	1	100	865
45–54-vuotiaat	8	5	12	19	55	0	100	968
55–64-vuotiaat	12	5	9	18	56	0	100	939
Sukupuoli								
Mies	12	7	15	23	39	4	100	2 068
Nainen	10	6	13	21	47	4	100	2 090
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	12	2	16	26	44	–	100	132
Muut yrittäjät	12	6	17	20	44	1	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	3	3	6	19	69	1	100	820
Alemmat toimihenkilöt	5	5	11	21	56	2	100	960
Työntekijät	16	10	20	28	24	2	100	1 040
Opiskelijat	6	8	17	15	12	42	100	205
Eläkeläiset	19	9	11	18	42	1	100	456
Muu tai tuntematon	19	7	18	24	27	6	100	252
Koulutusaste								
Perusaste	19	9	18	22	30	3	100	770
Keskiaste	12	8	16	23	34	6	100	1 875
Korkea-aste	3	2	8	20	65	1	100	1 513
Palkansaajien työnantaja								
Valtiosektori	1	2	5	21	68	2	100	226
Kuntasektori	5	4	7	20	63	1	100	698
Yksityissektori	10	7	15	24	41	2	100	1 681
Muu/Ei osaa sanoa	9	9	7	25	50	–	100	40
Muut kuin palkansaajat	16	8	16	20	33	8	100	1 513
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä								
1–49 henkeä	14	8	18	25	31	2	100	731
50–99 henkeä	11	3	11	19	53	4	100	166
100–199 henkeä	4	7	12	22	55	1	100	207
200–499 henkeä	2	5	10	23	59	–	100	288
500 henkeä tai enemmän	5	5	9	21	60	1	100	1 134
Muut kuin palkansaajat	16	8	16	20	33	8	100	1 513
Ei osaa sanoa	16	6	14	28	29	7	100	119
Lääni								
Etelä-Suomi	9	6	14	22	44	4	100	1 635
Länsi-Suomi ¹⁾	13	6	13	21	43	4	100	1 493
Itä-Suomi	12	7	13	24	40	4	100	504
Oulu	9	7	14	24	41	5	100	381
Lappi	12	8	10	22	45	2	100	145
Yhteensä	11	6	14	22	43	4	100	4 158

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 30.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Koulutusaste			Kaikki osallistuneet vastaajat
	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	%
Lisänneet työmotivaatiota	68	77	89	80
Saanut uusia työtehtäviä	50	52	55	53
Siirtynyt vaativampiin tehtäviin	38	42	44	42
Saanut säilytettyä työpaikkansa	44	39	32	37
Saanut lisää palkkaa	27	29	28	28
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	22	26	26	25
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	16	16	18	17
Koulutusten muut vaikutukset	21	29	41	31
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	603	1 561	1 435	3 599

Liitetaulukko 31.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantajan mukaan vuonna 2006 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Palkansaajien työnantaja				Muut kuin palkan-saajat	Kaikki osallistuneet vastaajat
	Valtio-sektori	Kunta-sektori	Yksityis-sektori	Muu/ Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	%
Lisänneet työmotivaatiota	92	88	77	..	76	80
Saanut uusia työtehtäviä	60	48	56	..	50	53
Siirtynyt vaativampiin tehtäviin	49	37	44	..	40	42
Saanut säilytettyä työpaikkansa	35	33	41	..	36	37
Saanut lisää palkkaa	31	21	30	..	29	28
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	25	26	26	..	24	25
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	11	18	15	..	18	17
Koulutusten muut vaikutukset	39	37	28	..	31	31
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	217	661	1 496	36	1 189	3 599

Liitetaulukko 32.

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Ikä					Sukupuoli		Kaikki vastaajat
	18–24-vuotiaat	25–34-vuotiaat	35–44-vuotiaat	45–54-vuotiaat	45–54-vuotiaat	Miehet	Naiset	
	%	%	%	%	%	%	%	%
Käyttää opittuja tietoja ja taitoja	97	96	97	97	97	96	97	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	94	95	96	97	95	95	96	96
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	96	96	96	95	97	96	96	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	88	92	96	94	93	93	94	94
Kehittää omia kykyjä ja ammattitaitoa	93	92	93	94	89	92	93	92
Oppia uusia asioita	96	91	92	90	90	90	92	91
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	91	87	89	91	90	88	91	89
Säädellä itsenäisesti työahtia	76	83	86	86	85	89	80	85
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	58	67	71	70	66	66	71	68
Siirtyä työtehtävästä toiseen	68	70	66	60	59	67	62	64
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	75	69	57	48	38	59	52	55
Vastaajat yhteensä (n)	83	886	633	686	392	1 350	1 330	2 680

Liitetaulukko 33.

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Sosioekonominen asema				Kaikki vastaajat
	Ylemmät toimitenkilöt	Alemmat toimitenkilöt	Työntekijät	Muu tai tuntematon	
	%	%	%	%	%
Käyttää opittuja tietoja ja taitoja	99	97	94	94	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	98	97	92	94	96
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	99	97	92	95	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	99	93	90	93	94
Kehittää omia kykyjä ja ammattitaitoa	98	94	87	85	92
Oppia uusia asioita	98	94	83	85	91
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	96	91	84	87	89
Säädellä itsenäisesti työahtia	94	82	80	82	85
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	88	74	49	64	68
Siirtyä työtehtävästä toiseen	60	64	68	60	64
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	63	56	49	57	55
Vastaajat yhteensä (n)	797	911	918	54	2 680

Liitetaulukko 34.

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista koulutusasteen mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Koulutusaste			Kaikki vastaajat
	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	
Käyttää opittuja tietoja ja taitoja	93	96	98	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	92	95	98	96
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	94	95	98	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	89	93	96	94
Kehittää omia kykyjä ja ammattitaitoa	85	92	96	92
Oppia uusia asioita	84	90	97	91
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	86	88	93	89
Säädellä itsenäisesti työahtia	79	83	90	85
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	52	62	83	68
Siirtyä työtehtävästä toiseen	64	68	60	64
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	49	55	59	55
Vastaajat yhteensä (n)	375	1 171	1 134	2 680

Liitetaulukko 35.

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työnantajan mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Työnantaja				Kaikki vastaajat
	Valtio-sektori	Kunta-sektori	Yksityis-sektori	Muu/ Ei osaa sanoa	
	%	%	%	%	
Käyttää opittuja tietoja ja taitoja	98	98	96	..	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	97	95	95	..	96
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	98	97	95	..	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	96	95	93	..	94
Kehittää omia kykyjä ja ammattitaitoa	96	95	91	..	92
Oppia uusia asioita	93	95	89	..	91
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	93	92	88	..	89
Säädellä itsenäisesti työahtia	90	83	84	..	85
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	81	76	63	..	68
Siirtyä työtehtävästä toiseen	66	60	66	..	64
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	66	45	58	..	55
Vastaajat yhteensä (n)	228	704	1 706	..	2 680

Liitetaulukko 36.**Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2006 (Erittäin paljon, melko paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)**

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Työpaikan henkilökuntamäärä						Kaikki vastaajat
	1–49 henkeä	50–99 henkeä	100–199 henkeä	200–499 henkeä	500 henkeä tai enemmän	Ei osaa sanoa	
Käyttää opittuja tietoja ja taitoja	96	97	96	98	97	..	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	96	95	98	96	95	..	96
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	94	95	98	98	97	..	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	94	94	94	95	93	..	94
Kehittää omia kykyjä ja ammattitaitoa	91	93	93	93	93	..	92
Oppia uusia asioita	89	95	93	93	92	..	91
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	91	90	91	88	88	..	89
Saadella itsenäisesti työahtia	88	84	85	83	83	..	85
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	60	64	76	76	73	..	68
Siirtyä työtehtävästä toiseen	60	58	62	60	70	..	64
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	48	53	56	56	60	..	55
Vastaajat yhteensä (n)	748	166	208	291	1 142	125	2 680

Liitetaulukko 37.**Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde
(18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)**

	Työtehtävissä vaaditaan				Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Vähemmän kuin perus- koulutus edellyttäisi %	Enemmän kuin perus- koulutus edellyttäisi %	Vaatimustaso vastaa perus- koulutusta %	Ei osaa sanoa %		
Ikä						
18–24-vuotiaat	15	25	54	6	100	86
25–34-vuotiaat	15	34	48	3	100	963
35–44-vuotiaat	12	39	47	1	100	739
45–54-vuotiaat	8	37	53	2	100	812
55–64-vuotiaat	7	33	59	1	100	488
Sukupuoli						
Mies	10	36	52	2	100	1 602
Nainen	13	35	51	2	100	1 486
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	6	33	60	1	100	128
Muut yrittäjät	5	47	47	1	100	280
Ylemmät toimihenkilöt	7	41	50	1	100	797
Alemmat toimihenkilöt	11	38	48	3	100	911
Työntekijät	16	26	56	2	100	918
Muu tai tuntematon	4	40	52	4	100	54
Koulusaste						
Perusaste	7	32	56	4	100	478
Keskiaste	12	35	51	2	100	1 366
Korkea-aste	11	38	49	1	100	1 244
Työnantajasektori						
Valtiosektori	9	38	51	2	100	228
Kuntasektori	9	40	50	2	100	704
Yksityissektori	13	32	52	3	100	1 706
Muu/Ei osaa sanoa	100	42
Muut kuin palkansaajat	5	43	51	1	100	408
Lääni						
Etelä-Suomi	12	36	48	3	100	1 265
Länsi-Suomi ¹⁾	12	36	52	1	100	1 124
Itä-Suomi	9	32	57	2	100	338
Oulu	4	33	60	2	100	259
Lappi	8	33	56	3	100	102
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	11	38	49	2	100	1 917
Taajaan asuttu	12	31	55	1	100	515
Maaseutumainen	10	32	56	2	100	656
Kaikki	11	35	51	2	100	3 088

1) MI. Ahvenanmaa

**Liitetaulukko 38.
Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus
(18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)**

	Koetut valmiudet työtehtäviin				Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Tarvitsee lisäkoulutusta selvitäkseen hyvin työ- tehtävistään %	Työtehtävät vastaavat hyvin tämän- hetkisiä valmiuksia %	Työtehtävät ovat liian yksin- kertaisia %	Ei osaa sanoa %		
Ikä						
18–24-vuotiaat	6	72	20	2	100	86
25–34-vuotiaat	7	71	21	0	100	963
35–44-vuotiaat	8	75	17	0	100	739
45–54-vuotiaat	9	79	12	0	100	812
55–64-vuotiaat	6	86	9	–	100	488
Sukupuoli						
Mies	6	79	15	0	100	1 602
Nainen	9	75	15	0	100	1 486
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	6	84	9	1	100	128
Muut yrittäjät	10	78	12	–	100	280
Ylemmät toimihenkilöt	10	80	10	0	100	797
Alemmat toimihenkilöt	9	76	15	0	100	911
Työntekijät	4	75	21	0	100	918
Muu tai tuntematon	11	73	13	4	100	54
Koulutusaste						
Perusaste	5	78	15	1	100	478
Keskiaste	7	76	17	0	100	1 366
Korkea-aste	10	77	13	0	100	1 244
Työnantajasektori						
Valtiosektori	8	79	12	–	100	228
Kuntasektori	9	79	12	0	100	704
Yksityissektori	7	75	18	1	100	1 706
Muu/Ei osaa sanoa	16	75	7	2	100	42
Muut kuin palkansaajat	9	80	11	0	100	408
Lääni						
Etelä-Suomi	8	74	17	1	100	1 265
Länsi-Suomi ¹⁾	7	78	15	0	100	1 124
Itä-Suomi	9	80	11	0	100	338
Oulu	8	79	13	–	100	259
Lappi	5	83	12	–	100	102
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	9	75	16	1	100	1 917
Taajaan asuttu	6	78	15	–	100	515
Maaseutumainen	6	81	13	0	100	656
Kaikki	8	77	15	0	100	3 088

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 39.**Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2006)**

	Koulutusmahdollisuudet työpaikalla				Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Hyvät	Kohta- laiset	Heikot	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%		
Ikä						
18–24-vuotiaat	23	33	41	2	100	83
25–34-vuotiaat	35	39	26	1	100	886
35–44-vuotiaat	36	35	29	0	100	633
45–54-vuotiaat	38	36	25	1	100	686
55–64-vuotiaat	34	33	32	1	100	392
Sukupuoli						
Mies	34	35	29	1	100	1 350
Nainen	35	36	28	1	100	1 330
Sosioekonominen asema						
Ylemmät toimihenkilöt	51	35	14	0	100	797
Alemmat toimihenkilöt	39	36	24	1	100	911
Työntekijät	19	35	44	2	100	918
Muu tai tuntematon	37	33	22	8	100	54
Koulutusaste						
Perusaste	23	36	38	3	100	375
Keskiaste	30	35	35	1	100	1 171
Korkea-aste	46	36	17	0	100	1 134
Työnantaja						
Valtiosektori	46	43	11	–	100	228
Kuntasektori	34	39	26	1	100	704
Yksityissektori	34	33	32	1	100	1 706
Muu/Ei osaa sanoa	32	39	27	2	100	42
Työpaikan henkilökuntamäärä						
1-49 henkeä	29	31	37	2	100	748
50-99 henkeä	33	38	28	1	100	166
100-199 henkeä	36	38	25	1	100	208
200-499 henkeä	39	40	20	1	100	291
500 henkeä tai enemmän	39	37	23	1	100	1 142
Ei osaa sanoa	21	29	49	2	100	125
Lääni						
Etelä-Suomi	39	32	28	1	100	1 133
Länsi-Suomi ¹⁾	31	38	31	1	100	954
Itä-Suomi	32	38	30	0	100	286
Oulu	34	43	21	2	100	218
Lappi	28	41	31	–	100	89
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	36	36	27	1	100	1 757
Taajaan asuttu	34	35	30	1	100	426
Maaseutumainen	30	35	34	1	100	497
Kaikki	35	36	29	1	100	2 680

1) Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 40.**Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteellisiksi
(18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2006)**

	Tietojen ja taitojen kokeminen puutteellisiksi			Yhteensä	Vastaaajat yhteensä
	Usein/ Melko usein	Joskus	Ei juuri koskaan/ Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	n
Ikä					
18–24-vuotiaat	9	50	41	100	94
25–34-vuotiaat	12	55	33	100	1 042
35–44-vuotiaat	13	58	29	100	786
45–54-vuotiaat	14	54	32	100	882
55–64-vuotiaat	13	54	34	100	572
Sukupuoli					
Mies	11	54	35	100	1 752
Nainen	14	57	30	100	1 624
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	13	67	20	100	132
Muut yrittäjät	13	51	37	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	18	59	23	100	828
Alemmat toimihenkilöt	13	58	29	100	969
Työntekijät	9	50	41	100	1 054
Muu tai tuntematon	7	51	42	100	100
Koulutusaste					
Perusaste	9	47	44	100	567
Keskiaste	11	56	33	100	1 503
Korkea-aste	17	59	24	100	1 306
Työvoimaan kuuluminen					
Työlliset	13	56	31	100	3 088
Työttömät	11	45	44	100	288
Lääni					
Etelä-Suomi	14	56	31	100	1 347
Länsi-Suomi ¹⁾	13	55	32	100	1 217
Itä-Suomi	8	52	40	100	391
Oulu	13	55	32	100	302
Lappi	7	56	37	100	119
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	13	55	32	100	2 078
Taajaan asuttu	12	54	34	100	578
Maaseutumainen	11	57	32	100	720
Kaikki	13	55	32	100	3 376

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 41.**Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2006)**

	Opintotuen pitäisi olla					Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	1/2 nykyisistä nettotuloista ¹⁾	3/4 nykyisistä nettotuloista	Vähintään nykyiset nettotulot	Ei ryhtyisi opiskele- maan ²⁾	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%		
Ikä							
18–24-vuotiaat	46	22	21	7	3	100	86
25–34-vuotiaat	24	35	28	12	1	100	963
35–44-vuotiaat	21	31	31	16	1	100	739
45–54-vuotiaat	19	26	29	24	1	100	812
55–64-vuotiaat	11	14	20	54	1	100	488
Sukupuoli							
Mies	20	26	27	25	1	100	1 602
Nainen	22	28	28	21	1	100	1 486
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	16	9	21	51	2	100	128
Muut yrittäjät	22	19	22	35	1	100	280
Ylemmät toimihenkilöt	30	33	18	18	1	100	797
Alemmat toimihenkilöt	18	34	28	19	1	100	911
Työntekijät	17	22	37	24	1	100	918
Muu tai tuntematon	21	24	35	17	4	100	54
Koulutusaste							
Perusaste	15	19	30	34	2	100	478
Keskiaste	20	25	32	22	0	100	1 366
Korkea-aste	25	35	21	18	1	100	1 244
Bruttotulot kuukaudessa							
1 000 euroa tai vähemmän	14	6	43	32	5	100	123
1 001–1 800 euroa	17	25	37	21	1	100	640
1 801–2 100 euroa	21	30	29	20	0	100	550
2 101–2 300 euroa	17	36	26	21	0	100	352
2 301–2 500 euroa	21	32	28	18	–	100	337
2 501–2 800 euroa	25	30	21	23	0	100	267
2 801–3 200 euroa	24	29	25	21	1	100	249
3 201–3 900 euroa	28	25	19	27	1	100	229
3 901–4 500 euroa	28	26	16	29	2	100	109
Yli 4 500 euroa	33	22	14	29	2	100	135
EOS/Ei halua vastata	10	13	20	51	6	100	97
Lääni							
Etelä-Suomi	23	28	24	23	1	100	1 265
Länsi-Suomi ³⁾	19	28	30	22	1	100	1 124
Itä-Suomi	20	28	33	19	0	100	338
Oulu	18	22	27	31	2	100	259
Lappi	18	26	28	28	–	100	102
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	23	29	25	22	1	100	1 917
Taajaan asuttu	19	27	31	22	1	100	515
Maaseutumainen	18	22	31	29	1	100	656
Kaikki	21	27	28	23	1	100	3 088

1) Sisältää myös henkilöt, jotka valmiita opiskelemaan 1/4 nettopalkasta. Tällaisia oli yhteensä 2 prosenttia työllisistä.

2) Ei ole kiinnostunut opiskelusta tai vastaajalla ei ole tuloja.

3) MI. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 42.**Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve (18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)**

	Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarvetta			Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa		
	%	%	%		
Ikä					
18–24-vuotiaat	56	44	1	100	166
25–34-vuotiaat	51	49	0	100	1 272
35–44-vuotiaat	48	52	1	100	853
45–54-vuotiaat	39	60	1	100	905
55–64-vuotiaat	25	75	0	100	586
Sukupuoli					
Mies	39	61	0	100	1 856
Nainen	48	51	1	100	1 926
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	32	67	1	100	132
Muut yrittäjät	42	58	0	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	52	48	–	100	829
Alemmät toimihenkilöt	48	52	0	100	974
Työntekijät	31	69	1	100	1 055
Opiskelijat	56	43	0	100	212
Muu tai tuntematon	52	46	1	100	287
Koulutusaste					
Perusaste	33	66	1	100	627
Keskiaste	44	56	0	100	1 720
Korkea-aste	50	50	0	100	1 435
Palkansaajien työnantaja					
Valtiosektori	44	56	–	100	228
Kuntasektori	49	51	0	100	704
Yksityissektori	39	60	1	100	1 706
Muu/Ei osaa sanoa	59	41	–	100	42
Muut kuin palkansaajat	46	54	0	100	1 102
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä					
1–49 henkeä	36	63	1	100	748
50–99 henkeä	40	59	2	100	166
100–199 henkeä	43	57	–	100	208
200–499 henkeä	49	51	0	100	291
500 henkeä tai enemmän	44	56	0	100	1 142
Muut kuin palkansaajat	46	54	0	100	1 102
Ei osaa sanoa	47	51	2	100	125
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	42	57	1	100	3 400
Työlliset	42	58	1	100	3 088
Työttömät	46	53	0	100	321
Työvoiman ulkopuoliset	52	47	1	100	382
Lääni					
Etelä-Suomi	46	53	1	100	1 504
Länsi-Suomi ¹⁾	41	58	0	100	1 372
Itä-Suomi	42	57	1	100	436
Oulu	41	59	1	100	342
Lappi	43	57	–	100	128
Kaikki	43	56	1	100	3 782

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 43.**Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2006)**

	Todennäköisyys työtapojen ja -välineiden muuttumiseen seuraavien 5 vuoden aikana					Yhteensä n	Vastaajat yhteensä %
	Hyvin todennäköistä	Melko todennäköistä	Melko epätodennäköistä	Erittäin epätodennäköistä	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%		
Ikä							
18-24-vuotiaat	14	14	45	23	3	100	83
25-34-vuotiaat	17	24	29	29	2	100	886
35-44-vuotiaat	17	25	32	25	0	100	633
45-54-vuotiaat	11	21	32	34	2	100	686
55-64-vuotiaat	12	23	24	40	1	100	392
Sukupuoli							
Mies	14	20	33	32	1	100	1 350
Nainen	15	25	29	29	2	100	1 330
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	16	22	32	28	1	100	797
Alemmat toimihenkilöt	17	24	29	29	1	100	911
Työntekijät	11	21	31	35	2	100	918
Muu tai tuntematon	17	23	32	23	5	100	54
Koulutusaste							
Perusaste	12	23	26	37	2	100	375
Keskiaste	15	21	31	33	1	100	1 171
Korkea-aste	16	25	34	25	1	100	1 134
Työnantaja							
Valtiosektori	17	28	30	25	0	100	228
Kuntasektori	13	22	32	31	2	100	704
Yksityissektori	15	22	31	31	1	100	1 706
Muu/Ei osaa sanoa	11	30	27	30	2	100	42
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	11	19	34	35	1	100	748
50–99 henkeä	12	25	31	30	1	100	166
100–199 henkeä	14	25	31	28	1	100	208
200–499 henkeä	16	24	34	27	–	100	291
500 henkeä tai enemmän	17	24	29	29	1	100	1 142
Ei osaa sanoa	16	22	27	28	7	100	125
Lääni							
Etelä-Suomi	16	21	31	30	1	100	1 133
Länsi-Suomi ¹⁾	13	25	31	30	1	100	954
Itä-Suomi	12	22	30	34	2	100	286
Oulu	13	21	36	28	2	100	218
Lappi	12	25	21	40	3	100	89
Kaikki	14	23	31	30	1	100	2 680

1) MI. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 44.**Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)**

	Koulutustarvetta vapaa-ajalla			Yhteensä n	Vastaajat yhteensä %
	Kyllä %	Ei %	Ei osaa sanoa %		
Ikä					
18–24-vuotiaat	31	69	–	100	251
25–34-vuotiaat	39	61	0	100	1 319
35–44-vuotiaat	37	63	0	100	877
45–54-vuotiaat	32	68	1	100	977
55–64-vuotiaat	31	69	0	100	946
Sukupuoli					
Mies	28	71	0	100	2 164
Nainen	39	60	0	100	2 206
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	24	74	2	100	132
Muut yrittäjät	37	63	0	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	43	57	–	100	829
Alemmat toimihenkilöt	38	62	0	100	974
Työntekijät	26	74	0	100	1 055
Opiskelijat	31	69	–	100	324
Eläkeläiset	29	71	0	100	476
Muu tai tuntematon	38	62	1	100	287
Koulutusaste					
Perusaste	25	75	0	100	851
Keskiaste	32	67	0	100	1 983
Korkea-aste	43	57	0	100	1 536
Pääasiallinen toiminta					
Työvoima	35	65	0	100	3 400
Työlliset	35	65	0	100	3 088
Työttömät	32	67	1	100	312
Työvoiman ulkopuoliset	32	68	0	100	970
Lääni					
Etelä-Suomi	38	62	0	100	1 696
Länsi-Suomi ¹⁾	33	67	0	100	1 588
Itä-Suomi	27	73	–	100	533
Oulu	29	71	–	100	405
Lappi	33	67	1	100	148
Kaikki	34	66	0	100	4 370

1) Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 45.**Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuonna 2006
(18–64-vuotias väestö)**

Aikoo osallistua koulutukseen tai kurssille seuraavan 12 kuukauden aikana					
	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	n
Ikä					
18–24-vuotiaat	73	27	0	100	251
25–34-vuotiaat	63	36	1	100	1 319
35–44-vuotiaat	60	39	1	100	877
45–54-vuotiaat	51	49	1	100	977
55–64-vuotiaat	39	61	0	100	946
Sukupuoli					
Mies	49	51	1	100	2 164
Nainen	63	37	1	100	2 206
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	41	59	–	100	132
Muut yrittäjät	47	52	1	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	74	26	1	100	829
Alemmat toimihenkilöt	64	35	1	100	974
Työntekijät	41	59	0	100	1 055
Opiskelijat	81	19	0	100	324
Eläkeläiset	30	69	1	100	476
Muu tai tuntematon	55	45	0	100	287
Koulutusaste					
Perusaste	44	56	–	100	851
Keskiaste	54	45	1	100	1 983
Korkea-aste	68	31	1	100	1 536
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	56	43	1	100	3 400
Työlliset	57	43	1	100	3 088
Työttömät	49	51	1	100	312
Työvoiman ulkopuoliset	54	45	1	100	970
Lääni					
Etelä-Suomen lääni	62	38	1	100	1 696
Länsi-Suomi ¹⁾	53	47	0	100	1 588
Itä-Suomen lääni	49	51	0	100	533
Oulun lääni	48	51	2	100	405
Lapin lääni	53	45	1	100	148
Kaikki	56	44	1	100	4 370

1) Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 46.**Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)**

	Osaako kieliä					Ei osaa	Yhteensä %	Vastajat yhteensä n
	Kyllä	Osattujen kielten määrä (osuus väestöstä)						
		1 kieli	2 kieltä	3 kieltä	Vähintään 4 kieltä			
%	%	%	%	%	%	%	n	
Ikä								
18–24-vuotiaat	99	7	38	31	23	1	100	251
25–34-vuotiaat	98	12	35	32	19	2	100	1 319
35–44-vuotiaat	94	16	34	26	17	6	100	877
45–54-vuotiaat	80	18	29	20	13	20	100	977
55–64-vuotiaat	63	17	20	15	11	37	100	946
Sukupuoli								
Mies	81	18	32	21	10	19	100	2 164
Nainen	89	12	29	28	22	11	100	2 206
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	70	19	30	16	5	30	100	132
Muut yrittäjät	86	17	35	20	14	14	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	98	5	22	39	32	2	100	829
Alemmat toimihenkilöt	93	13	36	29	15	7	100	974
Työntekijät	78	25	35	11	6	22	100	1 055
Opiskelijat	99	6	31	35	28	1	100	324
Eläkeläiset	55	17	18	14	6	45	100	476
Muu tai tuntematon	94	13	35	28	18	6	100	287
Koulutusaste								
Perusaste	74	20	32	15	7	26	100	851
Keskiaste	83	18	33	20	12	17	100	1 983
Korkea-aste	98	5	26	38	28	2	100	1 536
Pääasiallinen toiminta								
Työvoima	87	16	32	24	15	13	100	3 400
Työlliset	88	16	32	25	16	12	100	3 088
Työttömät	79	19	33	17	10	21	100	312
Työvoiman ulkopuoliset	79	11	26	25	17	21	100	970
Lääni								
Etelä-Suomi	90	13	27	28	22	10	100	1 696
Länsi-Suomi ¹⁾	84	15	33	23	13	16	100	1 588
Itä-Suomi	77	17	32	20	9	23	100	533
Oulu	81	17	34	20	10	19	100	405
Lappi	78	18	34	16	10	22	100	148
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	90	13	29	28	20	10	100	2 670
Taajaan asuttu	83	16	32	22	12	17	100	743
Maaseutumainen	74	19	33	15	7	26	100	957
Kaikki	85	15	31	24	16	15	100	4 370
Yhteensä (N)	2 826 255	489 046	1 011 744	800 931	524 534	484 462	100	3 310 717

1) Ml. Ahvenanmaa

Liitetaulukko 47.
Käyttänyt tietokonetta tai internetiä vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

	On käyttänyt tietokonetta tai internetiä				Yhteensä		Vastaajat yhteensä n
	Kyllä		Ei				
	N	%	N	%	N	%	
Ikä							
18–24-vuotiaat	456 449	100	1 635	0	458 084	100	251
25–34-vuotiaat	630 491	98	9 673	2	640 164	100	1 319
35–44-vuotiaat	678 788	94	46 748	6	725 536	100	877
45–54-vuotiaat	661 634	86	110 434	14	772 068	100	977
55–64-vuotiaat	503 456	70	211 409	30	714 865	100	946
Sukupuoli							
Mies	1 462 818	87	209 395	13	1 672 213	100	2 164
Nainen	1 468 000	90	170 504	10	1 638 504	100	2 206
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	76 803	79	20 013	21	96 817	100	132
Muut yrittäjät	197 889	89	24 308	11	222 197	100	293
Ylemmät toimihenkilöt	557 258	100	873	0	558 131	100	829
Alemmat toimihenkilöt	679 613	97	22 149	3	701 763	100	974
Työntekijät	677 836	83	136 537	17	814 372	100	1 055
Opiskelijat	350 897	100	1 215	0	352 113	100	324
Eläkeläiset	203 428	57	154 062	43	357 490	100	476
Muu tai tuntematon	187 094	90	20 741	10	207 835	100	287
Koulutusaste							
Perusaste	625 732	76	202 238	24	827 970	100	851
Keskiaste	1 327 200	89	160 897	11	1 488 097	100	1 983
Korkea-aste	977 886	98	16 764	2	994 650	100	1 536
Pääasiallinen toiminta							
Työvoima	2 278 234	91	211 871	9	2 490 105	100	3 400
Työlliset	2 083 747	93	161 585	7	2 245 331	100	3 088
Työttömät	194 488	79	50 286	21	244 774	100	312
Työvoiman ulkopuoliset	652 583	80	168 028	20	820 612	100	970
Lääni							
Etelä-Suomi	1 262 722	91	123 094	9	1 385 816	100	1 696
Länsi-Suomi ¹⁾	1 033 224	88	137 629	12	1 170 853	100	1 588
Itä-Suomi	294 931	82	64 867	18	359 797	100	533
Oulu	248 795	87	38 012	13	286 807	100	405
Lappi	91 146	85	16 297	15	107 443	100	148
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	1 869 161	91	176 608	9	2 045 769	100	2 670
Taajaan asuttu	492 728	88	67 623	12	560 352	100	743
Maaseutumainen	568 928	81	135 668	19	704 596	100	957

¹⁾ Ml. Ahvenanmaa

Aikuiskoulutustutkimus 2006 on viides Tilastokeskuksen aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Aikaisempien tutkimuksien tiedot kerättiin vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000. Tutkimusten kohdejoukkona on Suomessa asuva aikuisväestö (18–64-vuotiaat).

Julkaisuun on koottu tietoja:

- osallistumisesta aikuiskoulutukseen*
- osallistumisen muutoksista 1980–2006*
- itseohjatusta opiskelusta*
- koulutuksen osallistumisen esteistä ja hyödyistä*
- koulutustarpeesta ja -aikomuksista*
- työstä, koulutuksesta ja oppimisesta*
- aikuisten tietokoneen käytöstä*
- kielitaidosta*

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O. Box 4C
FI-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISBN 978-952-467-840-7
Tuotenumero 3008
BG

